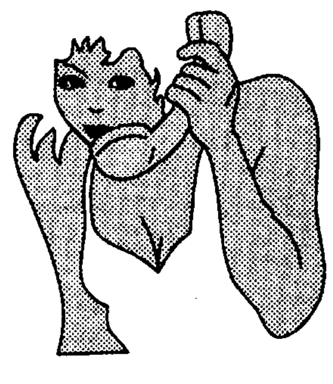
110E JAARGANG — NO.: 264 ZATERDAG 27 NOVEMBER 1993

AMIGOE

VANDAAG

ANTILLEPHONE ...sexlijnen...

Prèkè

Sexlijnen: Nederland belt, Curaçao hijgt

Minister pleit voor opheffen handels embargo

Irak gaat formeel akkoord met wapeninspectie VN

NEW YORK — Irak is formeel akkoord gegaan met **esolutie 715 van de Veiligheidsraad van de Verenigde** **aties en de bijbehorende verificatie- en controleme-** **odes. De inspectie en vermindering van het wape-** **arsenaal van Irak wordt hierdoor op lange termijn** **geregeld. De Iraakse minister van Buitenlandse Zaken** **ohammed Said al-Sahaf heeft dit gisteren aan de** **eiligheidsraad laten weten.**

Irak richtte zich tot de idige voorzitter van de Veiheidsraad, José Luis Jesus, ppende dat de VN na deze ositieve stap" van Irak nmiddellijk" werk maakt n het opheffen van het ndelsembargo op Iraakse e. Door dit embargo exporert Irak sinds augustus 90 geen olie meer.

Resolutie 715 stamt uit 91 en bepaalt de inspectie n Iraakse wapens en waper oductie en de ontmanteg van Iraakse grootschae vernietigingswapens.

De sancties, die tegen Irak zijn afgekondigd naar aanleiding van de Iraakse inval in Koeweit zijn nooit ingetrokken, mede vanwege Bagdad's weigering akkoord te gaan met de VN-operaties, die tot doel hebben het Iraakse wapenpotentieel nauwlettend in de gaten te houden.

De Veiligheidsraad heeft vooralsnog niet bevestigd tevreden te zijn met de hangende ontmanteling van Iraakse biologische, chemische en nucleaire wapens en raketten.

Karadzic eist directe opheffing onrechtmatige sancties tegen Servië

BELGRADO — De Bosnisch-Servische leider, Radovan Karadzic, heeft verdere territoriale concessies aan de moslims zonder onmiddellijke opheffing van de sancties tegen Servië uitgesloten. Wij hebben niets tegen een onafhankelijke moslimstaat in Bosnië, "maar de moslims moeten minder vergaande eisen stellen" ten aanzien van het grondgebied dat zij krijgen, zei hij op de Britse tv.

In een ander interview ingaande op een idee van de Europese Unie voor geleidelijke opheffing van de sancties, als de Bosnische Serviërs ermee instemmen meer gebied aan de moslims af te staan, zei hij tevens: "Wij zullen het resultaat van onze strijd onder geen voorwaarde laten ruïneren door het ultimatum van de EU voor verdere concessies aan de moslims. Wil men in Genève duurzame en eerlijke vrede verwachten, dan zullen de onrechtvaardige sancties tegen het Servische volk direct moeten worden opgeheven".

Karadzic sprak drie dagen voor de ééndaagse Internationale Conferentie over Bosnië in Genève, die bedoeld is om het vredesoverleg weer op gang te brengen. De bijeenkomst zal worden bijgewoond door de twaalf EU-ministers van Buitenlandse Zaken, terwijl de uitnodiging ook is aanvaard door Karadzic, de Bosnisch-Kroatische leider Mate Boban zowel als de Bosnische president, Alija Izetbegovic.

Met zijn opmerking over de onafhankelijke moslimstaat reageerde Karadzic op de donderdag door internationale bemiddelaar lord Owen van de EU geuite opvatting dat zo'n staat onvermijdelijk ontstaat, doordat de Kroatische en Servische gebieden in Bosnië zich uiteindelijk bij Kroatië en Servië zullen aansluiten.

Referendum Guatemala over hervormingen

GUATEMALA-STAD — Het nationale Electorale Hof van Guatemala heeft gisteren bepaald, dat op januari een referendum wordt gehouden over voorgestelde grondwetswijzigingen in de centraal-Amerikaanse republiek.

De Guatemalteken krijgen de vraag voorgelegd of ze al dan niet instemmen met plannen om via staatsrechtelijke hervormingen vervroegde parlementsverkiezingen uit te schrijven en een aantal vooraanstaande rechters te vervangen.

Na Aidid de zondvloed: Mogadishu geteisterd door regens

■*MOGADISHU - De Somalische hoofdstad Mogadishu is in de afgelopen dagen geteisterd door zware regens. Hierdoor zijn diverse vluchtelingenkampen onder water komen te staan. Op de foto: een jongetje probeert een doos met zijn schamele bezittingen te redden, in een kamp in het centrum van de stad.*

Fundamentalisten in Egypte geëxecuteerd

CAIRO — Egypte heeft vandaag twee moslimfundamentalisten terechtgesteld, die ter dood waren veroordeeld wegens poging tot moord op een generaal. Bij zonsopgang werden Mahmout Salah Gad en Mostafa Awni Zaki naar de galg geleid. De doodvonnissen werden voltrokken enkele dagen na de mislukte moordaanslag op premier Atef Sedki.

De Egyptische regering heeft het afgelopen half jaar 20 fundamentalisten geëxecuteerd. Maar de bomaanslag van afgelopen donderdag, waarbij een meisje werd gedood, toont aan dat de fundamentalisten nog steeds in staat zijn tot actie.

Maleisië straft Australië met televisie-boycot

KUALA LUMPUR — Maleisië heeft vandaag een boycot aangekondigd van in Australië gemaakte televisieprogramma's en reclame. Samenwerking met Australië op het gebied van omroepzaken en de uitwisseling van informatie wordt met onmiddellijke ingang opgeschort, zo verklaarde de Maleisische minister van Voorlichting, Mohamed Rahmat. Ook wordt overwogen, muziek, die in Australië is opgenomen, niet in Maleisië uit te zenden.

Reden voor de strafmaatregelen is de kritiek, die premier Paul Keating van Australië had geuit op zijn Maleisische ambtgenoot. Keating noemde Mahatir Mohamad "koppig" omdat hij de door president Clinton bijeengeroepen APEC-bijeenkomst over economische samenwerking had geboycot. Dat vond de Maleisische regering vernederend, niet alleen voor haar premier maar voor het hele Maleisische volk.

De jongerenafdeling van Mahatir's partij UMNO gaf Keating een week de tijd zijn excuses aan te bieden. Doet hij dat niet, dan moet er een boycot van Australische produkten komen en moet de regering de diplomatieke betrekkingen op een lager pitje zetten.

Dat gaat premier Mahatir te ver. Naar zijn zeggen blijkt uit opiniepeilingen, dat de meeste Maleisiërs goede betrekkingen wensen met Australië. Hij sloot wel uit dat Australië zou kunnen deelnemen aan de AFTA, de vrijhandelszone die door de ASEAN wordt opgezet. De AFTA staat alleen open voor ASEAN-leden, namelijk Brunei, Indonesië, Thailand, de Filipijnen en Maleisië, aldus Mahatir.

De Thaise vice-premier had verleden week Australië uitgenodigd zich aan te sluiten bij de AFTA.

Pronk geeft meer geld voor humanitaire hulp

DEN HAAG — De Nederlandse minister Jan Pronk van Ontwikkelingssamenwerking heeft 8,5 miljoen gulden uitgetrokken voor extra humanitaire hulp aan vluchtelingen in Afghanistan, Liberia en Sudan.

Het repatriëringsprogramma van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN, het Unhcr, krijgt voor de 3,5 miljoen Afghaanse vluchtelingen in Iran en Pakistan vijf miljoen gulden. Voor de opvang van vluchtelingen in noordwest-Liberia, die afkomstig zijn uit Sierra Leone, en voor ontheemde Liberianen, stelt Pronk 2,5 miljoen ter beschikking van de Unhcr. Het programma van het internationale Rode Kruis voor het door interne conflicten geteisterde Sudan krijgt één miljoen gulden extra.

Minister Pronk gaat maandag en dinsdag naar de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba voor de vierde coördinatiebijeenkomst inzake humanitaire hulp aan Somalië. De deelnemers aan deze door de VN georganiseerde conferentie praten daar over de nood- en rehabilitatiehulp voor de komende zes à negen maanden, de behoeften op langere termijn en de verantwoordelijkheid van Somalië voor het scheppen van veiligheid.

Tot dusver heeft Nederland dit jaar rond 38 miljoen gulden uitgetrokken voor nood- en rehabilitatiehulp in Somalië en voor de opvang van vluchtelingen in de regio.

■*GUATEMALA STAD - Inheemse vrouwen protesteerden gisteren in de hoofdstad van Guatemala op vreedzame wijze tegen de oplaaiende strijd tussen legereenheden en de guerilleros. De vrouwen wonen in het gebied waar bijna vrijwel dagelijks schermutselingen plaatsvinden.*

Vrouwen in Guatemala tegen gewapende strijd

Besprekingen over Hongkong muurvast

PEKING — China en Groot-Brittannië hebben vandaag de 17e ronde van hun besprekingen afgesloten zonder ook maar enige overeenstemming te hebben bereikt. Zij hebben zelfs geen datum voor een volgende gespreksronde afgesproken.

De partijen discussiëren al maanden over Britse plannen democratische hervormingen in Hongkong in te voeren, voordat het gebied in 1997 aan China wordt overgedragen.

Opstand onder gevangenen in Korrectie Instituut Aruba

ORANJESTAD — In het Korrectie Instituut Aruba (KIA) te Sabana Patia te San Nicolas brak gistermorgen een opstand uit onder de gevangenen. Zij weigerden in hun cellen te gaan uit protest omdat twee gevangenen door bewakers waren geslagen. Zij bevrijdden twee gevangenen uit het cachot en werden er vernielingen aangericht. Minister van Justitie Rudy Croes verklaarde, nadat de orde was hersteld, dat in de toekomst niet onderhandeld wordt met gevangenen. Indien nodig wordt de harde hand gebruikt om de orde te herstellen, hetgeen de behandeling is die ze dan verdienen.

Omstreeks elf uur vrijdagmorgen kwam een grote groep gevangenen in actie om hun ongenoegen te uiten. Zij weigerden in hun cellen te gaan en vernielden de omheining van de binnenplaats. Hierna werd het kantoor en de telefoon van de binnenwacht ook vernield. Daarna trachtten de gevangen bij de poort van de sluis te komen, waardoor men de gevangenis kan verlaten. Dit lukte niet omdat zwaar bewapende bewakers vanaf de toren de poort onder schot hielden. Toen het etensuur was aangebroken, verhinderden de opstandigen dat het eten werd uitgedeeld. Als dat toch zou gebeuren, dreigden zij de keuken dan te vernielen.

In het KIA was een ware paniek stemming ontstaan.

Eerst in de namiddag was versterking met de riotpolitie aanwezig. De opstandige gevangen kregen gelegenheid om aan de waarnemend procureur-generaal mr. J.H. Zwinkels en de voorzitter van de toezichtcommissie op het KIA rechter mr. R. Giltray hun klachten over behandeling van de twee gevangenen naar voren te brengen. Hierna besloten zij in hun cellen terug te gaan.

Voor TeleAruba verklaarde minister van Justitie Rudy Croes dat hij geen actie meer in het KIA zal dulden en dat indien nodig met geweld zal worden opgetreden. De twee door de gevangenen uit het cachot bevrijdde lotgenoten werden aangehouden en naar de politiewacht San Nicolas overgebracht.

In het KIA werd enige dagen geleden door de SVM een rigoreus onderzoek naar verdovende middelen ingesteld, waarbij de snuffelhonden werden ingezet. De autoriteiten willen weten hoe verdovende middelen in het KIA komen. Enige tijd geleden is een Amerikaanse gevangene in het KIA aan een overdosis overleden.

Weer mafia-baas gearresteerd

PALERMO — De Italiaanse politie heeft gisteren een mafia-baas gearresteerd, zo heeft zij vandaag bekendgemaakt. De 33-jarige Francesco Onorato, die verdacht wordt van de moord op een Siciliaanse politicus in 1992, werd vrijdagavond aangehouden in zijn huis in Palermo.

ÑAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* DE VOOGDIJRAAD van Curaçao heeft samen met de minister van Justitie een aantal actiepunten op papier gezet, teneinde de uittocht van jongeren naar Nederland in te dammen. Over dit onderwerp en andere zaken sprak Nel Casimiri met Henriëtte Römer en Xiandra Martes-Rojer van de Voogdijraad.

* GOED OPGELEID personeel is een noodzaak voor de horeca-sector. Geraldine Archer van het trainingscentrum voor de Hotel- en Toeristenindustrie, is zich daarvan terdege bewust. Met niet aflatende ijver werkt zij aan de voorbereiding van een tweejarige cursus die in september 1994 moet beginnen. Een bijdrage van Michelle Bruggeman. pag 3

* ALS KINDEREN niet lezen, heeft Mulisch niets te schrijven, zegt Max Velthuis. Wim Rutgers gaat in op de 'leesbevordering' bij kinderen, naar aanleiding van het kinderboekenfestival op Aruba. pag. 3

* OM NA TE gaan welke gevolgen de afbraak van de Berlijnse Muur heeft gehad voor het Oostblok, reisde Leo van Vlijmen naar een aantal steden die vroeger 'achter het ijzeren gordijn' lagen. Hij begon in Sankt Petersburg, waar op 7 november 1912 de Oktoberrevolutie de rode dictatuur inluidde. pag. 9

* Verder in Ñapa de rubrieken Buitenland, Impressies, Onderwijs, Liever heimwee dan Holland, Kook mee met May.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van een gulden.

TOKYO — De Noordkoreaanse regering heeft vandaag het voornemen van Zuid-Korea om Amerikaanse luchtdoelraketten aan te schaffen scherp veroordeeld. In een gebaar van goede wil kondigde Pyongyang daarnaast aan de stoffelijke resten van 33 Amerikaanse soldaten, die zijn omgekomen tijdens de Koreaanse oorlog, aan de VS te zullen overdragen.

Noord-Korea ging niet in op het dinsdag uitgesproken aanbod van de Amerikaanse president Bill Clinton voor een dialoog, maar sprak, aldus het officiële persburea KCNA, een scherpe veroordeling uit van de wens van Seoul om raketten te kopen, die "duidelijk aantoont dat zij nucleaire oorlogsmaniakken zijn, die wachten op een ogenblik om het noorden binnen te vallen".

Zuid-Korea zei gisteren van plan te zijn 474 lucht-luchtdoelraketten te kopen van de VS, waarvan 190 voor de middellange afstand en 284 voor de korte afstand, ter versterking van de bewapening van de Zuidkoreaanse luchtmacht.

Orthopedencongres: lezingen en discussies met tropisch tintje

WILLEMSTAD — Komen al die artsen nu voor vakantie naar Curaçao of steken ze ook iets op tijdens zo'n artsencongres? Peter Joosten, organisator van het orthopedisch congres van Curaçao Tropical weet wel zeker dat de congresgangers het nodige opsteken. Elke ochtend waren ze present in het al dan niet verlichte ITC-gebouw om te luisteren naar de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van onder andere prothesen.

Joosten, orthopedisch chirurg in opleiding te Eindhoven, verzorgt al voor de vierde keer het wetenschappelijk programma van het congres op Curaçao. "Als artsen denken dat ze de hele ochtend op het strand kunnen liggen, dan spreek ik ze daar gewoon op aan. Het is niet in ons belang dat men in Nederland de indruk krijgt dat zo'n congres één grote pretvakantie is. Elk jaar is er wel eentje tussen, die zo denkt, maar de rest volgt trouw de lezingen en discussies".

Dit keer werden de technische achtergronden van de orthopedie belicht in relatie tot de dagelijkse praktijk in het menselijk lichaam. Joosten noemt als voorbeeld de genezing van fracturen: wat gebeurt er dan en hoe kun je de genezing beïnvloeden? Tot nog toe worden er vaak metalen platen gebruikt om de botten tijdelijk vast te zetten. Het bezwaar is echter dat dat metaal later weer operatief moet worden verwijderd.

Nieuw op dit congres was de introductie van materiaal dat na verloop van tijd afbreekt. "Een bot is een holle pijp. Behalve dat je er een plaat tegenaan kunt zetten, kun je er ook iets in stoppen, om het gebroken bot nieuwe stevigheid te geven. Als dat materiaal vanzelf oplost, scheelt dat een operatie. Door een verschil in samenstelling van het materiaal, kun je er tevens voor zorgen dat het sneller of langzamer afbreekt, al naar gelang de noodzaak".

Ook voor hele specialistische operaties bij bijvoorbeeld kwaadaardige ziektes zijn betere materialen en technieken nodig. "Soms moet een chirurg weefsel wegnemen, of een of twee wervels. Bij het zoeken naar nieuwe materialen plukt de medische wetenschap de vruchten van bij voorbeeld de ontwikkelingen in de ruimtevaart. Daar worden steeds kleinere en lichtere materialen ontwikkeld die erg sterk zijn".

De in Amsterdam werkzame arts Malcolm Fidler is zo'n orthopedisch chirurg die zich met dit type specialistische operaties bezighoudt. Tijdens zijn verblijf op het eiland assisteerde hij de Curaçaoënaar Paul de Windt bij een nekwerveloperatie. De Windt was op zijn beurt weer betrokken bij het wetenschappelijk programma, dat deze week werd aangeboden.

Over gewrichtsvervangende prothesen is ook het laatste woord nog niet gezegd, zo bleek deze week. Deze medische hulpstukken begonnen aan hun grote vlucht tegen het einde van de jaren zestig. "Nu pas begint duidelijk te worden wat een prothese na bij voorbeeld twintig jaar eigenlijk doet in het lichaam. Ook omdat de mensen ouder worden. Vroeger kreeg iemand op zijn zeventigste een heupprothese en stierf op zijn vijfenzeventigste. Nu de mensen langer leven, moet de prothese ook langer mee, en dan blijkt dat zo'n ding kan slijten".

Overigens blijkt de kunstheup de best renderende ingreep te zijn. Gezien de almaar stijgende kosten van de gezondheidszorg is men in Nederland gaan uitrekenen wat het rendement is van allerlei ingrepen. Omdat een patiënt met een heupprothese niet meer afhankelijk is van pijnstillers, gezinsverzorging, fysiotherapie en andere paramedische behandelingen, wegen de kosten van operatie en behandeling daar ruimschoots tegenop.

Na een hele ochtend praten over prothesen, slijtende heupen en botbreuken kreeg het woordje *tropical* in de naam *Curaçao Tropical International Congress* in de middag- en avonduren volop aandacht. De artsen konden deelnemen aan rondleidingen door Otrobanda en Punda, landhuizentours, boottochten, en natuurlijk aan het daverende slotfeest, dat gisteren op Brievengat plaatsvond.

Dat deze week af en toe de stroom uitviel, maakte het geheel alleen maar spannender, vertelt Joosten. Een *black-out* tijdens een discussie bij voorbeeld bracht de tongen extra in beweging. Natuurlijk was het ook lastig, omdat veel lezingen staan of vallen met dia's of videobeelden. Maar het ITC-gebouw heeft een noodvoorziening en na een korte duisternis kon men gewoon weer verder.

■ *De deelnemende orthopeden voor het ITC-gebouw.*

■ *WILLEMSTAD — De Curaçaose taxichauffeurs werden afgelopen donderdag op grote wijze gehuldigd door de directie van het Princess Beach Resort & Casino. De traditionele 'Taxi Driver's Party & Show' werd opgeluisterd door 'Tipiko Dushi Kòrsou' en de gelijknamige dansgroep 'Dushi Kòrsou'. Op de foto Frank Maynard (in het midden) samen met een aantal taxichauffeurs.*

Kwaliteit vlees ondanks stroomstoringen in orde

WILLEMSTAD — De kwaliteit van het vlees in supermarkten, slagerijen en andere verkoopplaatsen is ondanks de regelmatige stroomuitval goed te noemen. De veterinaire dienst legde deze week onder leiding van waarnemend hoofd H.A.K. van Baren bliksembezoeken af om her en der de kwaliteit van het vlees te testen.

Volgende week gaat men met deze extra controles verder, omdat er door het regelmatig ontdooien en weer invriezen alsnog bederf van vlees kan optreden.

Controle van vlees vindt op regelmatige basis plaats. In een bepaald rayon worden dan alle vleesverkopende plaatsen bezocht. Daar wordt gekeken naar de kwaliteit van het vlees, de aanwezigheid van voldoende koeling, de inrichting van de slagerij en of alles aan de hygiënische eisen voldoet. Zo'n bezoek duurt een uur of twee, vertelt Van Baren.

De extra bezoekjes die de veterinaire dienst deze en volgende week aflegt, duren veel korter. Er wordt uitsluitend naar de kwaliteit van het vlees gekeken, en niet naar de andere zaken die bij de regelmatige controle aan de orde komen.

De veterinaire dienst heeft van de consumenten geen klachten gekregen over bedorven vlees. Hoe de situatie met vleeswaren en kip is, kan Van Baren niet zeggen. Daar gaat de hygiënische dienst van de GGD over. Deze scheiding is ooit aangebracht en momenteel zijn er gesprekken gaande om alle vleesprodukten weer bij een dienst onder te brengen.

Dit weekend wel stroom

WILLEMSTAD — Kodela verwacht voor v daag en morgen ge stroomonderbrekinge

Weliswaar was de def unit 9 vanmorgen nog nie gebruik, maar een gerin vraag naar elektriciteit het weekend zorgt ervoor de Kodela meer capaci heeft. Vannacht hadden s mige wijken nog wel te lij onder stroomuitval. N werkende fans of air zorgden in veel slaapkam voor een overvloed muggen.

Vanmorgen was men de KAE bezig met opstarten van unit 9.

Curaçao met bewogen 'farandula' weekeinde

'La Grande de Madrid', Eddy Herrer en Celio Gonzalez zijn op het eiland

WILLEMSTAD — Curaçao kende op donderdagavond een bewogen uitgaansleven en gaat een weekeinde vol farandula activiteiten tegemoet. Naast de officiële opening van Curaçao Christmas Collection'93, had Memories Productions een gala-avond met de internationale artiest Celio Gonzalez. Verder gaf Carlos Nuño ofte wel 'La Grande de Madrid', die tijdens een gala-dansfeest *'around the pool'* van het Holiday Beach Hotel & Casino zal optreden, een persconferentie en huldigde de directie van Princess Beach Resort & Casino de Curaçaose taxichauffeurs.

Voor de vijfde maal werd de Curaçao Christmas Collection officieel geopend met de weinig inspirerende en zeker niet creatieve handeling van het doorknippen van een zijden lint. Die plechtige handeling werd vreemd genoeg verricht door Miss Venezuela Minorca Mercado, terwijl de organisatoren juist Miss Kòrsou Jasmin Clifton en de Arubaanse schoonheid Alexandra Ochoa haar lieten assisteren.

De expositie werd op de eerste avond goed bezocht. De diverse standhouders blonken uit door hun mooie *booths*. De kleuren van Kerst — rood, wit en groen — domineerden in de Exhibition Hall van het International Trade Centre. De activiteit die het meeste bekijks trok was de modeshow, waarin diverse kledingzaken op Curaçao hun kleren lieten tonen aan het publiek. De *hair-care* show was ook interessant alhoewel de kapsters weinig zinnigs zeiden. Dat allemaal terwijl ceremoniemeesters Goriaka Maal haar uiterste best deed om hen aan te praten te krijgen.

De diversificatie op de Kerst-expositie was groot. Diverse standhouders hadden wederom eigen aantrekkelijke campagnes. De bezoekers konden hun namen invullen formuliertjes en dingen aan het eind van dit jaar of begin volgend jaar mee aan de verschillende trekkingen.

Terwijl Memories Productions een eveneens goed bezochte gala-show hield in het Fiesta Ballroom van het Holiday Beach Hotel & Casino, gaf Carlos Nuño ofte wel 'La Grande de Madrid' een persconferentie over zijn optreden op Curaçao. De zanger van onder andere het hitnummer 'La Puerta de Alcala' werd door Explosion Ltd. van de Arubaanse promotor Michael Gomez naar Curaçao gehaald.

Nuño bracht dit jaar een cd op de markt die in eerste instantie sommige laconieke reacties van critici van de salsa-muziek uitlokten. Zelfs op Curaçao waren de reacties wat dubbelzinning. Naar gelang het nummer 'La Puerta de Alcala' meer werd gedraaid door de radio-d.j.'s, ging men inzien dat er hier sprake was van een mooie productie. Het was niet alleen een kwestie van een Spaanse troubadour of stierenvechter die Julio Iglesias in stemintonatie perfect immiteerde.

Het betrof een miljoenen productie waar de Spaanse grootheid in bolero's en balada's werd gehuldigd, maar aan de andere kant een goed exporteerde: De Spaanse salsa. Al bekend in sommige discotheken in Spaanse steden als Madrid die 24 uur lang open blijven en waar naar hartelust wordt gedanst op salsa en merengue.

Terwijl Nuño dus informatie verschafte aan de farandula-journalisten over zijn muzikale opleiding en -carièrre, werd het Fiesta Ballroom boven omgetoverd in een 'Nochi di Rekwerdo'. Memories Productions van promotor Henki Daniels tekende voor een mooie ga avond, waarin de interna nale artiest Celio Gonz optrad. De zanger die eiland voor de tweede k bezocht, begon zijn optre met een kerstlied.

Gonzalez, bekend voor nummers 'Total', 'La Prim Piedra' en 'Amor sin Es ranza' deelde mee dat hij het eiland een cd-opname doen. Met Curaçaose mus want naar zijn mening Curaçao gezegend met mu kale talenten. Hij werd grootse wijze muzikaal be leid door Norman Moron piano en ondersteund d een geavanceerd comput gestuurd music-box.

Van de Curaça inbreng, stal de muziekf matie Krishno Penso show. Naño Rosario en vo namelijk Michael Bank geven blijk goede entert ners te zijn. Alejandro Fra en Mafalda Minguel ded de bezoekers van de oudere generatie ook weemoed terugdenken de vervlogen jaren vijft zestig en zeventig.

Vandavond treedt ' Grande de Madrid' met e orkest van twintig man Niet voor 75 gulden, ma voor dertig gulden entre geld. Verder zijn van partij in die galadansfee around the pool van Holid Beach Hotel & Casino Ri nald 'Doble R' Recordino SSS en Era Outentiko m zangers Makaai Prudenci Little Leito en Boy Thode. de middaguren is er een cu turele middag van Fu dashon Pumpulunchi in he Curaçao Festival Cente Dans, zang en muziek sta op het programma. O zondag treedt de Domin caanse zanger Eddy Herre tussen 18.00 en 22.00 uur in het Coney Island Squa Garden te Otrobanda.

■ DENNIS PIKERO

Belangstelling voor opleidingen Business School

WILLEMSTAD — De Antilliaanse Business School meldt een grote belangstelling voor haar managementopleidingen. De directie overweegt om voor het MBA-programma een tweede groep van 16 managers te starten.

Het MBA-programma en de cursus Middle Management, zijn in november aangevangen. Het enthousiasme voor de opleidingen wijt de directie aan de *Action Learning* methode. "De cursisten krijgen geen theoretische ballast, maar zijn probleemgericht bezig". De deelnemers die de 18 maanden durende opleiding voltooien behalen een Master of Business Administration graad. Nieuwe deelnemers die zich aanmelden kunnen op ieder moment starten.

Onderwijsdag

WILLEMSTAD — De dag van het onderwijs wordt woensdag 1 december gevierd in het Holiday Beach Hotel met een bijeenkomst. Vertegenwoordigers van ouders, de humanistische school en van confessionele scholen en verder de Sitek, de Onderwijsgedeputeerde en drs Henry Pietersz zullen het woord voeren. De bijeenkomst duur van 20.00 tot 22.00 uur.

Verkrachtingszaak

WILLEMSTAD — De verkrachting van een dertienjarig meisje staat centraal in een rechtszaak achter gesloten deuren. Een 21-jarige getrouwde man moet zich verantwoorden.

Woensdag werd de strafzaak behandeld, maar uitspraak vindt pas plaats nadat er komende week getuigen worden gehoord. Dader en slachtoffer kenden elkaar als buurtbewoners. De verkrachting zou halverwege het jaar 's avonds hebben plaatsgevonden in een auto. Daarbij zou dwang en geweld zijn gebruikt. Het meisje en haar moeder deden later aangifte bij de recherche. De verdachte ontkent. Hij heeft geen strafblad.

PIKA

TWEE SPRAAKMAKENDE officiële berichten van deze week: Om hem 'moverende redenen' heeft procureur generaal van de Nederlandse Antillen besloten zijn verzoek tot ontslag in te trekken. En: om haar 'moverende redenen' heeft de minister-president van diezelfde Nederlandse Antillen besloten haar ontslag aan te bieden.

Nieuws afkomstig van het bureau van de regeringsvoorlichter te Fort Amsterdam.

Het is duidelijk dat de moverende redenen voor de een om te blijven geheel verschillend zijn van de moverende redenen voor de andere om te *moven*.

Overzeese telefoondiensten: Curaçao vaart er wel bij

WILLEMSTAD — Antillephone, dat voorheen bekend stond onder de naam Lipscomb, is een van de drie partijen in de afspraken die er gemaakt zijn over het leveren van 'babbelbox' en allerhande telefonische informatiediensten. Sinds kort wordt in Nederland ook geadverteerd door de *information providers*, de zogeheten *marketeers*, met sekslijnen.

Wie het nummer 095-99-6609 in Nederland belt, maakt telefonisch contact met een telefooncomputer, die wordt bediend door de technici van Antillephone. Die computer beschikt over een schakelmechanisme, dat ofwel een gewenst bandje in werking stelt ofwel doorschakelt naar een nummer van een dame op Curaçao.

Ook is het mogelijk dat er groepsgesprekken worden gevoerd. Dat gebeurt dan onder de noemer 'babbelbox'. De persoon aan de telefooncomputer bedient dan een schakelpaneel waar allerhande combinaties van gesprekken uit kunnen rollen.

Werd er tot nog toe geadverteerd vanuit Duitsland, België, Amerika, Scandinavië, sinds enige tijd worden ook de Italiaanse en de Nederlandse markt bewerkt door de *information providers*. Zij zijn het die de spelletjes, de gesprekken, dan wel de informatiebandjes samenstellen. Dat kan al op een zolderkamertje met wat zwoele muziek en een hijgende buurvrouw, als het gaat om het seksamusement.

Sinds enige jaren bestaan er afspraken over speciale tarieven tussen de Nederlandse en de Antilliaanse *carrier* over deze activiteiten. Landsradiodienst en PTT Telecom hebben naar verluidt elk recht op 50 procent van de *account rate*, de inkomsten, die voortvloeien uit dit telefoonverkeer. Gesteld dat een gesprek van een minuut vier gulden kost, dan krijgt ieder twee gulden.

Van de twee gulden die Landsradio ontvangt gaat weer tweederde naar Antillephone. Laatstgenoemd bedrijf draagt vervolgens weer 50 procent af aan de *information providers*. Dat levert een goudmijntje op voor zowel Landsradio als Antillephone (en niet in het minst voor PTT Telecom). Is in 1993 nog 76 miljoen Antilliaanse gulden begroot aan inkomsten uit internationaal telefoonverkeer, over 1994 wordt gerekend op 89 miljoen aan revenuen. Uitgaande van de verdeelsleutel betekent dit dat Antillephone over dit jaar ongeveer 40 miljoen aan inkomsten uit zogeheten *value added services* op Curaçao genereert.

De markt van de telefonische dienstverlening is *booming*, getuige de vele initiatieven die de laatste tijd in het Caribisch gebied worden ontplooid. In opkomst zijn de Dominicaanse Republiek, Jamaica, maar ook de eilanden Tortola en St. Kitts. Zelfs Suriname wordt genoemd als land van waaruit wellicht telefonisch bemiddelend verkeer naar Europa en de VS kan worden ondernomen.

GOUDEN EIEREN

Deze tak van dienstverlenende industrie mag dan een kip zijn die gouden eieren oplevert; de aard van de branche is dat het een 'kort cyclisch produkt' levert. De beslissing van Engeland destijds om de Antillen wat dit type telefonische verbindingen aangaat, te schrappen is exemplarisch. De Britten hadden bezwaren tegen de 'aard van de diensten'. Bovendien lijkt de markt af te stevenen op verzadiging.

Evenwel lijken voor Curaçao nog steeds gunstige perspectieven te lonken, daar de infrastructuur betrouwbaar en toereikend is. Zo werd een maand geleden nog een grondsatellietstation aan het bestand toegevoegd à raison van 27 miljoen gulden. De internationale lijnen die daarmee beschikbaar komen, zijn voor een groot gedeelte voor Antillephone-gebruik. Het voormalige Lipscomb dringt al sinds haar komst naar Curaçao aan op een drastische uitbreiding van de capaciteit. Er werd zelfs contractueel vastgelegd dat Antillephone de beschikking zou kunnen krijgen over een overgroot deel van de nieuwe overzeese lijnen.

Antillephone startte in 1990 op Curaçao als 'tussenpersoon' bij het tot stand brengen van de verbinding tussen *information providers* en klanten in het buitenland. Toen beschikte men nog slechts over 180 lijnen. Nu, drie jaar later, is het aantal verbindingen dat tot stand kan worden gebracht, net de uitbreiding van het aantal grondstations, fors uitgebreid.

In het oprichtingsjaar zei toenmalig directeur Steven van der Velden te verwachten 'dat de activiteiten van Lipscomb de belangrijkste bron van inkomsten kunnen gaan worden van de overheid'. Hij kreeg gelijk.

Referendaria

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Er komt in de nabije toekomst geen referendum over de staatkundige structuur op Sint Maarten. Dat hebben de drie fractieleiders van de eilandsraad Sint Maarten in een centrale commissievergadering besloten.

De politieke leiders ontmoetten elkaar om te discussiëren over de komende bilaterale besprekingen met Nederland over voorstel tot *Full Internal Self Government in Sovereign Association* (FISSA) voor Sint Maarten. Besloten werd om vast te blijven houden aan de motie van de eilandsraad van 4 oktober 1990.

Eventueel kan de bevolking gevraagd worden zich over die motie uit te spreken, maar op dit moment vinden de politici daarvoor de tijd nog niet rijp. Daarom is ook nog niet besloten of te zijner tijd een, twee, drie of meer opties aan de bevolking zullen worden voorgelegd.

Eerder deze week had Sint Maarten een uitnodiging van (toen nog) premier Liberia-Peters gekregen voor een conferentie van alle eilandgebieden, te houden op 30 november op Sint Maarten. Daar zou besproken worden welke plannen de eilandgebieden hebben inzake staatkundige wijzigingen. Het is niet duidelijk of deze conferentie nog zal doorgaan.

Een delegatie van Sint Maarten gaat rond 15 december naar Den Haag voor bilaterale gesprekken met de Nederlandse regering. Een protocol zal echter niet worden getekend. Voor zover het zich nu laat aanzien, zullen alle eilandgebieden gehoor geven aan de uitnodiging van premier Lubbers. Alleen de deelname van Curaçao is nog niet zeker.

Gezaghebber versoepelt maatregelen
Nummerkantoren, snacks en disco's langer open

WILLEMSTAD - De gezaghebber van Curaçao, drs. Elmer Wilsoe, heeft gisteren besloten een aantal noodmaatregelen die onlangs genomen waren ter bestrijding van de criminaliteit, te versoepelen.

Vanaf woensdag 1 december mogen in dit kader de nummerkantoren een uur langer openblijven, namelijk tot 8 uur 's avonds. De snacks mogen tot middernacht blijven verkopen en de discotheken hoeven pas om drie uur 's nachts hun deuren te sluiten. De sluitingstijd voor de benzinestations, zeven uur 's avonds, blijft voorlopig gehandhaafd, omdat de gezaghebber van mening is dat er voldoende stations zijn met de mogelijkheid van zelfbediening.

In verband met de verlate sluiting van de nummerkantoren, zal het programma van Tele-Curaçao weer worden gewijzigd. Het nieuws komt terug op de oude plaats om 8 uur 's avonds, terwijl de trekking van de 'Wega di number' om negen uur zal plaatsvinden.

De directie van de Antilliaanse Televisie Maatschappij maakte gisteravond bekend met de wijziging te zullen meewerken, hoewel men het betreurde dat er vooraf geen overleg is geweest en men pas gisteren van de voorgenomen versoepeling van de maatregelen vernam. De programmawijziging heeft uiteraard gevolgen voor contracten die door het televisiestation voor de maand december zijn afgesloten.

Gezaghebber Wilsoe legde er de nadruk op dat de versoepeling van de maatregelen een tijdelijk karakter heeft en in principe geldt voor de maand december. Afhankelijk van de ervaringen van de politie, zal begin volgend jaar worden besloten of de situatie zal worden gehandhaafd of dat men weer overgaat naar vervroegde sluitingstijden. Volgens de gezaghebber hebben de maatregelen in de afgelopen maanden tot gunstige resultaten geleid gezien het groter aantal verdachten dat, door vergroting van de pakkans, met name in de avonduren door de politie is aangehouden.

Liberia: toespraak TeleCuraçao

WILLEMSTAD — **Mevrouw Liberia-Peters zal zondagavond een nationale rede houden. Die zal worden uitgezonden via TeleCuraçao en begint om 21.40 uur. De toespraak zal tevens via de radio-stations te beluisteren zijn.**

Brand

WILLEMSTAD — In de Breedestraat te Otrobanda heeft de brandweer een binnenbrand in een winkel bestreden. Het gaat om de Tienda del Pueblo, gelegen naast de bar op de hoek van de afslag bij het postkantoor/landsloterijkantoor. Volgens de politie was er sprake van vooral veel rookontwikkeling. Het interieur is afgebrand.

Druk bezocht seminar over seksueel misbruik

■ WILLEMSTAD - Deze week werd door Sentro di Damas een seminar georganiseerd t.g.v. van de 'Internationale Dag tegen seksueel misbruik'. Gedeputeerde Bentoera die de bijeenkomst opende, wees in zijn toespraak op de toenemende sociale problemen als gevolg van de precaire financieel-economische situatie, die tot slachtoffers leiden. Hij zei bereid te zijn deze toestand, waarvan vooral vrouwen de dupe worden, met alle mogelijke middelen te helpen verbeteren. Op de foto: een overzicht van de zaal tijdens de lezingen met op de voorgrond gedeputeerde Raymond Bentoera.

PTT Telecom waarschuwt klant
Antillephone levert sinds kort ook telecommunicatie sekslijnen Nederland

WILLEMSTAD — Tropische telefoonseks. "Hallo. Ik klink een beetje stil want ik heb last van een kater. Oh, mijn hoofd." Zo citeert het weekblad Nieuwe Revue een Antilliaanse sexlijn, waarvoor - sinds kort - in Nederland geadverteerd wordt. Antillephone (Lipscomb Curaçao nv) levert de infrastructuur, aldus directeur Vermeulen.

Antillephone is 'een soort PTT", zegt hij in het Nederlandse weekblad. In Nederland wordt sinds enige tijd fervent geadverteerd met telefonische lottospelen en sekslijnen met een internationaal nummer. Het voordeel van de internationale nummers is dat exploitanten - anders dan bij de 06-nummers - niet verplicht zijn het tarief te vermelden.

Dankzij het *expensive call monitoring* systeem ontdekte PTT Telecom dat kosten van bepaalde telefoongesprekken extreem hoog waren. Inmiddels heeft het Nederlandse telecommunicatiebedrijf een persbericht doen uitgaan waarin gewaarschuwd wordt voor de dure telefonische lottospelen. In de dagbladen adverteert PTT Telecom met de mededeling 'Soms is het beter om niet te bellen'.

De advertenties die klanten werven voor de 'tropische seks' zijn misleidend opgesteld, want suggereren dat er met Nederland gebeld wordt, terwijl het een gesprek met de Antillen betreft. "Nieuw! 095, sex, geen 06!, niet op uw rekening, geen afsluiting, net zo heet". Vervolgens geeft de adverteerder het nummer 095-99-6609, wat een voorlichtster van PTT Telecom doet opmerken dat 'de suggestie wordt gewekt dat met Limburg wordt gebeld, maar ze bellen met de Antillen met het navenant hoge tarief'. Overigens staat wel keurig onder het nummer van de sekslijn het tarief vermeldt van Nfl 5,85 per minuut.

De indruk bestaat dat de exploitant in Nederland een gat in de markt heeft gevonden, omdat bedrijven de gangbare 06-nummers nogal eens hebben laten blokkeren. De telefoonrekening vermeldt slechts een bedrag voor internationaal telefoneren. *Nieuwe Revue* vraagt zich af naar wie het geld eigenlijk toegaat. PTT Telecom: "Het geld gaat niet rechtstreeks naar de exploitant van de lijn. PTT draagt ongeveer 20 procent van het tarief af aan het telefoonbedrijf aldaar." Met andere woorden: de Landsradiodienst wordt er wijzer van. En hoe de exploitant dan aan zijn geld komt? PTT vermoedt dat er een *deal* gesloten moet zijn tussen de exploitant en het telefoonbedrijf. "Dat is logisch want de ondernemer genereert extra verkeer. Dat is particuliere bedrijven in kleine landen als de Antillen wel wat waard." Geschat wordt dat de exploitant er een dubbeltje per minuut aan verdient. Kortom: de beller wordt armer en de ondernemer nooit echt rijk, concludeert *Nieuwe Revue*. Ondernemers hebben een alternatief gezocht voor de kwijnende 06-lijnenmarkt nu de PTT ongevraagd de rekeningen gaat specificeren. Een voorlichter: "Ik zie dit meer als een probeersel dat te duur is."

WILLEMSTAD - 27 Kinderen van het buurtcentrum Movimiento Katoliko Pietermaai, gelegen naast de Rooms-Katholieke kathedraal, vierden afgelopen zondag een feestje ter gelegenheid van het behalen van het brevet 'skindiven'. Dit na twee weekends van intensieve training onder leiding van Reef Care instrukteurs (staand, achtergrond). De Stichting Reef Care heeft zich mede het bewustmaken van het natuurbehoud onder water bij de jeugd ten doel gesteld. Het buurtcentrum staat helemaal in het teken van het onderwatergebeuren: De muren van het St Aloysiusschoolplein werden door de zwemlustige kinderen met passende onderwatertaferelen opgesmukt.

ATIA verontwaardigd over speech Oduber

ORANJESTAD — Het bestuur van de Aruba Trade and Industry Association (ATIA) heeft verontwaardigd kennis genomen van de recente verklaringen van premier Nelson Oduber dat de privé-sector zijn kansen heeft verspild van deelname aan het zoeken naar oplossingen voor de financiële crisis van de Arubaanse overheid. Met Oduber's verklaring wordt volgens ATIA de indruk gewekt alsof de privé-sector niet bereid zou zijn medewerking te verlenen.

In een brief aan Oduber, names het bestuur ondertekend door voorzitter Hans Schnog, stelt de ATIA dat de privé-sector sinds de officiële aankondiging van de eenzijdig door de Ministerraad genomen maatregelen in juli 1993, ettelijke uren vergaderde om alternatieven te zoeken. Dit deed de vereniging ondanks het feit dat de noodzaak van maatregelen was ontstaan vanwege een duidelijk wanbeleid, in het bijzonder op het gebied van onnodige indienstneming van personeel in de verschillende overheidsdiensten.

De privé-sector stelde zelfs een uitgebreid rapport op, dat door de overheid niet op prijs werd gesteld. De privé-sector heeft zich hiertoe uitsluitend doen leiden door het algemeen belang van Aruba en de bevolking. Geen enkel ander belang speelde hierbij een rol. "Dit is een uitgangspunt waarop door de overheid klaarblijkelijk niet al te nauw wordt gelet", aldus ATIA.

Zoals reeds in de laatste bijeenkomst van de regering met een grote groep privé-organisaties bleek, meent de ATIA dat het dragen van de verantwoordelijkheid voor maatregelen allereerst dient te geschieden door de politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in het Arubaanse parlement. Immers, in dit parlement dienen de maatregelen bevestigd te worden. Bovendien is de noodzaak voor maatregelen ontstaan door de handelwijze van deze politieke partijen.

ATIA meent verder dat door de genomen maatregelen een reeds bestaande onzekerheid onder de bevolking aanzienlijk is toegenomen. "Een onzekerheid die een negatieve weerslag heeft op de mentaliteit van de bevolking en weldanig van invloed is op de normale levenswijze. Terwijl de Arubaanse bevolking bekend heeft gestaan als vriendelijk en gastvrij, komen de laatste tijd regelmatig andere tendenzen naar boven. Toeristen klagen herhaaldelijk hierover en spreken hun teleurstelling uit in brieven aan de bij de toeristische industrie betrokken autoriteiten". Gezien de heersende onzekerheid meent ATIA dat de minder prettige behandeling van toeristen 'goed denkbaar is.

"Van de zijde van de privé-sector wordt al het mogelijke gedaan tot het bewust maken van het personeel van de belangrijkheid van goede en aangename service, maar aan de andere kant wordt door de overheid zelf geen goed voorbeeld gegeven", zo besluit de ATIA in haar brief aan de premier.

Miljoen lichtjes Seaport Village

ORANJESTAD — Seaport Village nodigt de Arubaanse gemeenschap uit het komende weekeinde te komen genieten van de sierslingers, kerstbomen en ruim een miljoen kerstlichtjes. Onder supervisie van Edwina Kock-Werleman hebben acht personen de Seaport Marketplace, de Sonesta suites en het Seaport Casino de afgelopen anderhalve week omgetoverd tot een waar kerstdorp. Iedereen is van harte welkom om voor en tijdens de feestdagen de gezellige atmosfeer te komen proeven in de Seaport Mall, het Sonesta hotel en het Crystal Casino.

Bazaar voor reis geestelijk gehandicapten

ORANJESTAD — 'Centro Man Na Obra', een afdeling van Stichting de Geestelijk Gehandicapte, houdt zondag 28 november op het Juancho Irausquin Plein van 9 tot 17 uur een grote kerstbazaar. Het doel is om gelden in te zamelen om volgend jaar oktober een reis te maken met 25 volwassen geestelijk gehandicapten.

Optreden tegen misbruik van dienstwagens

ORANJESTAD — Minister van Justitie Rudy Croes doet vandaag in de Ministerraad het voorstel om op te treden tegen overheidsambtenaren, die misbruik maken van hun dienstwagens. Hij wil de politie opdracht geven deze ambtenaren buiten werktijd aan te houden en de dienstwagen van hen af te nemen.

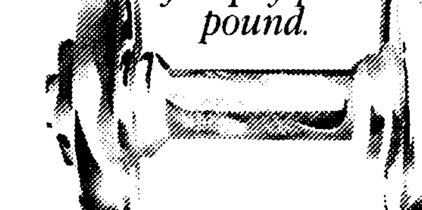
Coco Tree Eetcafé

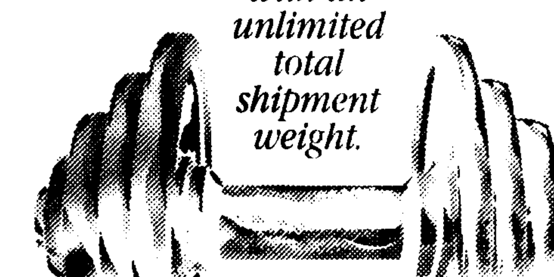

■ *ORANJESTAD — Seaport Market Place heeft een nieuwe aanwinst: Coco Tree Eetcafé, dat van 9 tot 01.00 uur open is voor ontbijt, lunch en diner. Het restaurant is voor lokale mensen en toeristen omdat het personeel zeven talen spreekt en het menu zowel internationale- als crioyo-schotels serveert. Voor de schotels zorgt d[e] internationale kok Rob Pron[k] voorheen werkzaam bij 'L[e] Clochard Aruba'. Coco Tr[ee] verzorgt elke vrijdag van 1[7] tot 19 uur een happy hour. I[n] het weekeinde treden lokal[e] groepen op tijdens het diner. Op de foto Coco Tree-eige[naar] Oslin Toppenberg en twee werkneemsters.*

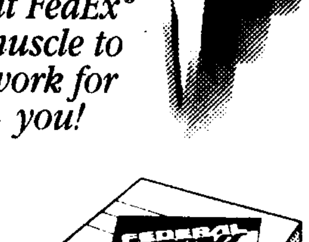

ARUBA
AGENDA

[KA]NTOORUREN AMIGOE
van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; [za]dag gesloten.

[TEL]EFOON
[...]3.
[...]spoedgevallen na kantoortijd: 21639, [...]6 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

[BA]NKREKENINGNUMMER
[...]15.445 Banco di Caribe.

[PO]LITIE
[...]0 (centrale) en 11141 (informatie).

[AL]ARMCENTRALE

* * * * * * * *

[...]EKERTJES verschijnen op dinsdag [...]vrijdag en kunnen iedere dag tussen [...]0-12.00/14.00-17.00 uur worden opge[geve]n; behalve op zaterdag. Alleen zoe[...]es, die op maandag en donderdag [...] 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag [...]op (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

[NA]CHTREGELING DOKTOREN
[...]rdag+zondag van 09.00-10.00/17.00-[...]0 uur)
[Oran]jestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki [Le]ndert, Paradera en Sta. Cruz: dokter [...]rez via Dr. Horacio Oduber Hospitaal [...]74300) of via Alarmcentrum (115).
[Pos] Chiquito, Savaneta en San Nicolas: [dokt]er B. Britt-Croes via Centro Medico [San] Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcen[trum] (115).

* * * * * * * *

[BO]TICA'S
[(na]chtdienst)
[Ben]eden de brug:
[Po]pular, Tanki leendert 158. Tel.: 32142.
[Bo]ven de brug:
[Sa]n Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat [...]. Tel.: 45119.

* * * * * * * *

[VO]OR BRANDGEVALLEN, onge[lukk]en of een of ander ongeluk gelieve [ala]rmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

[CE]NTRO MEDICO CARABOBO
[...]gelandstraat 7, tel.: 21777)
[...]wacht heeft dr. Lili G. Beke-Martínez, [...] 24696.

* * * * * * * *

[HE]T GELE KRUIS ARUBA
[RE]GELINGENBUREAU
[(Ko]ningstraat 22, tel.: 24444)
[Da]gelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-[...]00 uur; maandag te Paradera (tel.: [...]43) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San [Nic]olas (45906)/Noord (23425) van 08.00-[...]0 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) [...]08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota [...]08), Oranjestad (23168), Savaneta [...]020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 [...].

* * * * * * * *

[ZW]ANGER? STICHTING CIZKA geeft [info]rmatie en brengt u in contact met leden [...] zwangerschapsbegeleiding, verloskun[dig]e hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

[IN]FORMATIECENTRUM KONINGIN [WI]LHELMINA FONDS (voor de kan[ker]bestrijding op Aruba)
[Ge]opend van maandag t/m vrijdag van [...]30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 [...]st achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

[NA]RCOTICS ANONYMOUS HEL[P]LINE
[Te]l.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

[AI]DS-HOTLINE
[V]ragen? Bel dan 23040/27352 [tu]ssen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

[AD]A/PRIDE
[(V]an Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
[Ge]open van maandag tot en met vrijdag van [0]8.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent [pr]eventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

[F]UNDACION RESPETA MI
[(S]tichting tegen seksuele misbruik van [m]inderjarigen)
[T]el.: 24433.

* * * * * * * *

[A]MNESTY INTERNATIONAL [A]RUBA
[P].O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

[D]IERENARTSEN
[...]. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. [V]oor spoedgevallen buiten kantooruren [t]el.: 115.

* * * * * * * *

[B]RIDGECLUB ARUBA ARIBA
[(]Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
[D]insdagavond om 19.30 uur speelavond. [V]oor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

[P]ARKE TIRAKOCHI
[(]Kinderpark te Savaneta, achter kleuter[s]chool Promé Paso)
[G]eopend van maandag t/m zaterdag van [1]6.00-18.30 uur en op zondag van 11.00-18.00 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

* * * * * * * *

TELEARUBA
[Z]ATERDAG: 16.43 Movie: **Dirty Dozen**; 19.13 Musical Salsa: Anthony Cruz; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Movie: **Mexicana como Mexico No Hay Dos**; 22.45 CNN News; 23.05 Family in Crisis; 23.35 Sports Tonight.

ZONDAG: 12.00 Cartoons; 13.00 Special: **Nicolaas**; 13.30 Movie: **Bernadette**; 15.30 Studio Sport; 17.00 Special: **Sinterklaas**; 18.00 Every Goal of Italia '90; 19.20 Musical; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Movie: **Dutch**; 22.52 Week in Review; 23.30 Sports Tonight.

MAANDAG: 15.00 Cartoons; 16.00 The Tiger, The Bear and Others; 16.26 Inspector Gadget; 16.50 FLintstones; 17.15 Documentary: **Rediscovery**; 18.00 Sesame Street; 19.00 Caribscope; 19.25 Science & Technology; 19.40 Medical Report; 20.00 Telenoticias; 20.30 WKRP in Cincinnati; 21.00 CNN International Hour; 21.45 Special: **The Green Scapular**; 22.10 CNN World Report; 23.30 Sports Tonight.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

* * * * * * * *

CBA-verslag over eerste kwartaal:

Stijging overheidsuitgaven en particuliere consumptie

ORANJESTAD — Gedurende het eerste kwartaal van 1993 bleef de binnenlandse economische activiteit levendig. De overheidsuitgaven namen fors toe, de particuliere consumptie steeg verder en de woningbouw activiteiten werden voortgezet. Dit blijkt uit een samenvatting van het verslag van de Centrale Bank van Aruba (CBA) over het eerste kwartaal van 1993.

Ten gevolge van voornoemde activiteiten namen de invoerbetalingen voor binnenlandse bestedingen toe. De verminderende stijging van toeristeninkomsten weerspiegelde zich in een verminderde groei van de buitenlandse dienstverlening. Het inflatietempo versnelde door de aanhoudende groei en de daaruit voortvloeiende tekorten aan de aanbodzijde van de economie, vooral in de arbeids- en woningmarkt.

Een voortgaande monetaire expansie, die de bestaande overliquiditeit in de economie verder deed toenemen, vergrootte de inflatoire druk en risico's. De toename van de geldhoeveelheid werd voornamelijk veroorzaakt door toevoer van buitenlandse middelen. De verslechtering van de overheidsfinanciën had echter ook een expansief monetair effect doordat de overheid op haar deposito's bij het bankwezen inteerde om daarmee althans voor een deel de aanzienlijke toename in overheidsuitgaven te financieren.

Op transactiebasis was de verslechtering van de overheidsfinanciën nog groter. Betalingachterstanden, vooral aan het algemeen pensioenfonds en de sociale verzekeringsfondsen, namen sterk toe. De verslechtering van de overheidsfinanciën werd voornamelijk veroorzaakt door hogere personeelskosten, terwijl ook meer geld aan investeringen werd uitgegeven.

Om de daaruit voortvloeiende liquiditeitsproblemen te verlichten, nam de overheid medio juli een aantal inkomstenverruimende maatregelen. Helaas werd weinig gedaan om de uitgaven te beperken, terwijl er nog geen oplossing werd gevonden voor de garantieproblematiek. De financiële positie van de overheid blijft dan ook een reden voor grote bezorgdheid, aldus het CBA-verslag.

Daling aantal toeristen in augustus

ORANJESTAD — Het aantal toeristen is in augustus dit jaar met 2.304 gedaald vergeleken met augustus vorig jaar. Ditmaal kwamen er 47.956 toeristen, tegen 50.260 toeristen een jaar geleden.

Het aantal overnachtingen per bezoeker steeg van 7.3 nachten in augustus 1992 tot 7.4 nachten in augustus dit jaar. Directie Toerisme beschikt helemaal niet over het aantal cruise-schepen en passagiers, evenmin over de hotelkamerbezetting.

De meeste toeristen kwamen uit: Verenigde Staten 23.594, Venezuela 12.943, Nederland 2.582, Nederlandse Antillen 1.574, Canada 1.061, Brazilië 933, Italië 591, Argentinië 492 en Duitsland 479.

In jaarverband (januari tot en met augustus) is het aantal toeristen dit jaar 19.535 meer dan vorig jaar: 373.824 tegen 354.289. Het aantal overnachtingen per bezoeker bleef gelijk op 7.2 nachten, het aantal cruisetoeristen daalde van 134.184 naar 130.615, terwijl de hotelkamerbezetting eveneens een daling te zien geeft van 69.7 procent naar 67.2 procent.

Herdenking sterfdag Betico

■ *ORANJESTAD — De herdenking van de zevende sterfdag van Betico Croes werd vrijdagmorgen ingezet met een kranslegging bij zijn standbeeld op het naar hem genoemde plein in Oranjestad. Premier Nelson Oduber hield hierbij een toespraak waarbij hij de grote verdiensten van Betico herdacht. Hij benadrukte dat wat Betico voor Aruba heeft gedaan altijd zal blijven leven. Betico's broer, minister Rudy Croes, stelde dat hij zich zal blijven inzetten, zeker nu Aruba kampt met een crisis. MEP-president Manolo Giel en mr. Hendrik Croes voerden 's middags bij het graf te Santa Cruz namens de familie het woord.*

Penvriend gevraagd

ORANJESTAD — Mej. Laganot (23) uit Martinique zoekt een jonge Arubaanse penvriend of -vriendin. Geïnteresseerden kunnen hun brieven richten aan Marie-Joseé Laganot, Rue Schoelcher, 97228 Sainte-Luce, Martinique.

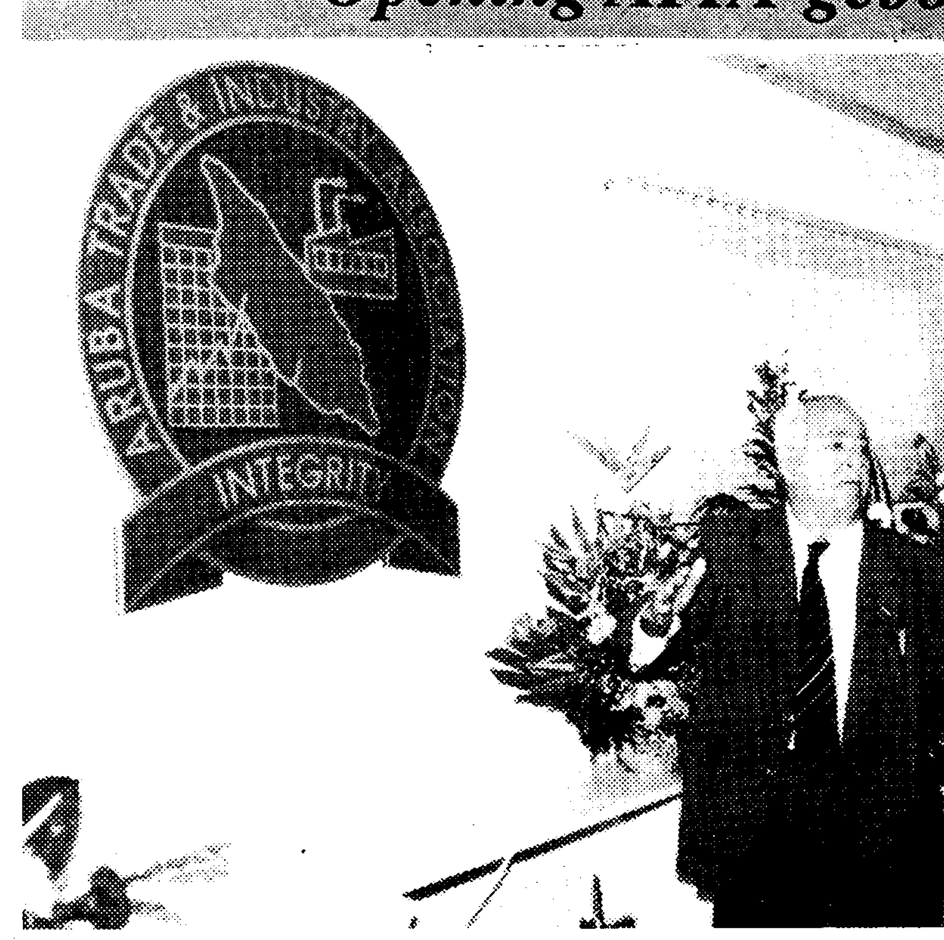
Derde bridge-avond parencompetitie

ORANJESTAD — Bridgeclub Aruba Ariba heeft de resultaten van de derde avond van de vierde parencompetitie bekend gemaakt. Er werd in twee poules gespeeld. In de A-poule deden negen paren mee, terwijl de B-poule veertien deelnemende paren telde.

In de A-poule werd de eerste plaats gedeeld door het echtpaar van Eyck en de heren Marapin en Tjon Kon Sang. De tweede plaats was voor het paar mevrouw van Leerdam en de heer Dekker.

De scores in de B-poule: 1.dames de Kort/Aal 60.11 procent, 2.dames van Duin Seaber 58.92, 3.dames Haupt/Pas 57.44, 4.heren de Vries/de la Fuente 54.76, 5.dames Ijbeles Smit/Smit 53.57, 6.heren Swijgman/Michels 52.38, 7.echtpaar Reve en dames McDavid/Mc.Leod 51.48, 8.dames Veldman/Ruiz 50.29 en op de negende plaats echtpaar Nierop met 50 procent.

Opening ATIA-gebouw

■ *ORANJESTAD — Aan de Caya Pedro Gallego werd deze week het nieuwe eigen gebouw van de Aruba Trade & Industry Association (ATIA) in gebruik genomen. Op deze foto één van de oudste ATIA-leden, Gerard Schouten, die samen met ATIA's voorzitter Hans Schnog het grote embleem van de ATIA onthulde.*

Radio Kelkboom brengt nieuw info-programma

ORANJESTAD — Met ingang van woensdag 1 december gaat Radio Kelkboom van maandag tot en met zaterdag van 19 tot 21 uur het nieuwe Nederlandstalige programma *Info Magazine* uitzenden. Dit informatieve actualiteitenprogramma wordt geproduceerd en gepresenteerd door Jacqueline Peeters.

Reden voor de opzet van *Info Magazine* is het geringe aanbod van Nederlandstalige informatieve radioprogramma's. Hoewel Radio Kelkboom verschillende malen per dag uitzendingen van Radio Nederland Wereld Omroep aanbiedt, meent presentatrice Jacqueline Peeters dat een uitgebreider en met name op het Arubaanse nieuws gericht programma een 'gat in de media-markt' is.

Info Magazine omvat lokaal, Nederlands en internationaal nieuws en achtergrondinfo, veel muziek, elke vrijdagavond een overzicht van *Amigoe*'s weekendbijlage *Napa* en op zaterdag de rubriek *Van Nieuwigheden* van cinaest en schrijver René van Nie. "Het begin wordt aftasten", voorspelt Jacqueline Peeters. Ze hoopt het programma langzaam uit te kunnen bouwen met zoveel mogelijk lokaal achtergrondnieuws.

Tussen de nieuwtjes door worden elk uur ongeveer tien reclameboodschappen van dertig seconden uitgezonden.

Het aantal gecontracteerde sponsors bedraagt op het moment twaalf en kan uitgroeien tot maximaal twintig adverteerders omdat het niet de bedoeling is dat *Info Magazine* wordt overspoeld met reclame. "Het is en blijft immers een nieuwsprogramma en geen reclameblok", aldus de vrolijke presentatrice, die jarenlang als producer en regisseur voor het Brabantse station Radio West werkte.

Jacqueline Peeters, die vier maanden geleden met haar Arubaanse man Ivan besloot om zich definitief op Aruba te vestigen, reageerde een maand geleden op de advertentie van Radio Kelkboom voor een omroeper of omroepster die elke morgen van half negen tot negen het Nederlandstalige nieuws voor wilde lezen. Nadat ze was aangenomen, ontstond al snel het idee om een actualiteitenprogramma te gaan verzorgen dat, na drie drukke en chaotische weken van voorbereidingen, over enkele dagen officieel de lucht in gaat.

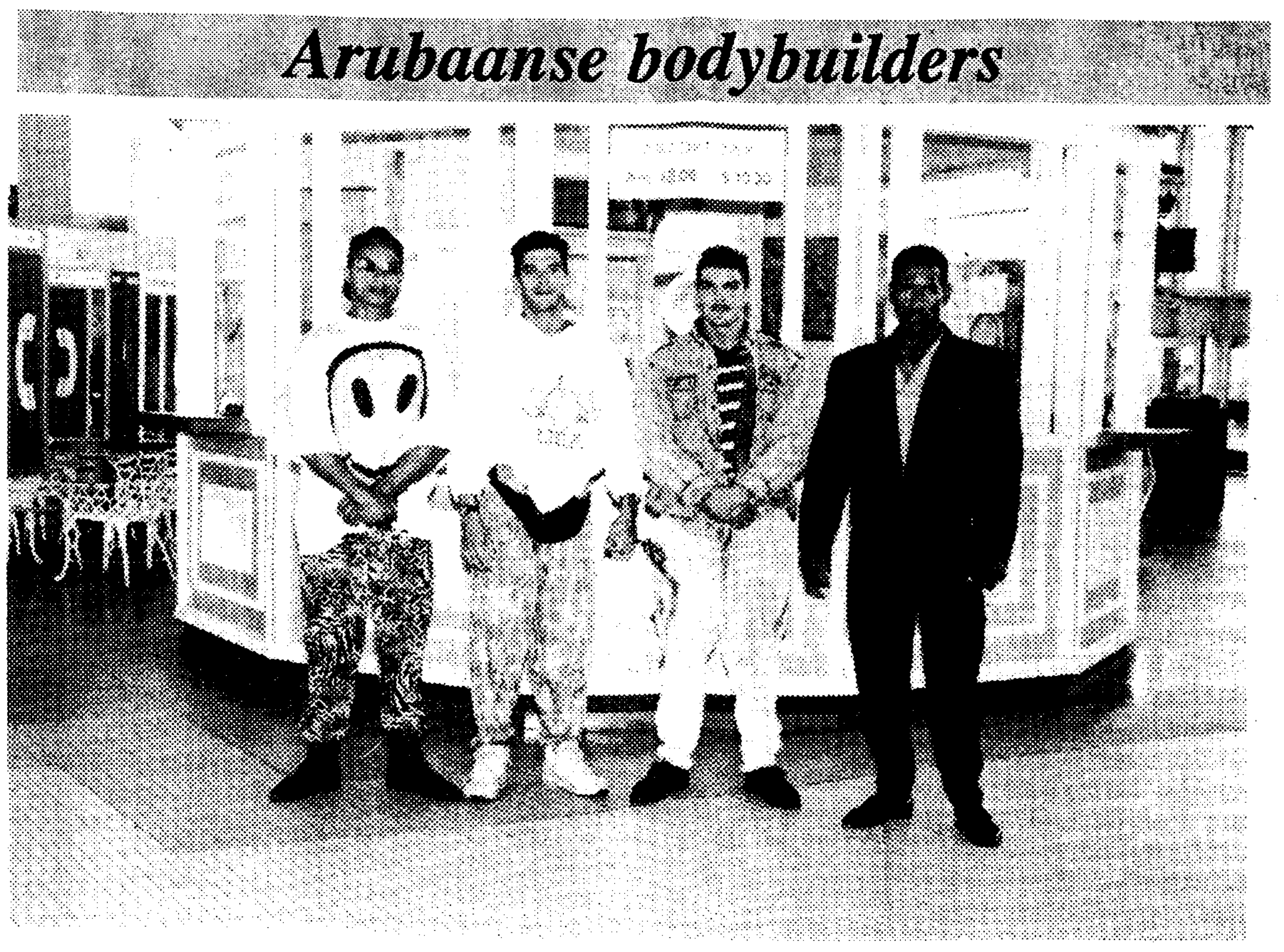
Het radiowerk op Aruba is een wereld van verschil met dat in Nederland. Hoewel het niet zo professioneel is, meent Jacqueline Peeters dat de journalisten hier veel creatiever zijn. "Het beroep van radiojournalist is op Aruba niet zo afgebakend als in Nederland: je bent hier producer, presentator, technicus, muziekssamensteller en moet ook nog eens zelf op zoek naar adverteerders".

Ze verwacht dat ze haar twee uur durende programma met gemak kan vullen. "Er gebeurt zoveel op Aruba. Bovendien is Radio Kelkboom geabonneerd op het ANP-nieuws, dat middels de telex in het *Amigoe*-kantoor dagelijks binnenrolt. Daar kan ik ook veel nieuws en achtergrondverhalen uithalen. Nee echt, er is Arubaans nieuws in overvloed".

'Info Magazine' van maandag tot en met zaterdag van 19 tot en met 21 uur. Produktie en presentatie: Jacqueline Peeters. Proefuitzendingen: 26 tot en met 30 november van 19 tot 21 uur. Eerste officiële uitzending: woensdag 1 december.

■ *ORANJESTAD — Een delegatie van de Aruba Bodybuilding & Powerlifting Association (ABPA) nam onlangs deel aan het 21e Centraal Amerikaanse en Caribische bodybuilding kampioenschap, te Aguada, Puerto Rico. De delegatie bestond uit de deelnemers Rigoberto Yarzagaray, Jacobo Obadia, Ricardo Alvarez, Julio Roman (zie foto) en de ABPA-bestuursleden Melinda Wouter en Astrid Winterdaal-Obadia. Drie van de atleten wisten zich bij de eerste zes te plaatsen. Rigoberto Yarzagaray werd vierde in de junior-categorie en Julio Roman en Jacobo Obadia evenals vierde in de master-categorie.*

Arubaanse bodybuilders

Inschrijving carnavalskoningin

ORANJESTAD — De inschrijving is geopend voor deelname aan de verkiezing van kinderkoningin (6 tot 9 jaar), jeugdkoningin (13 tot 16 jaar) en grote koningin (17 tot 25 jaar). De verkiezing vindt op 20 januari 1994 plaats in het RCA Sportcentrum. Inschrijving kan geschieden bij Tecla Kelly, tel. 34862 thuis of 2111 kantoor, Judith Martha, Micky Gravenhorst tel. 28628 en 29180 en Monchi Luidens tel. 23242.

Twee kilo cocaïne gevonden

ORANJESTAD —In een woning aan de Stadionweg hield de SVM een razia aangezien het vermoeden bestond dat zich hier verdovende middelen bevonden. Zij vonden ruim twee kilo cocaïne en hielden J.F.(21) voor verder onderzoek aan. Het wordt niet uitgesloten geacht dat meer arrestaties volgen.

Eén jaar in zedenzaak

ORANJESTAD — Conform de eis van officier van justitie mr. J.E. Hartjens veroordeelde rechter mr. H.D. van der Griendt verdachte F.M. tot twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar wegens het plegen van onzedelijke handelingen met zijn veertienjarige stiefdochter.

Van Kappen opent nieuw schietterrein

ORANJESTAD — Brigade-generaal F. van Kappen, commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied, zal met het eerste schot op woensdag 1 december het nieuwe schietterrein 'Vader Piet' van de Koninklijke Marine openen. Hierna volgt een demonstratie waarbij met alle wapens, in gebruik bij de mariniers op Aruba, geschoten zal worden.

De bouw van een golfbaan in het kader van het project 'Tierra del Sol' noodzaakte het land Aruba om het contract met de Koninklijke Marine over het gebruik van het terrein Anabui en California als schietterrein op te zeggen.

Na overleg met Domeinbeheer en de Directie Luchtvaart werd Vader Piet, nabij Rincon, als nieuw schietterrein aangeboden. Na een bouwperiode van drie maanden zijn de handgranatenbaan, schoolschietbaan voor lichte infanterie wapens en de gevechtsschietbaan voor mortieren, mitrailleurs, anti-tankwapens en explosieven klaar.

Kerkdienst

ORANJESTAD — In de kapel van Marinierskazerne Savaneta wordt zondag 28 november om 9.30 uur een kerkdienst gehouden. Na afloop is er gelegenheid om met elkaar koffie te drinken. Iedereen is van harte welkom.

Rotaract met vlooienmarkt

ORANJESTAD — Rotaract Club Aruba, de jongerenclub van de Rotary Club, houdt op vrijdag 3 december van 18 tot 23 uur op Plaza Betico Croes een vlooienmarkt met speelgoed, lekkernijen, Sinterklaas-, Kerst- en huishoudartikelen. 'Las Originales' en 'Tradicion Gaitera zorgen voor pittige Kerstmuziek.

Shapes, Shadows, Silhouettes van Helen Martina

WILLEMSTAD - Annemiep Oltheten heette gisteravond Helen Martina welkom in de rij van zelfstandig kunstenaressen op Curaçao. In het Curaçaosch Museum ging haar eerste solo-expositie van start van keramisch werk, werk van de laatste twee jaar, gegroepeerd om het thema 'Torso'. Elis Juliana stelde me voor dit [illegible] te noemen, want, zo zei hij, "Ik hou van billen". En voegde hij daar aan toe, "De Curaçaose vrouw leeft met de gedachte dat haar billen het belangrijkste deel van haar lichaam zijn. Daarmee wint ze het ook van elke Hollandse, want die hebben geen billen".

De titel van de expositie 'Shapes, Shadows, Silhousettes' werd vertolkt door Sandra Leonora en Cesario Jean-Louis, die zonder muzikale begeleiding hun schaduwen lieten dansen over een achtergrond doek. Die dans vormde de opening van de expositie die [illegible] aan de helaas [illegible] overleden Nan [illegible] vanwege haar stuwende kracht om deze tentoonstelling te realiseren.

Helen Martina laat in het Curaçaosch Museum 32 verschillende werkstukken zien, merendeels torso's, vaak daarbij alleen de heupen en billen. Ze heeft dat thema op velerlei manieren uitgewerkt. In het begin versierde ze die torso's met lijnen, kleuren, glazuren, maar er is een duidelijke ontwikkeling te zien naar steeds strakkere lijnen. De versieringen worden steeds minder belangrijk, om plaats te maken voor de vorm zelf. De vorm moet het doen, en de strakke lijnen, van bijna abstracte vormen leveren ook het mooiste werk op. Maar tegelijkertijd [illegible] Helen Martina naast die strakke lijnen ook experimenteren met haar materiaal en de natuurlijke vormen. Ze mengde de klei met zaagsel en dat grove materiaal leverde bij de [illegible] 'A Woman' [illegible] strakkere torso) weer heel nieuwe gezichtspunten op.

Vorm, materiaal, maar ook kleur geeft een goede experimenteermogelijkheid. Was Helen in het begin voorzichtig met haar bescheiden kleuren in de versieringen, haar laatste beelden kregen felle sprekende kleuren mee: blauw, rose, lila, geel. Daarbij zorgt de manier van bakken ook voor bijkomende effecten. Ze zag bijvoorbeeld hoe bij een ander het glazuur dat [illegible] niet genoeg gebakken was, inplaats van een harde glans een duifdonse uitstraling kreeg. Nu heeft haar fiere, blauwe 'Blue Silence' een fluweelzachte huid.

Het is niet alleen de vorm van de heupen, ook de lichaamshouding in het geheel krijgt de aandacht van Helen Martina. In verschillende werkstukken verbeeldt zij de verhouding tussen twee verschillende mensen, soms los van elkaar, soms verbonden met elkaar. Vooral dat laatste levert bijvoorbeeld in "Trust I", waarbij de hoofden precies in elkaar passen, een van de mooiste beelden op. Tenslotte twee werken die opvallen, omdat zij buiten de reeks vallen. Helen Martina maakte twee wanddecoraties van maskers. Een hele serie van verschillende gelaatsuitdrukkingen, waar in de vorm de hitte van de oven [illegible] speelde [illegible] metalen [illegible] melijk [illegible] spel van [illegible] lijke [illegible]. De [illegible] serie toont de mens [illegible] in zijn onderdom. Heel speciaal en goed werk.

Helen Martina volgde een jaar de kunstacademie in Nederland maar keerde terug naar Curaçao. Ze heeft voor haar gang naar Nederland op Curaçao les gehad van mevrouw Van de Laarschot. Na haar terugkomst werd ze leerling van Ellen Spijkstra. Uit de grote groep studenten die Ellen Spijkstra begeleidt, is ook Helen Martina nu uitgevlogen om zich als zelfstandig kunstenaresse te presenteren. Terecht. Ze maakt mooi werk. In haar werk is de invloed van Ellen Spijkstra, vooral in de strakkere vormen nog goed te herkennen. Ook de invloed van het werk van Nel en Norva Simon is af en toe in haar werk terug te vinden, maar over het algemeen laat Helen Martina zien naar eigen vormen te streven. Vandaar ook dat zij zoveel variaties heeft gemaakt op een thema. Dan kun je de invloed van anderen verwerken, zoeken, en met [illegible] bij een ander [illegible] ideeën [illegible] eigen [illegible] overbrengen. Helen Martina heeft op vorige groepsexposities meestal klein werk laten zien, kleine mensbeeldjes in allerlei houdingen. Haar ontwikkeling naar dit grotere monumentale werk was voor velen een aangename verrassing, die nu al uit doet kijken naar een volgende expositie. Dit ook, omdat ze meteen de eerste avond het meeste werk al verkocht heeft, niet verwonderlijk door haar alleszins redelijke prijzen.

De tentoonstelling van werk van Helen Martina is te bezichtigen in het Curaçaosch museum tot en met 9 januari 1994.

NEL CASIMIRI

WILLEMSTAD — Een tikkeltje nerveus was zij wel bij het binnenkomen. Maar de nieuwe premier van de Nederlandse Antillen, [illegible], herstelde zich snel op haar eerste persconferentie in het Fort als eerste minister. "Ik was voor de post Algemene Zaken al ad-interim," verklaarde zij haar benoeming tot premier. "Het belangrijkste is, dat er bestuurscontinuïteit is en dat er geen vacuum ontstaat."

Haar premierschap bestaat er in eerste instantie uit dat de gewone zaken doorgaan. Haar eerste bestuursdaad gisterochtend? "Het tekenen van een gratificatiebesluit, geloof ik. Ik weet het niet meer, ik heb een heleboel ondertekend." Of zij op 15 december naar Nederland zal gaan om de 'toekomstconferentie-voorzittersvergadering' die premier Lab[illegible] bers belegt bij te wonen [illegible] nog niet duidelijk. "Laten [illegible] eerst even afwachten [illegible] ontwikkelingen zich [illegible] week gaan voordoen. [illegible] zelfde geldt voor de behandeling van de Landsbegroting. Die zal in principe wel [illegible] gaan, maar het is nog [illegible] bekijken op welke datum [illegible]

Op de vraag of zij [illegible] zou zijn na de verkiezingen terug te komen als pr[illegible] (er van uitgaande [illegible] PNP in de regering [illegible] dan ook de premier zal [illegible] ren), antwoordt zij: "[illegible] graag [illegible] kabinet [illegible] ik daarvoor gevraagd [illegible] Ik weet niet wat er na de verkiezingen gaat gebeuren. Ik heb de afgelopen [illegible] half jaar met veel plezier Justitie gewerkt. Dat [illegible] mijn hart. Ik wacht af [illegible] op de lijst geplaatst [illegible] dat is in handen van de partij."

Softballsters uitgeschakeld

Brons voor Curaçaose karateka's in Ponce

KARACHI — De Nederlandse squashploeg heeft vrijdag bij het WK voor landenteams ook de laatste groepswedstrijd verloren. Finland was veel te sterk. Door dat resultaat treedt de equipe van bondscoach Brian Barrett zaterdag aan tegen Duitsland, dat in Hansi Wiens zijn beste speler heeft.

Wint Oranje dat duel, dan volgen *playoffs* om de vijfde tot en met achtste plaats. Verlies maakt de negende plaats het hoogst haalbare in Karachi. Wat het resultaat ook zal zijn, het brengt Barnett niet van zijn geloof af, dat vernieuwingen noodzakelijk zijn om Nederland verder te brengen dan het voorportaal van de wereldtop.

Daarvoor was vrijdag een zege van 3-0 op de Finnen noodzakelijk geweest. Vooralsnog een onmogelijke opgave. Michael Vertogen mocht aan de opdracht beginnen en faalde hopeloos. Hij maakte tegen de ervaren Benti Pekkanen in drie games precies twee punten. Het minimale kansje op de kruisfinales was daarmee direct verdwenen.

Lucas Buit, 50ste op de wereldranglijst en kopman door de afwezigheid van de geblesseerde Nederlandse kampioen Raymond Scheffer, mocht zich vervolgens sparen tegen Sami Elopuro, speler uit de toptien en twee jaar geleden nog halvefinalist bij de sterk bezette Dutch Open. De Amstelveense prof pakte de tweede game van de Fin (10-8) en verder in totaal nog vier punten. De Limburgse derdager Eric van der Pluijm kwam er tegen Kai Peltonen ook geen moment aan te pas.

Gastheer Pakistan leed een gevoelige nederlaag tegen grote rivaal Australië. Brett Martin won de cruciale openingswedstrijd tegen de teruggekeerde veteraan Jahangir Khan. Zijn broer Rodney, die last heeft van een heupblessure, kon daardoor kalm aan doen tegen wereldkampioen Jansher Khan. Die mocht winnen en won zoals hij wilde.

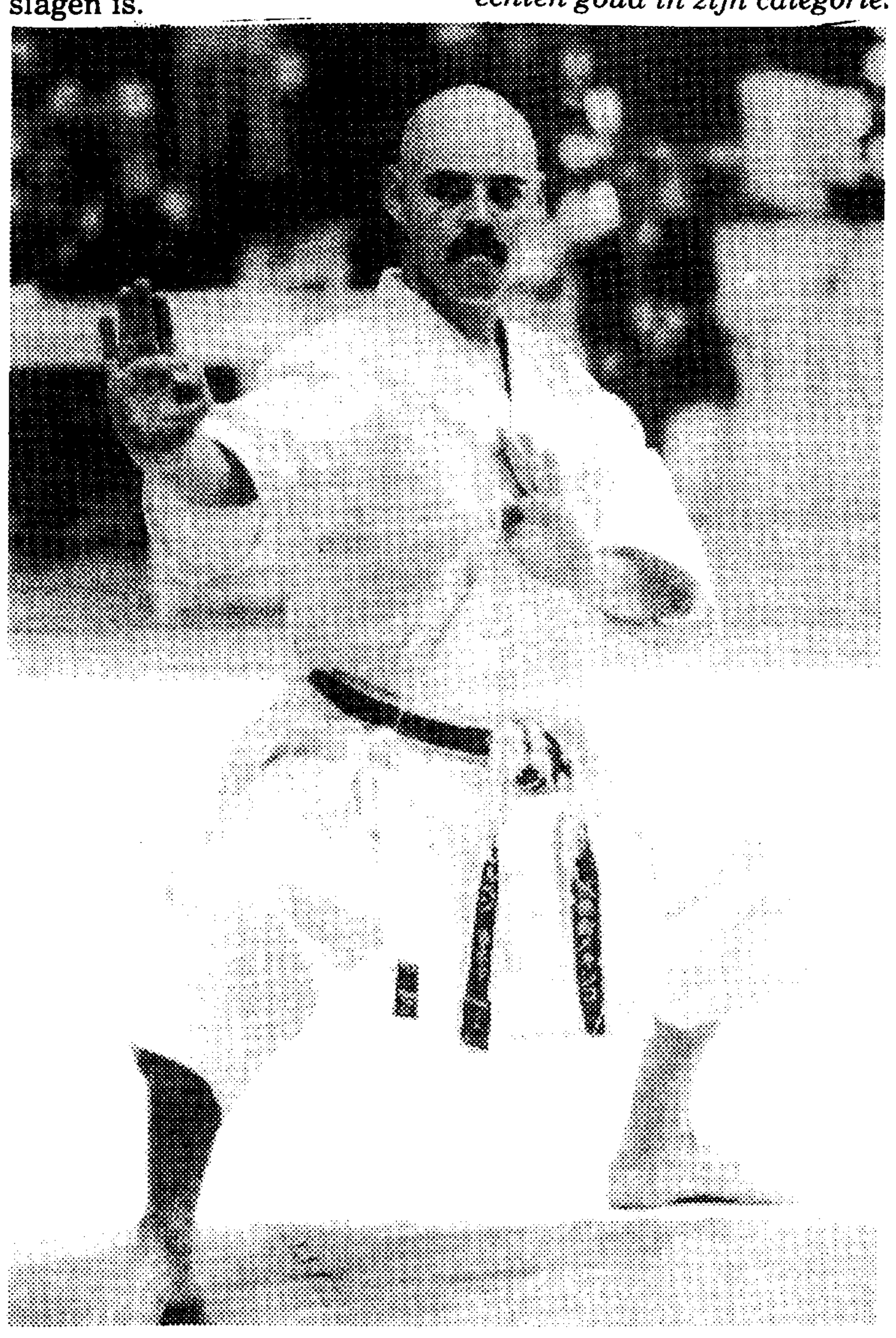
Rodney Eyles klaarde vervolgens het karwei tegen Zarak Jahan Khan. Australië treft daardoor in de halve eindstrijd Finland in plaats van medefavoriet Engeland, dat nog ongeslagen is.

ALGEMEEN / MOSKOU — Met een speciaal decreet heeft president Boris Jeltsin de lasten voor de Russische sportwereld verlicht. Nationale bonden zijn vrijgesteld van belastingen en in- en uitvoerrechten. Jeltsin, een oud-atleet, hoopt met de maatregel de omstandigheden voor de noodlijdende sportsector in zijn land te verbeteren.

■ *PONCE — Karate is een van de sporttakken op de CAC-Spelen, die dit jaar in Ponce, Puerto Rico wordt gehouden. Een kleine Antilliaanse delegatie onder leiding van Junior Millerson en Dudley Josepa is ook van de partij. De officiële opening van de competities in deze tak van sport geschiedde op vrijdag.*

Eerste berichten uit het buitenland maken melding van een bronzen medaille voor de Antilliaanse selectie. In de teamcompetities eindigde de Curaçaose geselecteerde karateka's op de derde plaats.

Op de foto de Mexicaan Ruben Canado in een mooie 'karate-pose' alvorens de wedstrijden begonnen. Hij won later in de individuele gevechten goud in zijn categorie.

Arubaanse gewichtheffer zesde bij CAC-Spelen

ORANJESTAD — De Arubaanse gewichtheffer Hugo Themen heeft gisteren een zesde plaats bereikt op de CAC-Spelen te Ponce, Puerto Rico. Hij kwam uit in de 76 kilogram-categorie en haalde een totaal van 250 kilo. Als eerste eindigde de Cubaan Pablo Lara met een totaal van 365 kilo, gevolgd door de Colombiaan Eine Acevedo met 302,5 kilo, de Dominicaan Maximinio Martinez met 300 kilo, Arnold Franqui uit Puerto Rico met 295 kilo en op een vijfde plek Sergio Rodriguez uit El Salvador met 257,5 kilo.

In de andere wedstrijd behaalde Cuba een 4-3 overwinning op de Nederlandse Antillen. Aruba speelt vandaag om 16 uur tegen Nederlandse Antillen. De tussenstand is als volgt: Cuba 6 gewonnen 0 verloren. Nicaragua, Mexico en Puerto Rico hebben elk 4 gewonnen en 2 verloren partijen. Aruba en Panama 2 gewonnen en 4 verloren en Venezuela en de Nederlandse Antillen 1 gewonnen en 5 verloren matches.

Voor wat betreft het bowlen is Aruba op de vierde plaats geëindigd met een gouden medaille voor Edna Maduro. Mexico werd eerste met 2 gouden, 2 zilveren en 2 bronzen medailles. Puerto Rico volgde op de tweede plaats met 2 gouden, 2 zilveren en 1 bronzen medaille en Venezuela op de derde plaats met 1 gouden, 2 zilveren en 2 bronzen medailles.

De Arubaanse baseballselectie liet gisteren een goede kans voor classificatie voorbijgaan door met 0-3 te verliezen van het zwakke Venezuela. Venezuela scoorde 3 runs in de derde inning. Aruba bleek hierna niet in staat verandering in de score te brengen. De nederlaag ging op naam van Nildo (Clem) Wernet. Venezuela maakte 3 runs, 9 hits en 1 error, terwijl Aruba geen enkele run, 7 hits en geen error had.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar en van 19.30-23.00 uur voor geïnteresseerden vanaf zestien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

ZONDAG

BASEBALL
(Astros)
Pre-Infantil
11.00 uur Bright Ideas vs Princess Beach Hotel;
13.00 uur *All Stars Game;*
15.00 uur softbòl basilon: Ouders Kwartier vs Ouders Sta. Rosa - Kwartier-veld.

VOETBAL
(Vereniging Artsenbezoekers Curaçao)
Medische Voetbal Cup
13.30 uur aanvang toernooi - vòetbalveld te Scherpenheuvel.
(DinTeKa)
10.00 uur (groep A) Seru Fortuna vs De Savaan;
11.30 uur (groep B) Tera Kòrá vs Willibrordus;
13.00 uur (groep A) Seru Frotuna vs Charo;
14.30 uur (groep B) Tera Kòrá vs Sanicolas Boys;
16.00 uur (groep A) De Savaan vs Charo;
17.00 uur (groep B) Willibrordus vs Sanicolas Boys - voetbalveld te Willibrordus.
(Infantil)
Copa Frater Andrea
Vruminga
10.00 uur Victory Boys vs Vesta;
10.50 uur Marchena vs Sithoc;
11.40 uur Vesta vs Sithoc;
12.30 uur Victory Boys vs Marchena;
13.20 uur Victory Boys vs Sithoc;
14.20 uur Vesta vs Marchena.
Muskita
10.00 uur Victory Boys vs Vesta;
11.10 uur DSK vs Sithoc;
12.20 uur Vesta vs Sithoc;
13.30 uur Victory Boys vs DSK;
14.40 uur Victory Boys vs Sithoc;
15.50 uur Vesta vs DSK - Sithoc-veld te Muizenberg.

ZEILEN
Pisca Race
09.30 uur start nabij Barbara Beach via boei Fuik naar Piscaderabaai en na een stop-over van ongeveer twee uur terug naar Spaanse Water.

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
06.30 uur aanvang halve marathon (21-km) op de Dr. Hugenholzweg via verschillende wijken om te eindigen bij Sentro Deportivo Kòrsou.

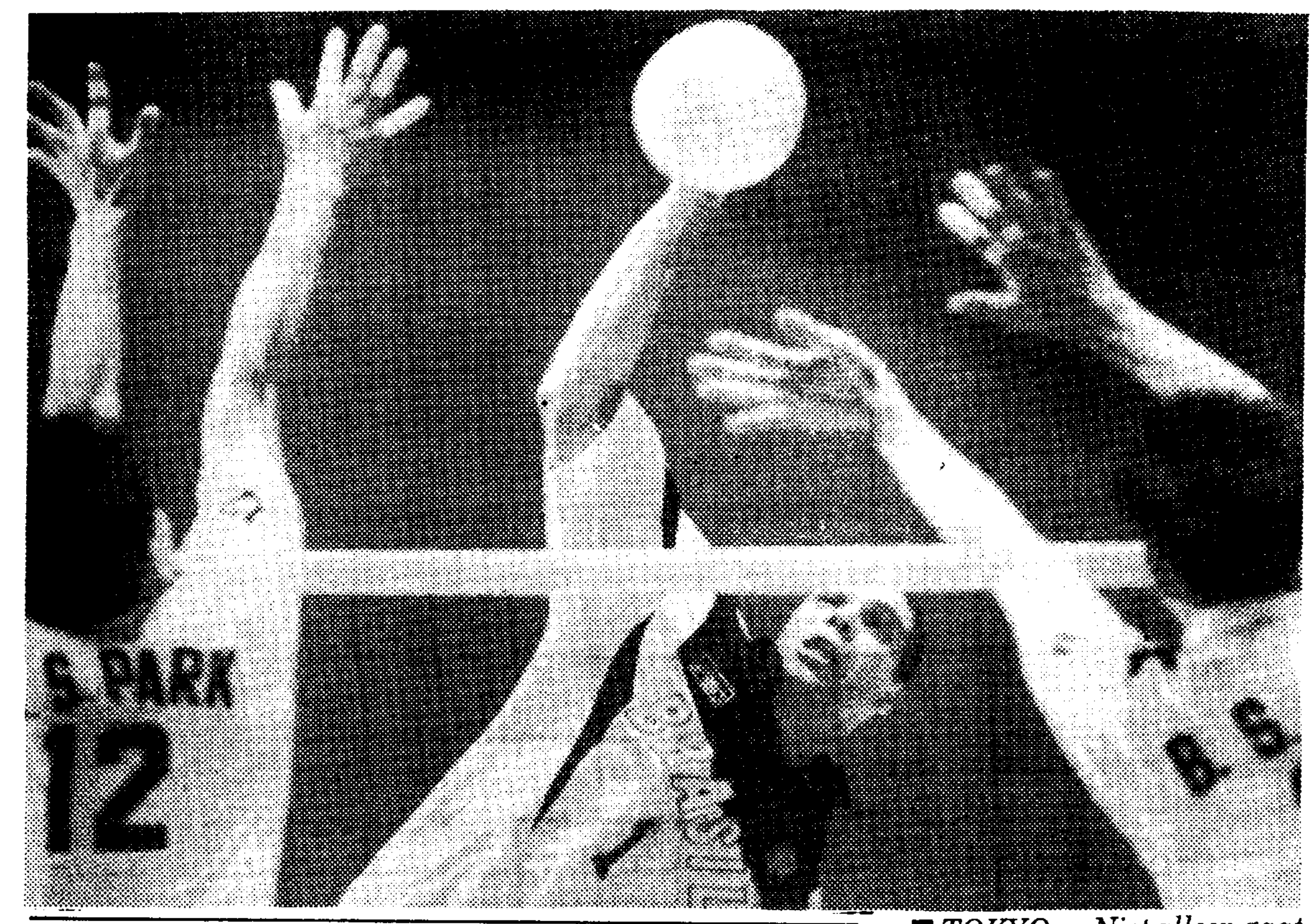
* * * * * * * * * * * * * * * * *

TDS
(kanaal 99)

ZATERDAG
CAC Spelen vanuit Puerto Rico:
17.00-19.00 uur voetbal
19.00-23.00 basketball

ZONDAG
09.00 atletiek
13.00 boksen
16.00 atletiek en basketbal

MAANDAG
09.00 boksen
12.00 voetbal
16.00 baseball

■ *TOKYO — Niet alleen gaat Brazilië nog steeds ongeslagen in het WK-Volleybal, maar het team staat nagenoeg niets af aan de tegenstanders. Vrijdag was het de beurt aan Zuid-Korea om kennis te maken met de sterke smashes en gevarieerde spelwijze van de Brazilianen. De Zuidkoreanen werden met 3-0 weggespeeld. De setstanden: 15-9, 15-12 en 15-7. Op de foto de Braziliaan Marcelo Negrao die de bal met een smash langzij twee Zuidkoreaanse volleyballers plaatst.*

Op WK-Squash in Karachi

Squashers Oranje gaan nu tegen Duitse ploeg

WILLEMSTAD — De Curaçaose karateka's hebben brons veroverd op de CAC-Spelen die in Ponce, Puerto Rico worden verspeeld. Het team die geleid wordt door bronzen medaillewinnaar op het laatst gehouden WK, Dudley Josepa, eindigde op een gedeeld derde plaats. De Antilliaanse karate-beoefenaars moesten de Dominicaanse deelnemers dulden op het erepodium. In tegenstelling tot de Curaçaose karateka's, waren de softballsters van manager Taffy de Jongh bijna niet te troosten. Puerto Rico liet de Antillen op het veld achter: 3-2.

Met verovering van de bronzen medaille op de CAC-Spelen, bewijst de Antilliaanse karate-delegatie in topvorm te zijn. De derde plaats werd een feit nadat de Antillen overtuigend van het team van Venezuela had gewonnen: 3-1.

In de eerste ontmoeting was Puerto Rico de tegenstander. Dat gastland won met de krappe score van 3-2 van de Antilliaanse selectie. De gevechten tegen Cuba werden 2-2 afgesloten, maar de Cubaanse karate-beoefenaars werd uitgeroepen tot winnaars na het tellen van de individuele punten. De eindstand is als volgt: 1. Mexico; 2. Cuba en 3. De Antillen en Santo Domingo.

In de softballcompetitie trokken de Antillen aan het kortste einde tegen Puerto Rico. Dat nadat de selectie onder leiding van manager Taffy de Jongh tot twee keer toe in voorsprong kwam. Beide keren kwam het team uit Puerto Rico terug om de gelijkmaker te scoren. Uiteindelijk in de laatste inning lieten de softballsters uit Ponce de Antilliaanse softballselectie op het veld: 3-2.

Met die nederlaag werd de Antillen uitgeschakeld. In die zin dat de Antilliaanse selectie niet meer in aanmerking komt voor een van de drie begeerde medailles. Het team van Taffy de Jongh begon het toernooi met vier overwinningen, maar viel in het tweede gedeelte van de competitie ineen.

In de tenniscompetities in Ponce, deed Elmar Gerth het goed tot en met de tweede ronde op de CAC-Spelen. Hij bereikte de derde ronde en stond 1-0 voor totdat de nummer één van Cuba, Carlos Valdez, sterk tegenkwam in de tweede en derde set.

Elmar Gerth werd in de derde ronde een halt toegeroepen door de Cubaanse nummer één Juan Piño. In de twee voorgaande rondes won de Antilliaanse tennisser van een Panamese speler. Hij had slechts twee sets nodig. In de tweede ronde wees hij Carlos Valdez uit Guatemala overtuigend terug. Gerth stond in die tweede wedstrijd slechts vijf games toe aan Valdez: 6-1 en 6-4.

De ontmoeting in de derde ronde had een spannend verloop. De twee spelers stonden bijna drie uur op de baan in Ponce. Gerth begon met een overwinning in de eerste set: 7-6. In de tweede set verloor hij zijn concentratie en won slechts vier games. Uiteindelijk trok hij aan het kortste eind door ook de derde set te verliezen: 5-7.

Baseball Puerto Rico: Antillen vs Aruba 9-2

ORANJESTAD —Het Arubaanse baseballteam kreeg tijdens de Centraal Amerikaanse-Caraïbische spelen in Puerto Rico een 9-2 nederlaag van de Nederlandse Antillen te incasseren. Voor de finale hebben zich nu geplaatst: Cuba, Nicaragua, Mexico en Puerto Rico.

Op Interpolis Schaaktoernooi

Grieperige Karpov wint met gemak van Joesoepov

TILBURG — Anatoli Karpov onderschreef vrijdag een uitspraak van wijlen Donner: 'Schakers zijn nooit ziek.' De FIDE-wereldkampioen had koorts (39 graden), mocht niet de straat op en ontving vandaar in de salon van zijn hotel — op neutraal terrein heet dat — tegenstander Artur Joesoepov. Voor hun tweede treffen in de kwartfinales van het Interpolis Schaaktoernooi dat in Tilburg wordt verspeeld.

Iedereen had op een snelle remise gerekend, behalve Anatoli Karpov. De snotterende en hete melk drinkende wereldkampioen startte in de tijdnoodfase een aanval op de koningsvleugel, die hem uiteindelijk het volle punt opleverde. Daarmee bewerkstelligde de grieperige patiënt, dat hij zaterdag het bed kan houden.

Als medelijden in cijfers kan worden uitgedrukt, kreeg Joesoepov een hoge score. Achteraf vond iedereen het sneu, dat de reis naar Karpovs hotel voor de markante naar Duitsland uitgeweken Rus een gang naar Canossa werd.

Karpov ontmoet in de volgende ronde de winnaar uit het duel Beljavski - Vaganjan. De Oekraïnse grootmeester moest vrijdag met wit winnen en deed dat ook in een zwakke partij, waarin beide schakers door zenuwen werden gekweld.

Georgiev en Ivantsjoek droegen de beslissing in hun duel ook op aan de Fischerklok, die een vaak als scherprechter optreedt in de rapidpartijen. De remise in de Draken-variant vergde slechts negentien zetten. De uiteindelijke winnaar komt in de halve finales, die zondag beginnen, uit tegen Sjirov.

De Letse schaakgrootmeester won als enige beide partijen voor de kwartfinales. Barejev, die donderdag ongelukkig had verloren, speelde een scherpe opening. Hij bleek echter niet op de hoogte te zijn van de finesses van de Svesjnikov-variant en werd hardhandig van het bord gezet.

Ongeslagen naar semifinales

Eltingh en Haarhuis winnen ook van Suk en Nijssen

JOHANNESBURG — Jacco Eltingh en Paul Haarhuis besloten met een ongeslagen status hun optreden in de poulewedstrijden van het Masters Doubles. Het toernooi wordt in Johannesburg afgewerkt. De overwinning op het duo Cyril Suk en Tom Nijssen was goed voor het zelfvertrouwen. In drie sets won het koppel Eltingh/Haarhuis: 6-3, 6-7 (8-10) en 6-1.

De tegenstanders Cyril Suk en de Nederlander Tom Nijssen deden er alles aan om van de hatelijke nul af te komen. Ze doen voor het derde jaar mee aan het eindtoernooi en hebben nog nooit een partij gewonnen. Ook vrijdag lukte dat niet, al moesten Jacco Eltingh en Paul Haarhuis wel voor het eerst tijdens het evenement een set afstaan. In de tweede moest er een *tiebreak* aan te pas komen.

"De partij was op zichzelf niet van belang", aldus Paul Haarhuis. "Ook bij verlies zouden we eerste in de poule zijn gebleven. Maar het geeft een goed gevoel ongeslagen te beginnen aan de halve finales."

In die semi-finales komt het Nederlandse dubbel hoogstwaarschijnlijk uit tegen Grant Connell/Patrick Galbraith. Het Canadese tweetal behield zijn kansen op een optreden bij de laatste vier met een overwinning van 7-6 (7-0) en 6-3 op de Amerikaanse invallers Rick Leach en Ken Flach. Zij vervingen de gebroeders Jensen, van wie Luke met een acute blindedarmontsteking in het ziekenhuis werd opgenomen.

Connell en Galbraith zijn in Johannesburg als eerste geplaatst. Ze hebben zo'n voorsprong in punten, dat zij er al zeker zijn van de nummer een-positie aan het eind van het jaar en de daaraan verbonden bonus van 140.000 dollar. "Dat nemen we ze niet meer af. Maar we kunnen wel wereldkampioen worden", aldus Haarhuis. "Het is nu een kwestie van meteen fel toeslaan."

Riverplate verslaat Sithoc (1-0)

ORANJESTAD — Met de score van 1-0 behaalde de Arubaanse voetbalkampioen Riverplate gisteravond de overwinning op Antilliaanse kampioen Sithoc uit Curacao in de ABC voetbalstrijd en plaatste zich hierdoor voor de finale tegen RCA.

Het enige doelpunt uit deze spannende strijd werd door Riverplate speler Juan Marmol uit een strafschop gescoord. De finale tegen RCA vindt zondagmiddag plaats.

DEN HAAG — Ron Dekker, Marianne Muis en Ingrid Postma nemen van 2 tot en met 5 december deel aan de wereldkampioenschappen zwemmen op de 25 meterbaan. Het is voor het eerst dat een mondiale titelstrijd kortebaan wordt gehouden. Het WK vindt plaats in Palma de Mallorca.

Dekker voldeed tijdens de nationale winterkampioenschappen ruimschoots aan de limiet voor de 100 meter schoolslag. Muis en Postma komen uit op de 50 en 100 meter vrije slag.

TeleCuraçao zendt PSV-Feyenoord uit

EINDHOVEN/WILLEMSTAD — TeleCuraçao zendt zondag de topper PSV - Feyenoord uit. Voetballiefhebbers kunnen daarvoor om twaalf uur afstemmen op kanaal 8 (Banda'bou kanaal 6) op de Curaçaose zender. Het is een live NOS-uitzending van Studio Sport in Nederland.

De politie van Eindhoven zet zondag rond de voetbaltopper PSV - Feyenoord ruim tweehonderd agenten. Dat om de orde te handhaven.

Het stadion van PSV is tot de laatste plaats bezet. In totaal kunnen 1200 supporters van Feyenoord de wedstrijd volgen. Alleen supporters die gebruik maken van de zogenoemde Combi-regeling (een gecombineerde trein- en toegangskaart) komen het stadion binnen. Vanuit Rotterdam rijden zondag twee speciale supporterstreinen naar Eindhoven om de Feyenoord-aanhang te vervoeren.

VOETBAL / DEN HAAG — **De stichting Fair Play Nederland heeft de sportiviteitsprijs voor het seizoen 1992-'93 toegekend aan de supporters van eredivisieclub Heerenveen. De prijs, een beeldje, wordt 3 december voor aanvang van de wedstrijd Heerenveen - Ajax uitgereikt door voorzitter Wim Comello van de stichting.**

ZWEMMEN / NIEUWEGEIN — De KNZB heeft Angela Postma, Marianne Muis en Ron Dekker ingeschreven voor de WK-Kortebaan, van 2 tot 5 december in Palma de Mallorca (Spanje).

VOETBAL / GENEVE — De Tuchtcommissie van de UEFA heeft Ajax een boete van 2.700 gulden opgelegd wegens gebreken in de organisatie bij de thuiswedstrijd tegen Besiktas. Tijdens het duel kwamen enkele Turkse demonstranten met een vlag het veld op.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio di Limpiesa Kòrsou

Hefe di Servisio di Limpiesa Kòrsou (Selikòr) ta pidi atenshon pa lo siguiente:
Di djaluna dia 29 di novèmber te i ku djabièrnè dia 3 di dezèmber trùk lo pasa pa koge sushi gròf i sushi di kurá den siguiente bario:

BARIO NA TURNO:
– BRIEVENGAT BIEU –
– KASNAN ENTRE BONAM, ANDRES BELLOWWEG
– VONDELSTRAAT –

Selikòr ta duna e servisio akí GRATIS únikamente na e BARIO den e PERIODO menshoná den e anunsio akí !

Pa evitá mal komprondementu, nos ke bolbe supliká ku enfasis pa:

* PONE SOLAMENTE SUSHI GROF I SUSHI DI KURA AFO NA UN MANERA ORGANISA
* PONE SUSHI GROF I SUSHI DI KURA AFO SOLAMENTE DEN BARIONAN ANUNSIA VIA RADIO I KORANT.
* PONE SUSHI GROF I SUSHI DI KURA AFO DEN UN BIAHA, PUES NO PONE SUSHI AFO DESPUES KU TRUK A KABA DI PASA, ESAKI TA STAGNA TRABOU I TA DUNA IMPRESHON KU TRUK NO A PASA.

KAMINDA E TRUK A PASA KABA E TRUK NO TA PASA MAS !

Gobièrnu di Kòrsou ta hasiendo su máksimo esfuerso pa kumpli, pero mester di kooperashon di henter pueblo di Kòrsou. Demostrá sentido síviko. Pa kualke informashon, sugerensia òf keho yama Departamentu di Informashon i Keho na Telefòn: 614500 òf 614440.

E Hefe menshoná,
R.J. Francisca, M.B.A.

Dept. R.P.

[H]aakmat over min.Smits: '[L]iever geen pottekijkers'

[A]MSTERDAM/WILLEMSTAD — In de *Weekkrant [Suri]name* van deze week [b]eedt de vaste columnist André Haakmat aan[dach]t aan de uitspraken [van] démissionair minister [Ernst Hir]sch Smits over de ont[wik]kelingsrelatie met [Surinam]e en Nederland. Volgens uitla[ting]en van Smits in *NRC-Handelsblad* heeft hij [...] [erva]rmee 'een heel negatieve ervaring'.

[A]ls het aan mij ligt, schorten we nog vandaag het overleg met Nederland [over] de ontwikkelingshulp [op]. Ik heb het Nederlandse [geld] niet meer nodig", aldus [de] minister in *NRC-Handelsblad*. Volgens Haakmat [is h]et duidelijk waarop de [min]ister doelt: "Met al die [Neder]landse pottekijkers ter [pla]atse valt er moeilijk te [...]melen."

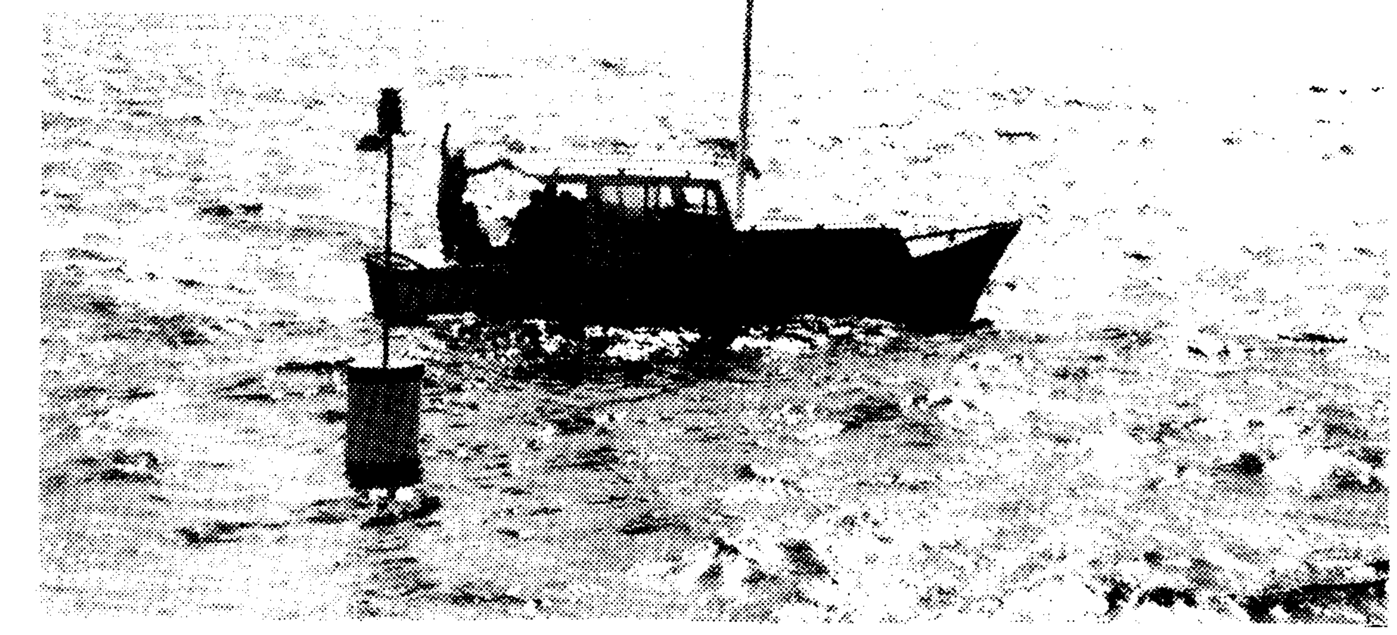
[I]n Suriname spreekt men [...] verwijzend naar de vele [Nederla]ndse hulpverleners) [van] een herkolonisatie van [Suri]name. Haakmat wijst in [zijn] bijdrage op het feit dat [de A]ntillen en Suriname van [Neder]land bij herhaling te [hore]n hebben gekregen dat [...] ontwikkelingshulp [...]gen, maar dat die hulp [rech]tstreeks gekoppeld is aan [de] naleving van rechtstaat, [men]senrechten en democ[rat]ie. Economische hulp dus [als] instrument voor opbouw [van] de samenleving.

[D]e les die Nederland van [Indo]nesië geleerd heeft, weigert het door te trekken naar [Suri]name en de Antillen. Suriname en de Antillen zijn [nat]uurlijk geen Indonesië, [zegt] Haakmat. Het zijn zeer [...]arme gebieden en zijn [in] de regionale Caribische [en Z]uidamerikaanse ontwikkeling in geen enkel opzicht [van] belang. Nederland is met [...]ere woorden in staat deze [gebi]eden een weg voor te [schr]ijven die ze hebben te [gaan], al spartelen ze [nog] om onder deze Neder[landse] wurggreep uit te [kom]en.

[He]t probleem is dat — [wat] de Antillen betreft — [zij] deel uitmaakt van het [Kon]inkrijk der Nederlanden. [Het] Koninkrijk nu zal bezwaar[lijk] uit een deel kunnen [best]aan waar eerbiediging [van] mensenrechten tot in de [perf]ectie is doorgevoerd en [een] ander deel, waar de maf[fia]praktijken — dus de [onz]ekerheid van recht en orde [—] tot norm zijn verheven. [Suri]name staat formeel buiten het Koninkrijk en het [...]ië zou dus — net als Indo[nes]ië in de verhouding tot [Ne]derland en China in de [ver]houding tot de Verenigde [Sta]ten, kunnen aansturen [op e]en loskoppeling van economische hulp en de naleving van mensenrechten, [aldu]s Haakmat in de *Week[kra]nt Suriname*.

[De] uitspraken van minister Smits, vorige week in [N]RC-Handelsblad en dit [w]eekeinde voor de radio, [he]bben ook geleid tot vragen [in] de Tweede Kamer. Erica [Te]rpstra (VVD) vroeg tijdens [het] wekelijkse vragenuurtje [w]oensdag j.l. minister [Hi]rsch Ballin of hij van de [uit]spraken van Smits kennis [had] genomen. Dat had de [m]inister, maar hij had ze [n]iet helemaal begrepen. [Bo]vendien nam hij contact op [m]et Maria Liberia-Peters die [ve]rtelde niet van de [ui]tspraken van minister [Sm]its op de hoogte te zijn, maar een en ander bij hem te zullen navragen.

De minister en premier Lubbers beantwoordden ook een vraag van het Tweede Kamerlid Eimert van Middelkoop van het Gereformeerd Politiek Verband. "Wat vinden de bewindslieden van de uitslag van het referendum?" wilde hij weten. De ministers antwoorden de uitslag 'een interessante ontwikkeling' te vinden, maar de verdere gang van zaken op Curaçao eerst rustig te willen afwachten alvorens verdere stappen te nemen richting staatkundige structuur.

■ Vissers in de zon bij Hambraak tussen oostpunt en St. Barbara Beach. De kust wordt overbevist. Verder uit de kust vissen vraagt om een goed schip, kennis van vistechnieken en om coöperaties.

"Vlees blijft [co]nsumeerbaar"

WILLEMSTAD — De [ve]terinaire dienst is bezig [m]et de controle van de [vl]eesprodukten in de super[m]arkten en slagerijen. Tot [...]heden zijn geen bedorven [pa]rtijen vlees aangetroffen [al]s gevolg van de stroom[uit]val, die voor winkels [zon]der generator betekende [da]t de vrieskisten gedurende [en]kele uren uitvielen.

De inspectie zal controles [bl]ijven uitoefenen, zo werd [gis]ndaag bekend gemaakt op [de] radio. De veterinaire [di]enst blijft waakzaam en [m]eldt dat de schade nogal [m]eevalt. Vlees blijft [da]nks electriciteitsuitval [na]melijk goed bevroren.

Overlevingskans visserij ligt verder op zee

Van dradu naar tonijn

WILLEMSTAD — De dienst Landbouw Veeteelt en Visserij gaat een boot aanschaffen waarmee via een proef nagegaan kan worden aan welke eisen een vissersboot moet voldoen om ver op zee een goede vangst te doen. De EEG zou meer interesse hebben in het project dan KabNA. De Antillen krijgen per 1 december hun eigen visserijzone.

De ondernemer die een groot visschip aanschaft en een groep vissers weet te verenigen in een n.v., kan lucratief in de Exclusieve Economische Zone rond Curaçao opereren. De directe kustwateren zijn al overbevist, het is kwakkelen omdat er teveel 'piskadó' zijn. Goed vissen wordt bepaald door het bezitten van een goede boot en kennis van materiaal en vismethodes, maar vooral is het een sociaal probleem. Vissers zijn niet in staat efficiente coöperaties aan te gaan. Een regionaal probleem.

Bij de LVV probeert men daar beleidsmatig wat aan te doen. In de traditionele visserij voorspelt men verzadiging. Teveel schepen met dezelfde actieradius zitten elkaar in de weg. En de kleine bootjes lenen zich slechts voor een of weinig vismethoden. Het rendement per schip zal teruglopen.

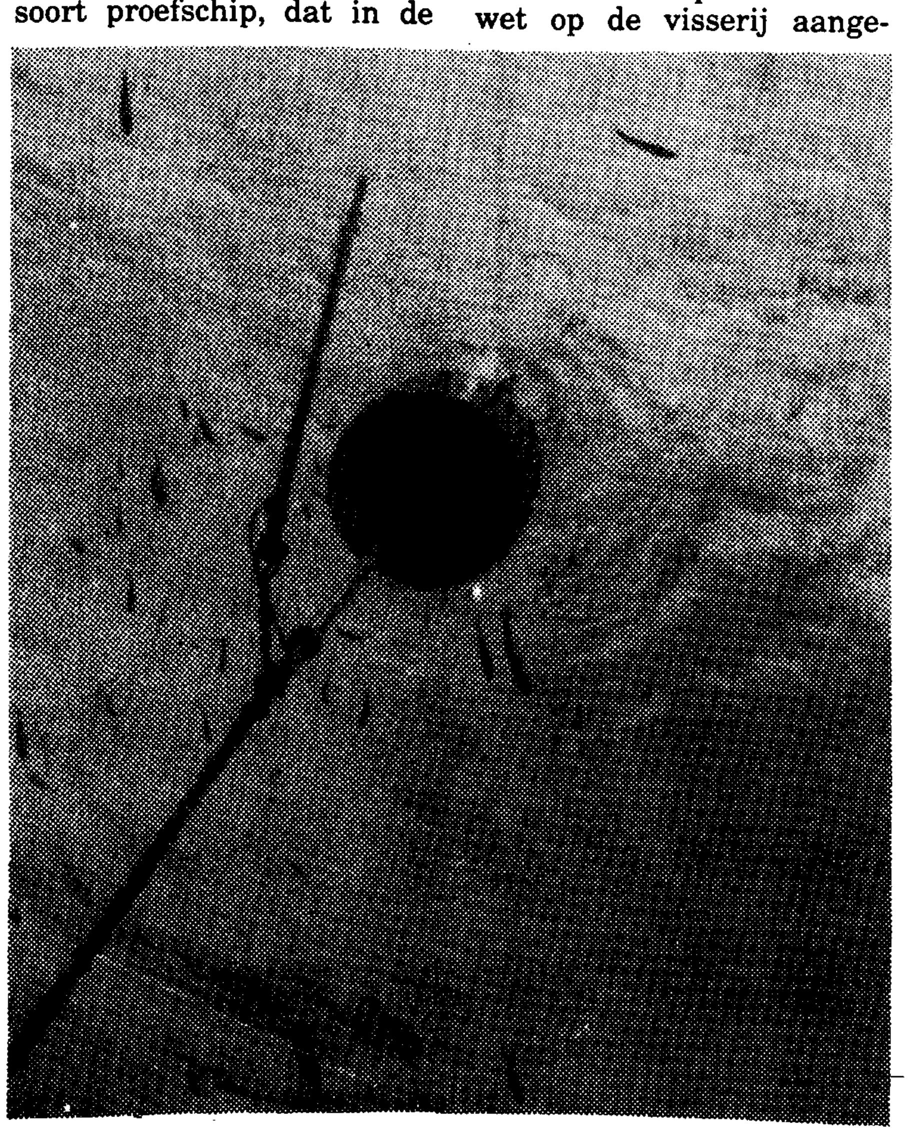
Volgens de LVV kan de visserijsector alleen vergroot worden als er overgestapt wordt op of in ieder geval uitgebreid wordt met semi-industriële visserij. Daarvoor moet men de zee op. Heel simpel gesteld: van kustbanken naar diepzee en van dradu naar tuna. Het grotere schip dat daarvoor nodig is moet nog gekozen worden. Om de lokale vissers een verkeerde investering te besparen wil LVV deze dagen de keuze laten vallen op één soort proefschip, dat in de toekomst lokaal makkelijk te bouwen valt. Met dat doel wordt op 29 november tot en met 3 december in het Princess Beach een technische studievergadering gehouden. Lokale experts zullen zich laten informeren door vertegenwoordigers van de VN-organisatie Food and Agriculture Organization. Ook praat men met collega's van naburige eilanden, waaronder vertegenwoordigers Barbados en van het Franse instituut Ifremer die met hetzelfde probleem zitten voor de vissers van Martinique en Guadeloupe. De EEG is waarnemer. Mogelijk dat Europese fondsen het proefproject financieren. De proef is nodig omdat planning op papier op een bepaald punt een gissing wordt. Een commecieel haalbare vorm van vissen is alleen in de praktijk te ontdekken.

Twijfel is er over de grootte van het schip. Hoe groter het schip, des te meer het bestand is tegen de open zee en des te meer vismethoden er mogelijk worden. Motorkracht, stabiliteit, draagkracht en takelvermogen gaan dan een rol spelen. Maar met de omvang van het schip stijgt de prijs. Alleen samenwerkende vissers of een kapitaalkrachtige ondernemer kunnen dan via de bank een groot schip aanschaffen. De LVV weet dat een geschikte boot minstens vijftien meter moet zijn, maar de dienst heeft ook oog voor het compromis van het kiezen voor een kleiner, betaalbaar schip dat onder bepaalde omstandigheden zich leent voor diepzeevisserij in een deel van de visserijzone.

Deze zone wordt per 1 december daadwerkelijk van kracht, grenst aan de Venezolaanse zone en steekt ten noorden van de eilanden diep de Caribische zee in. Eerder werd door het parlement de wet op de visserij aangenomen en ook het bijbehorende uitvoeringsbesluit geaccordeeerd. Per 1 september 1993 is de visserijzone voor de Nederlandse Antillen en Aruba formeel van kracht geworden. Deze werd eerder afgekondigd door de Koninkrijksregering. De Antillen beschikken hiermee over een eigen Exclusieve Economische Zone. Daarin mogen schepen van vreemde mogendheden niet zonder toestemming vissen. Die beperking geldt ook voor de Sababank. De maritieme politie en zo mogelijk de marine zouden de controle op illegale bevissing moeten uitvoeren. Saba zou voor bescherming van de eigen visgronden een politieboot gevraagd hebben, aldus LVV-waarnemend hoofd Gerard van Buurt. Onder vissers wordt gezegd dat onder meer Venezolaanse boten zich weinig aan de territoria storen.

In 1989 kreeg de LVV een projectdossier Visserijontwikkelingsplan III goedgekeurd door de vorige Nederlandse minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken Jan de Koning. De prioriteiten voor de ontwikkelingshulp zijn inmiddels verlegd en KabNA heeft niet de bereidheid getoond het project van het zoeken naar een groter schip voor de lokale vissersvloot te financieren. De LVV probeert zelf en met hulp van de EEG en regionale en internationale adviseurs het project toch uit te voeren.

Een bijkomend probleem is dat als er ooit pragmatischer gevist wordt er voldoende afname moet zijn. De lokale markt voor verse diepzee-tonijn is beperkt, zo verluidt onder vissers. Hoe dat zit met andere vissoorten is niet duidelijk. Een visverwerkende industrie zou een economsiche prikkel zijn, maar niet alle produkten zouden kunnen opboksen tegen bijvoorbeeld Venezolaanse, Cubaanse en Dominicaanse inblikkers.

■ *WILLEMSTAD — De proef met de vis-boei te Hambraak levert resultaten op. De aantrekkingskracht van het verankerde drijvende object blijkt inderdaad te werken op vissen. Ook zijn er conclusies te trekken over technische verbeteringen die nodig zijn aan het ontwerp. De boei hangt op tweekwart zeemijl uit de kust en trekt langs de kust trekkende diepzeevis aan. Vissen hebben de eigenaardigheid zich op te houden rond objecten in het open water. De boei doorstond de relatief sterke stroming veroorzaakt door de tropische wind Brett. Volgens de dienst LVV zullen er binnenkort twee nieuw boeien bijkomen. In totaal zouden er acht rond de kust verankerd moeten worden. Een boei kost ongeveer 13.000 gulden. Hoe langer een boei op een vaste plek staat, hoe meer vissen de boei als herkenningspunt gaan gebruiken. Vissers maken dankbaar gebruik van dit fenomeen.*

PAR roept op: spirituele herdenking

WILLEMSTAD — De Stichting *Pro Antia Restruktura* roept op het komend weekeinde samen te komen en te reflecteren over de toekomst van Curaçao en de Antillen. "Zonder de spirituele steun van God hadden we niet tot een dergelijk eensgezind standpunt kunnen komen", zegt voorzitter Miguel Pourier.

De PAR boekte dankzij een geslaagde campagne vorige week een overweldigende overwinning tijdens het referendum, waarbij de bevolking van Curaçao zich overtuigend voor het behoud van de Antillen uitsprak.

Ook de vakbondcentrales SSK en Kamara Sindikal hebben dit weekeinde uitgekozen voor een herdenking. Vanavond houden de bonden een vergadering in het SSK-gebouw waar definitief zal worden besloten of er zondag een manifestatie zal worden gehouden. Doel daarvan is 'uitdrukking te geven aan het prachtige resultaat van de het referendum'.

SKS en VKC hindert het dievengilde

WILLEMSTAD — Patrouilles van de SKS en de VKC hielden in de nacht van donderdag op vrijdag een schoolinbreker in de buurt van het Coromoto College aan; hij had reeds enkele schutters uit de sponningen verwijderd. De rustbewaarders vonden elders in de buurt van landhuis Habaai ook twee dozen met gestolen spullen. Twee mannen sloegen op de vlucht bij het zien van de surveillanceauto.

Ontslag: misverstand

WILLEMSTAD — Het ontslag van een directeur van de Curaçaose Wegenbouw Maatschappij berust op een misverstand. Dat hebben de vakbond CFW en de directie aangegeven in reactie op berichten in de media. Tientallen werknemers legden midden in de week het werk een halve dag neer om hun aanhankelijkheid aan de directeur uit te drukken. In een aantal besprekingen werd het de ingeschakelde vakbond duidelijk gemaakt dat er geen sprake was van een op handen zijnde ontslag. Wel is een verschil in beleidsvisie tussen eigenaren en directie erkend, maar dit was geen reden voor opzegging van het werkverband.

Iran zal eventuele moordenaars Salman Rushdie nooit uitbetalen

WASHINGTON — De Britse auteur Salman Rushdie, die door Iran ter dood is veroordeeld, waarschuwt eventuele premiejagers dat ze niet moeten rekenen op de beloning van 4 miljoen gulden, die Teheran op zijn hoofd heeft gezet, omdat het zoveel geld niet heeft. Rushdie heeft dit in een interview verklaard.

Rushdie zegt, dat Iraanse functionarissen privé zo'n beetje te kennen hebben gegeven, dat de premie niet uitgekeerd zal worden als hij mocht worden vermoord. "Er is geen geld", aldus de schrijver die volgens wijlen ayatollah Khomeini met "de duivelsverzen" een godslasterlijk boek heeft geschreven. "Als mensen denken een snelle dagtrip naar Teheran te kunnen maken om het geld in ontvangst te nemen, zouden ze wel eens bedrogen kunnen uitkomen".

Volgens Rushdie handhaven de geestelijke leiders in Iran de terdoodveroordeling om politieke redenen. Hij meent ook dat Khomeini's decreet niet rechtsgeldig is, omdat dit op schrift moet staan en ondertekend door de persoon die het heeft uitgevaardigd.

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan WACAO:
VRIJDAG 03 DECEMBER 07.00 UUR TOT 14.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4000 m. uit de kust.
Max. verheffing 5000 ft.

Op de schietbaan HATO:
WOENSDAG 01 DECEMBER 07.00 UUR T/M 03 DECEMBER 14.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4000 m. uit de kust.

OPENBARE AANBESTEDING

KODELA, het distributiebedrijf voor water en elektriciteit te Curaçao maakt bekend de aanbesteding van het projekt:

"BESTEK EN VOORWAARDEN VOOR HET AANLEGGEN VAN DRINKWATERDISTRIBUTIELEIDING EN HOOGSPANNINGSKABELS OVER HET TRAJECT ZEGU-JAN NOORDUYNWEG-F.D. ROOSEVELTWEG"

conform Bestek No. 1.6/2703 van het Ingenieursbureau PROMAC N.V.

FINANCIERING : KODELA, Kompania di Produkshon i Distribushon di Awa

INLICHTINGEN : Inlichtingen worden verstrekt op maandag 13 december 1993 om 10:00 uur v.m. in de informatiezaal van KODELA aan de Pater Euwensweg 1.

HET WERK OMVAT : Het leggen van ca. 2140m ND 200mm, 490m ND 150mm, 60M ND 100mm nodulair gietijzeren leiding, het aanleggen van 2" gegalvaniseerde en koperen leiding over het gehele tracé inklusief de huisaansluitingen.
Het leggen van ± 1850 m van x3x70 mm² hoogspanningskabel, ± 2690 3x1x185 mm² hoogspanningskabel, inclusief wegkruisingen zoals aangegeven op de tekeningen.
Het aanleggen van signaalkabels (2) en 32mm HDPE pijpen (2) in het gehele tracé.

NOTA ('S) VAN INLICHTINGEN : De Nota('s) van inlichtingen en Wijzigingen liggen vanaf donderdag, 16 december 1993 ter inzage op het kantoor van het ingenieursbureau PROMAC N.V. te Rio Canarioweg 59.
Aan kopers van het bestek zal (zullen) de Nota('s) van inlichtingen worden toegezonden.

INSCHRIJVING & AANBESTEDING : De inschrijving dient in een gesloten enveloppe, waarop duidelijk aangegeven staat het Bestekummer en de omschrijving zoals vermeld op het titelblad, te worden gedeponeerd in de daarvoor bestemde en als zodanig aangeduide bus in de informatiezaal van KODELA aan de Pater Euwensweg vóór 10:00 a.m. op maandag 17 januari 1994, waarna de opening van de inschrijving zal plaatsvinden.

BESTEKKEN : De bestekken en de daarbij behorende tekeningen en bescheiden, zijn vanaf maandag 29 november 1993 bij het Ingenieursbureau PROMAC N.V. ter inzage gelegd en zijn te verkrijgen tegen betaling van NAF.300,- per bestek.
De afdelingen IA en II (Wijzigingen en aanvullingen op de Standaard Algemene Administratieve Bepalingen en Algemene Technische Voorschriften voor het Leggen en Leveren van Waterleidingen voor KODELA) zijn ook op maandag 29 november 1993 ter inzage gelegd en zijn samen tegen betaling van NAF.50,- te verkrijgen bij N.V. KODELA aan de Pater Euwensweg 1.

Ir. H.T. Lopez
Distribution Manager.

KORPS POLITIE NEDERLANDSE ANTILLEN
STAF HOOFDCOMMISSARIS

WAARSCHUWING

Willemstad, 18 november 1993

De Hoofdcommissaris van Politie maakt hierbij bekend dat er op **maandag 29 november 1993 van 07.00 uur tot 17.00 uur**

SCHIETOEFENINGEN OP ZEE

vanaf één der politieboten ten zuid-westen van Curaçao zullen worden gehouden.

Positie: 12 - 03 Noord) of: 5 mijl ten Zuid-Westen 69 - 00 West) van de Caracasbaai

Onveilig zeegebied: 4 mijl in zuidwestelijke richting vanaf positie.

De Hoofdcommissaris van het Korps Politie Nederlandse Antillen

[...]tudenten in Zuid Korea weer slaags met politie

■SEOUL - *Zuidkoreaanse studenten hebben weer een aanleiding gevonden om massaal te demonstreren. Ditmaal protesteren zij tegen de opening van een rijstmarkt in Seoul. Bij honderden tegelijk bonden zij gisteren de strijd aan tegen de oproerpolitie, waarbij er talrijke gewonden vielen.*

[...]PB-fractieleider Rudi Ellis:

[...]aar gewerkt wordt [...]orden fouten gemaakt

[...]RALENDIJK — "Er zijn [...]el wat vraagtekens te [...]ten bij semi-overheids[...]drijf Telbo n.v. Er hangt [...]nd deze hele zaak van [...]t telecommunicatiebe[...]rijf — dat toch erg belang[...]k is voor onze gemeen[...]hap — een minder [...]sse geur." Dat zei frac[...]leider van de Partido [...]mocratico Boneriano [...](PDB), Ernesto Melaan, tij[...]ns de door de opposi[...]partijen aangevraagde [...]adsvergadering over [...]t beleid van het [...]stuurscollege rond de [...]lefonia Boneriano [...]lbo) n.v.

[...]Uitgangspunt van Melaan [...]s het feit dat het BC de [...]otste aandeelhouder is [...]n Telbo; een van de weinig [...]mi-overheidsbedrijven [...]ar geld verdiend wordt. [...]aar wat er allemaal [...]beurt binnen het bedrijf [...]rsterkt toch onze [...]achten, dat het beleid van [...] BC uitermate ondoor[...]ntig is. Als echter het [...]ip strandt, dan mag de [...]andsraad het schip [...]rekken."

[...]Melaan herinnerde eraan [...] de PDB bij de oprichting [...]n de Telbo al gewezen had [...] de fouten die gemaakt [...]rden. "De PDB was niet [...]gen privatisering. Onze [...]ctie eiste echter wel dat [...]n twee voorwaarden werd [...]ldaan: werknemers noch [...]volking mocht de dupe [...]orden van deze privatise[...]ng." Melaan gelooft dat ook [...] de privatisering van de [...]elbo persoonlijke en gemeen[...]hapsbelangen zijn verward. [...]ij herinnerde eraan dat er [...]eer partijen waren geïnte[...]sseerd in een participatie [...] het Bonaireaanse telefoon[...]edrijf.

"Nadat de eilandsraad het [...]C het mandaag had [...]egeven om te onderhan[...]elen, zijn er beslissingen [...]enomen zonder dat daar [...]oit van te voren met de raad [...]ver is gesproken. Dit BC is [...]rvan uitgegaan, dat zij aan [...]e eilandsraad geen reke[...]ning en verantwoording beho[...]fde af te leggen. Dat zij met [...]e eigendommen van de [...]emeenschap kon doen en [...]aten wat zij wilde. Maar nu [...]willen we wel weten wat er [...] gebeurd in de laatste jaren [...]n wat de plannen van dit [...]C zijn voor de toekomst van [...]elbo. Er zal nu duidelijk[...]eid moeten komen." Dat [...]iste PDB-fractieleider [...]rnesto Melaan die als [...]erste het woord voerde op [...]e door de oppositiepartijen [...]angevraagde raadsvergade[...]ing.

[...]Melaan vond het vreemd [...]at het UPB-Bestuurscollege [...]elkens weer naar de rege[...]ing verwees die de partici[...]atie van de PTT-Telecom [...]oor Bonaire onmogelijk had [...]emaakt. "Maar het was toch [...]iezelfde UPB die met drie [...]statenleden en twee minis[...]ers een coalitie vormde met [...]e regering?" verwonderde [...]Netto Melaan zich.

De PDB-leider vroeg zich [...]en slotte af hoe de vakbond [...]oor de werknemers een c.a.o. [...]ad kunnen afsluiten met de [...]PTT-Telecom, die in feite nooit deelgenoot geworden is in het Bonaireaanse telecommunicatiebedrijf.

Netto Melaan (UPB) in vergadering raad:

Er hangt een minder frisse geur rond TELBO

KRALENDIJK — UPB-fractieleider Rudi Ellis wijst de beschuldiging dat de UPB niet getracht heeft om de decentralisatie van de LRD te bewerkstelligen volledig van de hand. "Integendeel, wij hebben juist al het mogelijk gedaan om te decentraliseren, waardoor de overeenkomst die het Bestuurscollege had gesloten met de PTT-Telecom uitgevoerd had kunnen worden. Maar er zijn fouten gemaakt in de uitvoering van de decentralisatie." Dat was het weerwoord van UPB-leider Rudi Ellis op de beschuldigingen van woordvoerders van de oppositiepartijen.

Ellis zei dat de UPB geen enkel probleem had met het bespreken van de ontstane problemen van de Telbo n.v. Hij noemde het beleid van zijn partij open. Dat in tegenstelling tot wat de oppositiepartijen altijd beweerden. Ellis erkende dat de UPB met zes raadsleden een absolute meerderheid in de eilandsraad vertegenwoordigde. "Dat is kennelijk een doorn in het oog van de beide oppositiepartijen. Maar mag ik eraan herinneren dat het volk heeft gekozen. Wij verwachten in het geheel niet dat de oppositie ons werk zal prijzen."

Ellis eiste echter wel begrip voor, dat het ook bij de overheid niet gaat zoals eigenlijk gewenst wordt. "De Telbo is daar het goede voorbeeld", vond hij. Ellis verwees er (terecht) naar dat in het regeerprogramma wel degelijk staat dat de telecommunicatie gedecentraliseerd zou worden. Ook tegen de privatisering van de Telbo had zijn fractie geen enkel bezwaar.

"De telecommunicatie draaide in tegenstelling tot vele andere diensten, erg goed. Het is alleen jammer dat het gehele proces van de decentralisatie niet is gegaan zoals het Bestuurscollege dit had gedacht toen een overeenkomst werd getekend met de PTT-Telecom. Nu de oppositiepartijen echter niet over de informatie beschikten die het Bestuurscollege wel had, wordt de indruk gewekt dat de zaak niet is afgehandeld zoals het gemoeten zou hebben." Ellis verwees daarbij naar de ordenans van 3 juni 1992 over de uitvoering van de decentralisatie van de Landsradio Dienst (LRD).

Ellis herinnert eraan dat het Bestuurscollege in augustus 1990 een overeenkomst sloot met de PTT-Telecom. De regering verwees de zaak rond de decentralisatie naar de Staten. De behandeling zou op 3 juni 1992 zijn.

"Het is dus geenszins de nalatigheid van het Bestuurscollege geweest dat de Telbo, tot op heden, nog niet draait zoals gewenst zou zijn." Dat is de mening van UPB-fractieleider Rudi Ellis over de gang van zaken rond decentralisatie en de participatie van het Nederlandse telecommunicatiebedrijf PTT-Telecom.

Nieuw bestuur Bonhata

KRALENDIJK — In aansluiting op de algemene vergadering van de Bonaire Hotel and Tourism Association (Bonhata) is er een nieuw bestuur gekozen voor de periode van februari 1994 tot februari 1995.

Herkozen voorzitter voor een jaar is Hugo Gerharts, vice-voorzitter Albert Romijn, penningmeester Ann Thompson, secretaresse Marion Wilson en leden Ann Louise Tuke, Leo Mayer, Jurgen Dinger, Alastair MacKellar en Charles Lont.

In het vervolg zal een voorzitter niet langer dan twee jaar in functie mogen zijn. Hij is dan verplicht om af te treden. Voor Hugo Gerharts betekent dit jaar dus voorlopig zijn laatste jaar als voorzitter. Van het begin af is Gerharts al bestuurslid. Hij was altijd belast met de *marketing* van de Bonhata.

Diversificatie toeristisch produkt

KRALENDIJK — De Tourism Corporation Bonarie (TCB) zal in het buitenland een grotere verspreiding van toeristische mogelijkheden bekend maken. Het afgelopen jaar werd daar al mee begonnen, toen de TCB in samenwerking met de overheid het zogenaamd dive plu-plus aanbood.

TCB-directeur Ronnie Pieters doet er alles aan om Bonaire niet alleen als een duikbestemming te promoveren. Hij wijst erop dat er meerdere selectieve markten aan te boren zijn, zoals die van de vogelkijkers, de windsurfers, de zeilers en de fietsers.

Kinderen beschuldigd van moord op clochard

PARIJS — In Frankrijk worden drie kinderen in de leeftijd van acht tot tien jaar ervan verdacht een clochard te hebben vermoord. Zij zouden hem samen met een andere dakloze hebben geslagen en getrapt en de man vervolgens in een bron hebben geworpen.

De kinderen zijn aangeklaagd op beschuldiging van opzettelijke mishandeling de dood tengevolge hebbende. zo werd gisteren vernomen uit bronnen van politie en justitie.

INGEZONDEN

Inderdaad... basta

IN DE *Amigoe* van gisteren laat de TDS met een pagina grote advertentie blijken dat zij genoeg heeft van de, kennelijk talrijke, piraten-decoders die in omloop zijn gebracht om clandestien hun signalen 'af te snoepen'.

Op zich een terechte klacht, ware het niet dat dit fenomeen mijns inziens op een veel verder gaande problematiek duidt. Immers, door de monopolistische positie welke TDS inneemt, wordt totaal voorbijgegaan aan de alleszins redelijke eisen van de consument, in casu de geabonneerden.

Wat zegt u, wat zijn redelijke eisen? Wat dacht u van: een consistent goed beeld; een keuze van kanalen die gebaseerd is op wat aantoonbaar door de meerderheid van geabonneerden wordt gewenst; of zelfs nog beter een groter aanbod van kanalen waarbij de klant zelf zijn keuze bepaalt, maar zeker niet dat constante switchen van nu van een Spaanse filmkanaal naar een computerkanaal dan weer eens iets totaal anders, of zelfs opeens helemaal wegvallen van een kanaal. En dan praten we niet eens over die zeer irritante, en grammaticaal slechte Engelstalige onderschriften die te pas en te onpas verschijnen. *Last but nog least*, een abonnee wil toch wel waar voor zijn 55 maandelijkse gulden en dat is nu absoluut niet het geval.

Trouwens, waarom moet ik nu voor het programmablad betalen, terwijl mijn buurman die gratis krijgt, alleen maar omdat ik toevallig een andere krant (die mij meer boeit) lees... Niet alleen dwingt TDS mij nu al te kijken naar waar zij mij opdringen, maar wil ik dan toch van te voren kunnen bepalen naar welk programma ik wel wil kijken, proberen zij door dit 'meten met twee maten' mij ook al te dwingen om een krant te lezen die mij in zijn huidige vorm niet aantrekt.

Om terug te komen op de proliferatie van de illegale decoders; dit is duidelijk een teken van afkeuren voor het niveau van de kosten die TDS in rekening brengt en die niet in verhouding staan met de kwaliteit van de geleverde dienst. Ik ben daarom erg benieuwd hoe lang TDS zich op deze voet zou kunnen handhaven indien concurrenten in deze markt worden toegelaten. Zolang dit niet gebeurt, zal het ook niet te verwonderen zijn dat het aantal clandestiene decoders en particuliere satellietantennes blijven toenemen.

Daarom, het opschrift van hun advertentie is correct. *Basta*..... ja, maar van de Totaal Deficiënte Service waarmee de abonnee thans getreiterd wordt.

EEN TDS-ABONNEE
(naam en adres bij de redactie bekend)

Referendum

HET LIJDT geen twijfel, dat de Referendumcommissie een duidelijke voorlichting gegeven heeft met betrekking tot de verschillende opties waaruit men kon kiezen. Toch zijn er nog kleine leemten geweest, blijkbaar omdat men het functionele analfabetisme onder de bevolking heeft onderschat, dat zoals men weet rond de dertig procent ligt.

In een interviewprogramma over de radio verklaart een UNA-decaan dat hij na lang nadenken optie C meende te moeten afwijzen, omdat die de burgers van ons eiland in een ondergeschikte positie ten opzichte van Holland gebracht zou hebben. De aandachtige lezer zal uit de voorlichtingsbulletins afgeleid hebben dat de Curaçaose kiezer precies hetzelfde kiesrecht zou hebben gekregen als de Hollandse, zou optie C hebben gezegevierd. Dat is derhalve een nevengeschikte positie en geen ondergeschikte.

Van andere zijde is opgemerkt dat optie C ertoe geleid zou hebben, dat Curaçaoënaren tweederangs burgers in eigen land zouden worden. Momenteel is het zo, dat Curaçaose kiezers praktisch onmondig zijn in vergelijking met de burgers van de kleine eilanden, wier stem relatief veel meer gewicht in de schaal legt. Voor wie dit betwijfelt, beveel ik aan Alex Reinders' Statenbijbel te lezen. Onder optie C zou men van tweederangs burgers in de Antillen eersterangs burgers in Holland geworden zijn.

Deze wellicht bewust gepropageerde misvattingen hebben het uiteindelijk referendumresultaat ongetwijfeld beïnvloed, zij het niet op beslissende wijze. Wel kunnen wij hieruit de lering trekken dat referendumresultaten, zelfs die, die langs democratische weg zijn bereikt, met een zekere scepsis moeten worden beoordeeld.

PIET W. SYBRANDY
Curaçao

Spreekuur

ZO, PIET... gaat 't nou weer een beetje? ...sinds vrijdag?

Tja (zucht)... nog wat zwakjes, hè? Maar de bloeddruk is weer bespreekbaar...

Dat was even schrikken, hè?

Beetje wel, ja.

Tja, vierenzeventig procent gaat je ook niet in de kouwe kleren zitten, hè?

Om de donder niet (zucht). Af en toe stijgt 't me ineens weer even naar de keel (gorgel).

O jee, een soort astmatische hysterie?

Hyperfellatio interruptio heet dat, geloof ik, tegenwoordig. Zelf opgezocht, in de paramedische Van Dale.

Je bedoelt zeker hyperventilatie?

Oftewel woorden van gelijkmatige verrukking, dus.

Zo zo... en wat nu verder, Piet?

Nou (zucht), ik had een prachtig contract klaarliggen om deze rots te verkopen aan de Amerikanen...

Maar dat had toch niets te maken met optie C, Piet?

En Cas had zojuist de laatste editie *Mein Kampf* besteld...

Pardón?!

Kan zó in één ruk door naar de brandstapel.

Ahum.. eh, Piet, moet ik begrijpen dat je dus eigenlijk helemaal geen C-aanhanger was?

Nou ja (zucht), we hadden eigenlijk zo'n beetje onze eigen 'C' in gedachten. Maar onbegrip is des werelds loon, hè. Alweer zelf opgezocht.

Maar Piet, vertel 's... waar is 't nou eigenlijk fout gegaan?

Verkeerde regie.

Pardon?

Nou (zucht), we hadden Glen als marionet ingeschakeld. En die zou bij elke opmerking *mi tin tur e sifras aki* z'n blaadjes omhoog houden om ze vervolgens weer snel neer te leggen zodra hij de motoren van de zoomlenzen hoorde aanslaan.

Maar dat is toch een poosje heel goed gegaan?

Tja, tot de aap uit de mouw kwam.

Welke aap?

Toen Glen ineens te specifiek werd en Stan erbij kwam.

Wat jammer nou.

En we hadden 't nog wel zo mooi ingestudeerd (zucht).

Maar wat nu verder, Piet?

Nou (zucht)... weer schrijven, hè.

Maar was je eigenlijk al niet een beetje uitgeschreven, Piet?

Niet echt, nee. En als nou bijvoorbeeld zo'n Petersen 's effe een poosje z'n kippekop kon dicht houden, kan ik er misschien ook nog weer een keertje tussendoor komen (gorgel)!

Of misschien gewoon een eigen partij beginnen?

Ja, maar dan wel de énige.

Maar Piet, da's toch ondemocratisch?

Ach nee. Je moet kiezers niet lastig vallen met keuzen. Dat werkt maar verwarring. Geef mij maar de gedegen ouderwetse duidelijkheid.

RALPH PETERSEN
Curaçao

KRALENDIJK — De overheid wil af van het driejarig contract dat vorig jaar werd afgesloten met de Europees-Nederlandse, maar op Aruba gepensioneerde loods Jan Mol. Om niet de privacy te schenden heeft het Bestuurscollege intern de raadsleden ingelucht waarom zij het contract willen verbreken.

Voor dit proces — via de rechter — is toestemming van de raad nodig. Die toestemming werd gegeven. Volgens de fractieleider van de Paboso moet de overheid de verantwoordelijkheid in deze zaak dragen. Willem wilde niet eens praten of dit een juiste of een foute beslissing was.

"Wij horen van de rechter wel of het BC goed of niet goed heeft gehandeld op het moment dat loods Mol werd gecontracteerd", zei Pabosofractieleider Willem.

Ook UPB-fractieleider Rudi Ellis had geen enkel bezwaar tegen de zaak die het BC wilde aanspannen. Hij vond echter wel dat het BC in het vervolg wat voorzichtiger is met het in dienst nemen van mensen.

Actieschip Solo door Noren vrijgegeven

OSLO — De Noorse autoriteiten hebben gisteren het actieschip Solo van de milieu-organisatie Greenpeace vrijgegeven. De openbare aanklager in Oslo heeft erkend, dat in de dagvaarding die tegen Greenpeace is uitgebracht vormfouten zijn gemaakt. De Noren hebben de scheepspapieren inmiddels teruggegeven aan Greenpeace. De Solo heeft inmiddels de haven van Trömso verlaten.

De onder Nederlandse vlag varende Solo lag sinds begin november aan de ketting in Trömso. De Noorse kustwacht en politie hadden het schip opgebracht, na een actie van Greenpeace bij een boorplatform van Shell in de Barentsz Zee. Volgens de Noren zou het actieschip niet op voldoende afstand, minstens 500 meter, zijn gebleven.

Agenda raadsvergadering uitgebreid

KRALENDIJK — De door de oppositiepartij aangevraagde en door gezaghebber mr. Frits Goedgedrag geschorste vergadering over het beleid van het Bestuurscollege in de Telbokwestie zal op dinsdag 30 november om 10.00 uur worden voortgezet.

De betreffende gedeputeerde zal dan de vragen beantwoorden die in de eerste ronde zijn gesteld. Tegenover de *Amigoe* verklaarde fractieleider Nochi Willem van de Paboso dat hij en zijn collega Ernesto Melaan van de PDB hebben verzocht de agenda van de raadsvergadering uit te breiden met drie punten.

Dat zijn de privatisering van de Selibon, de ontwikkelingen rond de staatkundige structuur en de inning van belastingen.

BONAIRE AGENDA

POLITIE:	**8000/**
alarmnr.:	**11**
BRANDWEER:	**8222/**
alarmnr.:	**11**
TAXICENTRALE:	**8845**
HOSPITAAL:	**8900/**
fax	**7446/**
alarmnr.	**14**
BEJAARDENTEHUIS:	**8350**

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
Kralendijk:
maandag van 14.00-18.00 uur; dinsdag, woensdag en donderdag van 08.00-12.00/ 14.00-18.00 uur; vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur.
Rincon:
woensdag van 14.00-18.00 uur en vrijdag van 14.00-17.30 uur.

POSTKANTOOR
(openingstijden)
Zegelverkoop
Kralendijk (tel.: 8508): maandag t/m donderdag van 07.30/12.00.13.30-17.00 uur; vrijdag van 07.30-12.00/13.30-16.00; zaterdag gesloten.
Rincon (tel.: 6214): maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.
Geldloket
(Postwissels, Postspaarbank, Sigucheque en Giro Betaalkaart)
Kralendijk en Rincon: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

DIERENARTS
(Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur; spreekuur te Rincon elke donderdag van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen of fax 7655.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

Alvin Obersi: Club Motonautico wordt gereactiveerd

KRALENDIJK — Hoewel watersportliefhebber Alvin Obersi een lans heeft gebroken voor het toestaan van watersportactiviteiten als het gebruik van jetski's of speedboten, is hij geen voorzitter van de Bonaire Power Boat Association.

De wedstrijden die twee weken geleden gehouden werden in de baai van Kralendijk en de demonstratie van de jetski's waren het initiatief van Club Nautico van Erich Zielinski en de zoon van Rudi Ellis, die een jetski-verhuurbedrijf exploiteert. Alvin Obersi was het met de manier waarop de organisatie plaatsvond geenszins eens.

Tegenover de *Amigoe* verklaarde Obersi dat de Motonautico weer geactiveerd zou worden. Hij was daarvan al eerder voorzitter en is bereid die taak weer op zich te nemen.

***

De inflatie in Duitsland is verder afgenomen. Volgens voorlopige cijfers stegen de consumentenprijzen in november met 0,3 procent. De stijging in de twaalf maanden tot en met november bedroeg 3,7 procent tegen 3,9 procent in het jaar tot eind oktober.

FOR SALE

CHEOY LEE 43 ft MOTOR SAILER
Ketch Rigged, Ford Lehman 135 BHP Engine
sleeps 7;
fully airconditioned 8 kw Westerbeke
Generator Shore power connection
fridge/freezer, icemaker, gps, radar, autopilot,
sat-nav, SSB-radio, VHF Radio, 2 heads &
showers, 300 gallons, watertank, 600 gallon
fuel tanks.
2000 miles range on engine at eight knots
everything A-1 condition
READY TO SAIL ANYWHERE

CONTACT During office hours
695966

WEGGELOPEN

Terviviense Herder

Reu - 4 jaar
Langharig zwart bruin
BELONING
Bramendiweg 100 - Tel 655947

Hunter Douglas

Hunter Douglas International N.V.
zoekt op korte termijn

in verband met verdere toename van werkzaamheden en doorgroei van de huidige "Controller" naar de funktie van "Treasurer"

een

CONTROLLER

die leiding geeft aan de afdeling administratie bestaande uit 6 personen, verantwoordelijk is voor de boekhouding, inclusief die van dochtermaatschappijen, het goed en tijdig opleveren van rapportages intern en per modem aan het hoofdkantoor en middels managementoverzichten, budgetten, e.d. de direktie ondersteunt.

Voltooide SPD opleiding, een ruime ervaring op administratief en computergebied in een vergelijkbare funktie, alsmede leidinggevende capaciteiten, zijn noodzakelijk om op het door ons gewenste nivo te kunnen funktioneren. Een gedegen kennis van de Engelse en Nederlandse taal is een vereiste.

De persoon die in ons team past is deskundig, ijverig, kollegiaal, heeft een flexibele werkinstelling en is zich bewust van zijn ondersteunende plaats in de organisatie.

Wie zijn wij?
Hunter Douglas International N.V. is de financieringsmaatschappij, van de Hunter Douglas Groep en gevestigd op Curacao.

Hunter Douglas International N.V. is verder actief op het gebied van factoring van handelsvorderingen, afschermen van valuta- en rente risico's, handel in metalen en bescherming / licensing van merken en octrooien.

Hunter Douglas International N.V. maakt deel uit van de Hunter Douglas Groep met:
— 100 bedrijven
— 10.000 medewerkers
— Hfl 1,7 miljard omzet

Onze stijl
Hunter Douglas International N.V. als een hecht team van 16 personen, werkt flexibel, informeel en resultaatgericht.

Geïnteresseerd? Schrijf:
Hunter Douglas International N.V.
t.a.v. de heer F.W. van der Greft
Kaya Flamboyan 22
P.O. Box 3623
Alhier.

Pro Smart
Health & Motivation Institute
BIO RESEARCH INSTITUTE

KNOW THYSELF

ATTAIN IMMEDIATE PSYCHIC ABILITY

Intensive workshop on Psychic Development and Numerology (Kabalah)

Course material and personality profile included.
By
Dr. Roberto Martis, Ph. D.
Clinical and parapsychologist
Graduate: University of Michigan
Also available for private consultations
Call 372972 for info.

Een gerenommeerde lokale handelsonderneming zoekt voor onmiddellijke indiensttreding een:

ADMINISTRATEUR (M/V)

Verantwoordelijkheden:
* **Het opstellen van jaarrekeningen, periodieke financiële overzichten, liquiditeitsoverzichten, etc.**
* **Opzetten c.q. reorganiseren van de geautomatiseerde organisatie.**

VEREISTEN:
* **Opleiding SPD I niveau, met minimaal drie jaar ervaring op administrateursniveau.**
* **Kennis en ervaring M.B.T. geautomatiseerde ADMINISTRATIEVE gegevensverwerking.**
* **Leeftijd: minimaal 30 jaar.**

Sollicitaties te richten aan:
P.O. Box 4898-Curaçao

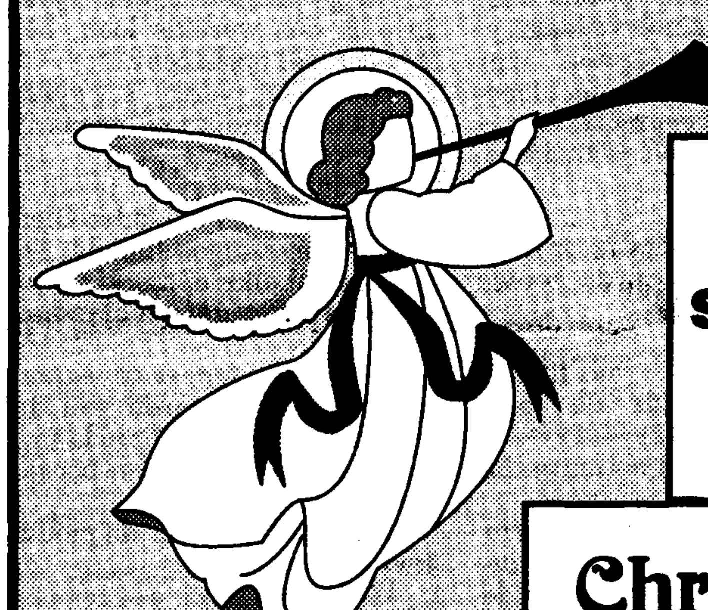
GESLOTEN

Wegens inventarisatie
is onze afdeling onderdelenverkoop
te Zeelandia
vanaf 29 nov. t/m 3 december
gesloten.

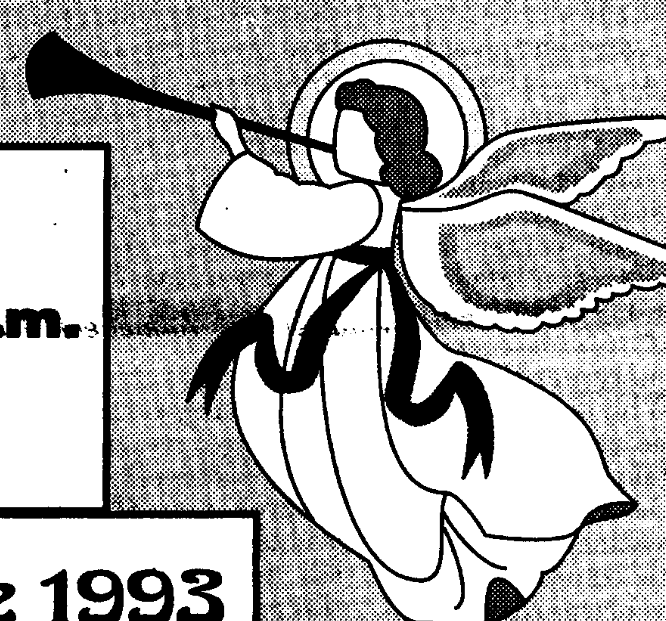
Op maandag 6 december zijn we
weer tot uw dienst.

PHILIPS
Good(s) for Life
Kaminda Michigan A
Tel. 615277

PUNDA
Get ready for the Season.....

Shopping Night till 9.00 p.m.
Dec. 2, 9, 16, 23 & 30th
with live music

Christmas Market Sale 1993

Dec. 2, 3 & 4 Wilhelminapark
X-Mas Gifts, Decorations & Food!
Grupo Serenada, Los Postalitos, Skol di musika
Marcel Hoyer Konki & his Splashpan

Come see what Punda merchants have to offer.

There will be a store window contest.

We have the most beautiful Christmas Manger.

For each purchase of Naf. 50,= or more that you buy in DMO stores you can participate in our end of the year raffle.

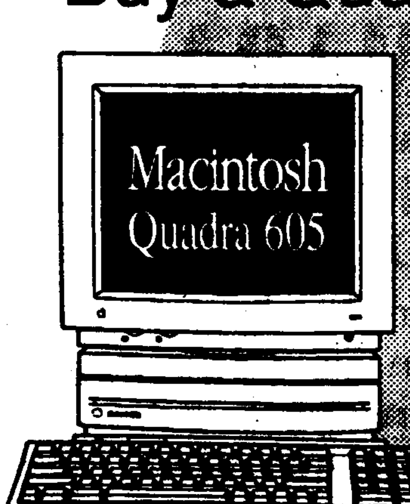
First prize: **Ford Ranger Pick-Up XLT by Tauro Motors**
Second prize: **Refrigerator G.E. by Wimco**
Third prize: **Color TV 14" by Omni**
Fourth prize: **Camera Vivitar PS 50 by Boolchand's**

Season's Greetings
From all DMO Members

DMO
DOWNTOWN
MANAGEMENT
ORGANIZATION

Mac Quadra
Now Affordable

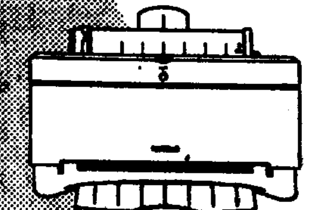
Buy a Quadra 605

68040 at 25 mhz
80 MB hard disk
14" High res color monitor
Keyboard & mouse

Fls 3695,-

and get FREE !

Stylewriter II
Laser quality Ink jet printer
+ Clarisworks
Integrated wordprocessor, spreadsheet, database, graphics program

Apple Computer
AUTHORIZED DEALER

computerworld
Erieweg 5, Zeelandia Tel: 615866 • Fax: 617876

[Wa]ll Street sluit korte [ha]ndelsdag verdeeld af

[NE]W YORK — De Effectenbeurs van New York is [gist]eren verdeeld gesloten, drie uur eerder dan nor[maal h]et geval is. De Beurs besloot het er bij gebrek [aan b]elangstelling van te nemen, want donderdag [was] zij al dicht wegens Thanksgiving en in het [we]einde wordt uiteraard evenmin gehandeld.

[Aan] het eind van de han[delsdag] stond de Dow Jones [index] van 30 industrie[fondse]n op 3683,95 en kwam [...] punt lager uit dan [donder]dag. De omzet was met [...] miljoen aandelen bui[tengew]oon gering.

[De o]liewaarden daalden [als reac]tie op het besluit van [de OP]EC om de produktie [niet t]e verkleinen. Het [gevolg v]an die beslissing was, [dat de o]lieprijzen onder druk [kwame]n te staan. Deze ont[wikkel]ing wordt gezien als [een aanmoe]dering van de infla-toire verwachtingen. Zo verloor Texaco 1,125 dollar op 63,875, Chevron 4 dollar op 85,75, Exxon 1,50 dollar op 61,75, Philips Petroleum 1,25 dollar op 28,625 en Mobil 3,375 dollar op 75,25.

Voor het overige was de markt prijshoudend onder invloed van technische marktfactoren. Transportfondsen profiteerden van de olieprijsdaling met duidelijke koersstijgingen. Nieuws dat de markt kon beïnvloeden was er niet.

FINANCIEEL NIEUWS

Beurs start onderzoek naar dubieuze transacties

AMSTERDAM — De Amsterdamse Effectenbeurs is een onderzoek begonnen naar mogelijke belangenverstrengeling op de effectenafdeling van de NMB, inmiddels ING Bank geheten. Aanleiding vormen de bevindingen, die auteur Marcel Metze drie weken geleden publiceerde in zijn boek "De geur van geld".

De woordvoerder van de Beurs wil het onderzoek officieel niet bevestigen. Maar goed ingelichte bronnen hebben laten weten, dat het controlebureau van de Beurs bij ING Bank informatie heeft opgevraagd over de bewuste transacties.

Het onderzoek van de Beurs spitst zich toe op privé-transacties, die effectenhandelaren drie jaar geleden zouden hebben uitgevoerd. Metze, die zich baseert op een vertrouwelijk dossier van de interne accountantsdienst van de bank, schreef dat twaalf medewerkers zich op grote schaal hebben verrijkt ten koste van hun bedrijf.

Zij maakten daarbij gebruik van zogeheten dagorders. Effectenorders werden, al naar gelang de koersontwikkeling, voor eigen rekening dan wel op naam van de bank zelf verricht. Werd er onmiddellijk winst gerealiseerd, dan boekten de medewerkers de order voor eigen rekening. Leverden de transacties verlies op, dan moest NMB bloeden.

Op deze wijze zouden de medewerkers zich voor zeker f 5,5 miljoen hebben verrijkt, aldus Metze, terwijl de effectenafdeling van de bank in die periode met verlies draaide. Volgens een woordvoerder van ING ging het om niet meer dan f 350.000.

ING heeft destijds intern wel een onderzoek verricht naar de malversaties, maar de uitkomst daarvan binnenskamers gehouden. Volgens een woordvoerder van de bank was de NMB destijds niet verplicht de bevindingen bij de Beurs te melden. Op basis van de huidige regelgeving zou dat wel het geval zijn geweest.

De betrokken medewerkers zijn volgens de ING-woordvoerder wel degelijk disciplinair gestraft. Ze mogen geen effectenhandelingen meer voor de bank verrichten. Bovendien is hen "onder zachte drang verzocht elders een functie te zoeken" en zijn ze gekort op bonusregelingen en de arbeidsmarkttoeslag, die binnen de branche gebruikelijk zijn.

De uitkomsten van het onderzoek zijn van belang, omdat de medewerkers grotendeels nog steeds actief zijn in de effectenbranche. Nog vier van de twaalf medewerkers zijn bij ING Bank in dienst. Ze mogen echter geen effectentransacties meer verrichten. Zeker vier handelaren werken nu bij Deutsche Bank, ABN Amro en het effectenkantoor Optimix. Een van de betrokkenen is in dienst bij het commissionairshuis Leemhuis & Van Loon. Een ander is directeur bij de Nederlandse vestiging van de Britse effectenbank S.G Warburg Securities.

De betrokken oud-middenstandsbankiers zijn niet bereid tot commentaar. Een woordvoerder van Warburg wil desgevraagd wel kwijt, dat er "vooralsnog geen aanleiding is te denken dat onze directeur iets heeft gedaan dat niet door de beugel kan. Elke Nederlander mag toch aandelen kopen en verkopen?"

Mochten de bevindingen van Metze juist blijken, dan kan de Commissie van Orde van de Beurs disciplinaire straffen opleggen aan de voormalige NMB-medewerkers.

ALDOLLAR Bond Fund, het dollar-obligatiefonds van ABN Amro, heeft over de per 30 september geëindigde eerste helft van het boekjaar 1993/94 het vermogen met 3,6 miljoen dollar zien stijgen tot 79,1 miljoen dollar. De intrinsieke waarde per aandeel steeg 4,8 procent tot 31,55 dollar.

***

De geldontwaarding in Roemenië komt dit jaar uit op 220 procent, terwijl het streven was gericht op 70 procent. Volgens premier Nicolae Vacaraoiu verloopt de privatisering van de 6600 staatsbedrijven te langzaam. Eigenlijk moest voor 300 staatsondernemingen faillissement worden aangevraagd, maar er wordt gezocht naar herstructureringsmogelijkheden.

[Vie]r dagen werken maar minder loon bij Volkswagen

■ *HANNOVER - Jürgen Peters (links) van de Duitse IG Metall vakbond en Jochen Schumm(rechts)vertegenwoordiger van de Volkswagen fabrieken in Duitsland, hebben gistermiddag bekend gemaakt dat Volkwagen een vierdaagse werkweek gaat introduceren in het kader van de kostenbesparing bij de autofabriek. De nieuwe regeling houdt een loonsverlaging in van tien procent ingaande 1 januari a.s.*

[VN]U ziet af van [over]name databank [Ext]el Financial

[HA]ARLEM — Het uitge[versco]ncern VNU ziet af [van de] voorgenomen over[name] van de Britse data[bank] Extel Financial. De [reden] is volgens topman [Br]entjens dat de vraag[prijs] te hoog lag. Daarom [zijn ...] geleden besloten de [gespr]ekken met de hui[dige] eigenaar, United New[spap]er, stop te zetten. Dit [heeft] een woordvoerder [van] VNU vandaag beves[tigd].

[In fi]nanciële kringen is een [vraag]prijs voor Extel [genoe]md van f 200 miljoen, [maar] Brentjes wil deze prijs [niet] bevestigen. VNU was [wel] geïnteresseerd in één [on]deel van Extel, bedrijfs[infor]matie, maar de andere [activ]iteiten pasten niet zo [goed] bij het Nederlandse con[cern].

[Een] woordvoerder van VNU [ontkent] nog eens categorisch [de aanh]oudende geruchten[...], als zou de Duitse media[groe]p Bertelsmann belang[stelli]ng voor het Nederlandse [conce]rn hebben. "Er zijn abso[luut] geen gesprekken aan de [gang] en ook nooit geweest en [wij w]illen de steeds maar [weer] opduikende geruchten [met] de grootst mogelijke [nadruk] naar de prullenmand [verw]ijzen", aldus de woord[voer]der.

[Bo]nn compenseert [Oos]t-Duitsers [me]t obligaties

[B]ONN — De Duitse rege[rin]g heeft gisteren [besl]oten staatsobligaties [uit] te geven om mensen [in O]ost-Duitsland te com[pen]seren, wier eigendom [werd o]naast door de nazi's [en] de communisten. Dit [heef]t de minister voor de [Kan]selarij, Friedrich Bohl [gezegd].

[De o]bligaties, die in het jaar [...]4 aflopen, moeten tege[moe]t komen aan de compen[sati]e-eisen van in totaal meer [dan] 20 miljoen mark. De [maa]tregel geldt ook voor de [...]n van de onteigenden.

[D]eze afspraak maakt een [eind] aan het maandenlange [getwi]st binnen de regering [over] de vraag, hoe de eisers [te co]mpenseren voor hun ver[loren] land, huizen en bezit[ting]en, zonder de rekening [voo]r de Duitse eenwording [ver]der te doen oplopen.

Japanse industrie schroeft investeringen naar beneden

TOKYO — Het bedrijfsleven in Japan heeft de investeringen voor het lopende boekjaar opnieuw naar beneden bijgesteld, vooral wegens het uitblijven van een herstel in de vraag. De achteruitgang zal uitkomen op gemiddeld 3,5 procent tot 18,96 biljoen yen, zo'n 335 miljard gulden. Dit blijkt uit de gisteren gepubliceerde resultaten van een enquête van het Japanse ministerie van Internationale Handel en Industrie, het Miti. Uit het vorige onderzoek, dat in maart werd gehouden, kwam nog een vermindering van 2,8 procent naar voren.

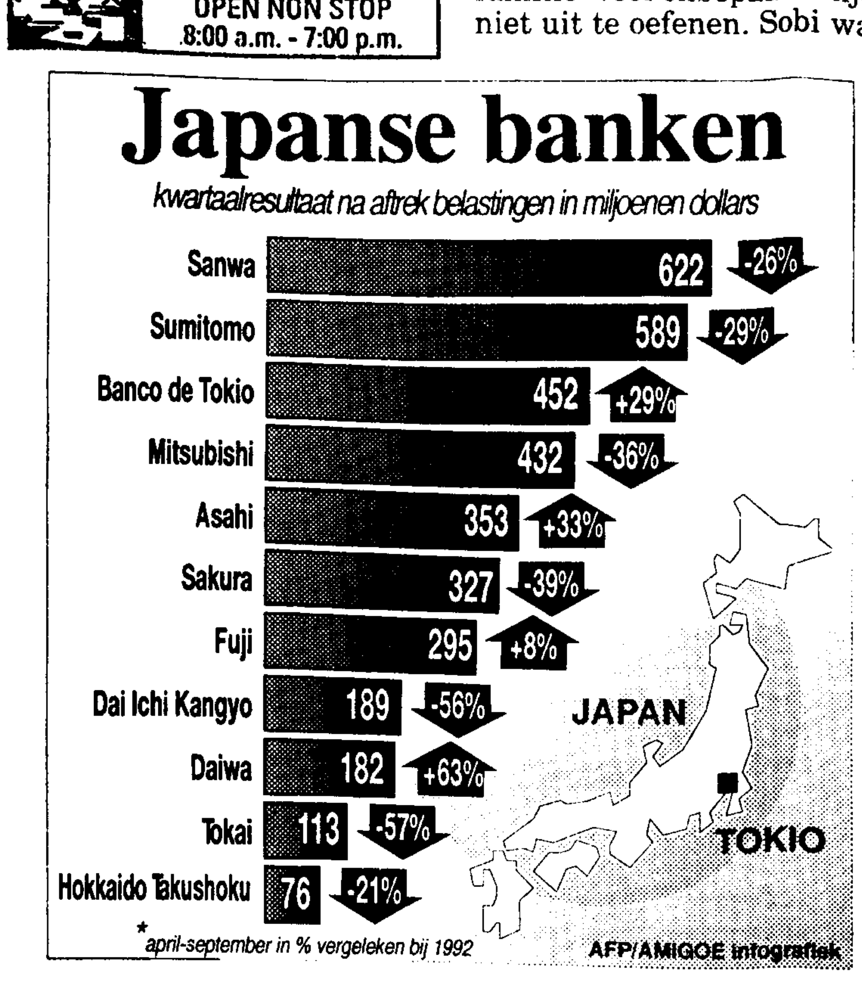
De grootste klappen vallen in de verwerkende industrie. Daar zullen de bedrijven de investeringen in het eind maart aflopende boekjaar met gemiddeld 15,1 procent omlaag schroeven. In het vorige boekjaar was er al een achteruitgang van 22,1 procent. Uit de enquête blijkt tevens, dat de investeringen in het volgende boekjaar met 10,2 procent naar beneden gaan.

De cijfers voor de niet-verwerkende industrie zijn een stuk florissanter. Bedrijven in deze sector voorzien voor het lopende boekjaar een groei van de investeringen met 4,8 procent, na een achteruitgang van 1,3 procent in het afgelopen jaar. Voor het komende boekjaar verwachten zij een toename van de investeringen met 3,6 procent. Vooral de investeringen van de elektriciteitsproducenten schieten omhoog. Na een groei van 9,6 procent in het afgelopen jaar, volgt nu een toename van 9,3 procent, waarna in het volgend jaar de groei op 2,6 procent uit zal komen.

Voor het totale bedrijfsleven ligt de vermindering van de investeringen voor het komende boekjaar op 0,1 procent. Vorig jaar hadden Japanse bedrijven hun investeringen met 11 procent omlaag gebracht.

De vermindering in de investeringen wordt behalve door de zwakke vraag, tevens ingegeven door de achteruitgang in de resultaten van de Japanse bedrijven. De winsten staan onder druk door de sterke stijging van de arbeidskosten in de tweede helft van de jaren tachtig. Daardoor kunnen ondernemingen alleen bij een hoge bezettingsgraad winst maken. De bezettingsgraad is echter omlaag gebracht door de terugval in de vraag. Ook staan de winsten onder druk door de hoge koers van de Japanse yen.

Verder blijkt uit het Miti-onderzoek, dat zestig procent van de ondervraagde ondernemingen overweegt werknemers over te plaatsen naar gelieerde bedrijven, om op die manier de arbeidskosten te drukken. Slechts tien procent van het Japanse bedrijfsleven ontwikkelt nieuwe activiteiten.

Directeur Groeigarant weg wegens onrechtmatige daad en kwader trouw

DEN HAAG — Mr. J.J. van Andel is met onmiddellijke ingang afgetreden als directeur van de beleggingsmaatschappij Groeigarant. Zijn functie zal tijdelijk worden vervuld door commissaris drs. P.B. de Ridder, die in de positie van gedelegeerd commissaris ir. L.E. Schotsman terzijde zal staan bij de directievoering. Groeigarant heeft dit vandaag bekendgemaakt.

Op 15 januari bracht de Stichting Onderzoek Bedrijfsinformatie, de SOBI, een beschuldiging tegen Van Andel naar buiten. Hij zou zich in het verleden bewust schuldig hebben gemaakt aan onrechtmatige daden. Sobi bracht de Nederlandsche Bank als toezichthoudster op beleggingsmaatschappijen schriftelijk van haar bevindingen op de hoogte. Van Andel besloot hierop zijn funktie "voor onbepaalde tijd" niet uit te oefenen. Sobi was vanochtend niet voor commentaar bereikbaar.

Van Andel zou in 1988 als bestuurder van de Centrale Administratie, de DCA, de onderneming stiekem aan zichzelf hebben verkocht. Hij zou daarbij gebruik hebben gemaakt van twee bedrijfjes, waarvan hij samen met zijn broer mr. H.H. van Andel directeur en grootaandeelhouder was. Daarbij zouden de certificaathouders van DCA ernstig zijn benadeeld.

De gedupeerde certificaathouders van DCA sleepten J. van Andel voor de rechter. Hij werd veroordeeld wegens "onzorgvuldig gedrag" en het "te kwader trouw"optreden jegens de ceriticaathouders. Daarbij werd de poging van de bestuurders veroordeeld om DCA "op heimelijke en slinkse wijze" naar Van Andel over te hevelen. Inmiddels hebben de gedupeerden een schadevergoeding van J. van Andel ontvangen.

Broer H. van Andel is juist donderdag door het Amsterdamse Gerechtshof gelast zijn funktie als gedelegeerd commissaris bij Landinvest neer te leggen. "Harry Handel" zoals hij in het beleggingswereldje wordt genoemd, staat op voet van oorlog met de familie Poot van projektontwikkelaar Chipshol. De oorlog wordt via vele juridische procedures voor de rechter uitgevochten.

Scott Page Nederland wil 150 arbeidsplaatsen kwijt

GENNEP — Scott Page, fabrikant van hygiënische papieren, wil 150 van de 400 arbeidsplaatsen kwijt om beter op de overvoerde markt te kunnen concurreren. De vakbonden zetten daar, zoals de industriebond FNV meldt, grote vraagtekens bij.

Scott Page streeft naar verhoging van de arbeidsproduktiviteit. Zo zullen in de produktie en de verwerking van papier, investeringen worden gedaan die moeten leiden tot vergroting van de doelmatigheid. Verder is het de bedoeling werkzaamheden uit te besteden en functies te combineren. Het bedrijf wil met de bonden praten over een sociaal plan voor mensen, die hun werk door de maatregelen kwijtraken.

De financiële resultaten van Scott Page hebben de afgelopen jaren een positief beeld vertoond, maar van een bevredigend rendement op het geïnvesteerd vermogen is volgens het bedrijf nog geen sprake.

Scott Page is pas sinds 1991 zelfstandig en heeft sedertdien al drie reorganisaties meegemaakt. Europa telt twaalf vestigingen van Scott Page en de bonden willen eerst goed bestuderen of ingrijpen in Nederland wel nodig is, terwijl in een gesprek tussen bonden en directie ter sprake is gekomen, dat er eigenlijk drie Europese vestigingen buiten Nederland zouden kunnen worden gesloten. De keuze van maatregelen wordt in het Europese hoofdkantoor in Turijn gemaakt.

Scott Page zegt zich zorgen te maken over de ontwikkeling van de markt in de nabije toekomst, door toenemende druk op de prijzen vanuit het buitenland. Doordat de capaciteiten fors worden uitgebreid, neemt de concurrentie toe, vooral die uit landen met een zwakke munteenheid. Al met al kunnen kostenstijgingen moeilijker worden doorberekend in de afzetprijzen.

BRITISH GAS **verkoopt zijn belang van 85 procent in het Canadese Consumers Gas of Toronto aan Interprovincial Pipe Line Systems. De Britse gasmaatschappij** krijgt er ongeveer 1,2 miljard Canadese dollar, zo'n 1,75 miljard gulden voor. De transactie past in het beleid van British Gas om zich te richten op markten waar veel groei in zit.

MENSEN

■ *Al vaker gezien, maar nog steeds veel bekijks trekkend: activisten die opkomen voor dierenrechten en daarvoor graag uit de kleren gaan. "Ik ga liever naakt dan dat ik bont draag", zegt het spandoek. Vrijdag macheerden honderden gelijkdenkenden door het bontwinkel-district van de stad New York.*

Kenyase autoriteiten hebben "om politieke redenen" een **biermerk verboden**. De gemeenteraad van de kleine stad Busia, in het westen aan de grens met Uganda, besloot dat bier van het merk 'Kenbrew' niet meer geschonken mag worden in de plaatselijke cafés. De naam veroorzaakte teveel politieke strijd en vechtpartijen, aldus de raad.

Sinds de staatsbrouwerij enkele maanden geleden met het bier op de markt kwam, doet in Kenya het hardnekkige gerucht de ronde dat het is genoemd naar de omstreden oppositieleider Ken(neth) Matiba, die vroeger zelf in de brouwerij werkte. Het kreeg al snel de bijnaam Matiba-bier of Asilibier, een verwijzing naar Matibas partij Ford-Asili. De producenten van het bier wijzen er tot nu toe tevergeefs op dat Kenbrew slecht een afkorting is van de naam van de producerende firma, Kenya Breweries.

De belastingdienst slaat terug

De **Nederlandse belastingdienst** onderzoekt de komende drie weken de boeken van de reisbureaus om ondernemers op te sporen die hun **vakantie als zakenreis aftrekken** van de belastbare winst. Vijf jaar geleden hebben de inspecties in Amsterdam en Rotterdam al zoiets gedaan.

"Dat bracht aan het licht dat deze praktijk vrij regelmatig voorkomt", zegt een woordvoerder van de belastingdienst. Bovendien loont de operatie, die nu voor de eerste maal landelijk plaatsvindt, ook in financieel opzicht. Niet alleen komt er via correcties op de aangifte extra belastinggeld binnen. Ook het verbetert het aangiftegedrag na acties altijd sterk.

Al in de eerste 24 uur van het landelijke onderzoek door de belastingdienst bij reisbureaus naar toeristische reizen op kosten van bedrijven is de rijksaccountantsdienst gestuit op verdachte boekingen.

"Wij hebben nu al signalen gekregen dat onze vermoedens worden bevestigd", aldus woordvoerder H. van Zon van de belastingdienst. "Wij hebben bewijzen dat er reisbureaus zijn die aan deze praktijken meewerken. Wij vermoeden dat dit regelmatig voorkomt in de branche."

Trucs zijn: een retourtje Houston factureren, en vier tickets voor de Canarische Eilanden leveren. Het aannemen van contant geld. Het inwisselen van een vliegticket op de luchthaven voor geld of een ticket met een andere bestemming.

Europese prijs voor literatuur

De Europese prijs voor de literatuur is toegekend aan de Nederlandse schrijver **Cees Nooteboom** voor zijn boek 'Het volgende verhaal'. Dat heeft de Europese Commissie vrijdag in Brussel bekendgemaakt.

Jubileum

Bij een groot bedrijf als de ALM zijn er bijna elke week wel een paar jubilarissen. Nu zijn het **Casandra van Lierop** en **Mario Brigitha**. Zij begonnen beiden 25 jaar geleden in de luchtvaart. Zij als Codeuse bij Algemene administratie nu personeelsfunctionaris salarisadministratie bij de afdeling personeelszaken. Hij als belader en nu voorman belader.

Een op de 130 is vluchteling

Een op 130 mensen zit op de verkeerde plek: hij is min of meer een vluchteling. Dat heeft men berekend bij de Verenigde Naties. Verhoudingsgewijs betekent dat dat er op Curaçao ruim 1000 mensen zouden zitten die hun woongebied hebben verlaten vanwege conflicten of onderdrukking. Nogal wat oorlogen en revoluties en andere ellende doen mensen op de vlucht slaan. Dat is altijd zo geweest. Xenofobie doet zich voor. Landen die vroeger asiel boden aan vluchtelingen sluiten hun grenzen vanwege de vreemdelingenvrees onder de eigen bevolking. Ook dat is altijd zo geweest.

In memoriam Anthony Burgess

Anthony Burgess, een van de grootste en meest produktieve hedendaagse Britse schrijvers, is donderdag op 76-jarige leeftijd overleden in Londen. De auteur van de indertijd extravagante en omstreden roman **'A clockwork orange'** stierf na een langdurige ziekte.

Burgess heeft meer dan 50 romans op zijn naam staan. Hij had een zeer brede belangstelling: hij schreef taalkundige verhandelingen, essays over mode en haar geschiedenis, alsmede concerten en musicals.

Burgess, die zijn loopbaan begon als journalist, later recensent werd en in Amerika verscheidene hoogleraarschappen bekleedde, schreef ook verhalende biografieën over Ernest Hemingway, Mozart (Mozart and the Wolf Gang), Shakespeare, Moses (een televisieversie), James Joyce (Lots of fun at Finnegans Wake), Michelangelo (1975), Jesus of Nazareth (1976). In 1971 vertaalde hij Edmond Rostands 'Cyrano de Bergerac'.

■ Aarzelend bij ee[n] ... bare toespraak? ... mensen hebben er ni[et] ... veel moeite mee. Dar[...] (staand links) van D[...] ning Institute traind[e] **'public speaking'**. [...] Richenald Ricardo, [...] Casimiri, Armin Ko[...] dr Henry Habibe. Ver[...] Marli Principaal, Hay[...] xander, Ingrid van d[e] ... en Soraida Hurta[do] rondden onlangs hun ... af.

Hoe zie je eruit na een botsing

Zwitserse wetenschappers hebben toegegeven dat ook in hun land lijken zijn gebruikt bij het testen van de veiligheid van auto's. Deze week werd bekend dat in onder meer Duitsland, Frankrijk en de Verenigde Staten al geruime tijd **proeven met dode mensen** worden uitgevoerd.

"Op een onlangs gehouden congres in de Verenigde Staten is juist een oproep gedaan voor meer onderzoek naar de veiligheid van kinderen in auto's. Ook is er gevraagd om meer proeven met kinderlijkjes. Je hebt die proeven nodig om de veiligheid van kinderen in auto's te vergroten."

Dat zegt E.G. Janssen hoofd van de sectie biomechanica van de afdeling botsveiligheid van TNO in Nederland. Hij is zeer verbaasd over de enorme ophef die er is ontstaan toen deze week naar buiten kwam dat Duitse onderzoekers bij botsproeven lijken van volwassenen en kinderen hebben gebruikt. "Het gebeurt al jaren en er is ook nooit geheimzinnig over gedaan. Op congressen over botsveiligheid worden altijd resultaten van dergelijk onderzoek gepresenteerd", zo zegt Janssen.

Er zijn vijf methoden om botsproeven te doen: met lijken, vrijwilligers, dieren, poppen en computermodellen.

■ *Dr Mattern en dr [...] van de Heidelbergs U[nivers]teit in Duitsland leg[...] hoe het kan dat het [...] sisch Medisch Institu[ut] ... de universiteit meer d[...] lijken van onder ande[...] deren gebruikte bij g[e]leerde auto-ongelukken ... zoek van automo[...] brieken.*

Oog om tand

Een door **kiespijn** gekwelde boerenknecht in Brazilië heeft zichzelf in het gezicht verwond toen hij probeerde een pijnlijke tand uit zijn mond te schieten. De landarbeider Francisco Asis dos Santos zei dat hij zo gek werd van de pijn dat hij besloot de tand met een pistool uit de mond te schieten. Eenmaal in het ziekenhuis gearriveerd, bleek dat hij een oog had verloren. De pijnlijke tand zat nog steeds op zijn plaats.

Tom Poes en de Bommel-legende

door Marten Toonder

4109 — Heer Bommel had de armen omhoog gestrekt om het neergutsende vocht op te vangen. En in deze houding versteende hij in de kalklaag, die hem al spoedig geheel omgaf.

Zijn ogen bleven door snel knipperen het langste vrij, zodat hij nog zag hoe een nieuw aardverschuiving de ingang bedekte. Daarop viel er een diepe duisternis, waarin slechts het plassen van water en een enkele snorkende ademhaling van de ongelukkige heer te horen waren.

"Als er niet vlug hulp komt, zal ik stikken", waren zijn laatste gedachten. "Over een paar seconden is het met mij gedaan!"

"Over vijftien seconden zal de kromme van heer Bommel die van het heden kruisen", prevelde professor Sickbock. "Het is te laat om hem nog een ogenblik in het verleden vast te houden - hij zal dus geen gelegenheid hebben om een bewijs achter te laten. Jammer, héél jammer. Nog twee seconden... nog één...

Op dat moment sloeg er een vlam uit het inwendige van het uurwerk, zodat de geleerde schrikkend terugdeinsde.

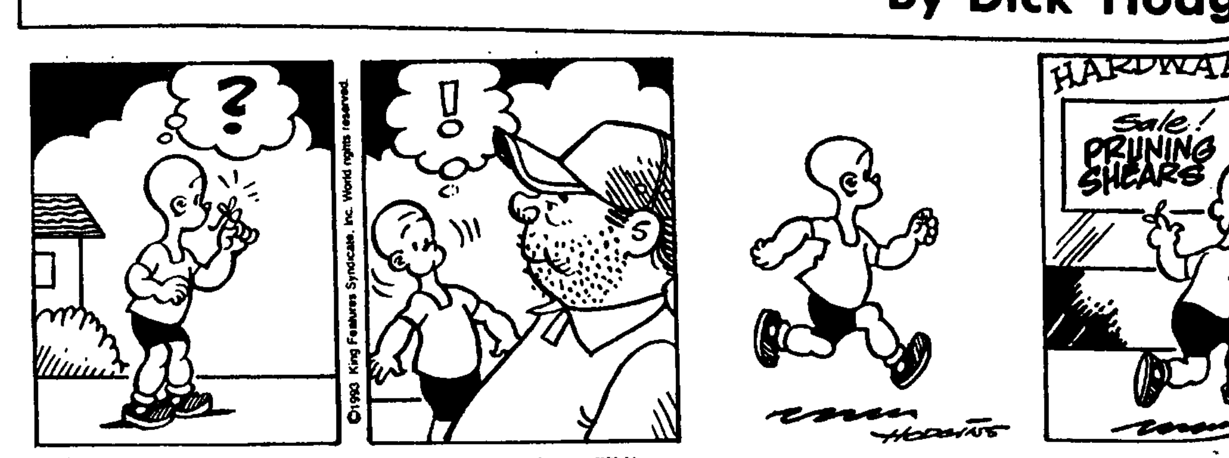
"Drie uur", stelde hij vast, "de tijdbanen zijn in elkaar overgegaan; de proefneming is afgelopen. Laat ons hopen, dat de proefpersoon het heeft overleefd!"

Nu, dat had hij. Want op dat zelfde moment hakte Tom Poes het laatste kalklaagje van heer Bommels gelaat weg.

Er klonk een gierende ademhaling en de proefpersoon sloeg verwilderd de ogen op.

"J-jonge v-vriend!" stamelde hij geroerd. "Je hebt me het leven gered; over een paar seconden zou het met mij zijn afgelopen. Dit zal ik nooit vergeten......"

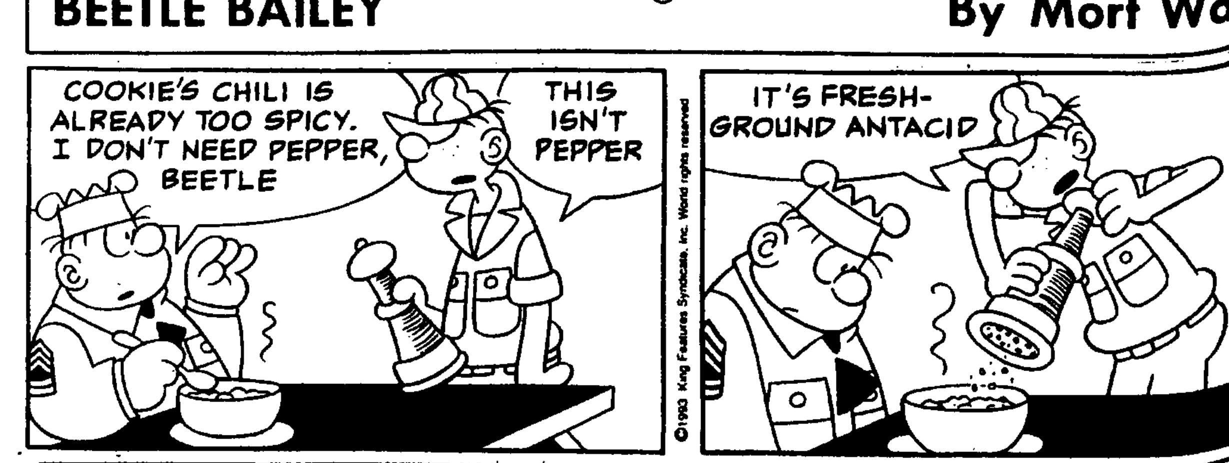
HENRY ® By Dick Hodgi[ns]

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johns[on]

BEETLE BAILEY ® By Mort Wal[ker]

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Cas[sidy]

AGENDA

[M]EDISCHE [D]IENSTEN

ARTSEN

[WEEKEN]DDIENST ARTSEN
[...] de artsen van Bandabou [...] kunnen in spoedgevallen [...]41658 bellen en dan het [antwo]ordapparaat afluisteren. De [...] van de andere districten kunnen [...]vallen de artsenpraktijk van [...] huisarts bellen en het [...]raat zal dan mededelen wie [diensto]ende arts is.

KINDERARTS
[(pa]rticuliere patienten)
[D]ienstdoende arts belt U tel.: [...]100.

VERENIGING [...] TANDARTSEN
[...] dienstdoende arts gedu[rende] weekeinde en op feestdagen [...]682222 op te bellen.

[SENTRO] MEDICO STA ROSA
[...]weg 327. Tel.: 672300/
[...]den zaterdag en zondag van [...]4.00 uur.

[DOK]TER E.A.W INKLAAR
[(pa]rticuliere patiënten)
[...]weg 130. Tel.: 371418
[...]en op zaterdag en zondag [...]00-12.00/17.00-18.00 uur.

[G]ENEESKUNDIGE DIENST

[...] EN 2DE DISTRICT

[...]ber 1993 vanaf 08.00 uur [...] november 1993 om 07.00

[...]Meer, Sentro Medico Sta. [...]: 676666; spreekuren: 11.00-[...]-18.00 uur; spoedgevallen tel.: [...]b.g.g. 689266/689337.
[...] voor patiënten van de volgende [...]oe, Da Costa Gomez, Nassy-[...]y, Tseng, Suiters, Braakman, [...]rrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos

[...] EN 2DE DISTRICT

[...]ber 1993 vanaf 17.00 uur [...]ovember 1993 om 07.00

[...]rt, Dokterskamer Van Leeu-[...]raat. Tel.: 624113/624443; [...]: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; [...]llen tel.: 683267 b.g.g. 689266/

[...]ber 1993 vanaf 07.00 uur [...]vember 1993 om 07.00

[...]ose, Sentro Medio Kas Chi-[...]: 623550/624406; spreekuren: [...]0/17.00-18.00 uur; spoedge-[...] 683233 b.g.g. 689266/689337. [...] patiënten van de volgende [...], Gollo, Roose, Braakman-[...] Rouw-Picus, Davelaar, [...], Heerenveen, Nivillac, [...]ossion en De Vos)

[...] DISTRICT BAN-[DABOU]

[...]r 1993 vanaf 07.00 uur [...]vember 1993 om 07.00

[...]mirts, Sentro Mediko [...]641605/641658; spreekuren: [...]17.00-18.00 uur; spoedge-[...]2855 b.g.g. 689266/689337. [...] voor patiënten van de volgende [...]hellens, Sommer, Lucasius, [...]wood).

[...] van hier niet genoemde [...] aangeraden in spoedge-[...] eigen arts te bellen en te [...] wie voor deze de dienst [...]. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

[A]MIGOE Colofon

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING 'PRINSES MARGRIET'
Santa Maria 17. Tel.: 682344/ 682947, 682412/682574. Fax: 681000. Kantooruren: 07.00-16.30 uur.
Voor de wachtzuster gelieve **tel.: 603661** te bellen na 17.00 uur.
Telefonisch spreekuur in ieder wijkgebouw: dagelijks van **08.00-08.30/ 14.30-15.00 uur.**

* Huize Halman Otrobanda: tel.: 628288; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
* Sta. Maria 17: tel.: 682344; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Bonam: tel.: 371865. spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur. **Sokudi: tel.: 367824.**
* Sentro Mediko Montagne Abao: tel.: 673711; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
* Kaya Fensu 9 (Koraal Specht): tel.: 618577; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Suffisant: tel.: 687707; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Sta. Rosa: 671628; spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur.
* **Inloopspreekuur** voor zuigelingen- en kleuterzorg: vrijdag van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondel-/Nilda Pintostraat. Tel.: 373582.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15: P.O. Box 3619. Tel.: 692231/692232. Fax: 682709; geopend van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16; open van 08.00-16.00 uur. Tel.: 649422.
Voor de **wachtzuster** vanaf 26 november om 17.00 uur t/m 3 december om 07.00 uur gelieve **tel.: 681847 of page 669-0368** te bellen.

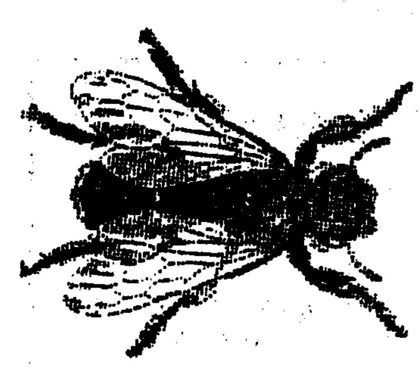
KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43. P.O. Box 3619. Tel.: 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Leito. Tel.: 641217** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

WEGA DI NUMBER
9586
9682
1969

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 27
Otrobanda:
Muizenberg, Muizenberg z/n. Tel.: 692390/ 692391.
Punda:
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.: 617553.
ZONDAG 28
Otrobanda:
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B. Tel.: 689676/689808.

Punda:
Antillana, Kaya Flamboyan 1-A. Tel.: 376200/ 376208.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	**112**
Politie:	**114**
Brandweer:	**114**
Hospitaal:	**624900**
Aidslijn:	**128**
Kodela:	**135**

VERLOF BEGRAFENIS
(afgifte van 10.00-14.00 uur)
zaterdag 27 november:
S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
zondag 28 november:
E. Cannister, Schottegatweg Oost 25.

HEEFT U HULP NODIG?
Bel SOS-lijn 127!

NOODGEVALLEN/ VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar!

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672269, 375023 of 375542.

LUCHTPOSTSLUITING
POSTKANTOOR GROOT KWARTIER [...]
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 686917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: **614000 (Veterinaire Dienst)** voor de dienstdoende arts.

DIERENARTS L.F. COMENENCIA
Spreekuur te Tera Cora 25 (recht tegenover Minimarket en Carniceria La Ronda): **maandag** van **13.30-15.00** uur, **woensdag** van **15.00-17.00** uur en **zaterdag** van **11.00-13.00** uur.

ZATERDAG

KURA DI ZET
18.30-20.30 uur informatie-avond over *Pasku Fiesta di Lus.*

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-18.00 uur *Royal Princess* (SJU).

ESPEKTAKULOS JOB
18.00-22.00 uur concert van Eddy Herrera y su Orquesta uit Santo Domingo
-Coney Island Square Garden.

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
10.00-17.00 uur *Song of Norway.*
11.00-20.00 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): maan. t/m zat.: 08.00 uur; zon.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE
MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO
Ebenezer Church
(Oranjestraat 111 (Rev. O.G. Haasnoot)
09.30 uur Rev. P. v/d Waal; *collection Christmas packets.*

Fortkerk
(Fort Amsterdam (ds. H.J. Eggink)
09.30 uur ds. D. Huurman (H.A.); collecte kerstpakket.
Emmakerk
(Rio Canario (ds. P. v/d Waal)
09.30 uur ds. H.J. Eggink; collecte kerstpakket.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
15.00 Olympic Winterfest: Countdown to Lillehammer
16.45 College Basketball
19.00 News
19.30 CBS News
20.00 Countdown at the Neon Armadillo
21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Harts of the West
23.00 Walker, Texas Rangers
24.00 News
24.30 Roseanne
01.00 Movie: Melvin and Howard
03.00 Movie: Man Against the Mob
05.00 CNN Headline News

ZONDAG
12.00 Charlie Gaddy Reports
12.30 Guide to Homes
13.00 Mike O'Cain
13.30 NFL Today
14.00 NFL Football
17.00 NFL Football
20.00 60 Minutes (R)
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Movie: Nurses on the Line
24.00 News
24.15 CBS News
24.30 Amen
01.00 Entertainment This Week
02.00 Court TV

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG
16.30 Golf
19.00 News
19.30 ABC News
20.00 News
20.30 NY Views
21.00 George
21.30 Where I Live
22.00 Paula Poundstone
23.00 Commish
24.00 News
24.30 Movie
02.30 News
03.00 Movie
05.00 Movie

ZONDAG
12.00 New York Views
12.30 This Week With David Brinkley
13.30 News Conference
14.00 Golf
16.30 To Be Announced
19.00 News
19.30 ABC News
20.00 America's Funniest Home Videos
20.30 Funny People
21.00 Lois & Clark
22.00 ABC Sunday Night Movie
24.00 News
24.30 Movie
02.30 News
03.00 Runaway With the Rich & Famous
03.30 Worlds News Now
05.30 Oprah Winfrey

CINE (kanaal 83)

ZATERDAG
15.00 Movie: Juicio en Nuremberg
18.30 Movie: Loca Academia de Pilotos
20.00 Movie: Las Chicas Fresas son Fáciles
22.00 Movie: El Robo
24.00 Movie: Amor por Locura
02.00 Movie: Amo Mi Novia
04.00 Movie: El Robo

ZONDAG
12.00 Movie: El Diablo Dijo No
14.00 Movie: Pandilla de Pícaros
16.00 Movie: Tío Buck al Rescate
18.00 Movie: Soy El Señor Johnson
20.00 Movie: Vestigio de Honor
22.00 Movie: Tío Buck al Rescate
24.00 Movie: Escándalo
02.00 Movie: El Duro
04.00 Movie: La Casa de las Anímas Pérdidad

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
19.00 News
19.30 NBC News
20.00 Inside Edition
20.30 Saturday Sports
21.00 Mommies
21.30 Café Americain
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters
24.00 News
01.30 Satuday Night Live
02.00 HBO Comedy Case
03.00 Paid Program
03.30 Movie
05.30 To Be Announced

ZONDAG
12.00 Roswell St. Baptist
13.00 Coach's Corner
13.30 NFL Live
14.00 NFL Football
17.00 To Be Announced
20.00 Back to Bonanza
21.00 seaQuest DSV
22.00 Movie: Bonanza: The Return
24.00 News
24.35 Mama's Family
01.05 Golden Girls
01.35 Golden Girls
02.05 Paid Program
02.35 Motorweek
03.05 NBC Nightside

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
15.05 Movie: Escape From New York
17.05 Movie: Meteor
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.35 NBA Basketball
22.50 Movie: Mr. Destiny
24.50 Movie: Grizzly
02.50 Movie: Ants
04.50 Movie: The Giant Claw

ZONDAG
13.35 Movie: The Postman Always Rings Twice
15.50 Movie: Runaway Train
18.05 2 Stupid Dogs
18.35 New Adventures of Captain Planet
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: Perry Mason: The Case of the All-Star Assasin
22.00 Movie: Incredible Life and Times of Robert Ripley
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
02.00 Paid Program
05.00 Paid Program
05.30 I Love Lucy

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG
15.00 Jackie Onassi: An Intimate Portrait
16.00 Unsolved Mysterieus
17.00 Movie: Amazons
19.00 Movie: Fatal Vision (Pt 1 of 2)
21.00 Movie: Fatal Vision (Pt 2 of 2)
23.00 Hidden Room
23.30 Hidden Room
24.00 Unsolved Mysteries
01.00 China Beach
02.00 Self-Improvement Guide
05.00 Self-Improvement Guide

ZONDAG
12.00 Homemade for the Holidays
12.30 Avon and You
13.00 Frugal Gourmet
13.30 Frugal Gourmet
14.00 Supermarket Sweep
14.30 Shop 'Til You Drop
15.00 Movie: The World's Oldest Living Bridesmaid
19.00 Movie: Prison Stories: WOmen on the Inside
21.00 Movie: Heart of Dixie
23.00 thirtysomething
24.00 Speciality Update
01.00 Physicians' Journal Update
02.00 Self-Improvement Guide
05.00 Self-Improvement Guide

FLAMINGO TV (kanaal 11)

ZATERDAG
16.00 Cartoons
16.30 Cartoons
17.00 Motorweek
17.30 Texaco Championship
18.00 Euro TV
18.30 News
19.00 Bonaire Magazine
20.00 Ritmo Internacional
21.00 Euro TV
22.30 Lo Mejor de [...]
23.30 Saturday Night Movie

ZONDAG
16.00 On Pit's Road
16.30 Future Watch
17.00 Week in Review
18.00 Euro TV
18.30 Moda ku Mylène
19.00 Wrestling
20.00 News
20.30 Country Hits
21.00 Euro TV
22.30 Movie

TELECURAÇAO (kanaal 8)

ZATERDAG
17.30 Teleferia [...]
18.00 The Terry [...]
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Tarde (presentator Captain Sterling)
20.00 Wega di Number [...]
20.30 TeleCuraçao Special
21.00 Telenotisia
21.30 New Wild [...]
22.00 Special: [...] in Concert
23.30 Sluiting.

ZONDAG
12.00 Directe uitzending Studio Sport: PSV vs Feyenoord en aansluitend (WK augustus)
16.00 Sena di Señor
17.30 Much'i Bon
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
18.30 Special: Eerste vlucht United Airlines (herhaling)
19.00 Tele-Suerte
20.00 Modísima: Gezini
20.30 Cocktail Special
21.00 Telenotisia
21.30 Toespraak gedeputeerde Hendriks Abraham
21.45 Shete Dia
22.15 Sunday Night Movie: Elvis (last)
23.15 Superstars of Wrestling
24.15 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

" EL TRIBUTO "
Tel. 375390

Langs deze weg willen wij U bedanken voor Uw medeleven tijdens de ziekte en het overlijden van onze innig geliefde

Federico Winkel (Freddy)

Namens de familie Mevrouw Aura E. Winkel.

"EL TRIBUTO"
Tel.: 375390

A muri kristianamente

THOMAS JOZEF HENRIQUEZ
(mihó konosí komo Tommie na edat di 95 aña)

Na nòmber di su yunan:
Donald (Donny) i Shirley Henriquez-Hanst i yunan
Lenny Henriquez i yu
Rena i Stanley Landaeta-Henriquez i yunan
Ridi i Hose Mercelina-Henriquez i yunan
Hubert i Carmita Henriquez-De Los Santos i yunan
Aura Ling-Lucacius i yunan
rumannan:
Mgr. Julio Henriquez
Catharina Henriquez
Rosa Henriquez
Sarah Henriquez
Eddy i Celia Henriquez-de Jongh
subrino(a)nan:
Amira Hernandez
Rudy Henriquez i rumannan
Mena Henriquez
Jozef (Boy) Henriquez i rumannan
Ingrid (Gis) Cardenas i rumannan
Amilio Poppen
Enfermera:
Livia Restrepo-Ruiz.

Akto di entiero lo tuma lugá djaluna 29 di novèmber 1993, saliendo for di Katedral di Pietermaai, pa Santana Katóliko na Berg Altena. Promé ku entiero lo tin un Santu Sakrifisio di misa pa 4'or di atardi na Katedral di Pietermaai. Ta kuminsá risibí bishita di kondolensia for di 1'or di mèrdia na Katedral di Pietermaai. Despues di entiero lo no por risibí bishita di kondolensia na kas.

Ku profundo pena nos ta partisipá fayesimentu di:

Lionel Merceline MANUEL

Na bida "Arbeider na Klinika Capriles".

Su kariño, dedikashon i sinseridat ku a karakterisé lo keda grabá den nos memoria.

LAYO SOSEGA NA PAS.

Direktiva i personal di Klinika Capriles.

Mi alma ta sosegá den konfiansa di Señor!
Ku profundo tristesa nos ta anunsiá fayesimentu na Ulanda di nos inolvidabel Mama, ruman i tanta

VIVIAN ILIODORA NORIDA REGALES

(na bida èks-empleada di Sociale Verzekeringsbank)

na nomber di su yunan:	**Alexine Regales i Albert Medina** **Giandino Regales**
su rumannan:	**Neria Regales** **Minva i David Curiel-Regales i yunan** **Merick i Martina Regales-Bonifacio i yu** **Roy i Ingrid Regales-Alves i yunan** **Morvia Regales i famia** **Adira Winklaar i yu** **Soraima Wijngaarde i famia**
su tanta:	**Rosa Winklaar**
su primo i primanan i demas famia:	**Regales, Merien, Lourensz, Davelaar, Marcano, Jansen, Sanchez**

su amiganan i konosínan

Akto di entiero ta tuma lugar djaluna 29 di novèmber 1993, saliendo for di misa di Groot Kwartier pa santana katoliko na Groot Kwartier. Promé ku entiero lo tin un Sto. Sakrifisio di misa pa 4 or. Ta risibí bishita di kondolensia for di 1 or di merdia na Misa di Groot Kwartier. Despues di entiero lo no por risibí bishita di kondolensia na kas.

schildersbedrijf
Perfect
De huisschilder van huis uit.
Tel: 601766 - 369127
Fax: 369127

TE KOOP
RENAULT 5 TURBO
in goede staat
Tel.: 672946

NETTE VROUW (33)
zoekt voor een paar maanden een
OPPASHUIS
Huisdieren vindt zij geen bezwaar; ze worden beslist goed verzorgd. Zij is bereikbaar via tel. 677566.
Referenties zijn eventueel beschikbaar
P.S.: Dezelfde dame zoekt ook een baantje

L'Orangerie
December 4, 1993
Houdt u deze datum in gedachten.
Heropening van ons Restaurant.

HELP! OUR ADVERTISING DEPARTMENT IS UPSIDE DOWN! WE ARE LOOKING FOR A DYNAMIC, AGGRESSIVE AND CREATIVE ADVERTISING COMPANY THAT CAN HELP US OUT WITH DIFFERENT ASPECTS OF ADVERTISING AND DIRECT MARKETING IN THE NETHERLANDS ANTILLES AND ARUBA. PLEASE SEND COMPANY PROFILE TO FAX 615011 (CURACAO) OR [illegible]381 (ARUBA) AS SOON AS POSSIBLE

TE HUUR
Te bezichtigen nov. 28 1993 van 10.00 a.m. -2.00 p.m.
Bakval 2-D

TE KOOP
Bankstel (The Jungle)
2 kasten
2 tuinstoelen + tafel
gordijnen
1 persoons Auping bed
enz.
Tel. 614688/ 648080

TE KOOP
1 mixer f. 25,--
1 koffiezetapp. 10 kops f.30,--
1 stapelbed + matr. f. 400,--
1 kinderbed + matr. f. 125,--
1 supcentrifuge f. 40,--
1 kinderstoel f. 40,--
1 wandelwagen f. 50,--
1 kinderbadje f. 7,50
1 aankleedkussen f. 10,--
1 campingbedje f. 25,--
Tel. 656982

Las Vegas SUPERM[illegible] Gosiewe[illegible]
Tel. 373772/371950/373044
Verjaardag vieren?
Daar hoort een taart of gebak bij van Bakkerij Las Vegas.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 7 december 1993 des voormiddags om 9 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

twee percelen grond gelegen in het Tweede District van Curacao, ter grootte van 1.000m2 en 2.960m2, kadastraal bekend als Tweede District Sectie A nummer 4971 respectievelijk nummer 4972, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Caracasbaaiweg 155.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

SURINAAMS ETEN
Voor lekker Surinaams eten moet u aan de
Rooseveltweg 133
t/o de Antillen wezen (Sta. Maria)
Zondag van 12 - 4 uur
O.a. verkrijgbaar
Moksi-Moksi, Roti Bami, Nassi, Pom, etc.
Ook catering.
Tel. 685679

Landhuis PaPaYa
[illegible]
Open ma t/m vrij 9.00 - 18.00
Sat - sun 12.00 - 24.00
Tel. 695850

TE HUUR
Te Toni Kunchi per begin januari
LUXE APPARTEMENT
Naf. 1000,-- per maand Incl. TDS aansl. excl electra, water en gas.
Waarborgsom: 2 maanden
Tel. 374840

TE HUUR
Aangeboden
2 kamer
appartement
semi-gemeubileerd in rustige buurt
Voor info.
Tel. 618765

'HET ATELI[illegible]
Geopend:
30 november
van 9 - 1 uur
Curiosa, antie[illegible]
meubels, tuinbanke[illegible]
JAN SOFAT 20[illegible]
Tel.: 67167[illegible]

TE KOOP
BUNGALOW
KAVEL G 22
CURASOL
3 slaapkamers, 2 badkamers, beveiliging
NAf. 225.000,-
Tel.: 691231

***TPR* INTERNATIONAL**
***TPR*Spaans voor beginners**
Wilt u binnen 12 weken (1 x p.w. 3 uur) met de vlotte *TPR*-methode één basis luister- en spreekvaardigheid in Spaans verwerven, dan kunt u zich nu inschrijven. We beginnen *8 december a.s.*
Tel. 658711 / 627728
649135 (antwoordapparaat)

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 7 december 1993 des voormiddags om 9 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 14 december 2039 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao, bekend als kavel nummer 4 van het verkavelingsplan "KLEIN KWARTIER", ter grootte van [illegible]m2, nader omschreven in meetbrief [illegible] van 13 december [illegible] met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Klein Kwartier 27.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

Landhuis Brievengat
Elke zondag geopend
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Folkloristische dansshow van
Grupo Folkloriko Antiano van 17:00 - 18.000 uur.
Happy Hour van 18.00 - 19.30
Live Muziek van **"[illegible]"**
vanaf 19.30 - 23.30 uur.
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!

TE KOOP
Europese VW Passat stationwagen Diesel met sunroof, bouwjaar 1987.
Motor dit jaar geheel gereviseerd. Is zeer zuinig en in goede staat.
Tel. 618174
(buiten kantooruren)

ZONDAG 28 NOVEMBER
EERSTE ADVENT
Fortkerk, 9.30 uur v.m.
viering van het heilig avondmaal
voorganger ds H.J. Egging
onderwerp: Gods eregast, psalm 23:5

Staande buitenlamp[illegible]
op zonne-energie/géén stroom no[illegible]

Vooruitstreven[illegible]
zonne-energ[illegible]
technologie is [illegible]
ideale oplossi[illegible]
voor veilige e[illegible]
romantische
verlichting van
tuin, pad, oprit
terras.
Te bevragen bij:
Casa Ziad
Breedestr. # 17[illegible]
Tel: 625046

TE KOOP
V.W. BUS
HAPPY DAYS
Naf. 4.500,-
Tel 376751

LEER NU ZEILEN !
Bij ons leert U op een leuke manier in korte tijd goed zeilen.
Lestijden in overleg, 7 d.p.w.
Nog nooit gezeild??
Neem dan eerst een
kennismakingsles.
SAIL CURAÇAO
Spaanse Water
Bel nu 676003

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 28 december 1993 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

vier percelen grond gelegen in het derde district van Curacao te "SIBERIE", te weten:
a. een perceel groot 895m2, bekend als kavel 10, nader omschreven in meetbrief nummer 21 van 14 februari 1989;
b. een perceel groot 1.660m2, bekend als kavel 11, nader omschreven in meetbrief nummer 22 van 14 februari 1989;
c. een perceel groot [illegible]m2, nader omschreven in meetbrief nummer 309 van 21 november 1989;
d. een perceel groot [illegible]m2, nader omschreven in meetbrief nummer [illegible] van 21 november 1989,
met het daarop gebouwde.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 14 december 1993 des voormiddags om 9 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao, ter grootte van 750m2, nader omschreven in meetbrief nummer [illegible] van 6 september 1984, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Kaya Pepermunt 6.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

TE HUUR
Voll. Gemeub. Leuk
APPARTEMENT
in rustige en mooie buurt te Bottelier
Naf. 1500,-- per maand
Incl. water & electra
minimum 1 jaar contract
Tel. [illegible]
TE KOOP
1 stapelbed - Naf. 200,--

Advertentie
67[illegible]

[illegible]bouw General contrac[illegible]

is [illegible]bedrijf gevestigd op Curaçao [illegible] voornamelijk op Curaçao. In de [illegible] civiele bouw en [illegible] uitgevoerd [illegible] werkzaamheden op [illegible] woningbouwprojekt, appartementencom[illegible]
30 miljoen per jaar, onze personeels[illegible] 300 [illegible]
[illegible] worden in overleg met opdrach[illegible] begroting [illegible] uitgebreide staf nodig is.

Wij [illegible]
[illegible]LEIDER
Deze [illegible]ordelijk voor de voorbereiding van pro[illegible] inslag, onderhandelingsvaardig[illegible] noodzakelijk zijn. Het goed kunnen om[illegible] opdrachtgevers is [illegible] "het uitvoeren" is vereist. [illegible] zijn een vereiste.

Verder zoeken wij:
EEN (HOOFD)UITVOERDER
Deze zal zelfstandig de leiding bij de uitvoering van [illegible] kleinere bouwwerken moeten kunnen [illegible] bouw[illegible] en minimaal MBS-niveau met [illegible] cursussen is een noodzaak.

Schr[illegible] ons adres: P.O. Box [illegible] binnen één week na verschijning [illegible] oproep [illegible] inlichtingen kunnen telefonische [illegible] ingewonnen [illegible] de huidige algemeen directeur [illegible] Curaçao, tel. [illegible] of privé 378187. [illegible] komende [illegible] zullen binnenkort voor een gesprek [illegible] uitgenodigd.

Green Mill
RESTAURANT & BAR
Vandaag vieren wij ons 1 jarig bestaan
Onze dank gaat uit naar onze klanten, aan wie wij onze smakelijke maaltijden mochten serveren.
Zowel het personeel als de directie van Green Mill zouden graag van u vernemen hoe u de gastvrijheid en de bediening heeft ervaren in dit afgelopen jaar.
Uw reacties zien wij gaarne tegemoet
Salina Galleries - Tel. 656821

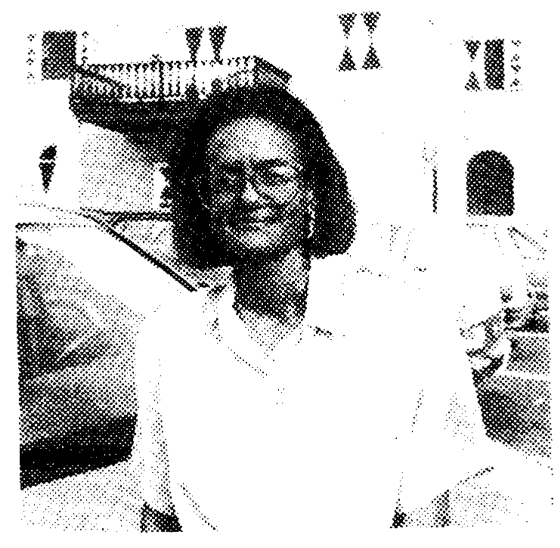
ÑAPA

ZATERDAG 27 NOVEMBER 1993

AMIGOE

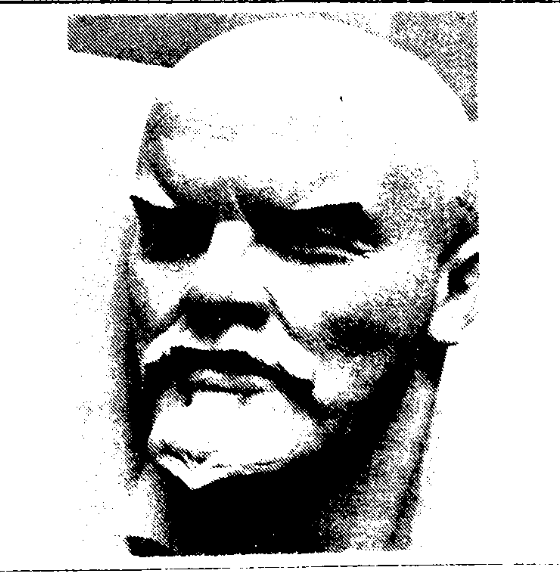
Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Behoefte aan goed getrainde horeca mensen

REPORTAGES

Petersburg weer als vanouds...

= door Nel Casimiri =

Henriëtte Römer van Voogdijraad:

"Wij staan los van de politiek"

ordholt, Hirsch Ballin en Suzy Römer maken ruzie over de perntages, maar over de basis n ze het eens: er zijn veel ntilliaanse jongeren naar ederland vertrokken die et goed opgevangen zijn. n hen is een grote groep in t criminele circuit terechtkomen. Waarom zijn die ngeren naar Nederland gaan, waarom zijn ze niet ed opgevangen? Bij wie wamen ze terecht? Was hun oeder niet op de hoogte van e gebrekkige opvang? En venal: hoe voorkomen we t die stroom doorgaat? Als n minderjarige in Nederand in aanraking komt met stitie wordt bijna altijd de aad voor de Kinderbescherming ingeschakeld. Die tten met de handen in het aar? Wat kunnen ze doen? oe verbeteren ze de vang? Daarom hebben ze ntact gezocht met instanes op de Nederlandse ntillen.

De Voogdijraad Curaçao eeft nu samen met de inister van Justitie van de ederlandse Antillen en het inisterie van Justitie in ederland een aantal actieunten op papier gezet. De aad zal proberen, voor zover at mogelijk is, de stroom ngeren die naar Nederland at in te dammen. Aan de dere kant zal ze proberen jongeren die toch gaan en n ouders beter voor te hten over hetgeen hen daar e wachten staat. Er is grote nwetendheid, niet alleen ver de levenswijze in Nederand, maar ook over alle ettelijke regels en verplichingen, zucht mevrouw Henëtte Römer, de secretaresse an de Voogdijraad en aarmee directeur van het Bureau van de Raad. Samen met de voorlichtster van de Raad Xiandra Martes-Rojer vertelt zij over de nieuwe plannen en de samenwerking.

ONTMOEDIGING

"De Voogdijraad is benaderd met de vraag wat we kunnen doen om de stroom jongeren die zonder voogd o.i.d. naar Nederland gaan te verminderen. We zijn dus op zoek naar een ontmoedigingsbeleid. Over dat beleid hebben we een jaar lang gecorrespondeerd met de Raad van de Kinderbescherming in Nederland. We zullen proberen te voorkomen dat jongeren zonder voogdijvoorziening naar Nederland gaan. Nu kan iedereen zo naar Nederland gaan. Maar als men een kind wil inschrijven op een school moet dat gebeuren door de voogd.

Degene die een kind komt inschrijven moet een verklaring bij zich hebben dat hij of zij benoemd is tot tijdelijk voogd over het kind. Zo'n verklaring is ook nodig bij bijvoorbeeld een hospitaalopname. Meestal heeft degene bij wie zo'n kind in Nederland terechtkomt, een tante, een oude buurvrouw, een oudere zus of broer, een opppervlakkige kennis, zo'n verklaring niet. Dan gaat er een brief naar de ouders met de vraag voor zo'n verklaring te zorgen. Die ouders komen hier op Curaçao bij de Voogdijraad. Ze leggen hier een verklaring af dat ze er geen bezwaar tegen hebben dat die en die zo lang voogd is. Wij sturen een brief met die verklaring naar de aanstaande voogd in Nederland, die met onze brief naar het kantongerecht in Nederland moet. De kantonrechter daar benoemt zo iemand dan tot voogd".

Er zijn altijd al kinderen geweest die door hun ouders naar Nederland werden gestuurd. Waarom is het nu zo'n probleem geworden?

"Er zijn ouders die alles goed van tevoren regelen, maar een grote groep komt nooit naar de Voogdijraad. Het probleem escaleert. Er gaan gemiddeld zo'n 35 kinderen

Foto Ken Wong

HENRIËTTE RÖMER

per maand naar Nederland, die ons passeren om in Nederland naar school te gaan. Hoeveel er daarnaast nog gaan weten we niet. Wij structureren die verhuizing enigszins. Een aantal jaren geleden stuurden de moeders kinderen en ze gingen zo maar. Wij proberen het proces zo te sturen dat ze eerst hier komen. Vaak merk je dan dat de ouders niets over Nederland weten. Ze zijn er zelf nooit geweest. Maar ze hebben mooie brieven gehad, waarin verteld wordt over de mooie flat en de eigen auto en dergelijke. Wij proberen ze beter voor te lichten. Die nieuwe flat bestaat soms uit een kamer, waar veel mensen samen leven en de kinderen moeten elke dag met de bus hele afstanden afleggen".

LEERPLICHT

Om een kind in te schrijven op een school zijn papieren van een voogd nodig. Maar er bestaat ook een leerplichtwet in Nederland. Zolang die papieren niet in orde zijn, laten de scholen de kinderen niet buiten staan. Ze mogen vast beginnen, zoals dat ook op Curaçao gebeurt. Daarna begint pas het gevecht om de papieren. Er zijn echter wel andere instellingen waar je niet ver komt zonder papieren. Het aanvragen van kinderbijslag of het aanvragen van een uitkering, het aandringen bij Sociale Zaken om medewerking voor het verkrijgen van een groter huis, kan in Nederland niet als de papieren niet in orde zijn. Mevrouw Römer knikt als ik dit tegenwerp en erkent dat, al wordt in de brieven de school als knelpunt genoemd, het bijna altijd om geld of andere voorzieningen zal gaan.

"Het gaat soms om een pleeggezinnenhandeltje. Als je zoveel kinderen in huis hebt, heb je recht op een groter huis. Je hebt ook voogdij nodig om kinderbijslag te krijgen. De Raad van de Arbeid schrijft ons aan hoe het zit met de alimentatie. Wordt er voor deze kinderen betaald? Dat is weer van invloed op het uitkeringsbedrag. Heeft de voogd eenmaal de papieren binnen zodat het financieel voordeel geregeld is, blijven de kinderen daar vaak niet. Ze zeggen dat de kinderen vervelend zijn en die worden doorgestuurd naar kennissen en vrienden. Het kind leidt een zwerversbestaan, maar de tijdelijke voogd houdt de kinderbijslag. Er zijn pas nog twee moeders bij ons geweest met de vraag of we willen bemiddelen, omdat ze al drie jaar niets meer van hun kind hebben gehoord. Ze hebben zelfs geen adres".

Waarom komen ze nu pas, waarom zijn ze niet eerder gekomen?

"Deze vrouwen hebben voogdij gegeven aan een oude buurvrouw omdat die naar Nederland vertrok. Soms wordt ook voogdij gegeven aan de verwekker en altijd wordt beloofd dat de kinderen in contact zullen blijven met de moeder. De moeders die op Curaçao achterblijven hebben het druk. Ze leven van dag tot dag. En zo rond Kerstmis of Pasen komt het weer op en willen ze wat van hun kinderen horen. Dan komen ze hier. Later hoor je weer niets van ze. Het is soms heel raar hoe ouders reageren op het ouderschap".

VOORBEELDEN

Henriëtte Römer kan meer voorbeelden geven. Zo kwam er een echtpaar dat een jaar geleden de twee oudste kinderen naar Nederland gestuurd had omdat ze het financieel niet meer konden redden, naar het bureau van de Voogdijraad om de voogdij over deze kinderen te regelen. Maar ze hadden wel hun nieuwe baby van drie maanden bij zich. Ze wilden de voogdij regelen voor de twee oudsten. De twee jongsten mochten bij hen op Curaçao blijven.

Maar op Curaçao gebeurt het toch vaak dat de moeder de opvoeding van een kind overdraagt aan oma of tante, als dat beter uitkomt? Wordt dat wel eens officieel geregeld?

"Vaak wel, de laatste tijd veel meer dan vroeger. We leggen de moeder dan uit dat het gaat om iets heel ingrijpends. We moeten aantonen dat de moeder niet geschikt is of niet in staat is, het kind op te voeden. Als dat eenmaal op papier staat, kan dat niet zomaar gewijzigd worden".

Maar waarom wil men het officieel regelen?

"Een enkele keer is het praktisch. Bij een oma of opa die altijd voor de kleinkinderen zorgt, kan dat kleinkind dan ook onder de verzekering vallen. Maar meestal gaat het gevoelsmatig. Ze komen nooit als alles koek en ei is. Maar als er ruzie ontstaat tussen moeder en oma en moeder dreigt haar kinderen terug te halen, is het wat anders. Het wordt meestal wel bijgelegd, maar oma zegt alleen verder te gaan als alles officieel wordt geregeld, zodat die dreiging niet een volgende keer weer naar voren gebracht kan worden. En dat geldt zeker als het gaat om oma van vaderszijde".

Over wat voor aantallen spreekt u nu?

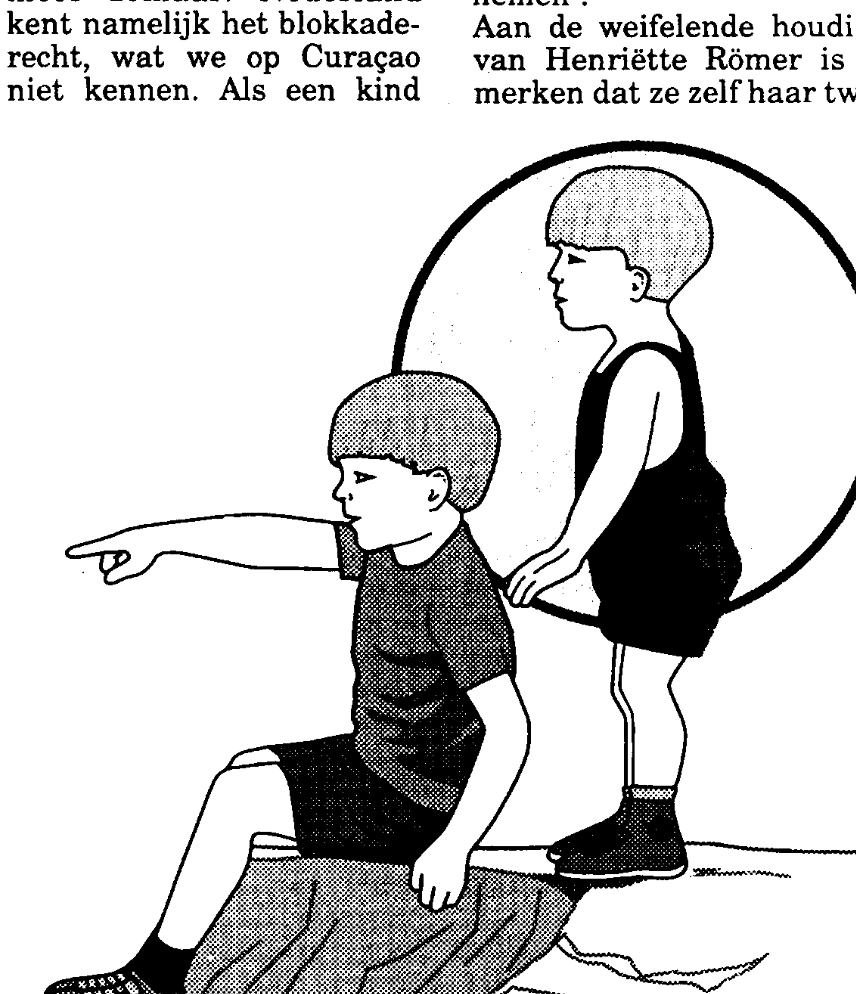
"Er komen zo'n drie of vier kinderen per dag op ons kantoor om de voogdij te regelen. Iedere donderdag houdt de rechter zitting en dan zijn er altijd zo'n drie of meer verzoekschriften van Curaçao. Uit Nederland krijgen wij in de topmaanden meer dan veertig verzoeken per maand. Dat gaat altijd om kinderen van onder de achttien jaar. Meestal om kinderen tussen de 12 en 15 jaar. Ze worden vaak na de lagere school pas naar Nederland gestuurd. Dan vinden ze het onderwijs op Curaçao niet goed, of ze willen dat het kind naar het speciaal onderwijs gaat".

Maar als ze van tevoren naar de Voogdijraad komen om alles te regelen, is hun besluit toch al genomen?

"Ja, maar we proberen dat te veranderen door voorlichting. Toen het probleem begon kwam men naar de Voogdijraard om van tevoren te informeren. Dan vroegen wij advies aan Nederland, maar Nederland werkte toen helemaal niet mee. Het duurde heel lang voor we antwoord kregen. Dat ging natuurlijk als een lopend vuurtje rond en men vertelde elkaar: stuur je kinderen maar gewoon naar Nederland. Daarna komt het vanzelf wel in orde. Nu hebben we besprekingen gevoerd en er is afgesproken dat als wij een verzoek doen aan de Raad van Kinderbescherming we zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld worden van het resultaat van hun onderzoek. Als er iemand genoemd wordt als adspirant-voogd zal op verzoek van de Voogdijraad de Raad van de Kinderbescherming in Nederland voortaan de betrokkene oproepen en ze zullen controleren wat er verteld wordt en proberen interne twijfels weg te werken".

Is het mogelijk om adressen van kinderen achteraf na te gaan?

"Officieel gaat de Raad van de Kinderbescherming een keer per jaar op bezoek bij alle mensen die tijdelijk voogd zijn. Zo'n bezoek wordt door de betrokkene soms als beledigend ervaren. Maar een tijdelijke voogdij duurt maar één (1) jaar. Voor het jaar om is kan de moeder het verzoek indienen weer zelf voogd te worden, daarna kan dat niet meer zomaar. Nederland kent namelijk het blokkaderecht, wat we op Curaçao niet kennen. Als een kind meer dan één jaar een voogd heeft, heeft de voogd het recht de voogdij te behouden".

OP BONNEFOOI

Een van de problemen waar de Voogdijraad mee worstelt, is dat ze geen zicht heeft op wie er allemaal naar Nederland gaan. Degenen die langs komen zijn bekend, maar hoevelen gaan er op de bonnefooi? Er wordt niet gecontroleerd wie er het land uitgaan. En bij het binnenkomen geldt een paspoortcontrole, maar dat is niet van belang voor het onderzoek naar deze kinderen. Iedereen die Curaçao uitgaat of binnenkomt vult immigratiebriefjes in. Daarmee zou het mogelijk moeten zijn na te gaan wie er weggaat en niet meer terugkomt. Wat gebeurt er met die briefjes? Worden ze ingevoerd in een computersysteem van de immigratie? Mevrouw Römer ziet dat somber in. Je moet het vragen aan immigratie, verklaart ze, maar voor zover zij weet wordt er niets mee gedaan. In ieder geval kan zij er niet terecht voor namen en adressen van minderjarigen die naar Nederland gaan en niet terugkeren.

"We willen proberen te voorkomen dat kinderen zonder dat de voogdij goed geregeld is, naar Nederland vertrekken en we willen onderzoeken of dat kan. We denken aan standaardformuliertjes bij de reisbureaus of een afspraak dat de reisbureaus geen tickets voor minderjarigen afgeven als er geen voogd bij is. In ieder geval willen we het moeilijker maken. Je hoopt op die manier mensen ervan te weerhouden hun kinderen naar Nederland te sturen. Al kunnen we maar de meest onverantwoorde gevallen voorkomen van kinderen op de plane zetten. Soms horen ouders van iemand die gaat en geven dit kind mee, en later ook dat. En de buren geven ook een kind mee, enz. Of het gaat werken moeten we afwachten. We worden vanuit Nederland geprest. Ze dreigen eventueel een visumplicht in te voeren als we geen goede maatregelen nemen".

Aan de weifelende houding van Henriëtte Römer is te merken dat ze zelf haar twijfels heeft aan de effectiviteit van de maatregelen die ze van plan zijn te nemen. Ouders die twijfelen hopen ze te overtuigen, maar bij mensen die al vastbesloten zijn, lukt dat niet. Daarvoor is de enige oplossing een goede voorlichting over wat hun in Nederland te wachten staat. Met die voorlichting hopen ze ook de kinderen zelf te bereiken. Wat de Voogdijraad niet voor elkaar krijgt, krijgen kinderen zelf nog wel eens voor elkaar. Als ze niet willen gaan en dat hun moeder duidelijk maken, hoeven ze soms ook niet. Die voorlichting zelfs over de meest eenvoudige dingen blijkt echter wel noodzakelijk. Ouders sturen hun kind naar Nederland omdat daar de scholen beter zijn. Als men dan informeert of in de plaats waar het kind zal komen te wonen ook een dergelijke school staat, blijft men het antwoord schuldig. Zelfs op de vraag welke mogelijkheden scholing in Nederland biedt die Curaçao niet heeft, weet men vaak geen bevredigend antwoord te geven".

Waarom sturen moeders hun kinderen dan naar Nederland?

"Vaak is het de levenswijze van de moeder waar het kind niet in past. Soms hebben ze een nieuwe partner, waar het niet bij gaat. Een andere keer sturen ze het kind eerst naar oma, en als dat niet goed gaat wordt het weggestuurd, er zijn zoveel redenen. Elk geval is een geval. Allemaal samen zijn het er veel, maar voor elke reden apart zijn het er enkele. Maar al kunnen we van de honderden kinderen die naar Nederland trekken er maar enkelen redden. Het is voor de alimentatieafdeling van de Voogdijraad zo frustrerend dat de mensen die om hulp komen, zoveel van je verwachten. Zij denken dat de Voogdijraad die vader wel even zal aanpakken en binnen korte tijd regelen dat er alimentatie betaald wordt. Maar vaak zijn de vaders zo handig dat het niet lukt. Als je er af en toe eentje kunt helpen moet je steeds voor ogen houden: deze ene heb ik kunnen helpen, mijn werk is toch zinvol. Helaas staren velen zich vast op de gevallen waarbij het niet lukte. Dat is trouwens ook een van de redenen waarom moeders hun kinderen naar Nederland sturen. Vaders betalen niet. In Nederland krijgen ze wel kinderbijslag. Daar komt bij dat ze de vader straffen door hun kinderen naar Nederland te sturen. De vader kan dan geen contact meer hebben met zijn kind".

De moeders toch ook niet?

"De moeders kunnen bellen en brieven schrijven. De vaders kennen het adres niet eens. Nu lopen de contacten soms via wachten aan de schoolpoort. Dat korte contact is dan ook weg. Je staat er versteld van hoe ver ouders gaan om elkaar via hun kinderen dwars te zitten. Ze bellen de school, ze bellen het postkantoor, de kinderen worden gebruikt als wapen. Zolang er nog geen sprake is van een nieuwe partner lukt het contact nog wel, maar zodra er een nieuwe partner in het spel is begint het. Want anders zou het kind ook contact krijgen met die nieuwe partner en dat moet voorkomen worden".

Er zijn ook jongelui die hier problemen met de justitie hebben en daarom door hun ouders naar Nederland gestuurd worden, in de hoop dat ze daar in een nieuwe omgeving, met nieuwe vrienden, zullen veranderen. Hoe groot is die groep?

"Daar hebben we geen zicht op. Als ze hier problemen hebben, krijgen ze die daar bijna altijd ook. Soms wordt wel contact gezocht. Dan krijgen we bericht dat een jongen of meisje eigenlijk opgesloten moet worden in de jeugdgevangenis in Nederland, maar dat zij of hij in plaats daarvan ook teruggestuurd kan worden. Dan moeten wij zo'n kind opvangen".

Is het mogelijk zo'n kind goed te begeleiden?

"Wij hebben niets om zo'n kind te helpen. Voor jongens

vervolg op pag. 7

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Peron zou zich omdraaien in zijn graf...

Carlos Menem wil van Argentinië 'Canada van Zuid Amerika' maken

BUENOS AIRES - De Argentijnse president Carlos Menem heeft een missie. Zijn droom is Argentinië te veranderen in het "Canada van Zuid-Amerika", zoals hij zelf eens zei. Argentinië moet aan het begin van de 21e eeuw definitief de status van derde-wereldland achter zich hebben gelaten en het walhalla van de rijke westerse industrielanden binnentreden.

Menem, die deze week een bezoek bracht aan Nederland, wil daarom tot 2001 president blijven. Want wie kan beter dan hijzelf de modernisering van Argentinië, de transformatie van derde naar eerste-wereldland, afronden? De president, die in 1989 de radicaal Raul Alfonsin opvolgde, verklaarde onlangs: "Ik ben nu vier jaar aan de macht. Maar ik heb tien jaar nodig om mijn project af te maken, om de hervormingen te consolideren die we hebben geïntroduceerd."

Lange tijd leek het twijfelachtig of hij deze klus wel mocht klaren. Tot een week geleden verhinderde de oppositie een grondwetswijziging die Menem in staat stelde zich voor een tweede ambtsperiode kandidaat te stellen. De kwestie polariseerde maandenlang het Zuidamerikaanse land en zelfs Menems eigen Peronisten.

In zijn oude rivaal Alfonsin vond Menem echter uiteindelijk een bondgenoot. Ze kwamen op 14 november overeen de passage in de grondwet die een tweede ambtsperiode voor de president verbood, te schrappen in ruil voor de aanstelling van een premier. De president blies daarop het voor 21 november geplande referendum over een nieuwe grondwet af, maar hield de deur wel op een kier om bij teveel politiek verzet alsnog een volksraadpleging te houden.

Volgens commentatoren is het akkoord tussen Menem en Alfonsin van historische betekenis. Veertig jaar lang waren er nauwelijks compromissen mogelijk tussen de radicalen en Peronisten. Het versterkt ook de positie van Menem, die door het resultaat van de jongste parlementsverkiezingen in oktober al een steun in de rug had gekregen. Zijn Peronisten behaalden ruim 42 procent van de stemmen, iets meer dan in 1991, hetgeen wees op brede steun van de bevolking voor Menems strenge economische beleid.

De president en zijn minister van Economische Zaken, Domingo Cavallo, hebben de afgelopen jaren grootse prestaties verricht. Ze saneerden de economie, brachten de overheidsfinanciën op orde, bedwongen de hyperinflatie (momenteel nagenoeg nul procent per jaar) en zorgden zelfs voor een redelijk functionerend belastingsysteem. Beide bewindslieden lieten weliswaar na de pijn van het bezuinigings- en privatiseringsbeleid te verzachten met sociale maatregelen, maar dat de regering het spook van de inflatie wist te beteugelen was ook de armen van Buenos Aires veel waard.

Daarom steunde ook een groot deel van de lagere sociale klassen begin oktober de Peronistische beweging. Dat na vier jaar regeren de Peronisten lichte winst boekten en Menems' Justicialista-partij (PJ) zelfs voor het eerst de radicale burgerunie in de hoofdstad Buenos Aires versloeg, interpreteerde de president als een grote triomf. De steun onder de bevolking voor mijn economische beleid is toegenomen, verklaarde hij niet geheel ten onrechte. En de populistische, flamboyante Argentijnse regeringsleider hecht veel waarde aan de steun van het publiek. Enkele jaren geleden veroorzaakte hij nog een schandaal met de uitspraak: "Ik geef er de voorkeur aan een autocraat te zijn met de steun van het volk dan een democraat met slechts 20 procent van de stemmen".

PERONIST

Menem is een Peronist, maar zijn voorbeeld, generaal Juan Peron, zou zich waarschijnlijk in zijn graf omdraaien als hij zou zien wat de huidige bewoner van het Casa Rosada de afgelopen vier jaar heeft gedaan. De *selfmade man* uit de arme provincie La Rioja brak kort na zijn ambtsaanvaarding de macht van de conservatieve en oppermachtige peronistische vakbonden. Het traditionele protectionisme van de Peronisten ruilde hij in voor de ideologie van de vrije-markteconomie. De Argentijnse peso koppelde hij aan de dollar in een verhouding van één tot één, waardoor het vertrouwen in de nationale munt fors steeg.

Het anti-Amerikanisme, een ander Peronistisch stokpaardje, verwees hij naar de vuilnisbelt. Menem was de eerste Argentijnse president sinds decennia die door een Amerikaanse president (Bush in '91 en onlangs nog door Clinton) in het Witte Huis werd ontvangen. Menem zelf zag geen radicale breuk met de politiek van zijn beruchte voorganger. De omstandigheden zijn veranderd. Peron zou nu hetzelfde hebben gedaan, zei hij steeds.

De president, wegens zijn Arabische afkomst wel 'De Moor' genoemd, houdt er een extravagante en controversiële levenshouding op na. Hij laat zich graag omringen met internationale jetsetfiguren zoals het Duitse fotomodel Claudia Schiffer. De president is verzot op dure auto's en snelle vliegtuigen en cultiveert het imago van gevierd sportman (voetballer en tennisser). Openbare echtelijke ruzies met zijn voormalige vrouw Fatima Zulema Yoma en diverse corruptieschandalen binnen zijn regering zetten zijn populariteit niet echt onder druk. Integendeel, veel Argentijnen genoten zelfs van die escapades. En als ze genoeg kregen van Menems grillen, wijzigde deze voor de zoveelste keer zijn gedrag. Dan veranderde de playboy-president zichzelf in een streng maar rechtvaardig leider, en presenteerde hij zichzelf als een wijs staatsman. Als de enige leider die Argentinië naar een glorieuze toekomst kan leiden.

■ *Carlos Menem,(rechts) hier met de president van Uruguay heeft zich ondanks escapades weten te handhaven als een populaire regeerder in Argentina.*

Even aandacht voor leger tje Franse clochards

Elk jaar, na de eerste winterse koudegolf, luidt Frankrijk de noodklok voor zijn **daklozen**. En elk jaar gebeurt dat te laat. Kennelijk moeten eerst een paar verstijfde, doodgevroren clochards op straat worden gevonden om eraan herinnerd te worden dat dergelijke mensen bestaan. Om ze vervolgens bij het eerste lentezonnetje weer te vergeten.

De kou kostte deze maand zeker zes mensen het leven. In één geval lag een zwerver, die hulp in een ziekenhuis had geweigerd, een paar uur later dood in het portiek van hetzelfde hospitaal.

In de Parijse regio zijn er 200.000 daklozen. Zo'n 15.000 vrouwen in de leeftijd van 15 tot 25 jaar, met of zonder kinderen, leven op straat.

Ontslag minister nieuwe tegenvaller

Spanje heeft patent op slecht nieuw[s]

= door Tjabel Daling, anp =

Madrid - Spanje lijkt de laatste weken het patent te hebben op slecht nieuws. Madrid slaagde er niet in grote instellingen als het Europese Milieubureau en het Medicijnenbureau binnen te halen. De militaire inlichtingendienst kwam in opspraak door een afluisterschandaal bij de Barcelonese krant La Vanguardia.

Ultra-rechtse *skinheads* maakten in het weekeinde Madrid tijdens een Francoherdenking onveilig en vermoordden een 27-jarige man. De Baskische afscheidingsbeweging ETA deed opnieuw van zich spreken door een aanslag op het hoofd van de Baskische politie. En dan zijn er nog de immer stijgende werkloosheidscijfers (de hoogste van West-Europa), het onbreken van een 'sociaal pact' tussen regering, vakbonden en ondernemers en een dreigende stakingsgolf.

Afgelopen donderdag werden er grote demonstraties gehouden tegen de sociaal-economische politiek van de socialistische minderheidsregering van premier Felipe Gonzalez.

Allemaal zaken die slecht zijn voor het prestige van het kabinet-Gonzalez. En dat prestige daalt met de dag. Eerder deze week kreeg Gonzalez een nieuwe slag te verwerken door het aftreden van de invloedrijke en (controversiële) minister van binnenlandse zaken, Jose Luis Corcuera. De minister was een steunpilaar van de premier. Een intermediair tussen de vernieuwers, waartoe Gonzalez behoort, en de linkervleugel van de socialistische partij (PSOE). De strijd tussen beide stromingen is momenteel enigszins geluwd, maar zal ongetwijfeld begin volgend jaar weer oplaaien als de partij op een congres in maart de lijnen voor de toekomst gaat uitzetten. De vernieuwers willen de corruptie aanpakken en liberale economische hervormingen doorvoeren, terwijl de linkervleugel, waarin de vakbonden domineren, alles bij het oude willen laten.

GELOOFWAARDIGHEID

Corcuera noemde zijn aftreden "een teken van geloofwaardigheid van de politiek". De minister dacht met zijn wet, ook wel "klop op deur" genoemd, de omvangrijke drugscriminaliteit beter te kunnen bestrijden. Het Hof verklaarde echter de bepaling ongeldig die de politie de gelegenheid gaf zonder toestemming van de rechter huiszoekingen te verrichten bij mensen, die verdacht worden van drugsdelicten. Maar die paragraaf is in strijd met de grondwet, zo oordeelde het hoogste gerechtelijk orgaan. De politie mag alleen een huis binnendringen als de dader op heterdaad wordt betrapt. Corcuera, die het afgelopen jaar grote successen boekte in de strijd tegen de ETA, reageerde verongelijkt: de wet was toch al honderden keren naar alle tevredenheid toegepast? Voor hem was de maat vol: Hij nam zijn politieke verantwoordelijkheid en trad af.

De oppositie, de conservatieve volkspartij en verenigd links, respectievelijk de tweede en derde partij van het land, reageerde met volle tevredenheid. Zij hadden immers - om uiteenlopende redenen - al lange tijd om het aftreden van de minister aangedrongen.

Het heengaan van Corcuera symboliseert de precaire positie van de socialistische minderheidsregering van Gonzalez. Maar de echte krachtmeting komt de komende week. De regering is al maanden met ondernemers en vakbonden aan het onderhandelen om een 'socia[al pact]' te sluiten over de m[atiging] van lonen, prijzen e[n] ... sten en het schepp[en van] banen. Het akkoord m[oet de] Spanjaarden bewegen ... kriem flink aan te ha[len]... pijnlijke maatr[egelen] moeten op termijn lei[den tot] gezondmaking van [de eco]nomie.

LIBERALISERI[NG]

Maar vooral de vak[bonden] lopen te hoop teg[en de] plannen van de rege[ring de] arbeidsmarkt te li[beralis]seren, waardoor v[olgens] madrid de werkgev[ers op] Europees niveau kunnen concurreren. H[et in]staan van flexibele ... tijden, de versoepelin[g van] ontslagregelingen, het ... seren van uitzendbure[aus en] het verlenen van tij[delijke] arbeidskrachten is d[e vak]bonden een doorn in h[et oog]. Zij hechten zeer aan d... lal uit de Franco-tijd ... mende sociale regeling... werkgevers op zeer kosten jagen als zij ... neel willen ontslaan.

"Het is een poging ... economische politiek ... bezuinigingsvoorstelle[n van] de regering te corri[geren]", aldus Antonio Guti[errez], leider van de comm[unisti]sche vakcentrale CCO[O] ... de demonstraties die ... derdag werden gehoud[en]. ... bonden hebben echte[r] ... nig hoop de plannen v[an het] kabinet in de door hen ... enste richting bij te k[unnen] stellen. Daarom gaan ... oproepen de deur uit ... een landelijke algeme[ne sta]king op 15 en 16 decem[ber].

De regering heeft ha[ast] ... een sociaal pact te sl[uiten]. Als er vóór 30 nov[ember] geen akkoord op tafel ..., dan handelen we alleen", ... klaarde de minister va[n eco]nomische zaken, ... Solbes, afgelopen week. Hij doelde op een s... akkoord voor drie ... zonder de medewerking ... de vakbonden, afgeko[ndigd] per decreet.

Mogelijk zullen Gonzal[ez en] Solbes op die manier ... doel bereiken. Maar ... betalen daarvoor een ... prijs. Spanje zal een pe[riode] van sociale koude teg[emoet] gaan. De relatie tusse[n de] PSOE en de vakbew[eging] zal nog koeler worden ... die nu al is. De polari[satie] tussen links en rechts ... socalistische partij zal ... nemen. En de oppositie, ... lijk nu ook de linkse, zal ... harder om het aftreden ... de regering roepen dan ... al doet. En dat in een ... waar de werkloosheidsc[ijfers] elke maand opnieuw ... records zorgen - bijna ... miljoen mensen zijn ... zonder baan - en waar ... Duitse Volkswagen-con[cern] onlangs voor een nieuwe s... kreactie zorgde: tien... zenden ontslagen bij de S... fabriek in Barcelona. ... einde van de economi[sche] crisis lijkt nog lang niet ... zicht. Spanje zal nog wel ... tijdje het patent houde[n op] slecht nieuws.

Conclusie Amsterdams onderzoeksbureau:

Limburg erg in trek bij Europese drugstoeristen

MAASTRICHT - De gemeenten Venlo en Maastricht de Nederlandse steden die het meest in trek zijn bij drugstoeristen. Met enkele honderden per dag komen Duitsers, Belgen en Fransen er hun soft- en harddrugs kopen. Ook Arnhem blijkt een grote aantrekkingskracht te hebben. In Breda gaat het om hoogstens enkele tientallen drugstoeristen in het weekeinde.

Dat blijkt uit het onderzoek 'Drugstoerisme in de grensstreek', dat het Amsterdamse Bureau onderzoek en statistiek (O+S) in voorjaar en zomer 1993 heeft verricht in Maastricht, Venlo, Arnhem, Breda en op de A16 tussen grensovergang Hazeldonk en Rotterdam. Het onderzoekrapport is deze week openbaar gemaakt.

PRIJS EN KWALITEIT

De aantrekkende werking van Nederland zit hem vooral in de lage prijs, de goede kwaliteit van de drugs en de aanwezigheid van coffeeshops. Gemeenten en politie moeten zich permanent inspannen om de situatie onder controle te houden. In Venlo ontstond weer de straathandel, nadat een aantal coffeeshops waren gesloten.

Volgens onderzoeker Dirk Korf van O+S komt drugstoerisme in alle onderzochte grensplaatsen voor, maar is er een duidelijk verschil in vraag naar soft- en harddrugs. Venlo en Breda blijkt vooral bij softdrug-liefhebbers in trek, Arnhem wordt voornamelijk door harddrugsgebruikers bezocht en Maastricht trekt beide groepen aan.

In Arnhem en Venlo zijn het vooral Duitsers, in Maastricht en Breda Fransen en Belgen. Ruim 80 procent van de 'toeristen' zijn mannen van gemiddeld 25 jaar oud. Het gaat volgens het onderzoek niet om nieuwkomers op de drugsmarkt. Zij gebruiken gemiddeld al zo'n zeven jaar.

De regelmaat waarmee men naar Nederland komt verschilt per nationaliteit. Het merendeel van de Fransen (80 procent) komt voor de eerste keer of is gelegenheidstoerist (1 à 2 keer per jaar). Driekwart van de Duitsers is regelmatige bezoeker (1 à 2 keer per maand) of pendelaar (1 à 2 keer per week). Bij de Belgen zijn alle groepen gelijk vertegenwoordigd. De harddrugstoeristen komen frequenter dan de softdrugstoeristen, 54 procent 'pendelt' tegenover 21 procent van de softdrugstoeristen.

Uit het onderzoek blijkt verder dat de drugstoeristen een belangrijk deel (68 procent) van de weekeindeomzet van de coffeeshops voor hun rekening nemen. De omzet van cannabisprodukten in de vier onderzochte grenssteden wordt door de onderzoekers op 64.000 gulden per dag geschat. Maastricht scoort het hoogst (25.000 gulden per dag), Arnhem het laagste (1100 gulden per dag).

De motieven om naar Nederland te komen zijn voor softdrugstoeristen de aanwezigheid van coffeeshops en de kwaliteit van de drugs en voor harddrugstoeristen de prijs en kwaliteit van de drugs. Ruim eenderde van de drugstoeristen koopt alle drugs voor eigen gebruik.

Volgens onderzoeker Korf zijn de aantrekkelijke kanten van het drugsaanbod en de makkelijke bereikbaarheid van de grenssteden de belangrijkste oorzaak van het drugstoerisme. De vlucht voor justitie in eigen land speelt - in tegenstelling tot voor de drugsverslaafden die naar Amsterdam trekken - volgens korf nauwelijks een rol.

NOG GEEN VERBOD

Minister Hirsch Ballin heeft naar aanleiding van het onderzoeksrapport volgens een woordvoerder nog geen standpunt ingenomen over het verbieden van verkoop van drugs aan buitenlanders, dat tijdens de begrotingsbehandeling door enkele fracties in de Tweede Kamer werd geopperd. Daarmee wacht hij tot de commissie 'evaluatie drugsbeleid' onder leiding van Amsterdamse advocaat-generaal mr. R.J. Manschot haar onderzoek heeft afgerond.

Hirsch Ballin ziet de uitkomsten van het onderzoek als ondersteuning van het ingezette beleid om de vijf criteria (verkoop vanaf 16/18 jaar van ten hoogste 30 gram, geen harddrugs, geen affichering, geen overlast) streng te hanteren. Volgens Korf kan die handhaving echter nog verder worden verbeterd.

"Controle op verkoop van harddrugs gaat goed, maar kan nog verscherpt worden. De aanbiedingen en prijslijsten in het Duits zouden onder de (verboden) affichering kunnen vallen en de overlast kan verder worden beperkt door er strenger op toe te zien dat coffeeshops zich niet in woonwijken mogen vestigen", aldus Korf.

CHTTC ontwikkelt nieuwe plannen

Goed opgeleid horeca-personeel is een must

= door Michelle Bruggeman =

De kweek van goede horeca-krachten moet de toeristische ontwikkeling r zijn. Met deze woorden Geraldine Archer tijdens r officiële aanstelling eind ber aan wat haar drijfr is in haar nieuwe tie. De directrice van het açao Hotel Tourism & ining Center heeft bitie, een tomeloze rgie en interessante toestplannen.

haar lijstje van op-stapelande projecten zijn onder r een stage-bank, een liotheek en een uitbreig van het commerciële bod aan cursussen en traigen terug te vinden. Maar r belangrijkste taak voor komende jaren is ongeijfeld het op de rails zetten n het leerlingstelsel. Ben gersberg, directeur van de derlandse Stichting Vakleiding Horeca deed een derzoek naar de haalbaard van een dergelijk prot. Enige tijd geleden vereen het rapport. Curaçao eft een goede voedingsdem voor een leerlingssel, concludeerde hij. Alle len werden vervolgens bijzet om de twee-jarige prak-opleiding in september 94 van start te laten gaan. t leerlingstelsel is voortvloeid uit het Curaçao otel Training Programme t in mei ten einde loopt. Het Curaçao Hotel Traig Programme (CHTP) am in mei 1992 van de ond. Sindsdien is het één n de twee pijlers waarop t CHTTC rust. De vier sisopleidingen tot kelner, mermeisje, kok en recepniste vormen de andere ot van het opleidingsinstiut. Het CHTP werd opgert naar aanleiding van n onderzoeksrapport van Hotelschool Den Haag.

Dat verslag vermeldde volgens Archer vooral negatieve feiten over de horeca-gelegenheden op Curaçao en over het opleidingsniveau van het personeel. De conclusie was dat er initiatieven vanuit het bedrijfsleven en de scholen ontplooid moesten worden om de horecasector kwalitatief naar een hoger niveau te tillen. Onder leiding van de Hotelschool Den Haag en de Hoge Hotelschool Maastricht werd een trainingsprogramma uitgedokterd. De aandacht concentreerde zich op hertraining en op het opleiden van nieuwe mensen door middel van een breed scala aan cursussen. De kracht van het programma ligt volgens Danny Riemersma in de intensiteit van het programma. Het feit dat alle hotels en organisaties participeren spreekt boekdelen. "Er is sprake van een gezamenlijke inspanning". Riemersma werd 3 jaar geleden uitgeleend door de Hotelschool Den Haag en aan het hoofd geplaatst van het trainingsprogramma.

TRAINING

Training is volgens hem steeds meer een standaard begrip aan het worden in de snelgroeiende toeristensector. "Hotels zijn zich er duidelijk van bewust dat goed opgeleid personeel een *must* is". Niet voor niets nam het bedrijfsleven eenderde van het 1,8 miljoen gulden kostende project voor haar rekening. In het kader van het CHTP werden in twee jaar tijd 54 cursussen gegeven. Cursussen variërend van taal en gedrag tot direct toepasbare kennis en vaardigheden. Cursussen bovendien voor de verschillende hiërarchische lagen binnen het bedrijf. Kamermeisjes, maar ook managers worden getraind. In de afgelopen twee jaar werden in totaal achthonderd certificaten uitgereikt (waaronder ook de dubbeltellingen van mensen die twee diploma's ontvingen). Drie jaar geleden werden nog maar 80 cursisten per jaar opgeleid.

GERALDINE ARCHER

Archer nam met haar benoeming het roer over van de als interim-manager aangestelde Riemersma. Officieus zit zij al sinds begin september op de directie-stoel in Landhuis Kortijn. Archer is een workaholic. In de afgelopen twee maanden werkte zij bijna continu zeven dagen in de week en vaak van zes uur 's ochtends tot elf uur 's avonds. Ze houdt van haar werk zegt ze. "Ik heb er ooit van gedroomd dat ik aan het hoofd van het toeristenbureau van New York zou staan, maar die hoop heb ik laten varen". Archer behaalde haar bachelors degree Tourism Development en haar masters degree Human Resources Development aan de George Washington University. Vervolgens trad zij als manager 'English as a second language' in dienst bij de Marriott Corporation.

Vorming is volgens Archer nodig wil Curaçao een goede concurrentiepositie creëren in de regio. Kwaliteit en kwantiteit van de service en houding en motivatie van het personeel zijn daarbij de kernpunten. Als vooropleiding voor de vier basisopleidingen, kok, kelner, kamermeisje en receptioniste krijgt iedereen eerst een cursus waarin het gedrag wordt bijgeschaafd. "Antillianen zijn 'rough around the edges and that has to be polished". De zinnen zijn doorspekt met Amerikaanse woorden. "Antilliaanse mensen hebben vaak een grove manier van communiceren, bijvoorbeeld door veel handgebaren te maken. Een eigenschap die zij in de horeca-branche af moeten leren. Daarnaast is de persoonlijke instelling belangrijk. Bediening wordt hier nog vaak gezien als een slavenbaantje. Van dat imago moeten we af".

AANTREKKELIJK

Dat de horeca-banen niet in trek zijn blijkt uit de grote vraag naar koks en kelners waar bij lange na niet aan voldaan kan worden. Naast het slechte imago zijn het lage salaris en de onregelmatige werktijden er de oorzaak van dat weinig mensen de horecasector in willen. Riemersma wijst erop dat het werk aantrekkelijk gemaakt moet worden. Hij denkt daarbij onder meer aan loopbaanbegeleiding. "Je moet zorgen dat iemand niet onderaan de ladder, als schoonmaker, blijft steken, maar doorklimt naar een betere positie". Door het opleiden van ongeschoolde krachten kan het verloop van personeel volgens hem verminderd worden.

Het leerlingstelsel houdt in dat scholieren vier dagen in de week in de praktijk werken en één dag theorieles volgen. Ieder half jaar veranderen zij van werkgever, zodat zij kennis maken met verschillende bedrijven. Het leerlingstelsel gaat in september 1994 van start met twee afdelingen: bediening en keuken. Aan de hand van de ervaringen wordt bekeken of er in de toekomst ook een basis is voor andere studierichtingen. De leermeesters voor de opleiding moeten voortkomen uit de train-the trainer cursus van het CTDP. Iedere twee weken wordt een docent uit Nederland overgehaald voor deze intensieve begeleiding van de cursisten. Er wordt onder meer geleerd hoe de verworven kennis kan worden overgebracht op het eigen personeel. Na afloop van de workshop volgt een follow-up bij de hotels waar de cursisten werken.

Als het leerlingstelsel volgend jaar september begint wordt het schipperen met de ruimte in Landhuis Kortijn. Zelfs nu kunnen niet alle lessen onder één dak worden gegeven. Voor een aantal theorievakken moeten de cursisten naar Colon, waar het CHTTC twee lokalen afhuurt. Een keuken is er niet in Landhuis Kortijn. Met een bus worden de leerlingen naar de Nilda Pinto huishoudschool gebracht waar zij kooklessen volgen. Het CHTTC, een onderdeel van Feffik, had al een plan in de pen zitten voor nieuwbouw. Aan het project hing een prijskaartje van 4,5 miljoen gulden, maar uiteindelijk bleek het financieel niet haalbaar. Het verzoek, dat vijf jaar geleden voor het eerst werd ingediend, werd door de adviseur van minister Hirsch-Ballin van de hand gewezen. Een BVO-opleiding had de prioriteit boven het trainingscentrum.

Zodoende moet Archer roeien met de riemen die er zijn. Op de eerste verdieping van het landhuis laat zij een bibliotheek inrichten. Voor 30.000 gulden zijn boeken en video's aangeschaft die stof bevatten over de horeca en het toerisme. Alle boeken worden op dit moment geregistreerd. Verder wil Archer een stage-bank opstarten. De bedoeling is dat alle stages via het CHTTC gaan lopen. Archer: "De horeca-branche op Curaçao wordt overstroomd met aanvragen van scholen. De diversiteit aan opleidingen in Nederland is echter zo groot dat niemand er meer kijk op heeft. Constant komen er nieuwe studies bij. De opzet van de stage-bank is informatie over alle scholen en hotels te verzamelen en alle adressen in een computerbestand te stoppen. Het CHTTC moet uiteindelijk de schakel vormen tussen de hotels en de opleidingsinstituten". Archer wil in februari beginnen met het benaderen van de hotels en het inventariseren van de gegevens.

Tenslotte wil de nieuwe directrice het commerciële aanbod aan cursussen uitbreiden. "Het CHTTC moet bij wijze van spreken een supermarkt worden van cursussen en trainingen". Zij doelt daarbij op workshops voor instanties als de Centrale Bank en de ALM. Het CHTTC heeft daarin een begeleidende en ondersteunende rol. In een aantal uren wordt een trainingsprogramma gegeven waarbij knelpunten uit de weg worden geruimd.

Ook een spoedcursus Duits wordt met het oog op de nieuwe markt vanaf volgend jaar gegeven.

Samengevat betekent het dat het CHTTC volgend jaar drie vertakkingen heeft. De commerciële tak, de basisopleiding en het leerlingstelsel.

Max Velthuis: "Als kinderen niet lezen, heeft Harry Mulisch niets te schrijven"

OLGA ORMAN

= door Wim Rutgers =

"Voor een schrijver bestaat het publiek maar uit twee groepen: de lezers, en de niet-lezers" zei Miep Diekmann bij de officiële opening van het aan haar opgedragen Arubaanse kinderboeken en -filmfestival. Van de auteurs wordt verwacht dat ze de tweede groep 'aan het boek' krijgen. Vroeger sprak men meestal van 'boekpromotie'. De modernere term 'leesbevordering' plaatst de consument centraal om wie het allemaal begonnen is: de jonge lezers zèlf.

Hoewel de auteurs ongetwijfeld veel aan de 'leesbevordering' bijdragen, kunnen ze het niet alleen. Ouders, school, boekhandel en bibliotheek zullen behulpzaam moeten zijn om een voor het boek gunstig klimaat te scheppen. Lezen is bij ons tegenwoordig niet meer zo 'in': noch bij de jeugd, noch bij de volwassenen. Hoewel de meerderheid van de in 1992 geënquêteerde leerlingen van Colegio Arubano volmondig toegaf dat lezen belangrijk en nuttig is, gaf het overgrote deel vervolgens eerlijk toe zelden of nooit in de vrije tijd een boek te pakken. Dat is de teleurstellende bevinding waarvan Jeanne Schriks vorig jaar in haar Nijmeegse doctoraalscriptie *Ik lees gewoon* verslag moest doen.

Onderzoek geeft aan dat er in het Westen in de vrije tijd in het algemeen steeds minder gelezen wordt. Bovendien blijkt dat de wel-lezers met het volwassen worden steeds minder gaan lezen en vaak zelfs geheel afhaken. Velen van degenen die tijdens de basisschool nog wel lazen, doen dat in de hogere klassen van de middelbare school al minder en ze laten het helemaal na zodra de vervolgopleiding of beroepsuitoefening, de televisie en sociale activiteiten alle aandacht gaan opeisen. De stap van kinder- naar jeugdboek wordt nog wel genomen; die naar het volwassen boek niet meer. Op de middelbare school 'moet het' nog voor de lijst, maar vanaf het achttiende levensjaar slaat de ontlezing toe. Terwijl lezen zo belangrijk is. Van lezen word je immers wijs? Onderzoek naar de woordenschatuitbreiding van jongeren becijfert dat vooral vanaf het tiende jaar de taalbeheersing van lezers en niet-lezers sterk gaat divergeren.

Alle reden dus om met Stichting NANA de leesbevordering alle aandacht te geven: hoe bereiken we dat meer mensen intensiever gaan lezen en dat ook blijven doen? Het is na een aantal jaren ervaring inmiddels wel duidelijk geworden dat geen enkele individuele instantie het probleem vanuit een geïsoleerde positie zal kunnen oplossen. Alleen samenwerking en afstemming van activiteiten zou kunnen helpen.

Tijdens de Arubaanse kinderboekenweek hebben vier uit Nederland overgekomen auteurs en hun vier Arubaanse counterparts nauw samengewerkt. Dat ligt voor de hand, want al gaan we niet zover als Miep Diekmann eigenlijk zou willen, door niet meer van een 'boekenweek' maar van een 'auteursweek' te spreken, het talent en het produkt van de auteur zijn primordiaal. Allereerst zullen er goede en spannende kinderboeken geschreven moeten worden. We willen geen publicaties bij gebrek aan beter, maar echte kwaliteit.

SERIEUS

Zevenvoudig met gouden en zilveren griffels en penselen bekroonde Joke van Leeuwen benadrukt dat ze de kinderen vooral serieus neemt. Ze schreef het kinderboekenweekgeschenk van 1993, het humoristisch-treurige verhaal vol dubbele bodems en taalgrappen, het weer en de tijd. Ze werd bekend wegens haar cabaretvoorstellingen, waarin ze vorm geeft 'aan iets wat uit dezelfde bron voortkomt' als het kinderboek. Ze studeerde aan de kunstacademie in Antwerpen en geschiedenis in Brussel. Dat geeft haar de mogelijkheid haar eigen verhalen op heel originele manier te illustreren. Ze heeft de problemen van onvolledige tweetaligheid wegens haar aanvankelijke deficiënte Frans aan den lijve ervaren.

"Ik gebruik een voudige middelen, maar ik wil geen flauwekul maken. Ik werk associatief. Mijn boeken hebben iets lichtvoetigs. Er straalt een zekere vrolijkheid van uit, maar de ondergrond is niet vrolijk. Ik zoek een perspectief vanuit het beeld dat kinderen hebben, van onderaf. Dat is een nog onervaren en dus frisse blik. Via dat perspectief is het mogelijk om op een manier rond te kijken die niet blasé is. Eigenlijk zijn mijn boeken leeftijdsloos, want veel volwassenen lezen mijn boeken ook. Je kunt ze op verschillende niveaus lezen. Als zomaar een grappig verhaal, maar er zit altijd meer achter omdat ikzelf volwassen ben. Er is een dubbele bodem. Als de kinderen die nog niet doorzien, is er toch hun ontvankelijkheid. Het verhaal doet hen toch wat. Ik zie wel wat er blijft hangen. Vroeger begrepen we sommige verhalen uit de Bijbel ook niet, maar er werd wel een sfeer van woorden opgebouwd. Kinderen leven niet in een aparte wereld. Het verschil is dat ze pas beginnen."

De vertelstijl hoort helemaal bij Joke van Leeuwen. "Ik kan niet barok-achtig schrijven. Ik gebruik nooit meer woorden dan nodig is. Mijn cabaretwerk en het schrijven van kinderboeken hebben veel overeenkomsten. Ze kennen dezelfde stijlmechanismen: de herhaling, het spelen met letterlijk en figuurlijk. Kinderboeken worden bovendien vaak hardop voorgelezen. Op de Arubaanse scholen heb ik veel gretigheid ontmoet bij de kinderen. Daarom zou het misschien goed zijn als er meer boeken over hun eigen omgeving, het tropische klimaat en de bekende natuur zouden zijn, waarin een herkenning van eigen situaties mogelijk wordt. Ik ben hier maar zo kort, ik denk dat deze boeken door op Aruba gewortelde auteurs die de sfeer door en door kennen, geschreven zouden moeten worden. Dat lijkt me heel goed, vooral als het om boekjes voor de beginnende lezers zou gaan".

GEVOELIG

Ook de Arubaanse vertelster Olga Orman, die in Nederland coördinator is van een Kommunikatie en Onderwijs Projekt, kortweg 'Het Kom-Op-Project' voor allochtone kinderen, benadrukt dat kinderen gevoelig zijn voor verhalen over herkenbare plaatsen. "Het vertellen dat bij ons zo'n belangrijke traditie was, maar nu enigszins verdwenen is, zouden we nieuw leven moeten inblazen. Ook in de schoolklas. We zouden de legendes die bijvoorbeeld in Savaneta spelen weer aandacht moeten geven, en we zouden moeite moeten doen om andere oude verhalen te zoeken. In mijn vertellingen las ik ook vaak oude, maar nog bekende liederen in. Ik wil de oude culturele overlevering adapteren aan zowel het kind als aan deze moderne tijd. Ook de kinderen zelf zouden we moeten oefenen in de vertelkunst".

Olga Orman begeleidt haar verhalen met een eenvoudig maar ingenieus 'vertelkastje' waarin in de vorm van een 'menselijk' t.v.-schermpje met ogen en mond, maar 'jullie zijn de oren', de bij het verhaal horende platen getoond worden. Zo gaan beeld en verhaal in haar presentatie harmonisch samen. Bovendien geven de grote illustraties haar de gelegenheid de kinderen actief bij het vertelgebeuren te betrekken. Ze vertelt dat er tijdens de middagbijeenkomsten veel ouders en zelfs grootouders aanwezig waren. "De stimulerende rol van de ouders is enorm belangrijk. Regelmatig voorlezen en vertellen, ouders die rustig bij hun kinderen zitten en tijd hebben om met ze te praten, scheppen daarmee een vertrouwensrelatie. De waarde van prentenboeken en mooie platen is dat je er samen over kunt praten. Door middel van een verhaal komen kinderen zelf met mogelijke oplossingen voor een hun rakend probleem".

Het door de kinderjury 1993 bekroonde *Alleen beer mocht mee* door Vivian den Hollander is een ontroerend maar onderkoeld verteld verhaal over een jong meisje dat tijdens de Tweede Wereldoorlog in Indonesië door de Japanners werd geïnterneerd en het kamp met haar familie overleefde. Vivian den Hollander is al jarenlang lerares op een basisschool. Ze schrijft haar boeken in de vrije tijd. Ze gaat veelal over eenvoudige dagelijkse gebeurtenissen van kleine kinderen, zoals allerlei belevenissen thuis en de eerste schooldag. Haar achtste boek zal over verhuizen gaan, want 'in Nederland wordt veel verhuisd'.

EMOTIONEEL

"Ik ben erg betrokken op de dingen die ik doe. Ik schrijf heel emotioneel". Maar ze schreef ook een boek over de band tussen een kind en zijn grootmoeder, over dementie en doodgaan: *De oma van Niels*. Ze benadrukt dat ze begon als vertelster voor haar eigen tweeling. "Pas in 1988 heb ik de stap naar het schrijversvak en het publiceren gezet. Ik kreeg voor *Kiki en Pim* meteen de 'Pluim van de maand', een aanmoe-

vervolg op pag. 9

Impressies

De oude dag

= door Irene Braakman =

Een klein, kort vrouwtje loopt schijnbaar doelloos en in zichzelf gekeerd door de gang te ijsberen. Een sigaret bungelt achterste voren uit haar mond. Ze draagt een versleten jurk, die van achter wat hoger hangt dan van voren. De spaarzame grijze kroesharen zijn achter op het hoofd samengebonden tot een minuscuul knotje. Ze heeft een nietszeggende uitdrukking op het gelaat. Wát gaat er in haar om? Gáát er wat in haar om? Een enkele maal glijden er wat woorden langs de sigaret, waar geen vuur in zit, uit haar mond naar buiten. Ogenschijnlijk zinloze woorden. Het vrouwtje stapt in haar eigen wereldje rond, waarin alles vermoedelijk een eigen en andere betekenis heeft gekregen. Of misschien is alle zin wel verdwenen. Ineens klaart haar blik op en stapt ze kordaat op een ander menselijk wezentje af, dat onderuitgezakt in een rolstoel de dag zit uit te zitten. Amicaal steekt het vrouwtje het andere uitgebluste mensje een hand toe, die wordt aangenomen. Hartelijk schudt ze de hand en blijft hem schudden, terwijl een grijnslach op het gezicht verschijnt. Ze schudt met haar hoofd, als wil ze er iets mee zeggen. De ander raakt onder de indruk en heel voorzichtig breekt op het uitgebluste gelaat een glimlachje door, tot beide ten slotte, voluit lachend nu, elkaar hartstochtelijk de hand schudden. Er is een contact tot stand gebracht waar geen zinnig mens iets van zal kunnen begrijpen, maar het brengt woordeloze vreugde in deze twee verstilde wezentjes teweeg. Na zo'n vijf minuten handen schudden, blust het gebaar uit, de greep verslapt en elk lijkt niet meer de zin van het gebaar te bevatten. De handen laten elkaar los. Het vrouwtje keert terug naar de gang en herneemt haar schuifelgang.

Voor het huis zitten mannen in hun stoel verstild voor zich heen te kijken. Ze reageren amper op een groet. Veel contact lijkt er onderling ook niet te zijn. Vergeten mensen, die langzaamaan steeds verder de vergetelheid in sukkelen. Ze vormen een schril contrast met die oude man daarginds die vroeger tot de praktijk heeft behoord. Hoewel hij bijna tweemaal de leeftijd van Abraham heeft, is hij nog scherp van geest. Alleen maar doordat z'n gezichtsvermogen geleidelijk aan verslechterd was, heeft hij zich laten overreden om naar het bejaardentehuis te gaan. Hij woonde helemaal alleen in een huisje met de nodige mankementen. Hij was er op zijn manier gelukkig en regelde z'n zaakjes op de manier zoals het hem uitkwam, af en toe bijgestaan door bereidwillige buren. Zijn gezicht verraadt, ondanks het feit dat hij praktisch niets meer ziet, nog een levende geest. De gelaatstrekken zijn scherp, de neus is spits en een volle witte haardos wappert alle kanten op. Wel is achterdocht, oude mensen soms eigen, zijn geest een beetje binnen geslopen. Achter zijn hand fluistert hij: "Ik was toch veel liever in mijn eigen huisje gebleven. Als je even niet oplet, pikken ze hier de dingen onder je neus vandaan."

Nooit zal ik het vrouwtje vergeten, dat ruim over de negentig, vermagerd tot haar huid als niet veel meer dan een vel om haar botten sloot, in haar eigen knoekoehuisje woonde en haar eigen huishouden nog bestierde. Ze kookte zelf haar *sòpi mondongo*, strooide maïs voor haar kippetjes die over het erf scharrelden en af en toe in huis verdwaalden. Het huisje was een toonbeeld van eenvoud en properheid, geschilderd in kleuren donkerrood en zalmroze. Het huis was eenvoudig maar zó smaakvol ingericht, dat het de naam museum waard was. Ik ging er letterlijk voor mijn plezier heen niet in het minst ook omdat ze nog zo helder van geest was, altijd klaar stond om grapjes te maken en onveranderlijk in een opperbeste stemming was. Ziek was ze eigenlijk nooit. Haar in-magere lichaam was eigenlijk het enige dat haar verdriet deed. Om te bewijzen dat ze vroeger echt veel dikker was geweest, toonde ze steevast een foto uit de tijd dat ze ergens bij een bedrijf in dienst was geweest. Op een ochtend bleek ze voorgoed ingeslapen te zijn. Tot het laatst toe was ze helder van geest gebleven. De oude dag toont veel gezichten. Deze vrouw was er een die haar oude dag in alle waardigheid had afgesloten.

Onderwijs anders bekeken

Eureka

= door Elisabeth Hollander =

Bas Kooijman, algemeen dircteur van de Kooijman Groep en werkgevers-voorzitter van de onlangs opgerichte Stichting van de Arbeid, constateerde in een interview met een lokaal dagblad dat er in het bedrijfsleven op Curaçao over een brede linie een (U raadt het al) paternalistisch systeem heerst.

Aan de meeste werknemers wordt nooit iets gevraagd en er wordt evenmin naar hen geluisterd. "Veel bedrijven worden autocratisch geleid, maar moeten nu iets anders gaan doen om te overleven", waarschuwde Kooijman.

Dat 'iets anders' meent hij gevonden te hebben in het 'Strategisch Management van Onderop', ook wel het Roobeek-concept genoemd, naar de Nederlandse wetenschapper Prof. Dr. Annemieke Roobeek, 34 jaar oud, moeder van drie kinderen en hoogleraar Technologie en Economie aan de Universiteit van Nijenrode. De door haar aangereikte werkwijze verschilt fundamenteel van de huidige praktijk. Doorgaans bepaalt het top-management immers de strategie, hierbij vaak geadviseerd door externe deskundigen en dit alles omgeven met strikte geheimhouding.

Dit exclusieve werkterrein van directie en management-team wordt in Roobeeks nieuwe concept radicaal opengebroken. Zij gaat namelijk uit van het kennisvermogen dat elke organisatie bezit, in de vorm van de kennis die de medewerkers van hoog tot laag samen hebben en waar in de praktijk veel te weinig gebruik van wordt gemaakt. De top weet onvoldoende wat er aan kennis aanwezig is en doet vaak weinig moeite om medewerkers te stimuleren hun ervaring door te geven.

"Hiërarchische verhoudingen, teveel management-lagen en vastgeroeste medezeggenschapsstructuren zijn hieraan debet", stelt zij.

De strategische vraagstukken waarvoor elke onderneming of organisatie staat, worden in het Robeek-concept dan ook voorgelegd aan een dwarsdoorsnede van de onderneming. Twaalf tot vijftien mensen uit alle hiërarchische lagen vormen samen het strategieteam dat met elkaar in een beperkt aantal bijeenkomsten naar concrete oplossingen gaat zoeken. In het strategieteam is iedereen gelijkwaardig aan elkaar en dit betekent dat er op grond van inhoudelijke argumenten kan worden onderhandeld in plaats van uit de machtsposities. Het creatief met elkaar hardop nadenken en het nemen van besluiten na een open dialoog vormen de kern.

"In Strategisch Management van Onderop draait het om de centrale waarden die ten grondslag liggen aan de manier waarop mensen met elkaar omgaan in een bedrijf of organisatie", schrijft Prof. Roobeek in de folder van Interamo, het adviesbureau dat haar naar Curaçao heeft gehaald. En hier nu schuilt de adder onder het gras; want deze centrale waarden zijn op Curaçao nauwelijks of niet voorhanden, zoals ook bleek uit de reacties die op voorhand binnenkwamen. In termen van 'het lijkt goed, maar dat kan niet op Curaçao" of "daar zijn we hier nog lang niet aan toe", werden er openlijk vraagtekens geplaatst.

Waarom eigenlijk? Willen deskundigen invloed kunnen uitoefenen, dan moet er wel een voedingsbodem voor hun ideeën aanwezig zijn. Mensen gebruiken de informatie van deskundigen immers selectief en de onontwarbare kluwen van cultuur, eigen ervaring, opvoeding, traditie en religie speelt hierbij een grote rol. Als Prof. Roobeek naar Curaçao werd gehaald met het doel om het paternalistische systeem in het bedrijfsleven te doorbreken, dan zal het paternalistische denken dat aan dit systeem ten grondslag ligt en dat zulke diepe sporen getrokken heeft in alle sectoren van onze samenleving het grootste struikelblok blijken te zijn. Zoals het paternalistische denken ook voor een groot deel verantwoordelijk is voor de problemen bij de vernieuwing van het zo nauw met het bedrijfsleven verbonden beroepsonderwijs. Ook daar formuleert men prachtige doelstellingen op papier en worden er schitterende stappenplannen ontworpen. Maar bij het vertalen naar de praktijk toe gaat het mis. Het kennelijk onvermogen om complementair te denken, elkaar serieus te nemen en respect te hebben voor elkaars positie op basis van iedere specifieke kennis en ervaring leiden er toch weer toe dat alles wat 'beneden' komt de dwijnton ingaat en de belangrijkheid van de wordt opgeblazen tot waterhoofd.

Verheugend is het dat om op de valreep, in laatste rubriek in Napa 1993, alsnog een aller digste ervaring van com mentair denken en hand met U te kunnen de Hieruit moge blijken dat centrale waarden wa Prof. Roobeek doelt wel lijk aanwezig zijn, ook Curaçao.

Een werkgroepje boog over de opdracht toets construeren voor de ge dineerde proefwerken. leerkrachten met hun consulent. Drie mensen een kweekschoolopleidin een academicus. En pl ling was die openheid elkaar toe er wel. En niemand hoefde op strepen te gaan staan, er werden geen stre getrokken om ieder op plaats te houden; kennis en ervaring ket niet af op elkaar, m grepen in elkaar; het iedere meegebrachte werd niet boven op elk maar naast elkaar geleg en de gevoerde discussie aardde niet in 'bas b 'baas', want niemand het beter, maar ieder zijn weetje en stond zij haar mannetje.

En omdat er geen ene verspild hoefde te wor aan een 'powerplay'. diepte de discussie zich vielen de dingen op plaats. Natuurlijk werd geen geheugenw getoetst, alleen m inzicht. Een leerling gemakkelijk van buiten le zit op de Mavo, niet op B.V.O. En scherper zagen aanwezige leerkrachten noodzaak om toch voo inzichtelijk te zijn in lessen. Wereldschokken Nee. Stimulerend? Ja! Fl tend stapte ik dan ook afloop in de lift. "Leven leren", hield mijn vader vroeger voor, maar het om keerde is evengoed wa Leren is leven! Zeker wel

Liever heimwee dan Holland

door Rene Van Nie

Papiamentu

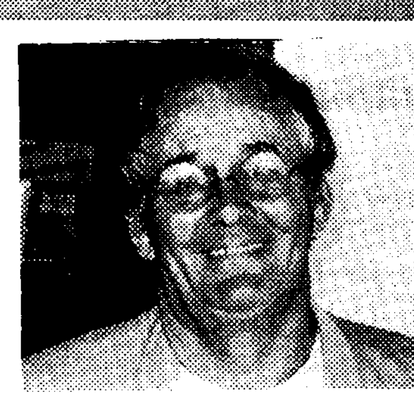
Sinds drie maanden heb ik Papiamentse les. En ik ga door tot ik de gedichten van Elis Juliana in het Papiamentu kan lezen en begrijpen. Ik denk daar nog een jaar of tien over te doen want ik ben zo *bobo* (dom) als een koe, al zal je mijn leraar dat niet horen zeggen. Hij brengt het anders, zoals we dat van een Arubaan of Antilliaan gewend zijn, met tact. 'Het gaat al heel aardig maar U moet...' en dan volgt er van alles en nog wat, waaruit de goede verstaander kan opmaken dat zelfs *'bobo'* de lading niet dekt. *'Tabata'* en niet *'tabatin'*, bromt hij als ik weer alles door elkaar hussel, 'dat hebben we in de tweede les al behandeld'. En even later, *'Ta'* is tegenwoordige tijd, *'A'* verleden tijd en *Lo* toekomstige tijd, kijk Uw aantekeningen er maar op na in het begin van Uw schrift want dat noteerde U tijdens de derde les met mijn pen want U had die van U vergeten, herinnert U zich dat nog?' 'Nee, helaas', moet ik dan bekennen. 'Geen idee'. Ik heb dus de pech dat hij op zijn zeventigste jaar nog beschikt over het geheugen van een man in de bloei van zijn leven en dat mijn geheugen zo lek als een mandje is. 'U vergeet 'ta' voor het woord 'bira' (worden) en acht lessen geleden heeft U al geleerd dat voor 'kier' (willen) geen 'ta' mag worden gebruikt.' 'Sorry, dom van mij', mompel ik dan schuldbewust.

Toch mag ik die oude brombeer graag want hij is streng maar rechtvaardig en tweemaal in de week zit ik met veel plezier op zijn porch tegenover hem aan tafel, bij de reuk en rook van wierook als bescherming tegen de muggen. 'U vertaalt alles letterlijk naar het Nederlands', knort hij ook vaak en nog vaker roept hij wat wanhopig 'dat is Spaans wat U nu zegt. Het moet zijn *'otro biaha'* (andere keer) en niet *'otra bes'*. Dat Spaans heb ik blijkbaar overgehouden aan een drieweekse cursus in Malaga, Spanje, ruim vijftien jaar geleden en op een of andere manier zijn een paar van die woordjes in mijn hoofd blijven zitten, tot groot ongenoegen van mijn *Maestro*.

Op momenten dat ik helemaal ben lamgeslagen en het allemaal niet meer zie zitten, vraag ik me af waarom ik zo nodig Papiaments moet leren. In de zes jaren dat ik hier woon heb ik me prima met Hollands kunnen redden want iedereen spreekt het goed tot redelijk. Maar ik denk dat ik in hoofdzaak die taal wil leren spreken omdat ik elke ochtend op mijn stamterras met afgunst naar het 'praathoekje' kijk waar een aantal oudere mannen bij elkaar zitten en de toestand in de wereld in het algemeen en die van Aruba en Curaçao in het bijzonder, bespreken. Met een beetje geluk, *'Si Dios Kier'* (Als God het wil) zeggen 'we' hier, kom ik op een dag toch aan die tafel terecht als oud mannetje. Zonder Papiamentu blijf ik dan altijd een buitenstaander. En een mens wil nu eenmaal ergens bijhoren.

Ondertussen bijt ik op de tandjes en ga hard door met studeren. Elke dag een half uurtje op het terras van mijn stamcafé en s'avonds een half uurtje thuis. Twee maal in de week zit ik dan een uur bij mijn knorrige leraar op de porch te zweten. En in dit geval niet van de hitte. Het is een vóór en nádeel dat het Papiaments nog een beetje vogelvrij en nog niet helemaal duidelijk bepaald is. Kranten gebruiken vaak andere woorden dan ik moet leren. De een past meer Spaanse woorden toe dan de ander. Het voordeel is dat je als beginnend prater makkelijk Hollandse woorden kan gebruiken als je ze niet in het Papiaments weet want de taal is een mengeling van onder andere Nederlands, Spaans, Portugees en Engels met natuurlijk een groot aantal eigen woorden.

Zo nu en dan probeer ik mijn woordenschat wel uit. Bij voorkeur op een terras tegen een vriendelijke serveerster. 'Bo ta papia hopi bon' (U spreekt heel goed) zegt ze dan. 'Mi tin les tres luna so' (ik heb pas drie maanden les) doe ik er dan nog een schepje bovenop. Het meisje is diep onder de indruk en ik straal. *'Cuantu aña Mijnheer ta biba aki?'*

(Hoe lang woont Mijnheer hier?) *'Seis aña'*, (zes jaar) zei ik in het begin nog naar waarheid. Maar dat heb ik snel afgeleerd want de bewondering verdween op slag en ik zag haar denken, *'E macamba aki ta bobo'* (Deze Hollander is dom).

De gedichten van Elis Juliana in het Papiamentu kan ik voorlopig dus wel vergeten. En de oude baasjes op het terras van mijn stamcafé zullen nog wel even Hollands met me moeten praten. Maar ooit zal ik me verstaanbaar kunnen maken. Al moet ik zwoegen tot ik honderd ben. Dat wil zeggen, *'Si Dios kier'* op Aruba en *'Si Dios Ke'* in de Antillen. Ofwel in duidelijk Nederlands, 'Als God het wil'.

Aidscampagne Afrika: geen effect

De campagne tegen **aids in Afrika** heeft de verspreiding van de ziekte daar niet kunnen stuiten. Nu de financiële hulp aan Afrika opdroogt, is het aan de Afrikanen om het probleem aan te pakken. "Ik geloof niet dat we enig effect hebben gehad op aids in Afrika", meent Gottlieb Monekosso, regionaal directeur voor Afrika van de Wereld gezondheidsorganisatie WHO. "Ons doel is nu een gezamenlijke inspanning te doen met onze eigen middelen." Van de 700.000 geregistreerde aidsgevallen zijn er zo'n 250.000 in Afrika, zei hij, maar het aantal kan veel groter zijn omdat veel patiënten niet worden aangemeld. Monekosso's afdeling schat dat er ten zuiden van de Sahara een miljoen gevallen zijn, waarmee zwart Afrika 60 procent van het wereldtotaal voor zijn rekening neemt. De enige groep die niet geraakt is door de ziekte, is die van de zes- tot 14-jarigen.

Kook mee met May

Spaanse omelet

Vandaag een recept voor een heerlijke Spaanse omelet. U heeft hierbij nodig:

450 gram aardappelen geschild, in stukken gesneden en de stukken in dunne plakjes gesneden
3 middelgrote uien, fijn gesneden
zout en vers gemalen zwarte peper
1 cup Spaanse olijfolie
5 grote eieren

Strooi zout en peper over de aardappelen en uien. Verhit de olie in een grote koekepan (maar liefst met antibaklaag). Voeg de uien en aardappelen toe en bak deze, met de deksel op de pan, op een laag pitje tot alles zacht is, maar niet bruin. Van tijd tot tijd met een spatula het mengsel omscheppen.

De aardappelen en uien zeven, olie bewaren. De eieren losskloppen in een grote schaal met een beetje zout, aardappelen en uien toevoegen. Voorzichtig mengen en tien minuten laten staan.

De koekepan met keukenpapier schoonmaken en vier eetlepels van de bewaarde olie in de pan doen. Olie verhitten en het eimengsel in de pan laten glijden.

Op een middelmatig vuur laten bakken. De pan af en toe heen en weer bewegen om aanbakken te voorkomen.

Als de omelet bruin begint te worden, de omelet met behulp van een deksel of bord omkeren. Zo nodig nog wat van de olie aan de pan toevoegen. Net lang genoeg bakken tot de onderkant bruin is.

Op een verwarmd bord laten glijden. Warm serveren of op kamertemperatuur. Heerlijk als hoofdgerecht bij de lunch (4 personen) met een frisse sla en een glas witte wijn of als borrelhapje bij de sherry!

Eet Smakelijk!

= door Art Broek =

Caryll Philips 'Crossing the river': innemende handreiking

Vader waarom hebt Gij mij verlaten

De verzameling opstellen over Boeli van Leeuwen, Frank Martinus Arion en Tip Marugg, uitgekomen onder de titel *Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud* (1990), is een alleszins prijzenswaardige onderneming geweest. De redactie had echter de bijdrage over het prozadebuut van Boeli van Leeuwen moeten weigeren. Aan die bijdrage over *De Mensenzoon* - in eigen beheer uitgegeven in 1947 -ontbreekt iedere aandacht voor waar het in dit verhaal feitelijk om draait: Vader, waarom hebt Gij mij verlaten? Of wel, de noodkreet wanneer op cruciale momenten in het leven het houvast ontbreekt, c.q. niet blijkt te zijn bijgebracht. Dit houvast zou op z'n minst de contouren moeten hebben van een goddelijke Vader maar blijkt in de praktijk in diepe duisternis. In de eerste roman van Van Leeuwen, De rots der struikeling (1959), wordt dit motief uitgewerkt en vervolmaakt en krijgt het zowel sociaal-culturele als existentiële ingrediënten. Als een veelpotig insect dat op z'n rug is terechtgekomen, tast de hoofdpersoon, Eddy Lejeune, wanhopig en tevergeefs naar de stevige hand van de Vader. Op dit zogenaamde Vatersucher-motief in de romans van Van Leeuwen is al eens eerder gewezen en dit had dan ook niet mogen ontbreken aan het betreffende opstel over *De Mensenzoon*.

CARIBISCH

De auteur van het opstel plaats het verhaal nu in een Caraïbische context door de rol te belichten, die de Goodse bevolkingsgroep krijgt toebedacht door Van Leeuwen en enkele andere, trans-Caraïbische auteurs. Het lijkt mij op zich niet bezwaarlijk maar het motief van de 'verloren' zoon is veel pregnanter, zoveel uitzonderlijker in de Caraïbische context. Aan Caraïbische moeders, c.q. grootmoeders is geen gebrek in literaire teksten. Ze komen zo vaak voor, dat ze aan geen enkele karakterisering van de Caraïbische literatuur ontbreken. Veelvuldig is het beeld gecreëerd van de arme, naïe, door haar geliefde verlaten (groot)moeder, die zich liefdevol wijdt aan haar (klein)kinderen en aan haar eiland. Die (groot)moeder blijft, ondanks alle tegenspoed, optimistisch en heeft zich leren voegen naar de bestaande situatie maar bewandelt toch ook haar eigen weggetje: ze is een praktisch voorbeeld van overlevingsdrang. Dergelijke (groot)moeders zijn vooral een voorbeeld voor het meer of minder harde leven van alledag. Aan de grote vragen van het leven - de existentiële en metaphysische questies omtrent ons bestaan, onze plaats ten opzichte van anderen en van het goddelijke - gaan zij niet voorbij: dergelijke vragen bestaan niet voor ze. Wanneer personages, zoals Eddy Lejeune in De rots der struikeling of Jezus in De mensenzoon, zich wel met dergelijke fundamentele vragen geconfronteerd zien, dan is daar de roep om een vader, of beter, die met een hoofdletter en een bepaald lidwoord: de Vader.

De Vader krijgt bij Van Leeuwen niet de rol van beschermende en richtinggevende grootheid, waardoor Lejeune het onderspit delft en Jezus slechts met uitzonderlijke krachtsinspanning zijn kruistocht weet te volbrengen. In de na-oorlogse literatuur - hier in de regio en daarbuiten - bestaat zo'n Vader ook niet. Zo'n vader is een echoput, waarvan het water slechts de roepende vervormd weerspiegelt en de bouw slechts de eigen wanhopige verlangens weergalmt. Oriëntatie- en identificatiepunten ontbreken: de (Caraïbische) mens is volledig op zichzelf aangewezen. Slechts de vraag resteert: Vader, waarom hebt Gij mij verlaten? Op deze vraag is al evenmin een daadwerkelijk antwoord te verwachten, zo min als op de andere levensvraagstukken. Het enige houvast is het ontbreken ervan.

Van Leeuwen schreef ruim dertig jaar geleden reeds over deze fundamentele aangelegenheden in romans die nog steeds tot een stilzwijgend nadenken dwingen (en dan ook nog steeds herdrukt worden). In de Westindische literatuur wordt er eerst nu op hoog literair niveau gestalte aan gegeven. Caryl Phillips - geboren op St. Kitts in 1958 maar het grootste deel van zijn leven woonachtig in Engeland -heeft op bijzonder indrukwekkende wijze de hier aangesneden problematiek tastbaar gemaakt in zijn meest recente roman. Crossing the River is opgebouwd uit vier schijnbaar onafhankelijke gedeeltes, die weer geplaatst zijn tussen twee korte stukken licht poëtisch proza. Het openingswoord laat een vader aan het woord, een Afrikaanse vader. De eerste regel is van een ontzagwekkende reikwijdte: *'A desperate foolishness. The crops failed. I sold my children.'* De zinnen mogen ons direct meenemen naar een concrete situatie ten tijde van de slavernij ergens op de kust van Afrika, maar zijn tevens al indicatief voor de existentiële problematiek die wordt aangesneden. In minder dan een bladzijde kan de specifieke Afrikaanse vader die zijn dochter Martha en zijn zoons Nash en Travis verkocht, reeds als 'de Vader' worden ervaren - de Vader die zijn kinderen heeft verlaten en hen het leven laat om er zelf een weg te vinden.

'For two hundred and fifty years I have longed to tell them: Children, I am your father. I love you. But understand. There are no paths in water. No signposts. There is no return. To a land trampled by the muddy boots of others. To a people encouraged to war among themselves. To a father consumed with guilt. You are beyond. Broken-off, like limbs from a tree. But not lost, for you carry within your bodies the seeds of new trees. Sinking your hopeful roots into difficult soil.' [blz. 1/2]

Ontegenzeglijk krijgt De Vader aanvankelijk contouren die met een ethnisch gekleurd penseel worden gedetailleerd. Maar hierin verschilt deze Vader niet wezenlijk van het beeld van De Vader die de God van Abraham en zijn nazaten wordt genoemd. Evenmin is het gedwongen verlaten van het Afrikaanse continent om in de Niewe Wereld te worden geworpen wezenlijk anders dan de val uit het Bijbelse paradijs: there is no return. Losgesneden van de Vader, zullen de krachtsinspanningen opgebracht moeten worden om zich zelf een weg door het leven te banen. Maar meer dan dat nog: om wortel te schieten in het leven en dáár de hoop op te vestigen (in plaats van op een verloren paradijs ergens voor of na dit aardse bestaan).

ETHNISCHE GRENZEN

Die hoop ontrukt zich overigens wel aan ethnische grenzen. Interethnische acceptatie is een voorwaarde sine qua non voor een menswaardiger bestaan. (De roman windt er overigens geen doekjes om van wie de meeste inspanning in dezen zal moeten komen.) Phillips expliciteert en passant de interethnische afhankelijkheid wanneer de Vader, in het korte afsluitende gedeelte, Joyce, een eenvoudige Britse vrouw waaraan het vierde gedeelte mede is gewijd, onder zijn kinderen rekent.

'Survivors all. [...] For two hundred and fifty years I have listened. [...] to reggae rhythms of rebellion and revolution dipping through the hills and valleys of the Caribbean. [...] For two hundred and fifty years I have listened. To my Nash. My Martha. My Travis. [...] Listened to voices hoping for: Freedom. Democracy. [...] I have listened to the voice that cried: I have a dream that one day on the red hills of Georgia, the sons of former slaves and the sons of former slave-owners will be able to sit down together at the table of brotherhood. [...] And I hope that amongst these survivors' voices I might occasionally hear those of my own children. My Nash. My Martha. My Travis. My daughter. Joyce. All. Hurt but determined. [...] A guilty father. Always listening.' [blz. 235 -37]

Het schuldbewustzijn van de Christelijke Vader blijft in de duizenden jaren oude religieuze mythologie een onderbelicht aspect (anderzijds: zijn Protestantse kinderen zullen het soms adembenemende 'schuldbewustzijn' toch niet van een vreemde hebben?). Wel wordt ook die Vader een even gewillig oor toegedacht als de Vader in Phillips' roman. Hoe dit ook zij, ongeacht hun huidkleur, de zoons en dochters staan voor dezelfde opgave: een menswaardiger leven voor allen. Of wel, in de beeldspraak van de roman: het bereiken van de overkant van de rivier - *crossing the river* - zonder te verdrinken of anderen bij de oversteek te belemmeren, dan wel te doen verdrinken.

DE TOCHT

Phillips vult 'de tocht naar de overkant van de rivier' in met een keiharde werkelijkheid, waarin slechts één enkele keer - en dan nog kortstondig - de voorzichtig uitgesproken hoop tastbaar gevoed wordt. Van wederzijdse acceptatie en van het aanvaarden van wederzijdse afhankelijkheid is in de loop van de afgelopen eeuwen weinig merkbaar geweest. De geschiedenis toont de kinderen van de Vader in allerminst benijdenswaardige omstandigheden. Phillips biedt een fragment uit de levens van een Nash, een Martha en een Travis, respectievelijk ten tijde van de slavernij, vlak na de afschaffing van de slavernij en in de Tweede Wereldoorlog. Hun verhalen vormen slechts enkele stemmen uit 'the many-tongued chorus of the common memory' van de Afrikaanse mensen in de diaspora in de Nieuwe en Oude Wereld. Maar deze drie lijken mij representatief genoeg om zeer overtuigend te zijn.

Phillips is er bovendien in geslaagd om zich geheel buiten de reeds veelvuldig betreden paden van de geschiedschrijving van de Afro-Amerikaanse mensen te begeven. De Afro-Amerikaanse geschiedenis is zoveel complexer dan de overtocht, de plantages, het verzet van rebellen en marrons, de achterbuurten, drugs, prostitutie en gewelddadigheden. De Nash die wij leren kennen is een missionaris die aan het begin van de 19e eeuw een poging doet om een gemeenschap te stichten van Godvruchtige Afro-amerikaanse 'kolonisten'in het nieuwe Afrikaanse land Liberia. De Martha die ons wordt getekend is een vrouw die, tesamen met een grote groep voormalige slaven en vrijen, vanuit het Zuiden van de Verenigde Staten een voettocht onderneemt om haar geluk te zoeken aan de nog vrijwel onaangetaste Westkust. Phillips tekent ons de Travis die als Amerikaanse soldaat in Engeland wordt gelegerd ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. Het onbekende wordt ons vertrouwd gemaakt: een voorwaarde om literatuur van niveau te creëren (evenals de keerzijde: de lezers het vertrouwde met nieuwe ogen laten zien).

De kijker die Phillips ons voorhoudt om iets van de levens van de betreffende personages te leren begrijpen, is technisch volmaakt geslepen. Evenals in zijn twee eerdere romans - Higher Ground (1989) en Cambridge (1991) -wisselt het perspectief en daarmee de taalregisters: steeds weer een Engels om het hoofd voor te buigen. We krijgen bahalve 'gewone' verhalende tekst, ook brieven, een logboek en een dagboek te lezen. Met name het dagboek van de Engelse vrouw, Joyce, waardoor we het leven van Travis leren kennen, is perfect uitgebalanceerd. Toch wordt door deze perfectie het authentieke karakter van een dergelijk schrijven niet aangetast. Het is ook in dit gedeelte van de roman, dat we op een zeer aanvaardbare wijze een acceptatie van wederzijdse afhankelijkheid tussen blank (Joyce) en zwart (Travis) krijgen aangeboden - kortstondig, zoals gezegd. Even is de hoop van de Vader gerealiseerd en even is daarmee het bestaan leefbaar(der) geworden. Hoe kortstondig ook, als lezer weet je wat je te doen staat.

Phillips toonde zich in zijn twee vorige romans ook al een meester in het zich verplaatsen in de belevingswereld van 'mensen' die feitelijk toch erg ver van hem afstaan (niet alleen in tijd). Ook in *Crossing the River* is dit het geval, zoals het dagboek van Joyce aantoont, maar ook de brieven van de Afro-Amerikaanse missionaris Nash en het logboek van de Britse kapitein van een slavenschip hebben een hoog gehalte aan waarschijnlijkheid. Hij haalt hierdoor en passant ook de aanname onderuit, dat zwarte mensen alleen over hun eigen wereld kunnen schrijven en blanken alleen over die van hen. De gekoesterde wederzijdse acceptatie veronderstelt het vermogen om zich in elkaars leef- en belevingswereld in te leven. Phillips voegt opnieuw de daad bij het woord. De Vader mag zich onmachtig tonen, Phillips maakt zodoende aannemelijk dat mensen elkaar wel degelijk de hand kunnen reiken. Díe zekerheid is er dan toch nog wel, ook al mag het dan niet iedereen gegeven zijn om een kunstwerk te maken zoals Caryl Phillips en Boeli van Leeuwen.

Caryl Phillips, Crossing the River. Londen: Bloomsbury Publishing Ltd., 1993. 237 blz. ISBN 07475.14976. ca. Nafl. 52,50. In de loop van het komende jaar verschijnt bij de Amsterdamse Uitgeverij De Bezige Bij een Nederlandse vertaling van Phillips' roman. Het gekritiseerde opstel 'Het prozadebuut van Boeli van Leeuwen: De Mensenzoon' is van de hand van ondergetekende zelf en verscheen in samenwerking met M. Coomans-Eustatia, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.). Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud. Zutphen: de Walburg Pers, 1991. blz. 133 -140.

'Echte' uitgever Caribisch gebied

In New York in uitgeverij Bimshire geopend onder leiding van de journalist en academicus Mark Alleyne van Barbados, assistent professor in de internationale communicatie aan Chicago's Loyola Universiteit. Bedoeling is om **Caribische en Afrikaanse schrijvers** aandacht te geven die anders niet in aanmerking zouden komen om uitgegeven te worden. Alleyne vindt dat andere uitgevers de cultuur van het Caribisch gebied en Afrika nogal eens negeren.

Tuinaanleg in woord en beeld

Waar moet je in hemelsnaam beginnen, wanneer je hier een tuin wilt aanleggen? Een tuincentrum binnenstappen en willekeurig een aantal planten aanschaffen geeft op den duur zeker een volle tuin. Of er ook enig evenwicht in zit, is nog maar de vraag.

Kijken naar andere al dan niet voor het publiek opengestelde tuinen is een aanrader. De tuiniercultus is op de Benedenwinden echter nog niet zo ver ontwikkeld dat die tip naar volle tevredenheid kan worden opgevolgd. Dus moeten we het veelal van plaatjes hebben. Als die plaatjes mooi zijn en ook nog tekst hebben, krijg je een boek als *Tuinieren met stijl*, dat zich niet richt op een bepaald klimaat, maar de effecten laat zien van het werken met kleur, verhoudingen, licht en schaduw.

De meeste foto's komen weliswaar uit regenrijkere delen van de wereld, maar het gaat bij dit boek niet zozeer om het kopiëren van een tuin, als om het opdoen van inspiratie.

Zo krijg je een indruk van het schitterende effect van een groep potten op een patio of porch. En of daar dan bloeiende planten, bladplanten of cactussen in staan, is niet van belang. Het gaat om een beeld van de mogelijkheden.

De tuinarchitect/schrijver neemt de lezer verder mee naar onder andere een kusttuin, een woestijntuin, een mediterrane tuin en een subtropische tuin; allemaal inspiratiebronnen voor de tuinier op een van de droge ABC-eilanden. De foto's en tekeningen in dit boek zijn zo smaakvol, dat ik bijna een woestijntuin zou willen aanleggen, ook al houd ik absoluut niet van cactussen.

Het hoofdstuk tuinarchitectuur met ideeën voor bestrating, paden, gazons, trappen en natuurlijk pergola's had best wat uitgebreider mogen zijn. Maar ja, wie eenmaal in zo'n boek begint te bladeren, krijgt er toch nooit genoeg van, ook al staan er duizend foto's in.

Een stuk sneller ben je uitgekeken in het *Tuinwoordenboek*. Toegegeven, een woordenboek is geen encyclopedie, maar dit boek geeft toch wel een heel summiere uitleg. De koper van een dergelijk naslagwerk geeft met zijn aankoop aan, een aantal tuintermen niet te kennen. Die moeten dus zo verklaard worden, dat de lezer er wijzer van wordt.

Een voorbeeld:

Oculeren: Manier van vermeerderen waarbij een takje of twijg op een onderstam geënt wordt; zie ook enten.

Het lemma **enten** biedt geen uitkomst.

Daar sta je dan met die plant die zich zo goed laat vermeerderen door oculeren. Wat nu? Hoe groot moet het takje of twijgje zijn? Hoe bevestig ik dat op de onderstam? Wanneer moet een en ander zijn aangeslagen?

Het woordenboek kijkt slechts hulpeloos en biedt als troost hele ritsen plantennamen. Die vullen met een absoluut minimum aan beschrijving het leeuwedeel van de pagina's, waardoor het *Tuinwoordenboek* geen vlees en geen vis is.

Wie echt iets over planten en hun toepassing wil weten, is beter af met een gedegen naslagwerk met foto's; technieken in de tuin worden in de meeste algemene tuinboeken al besproken.

Geen plantennamen en een encyclopedische behandeling van de tuinbegrippen had een praktischer boekwerk opgeleverd.

● E.d.M.

Andrew Pfeiffer: Tuinieren met stijl
Zuidhollandsche Uitgeversmaatschappij; Nfl. 39,90
ISBN: 90.5112.266.7
Bert Huls: Tuinwoordenboek
Zuidhollandsche Uitgeversmaatschappij; Nfl. 24,90
ISBN: 90.5112.401.5

Voorvechter democratische vrijheden onder dictatuur:

Aguirre SJ - auteur kritisch boek over kerk - beëindigt hongerstaking

MONTEVIDEO - De Uruguayaanse Jezuiet Luis Perez Aguirre (52) heeft zijn hongerstaking stopgezet, op uitdrukkelijk verzoek van zijn superieuren uit de orde. Perez Aguirre begon op 4 oktober zijn "vasten" nadat het bestuur van de Uruguayaanse bisschoppenconferentie de gelovigen had gewaarschuwd voor zijn in juli verschenen boek 'De ongeloofwaardige kerk'.

Zelf noemde hij zijn hongerstaking "vasten en bidden gericht op zelfreiniging". Zijn overste vroeg hem dit vasten op te geven, omdat het tot misverstanden aanleiding zou geven en schade aan de kerk zou kunnen toebrengen. De hongerstaking zou teveel zijn opgevat als een maatregel om druk uit te oefenen op de bisschoppen, terwijl het om zelfreiniging ging.

Volgens Perez Aguirre zijn de voorwaarden nu wel aanwezig om over de inhoud van zijn boek te spreken, omdat zijn overste met verschillende bisschoppen heeft gesproken en misverstanden heeft kunnen wegnemen. Deze heeft overigens gezegd dat "op grond van de verklaring van de bisschoppen het boek niet beschouwd kan worden als naslagwerk voor de christelijke gemeenschap."

EENZIJDIG

De commissie voor de geloofsleer van de bisschoppenconferentie onderzoekt of het boek in strijd is met het leergezag. Naar verwachting zal zij nog dit jaar daarover een oordeel vellen. In 'La Iglesia Increible', dat inmiddels op de Uruguayaanse bestsellerlijsten prijkt, laat Perez Aguirre zich uiterst kritisch uit over de hiërarchische structuur van de RK kerk, de rol van de paus, de uitholling van de keuze van de kerk voor de armen en de uitsluiting van de vrouw uit het ambt.

Het bestuur van de Uruguayaanse bisschoppenconferentie heeft de gelovigen gewaarschuwd voor het in juli verschenen boek 'De ongeloofwaardige kerk' en liep daarmee vooruit op een uitspraak van de Commissie voor de geloofsleer. De bisschoppen noemen de benadering van de schrijver in veel opzichten eenzijdig. Zij noemen als voorbeeld "de interpretatie van de betrekkingen tussen hiërarchie en gelovigen als uiting van een permanent conflict tussen onderdrukkers en onderdrukten". Ook is er volgens de bisschoppen sprake van "met weinig kritische zin" verwerkte "invloeden van Marxistische gedachten". Al eerder uitten twee bisschoppen hun ongenoegen over het boek en de schrijver ervan.

IN KINDERTEHUIS

De schrijver kreeg van zijn oversten de opdracht geen uitspraken over zijn boek en het onderzoek te doen. De voorzitter van de bisschoppelijke commissie, mgr. Pablo Galimberti, heeft Perez Aguirre uitgenodigd voor een "informeel en broederlijk" gesprek. Als de commissie in het boek "leerstellige dwalingen" vindt en de schrijver bij zijn opvattingen blijft, kan de bisschoppenconferentie via de overste van de Uruguayaanse Jezuieten een sanctie opleggen. Zo'n sanctie kan inhouden dat Aguirre mondeling wordt berispt, maar hij kan ook uit de Jezuietenorde worden gezet of van het priesterambt worden ontheven.

Perez Aguirre woont en werkt in een kindertehuis in de buurt van de hoofdstad Montevideo. Tijdens de dictatuur (1973-1984) stond hij bekend als verdediger van de mensenrechten, wat hen vele malen op gevangenisstraf en marteling kwam te staan. Met een hongerstaking in 1983 in augustus 1983 vestigde hij wereldwijd de aandacht op de situatie in Uruguay.

Voor zijn strijd voor de mensenrechten heeft de Jezuiet in de jaren tachtig onderscheidingen gekregen van de Franse regering, de Unesco en Pax Christi Internationaal. Hij heeft zeven boeken op zijn naam staan en een aantal artikelen, die in vele landen van de wereld, waaronder Nederland, zijn gepubliceerd.

Al 2000 jaren spanningen met christendom

Bezoek paus aan Israe[l] is spoedig te verwacht[en]

VATICAANSTAD - Een bezoek van paus Johannes Paulus II aan de joodse staat is spoedig te verwachten na de erkenning over en weer door het Vaticaan en Israel. Het akkoord hierover werd in Jeruzalem bereikt tijdens een meerdaagse bijeenkomst van een wederzijdse commissie. Dit werd mogelijk gemaakt door de overeenkomst tussen Israel en de PLO.

De erkenning van Israel door het Vaticaan maakt een eind aan 2000 jaar spanningen tussen christenen en het joodse volk. Vorig jaar juli besloten het Vaticaan en Israel een gezamenlijke commissie op te zetten al... stap op weg naar erk...

De overeenste... bestaat uit veertien ... over onderwerpen ... status van de kerk e... bezittingen in Israel, ... tingen, bedevaarts... naar de heilige plaa... Israel en een afspra... bestrijding van het an... tisme.

Het Vaticaan, d... Israels recht op ... grenzen erkende heef... geweigerd Israel offic... erkennen zolang er no... duidelijkheid was o... Palestijnse kwestie ... status van de stad ... zalem als heilige plaa... joden, christenen en ... lims. Een eerdere ... rijke ontwikkeling v... verhouding tussen ... kerk en het jodendom ... verklaring van oktobe... 'Nostra Aetate' (In onz... het document va... tweede Vaticaans ... waarin de gedachte ... joden collectief veran... delijk zijn voor de do... Jezus, werd verworpen...

Bronnen in Jeru... zeiden dat de toena... werd bevorderd tijde... ontmoeting van de ... onlangs met de Israe... opperrabbijn Israel ... Opperrabbijn Lau ... hoofd van de Azken... joden in Israel. De o... ting vond plaats in he... selijk buitenverblijf te C... gandolfo en droeg o... ongedwongen ka... omdat paus en opper... in het Pools konden ... seren en gemeenschap... kennissen bleken te he...

De joodse gemeen... heeft sinds de oprichti... de staat Israel in 1948 ... het Vaticaan op a... drongen de joodse st... erkennen. De ondertek... van een akkoord tussen ... staten maakt de weg ... voor een bezoek van ... paus aan Israel. In ... bezocht hij de synago... Rome, waarbij de pa... joden "onze oudste bro... en zusters" noemde.

Hij is niet de eerste ... die Israel bezoekt. In ... bezocht paus Paulu... Israel.

Progressieve Nederlandse katholieke beweging

Marienburgvereniging wil bewustwording aan basis

DEN HAAG - De belangrijkste vooruitgang die de progressieve katholieke Marienburgvereniging de afgelopen tien jaar heeft geboekt, is de bewustwording van gelovigen aan de basis, vindt secretaris Marieke van Baest van de lustrumvierende vereniging.

Het contact met de kerkelijke leiding verloopt nog moeizaam, hoewel zij goede hoop heeft op de bisschopsbenoemingen in Rotterdam en Breda. De benoeming van F. Wiertz tot bisschop van Roermond is een stap in de goede richting. "Met hem kun je spreken zonder dat hij meteen op het dak zit", aldus Van Baest.

Het was in oktober tien jaar geleden dat een groep verontruste katholieken de brochure 'Getuigen van de Geest die in ons leeft' publiceerde. In de "Oproep aan allen die zich medeverantwoordelijk voelen voor de katholieke kerk in Nederland" uitte de 'Marienburggroep' haar zorgen over de stagnatie in de vernieuwing van de RK kerk in Nederland. De groep signaleerde een groeiende kloof tussen het kerkelijk beleid en het feitelijk denken en doen van veel kerkleden en pleitte ervoor dat de kerkleiding een "loyale oppositie" binnen de kerk zou toestaan.

Op 8 mei 1985 behoorde de vereniging tot de belangrijkste participanten aan de manifestatie op het Malieveld in Den Haag, waar kort voor het bezoek van de paus aan Nederland 'het andere gezicht van de kerk' werd getoond. Uit deze manifestatie ontstond de Acht mei-beweging, waarin ook de Marienburgvereniging participeert. "De activiteiten van de Acht mei-beweging hebben meer zoden aan de dijk gezet dan die van de Marienburgvereniging", constateert Houtepen.

In de loop der jaren groeide het bewustzijn dat de leden van de Marienburgvereniging een eigentijdse vorm van geloven zouden moeten zoeken. Daaruit vloeide het project 'Zin van het bestaan' voort. "Onder Rooms-katholieken bestaat een grote behoefte aan een moderne spiritualiteit, die de onderlinge verbondenheid versterkt", zei voorzitter dr. P. Jansen bij de presentatie van het project. De bisschoppen kunnen daar volgens hem niet aan beantwoorden. Zij hanteren zo'n ouderwets taalgebruik, dat ze het contact met de gelovigen hebben verloren.

Volgens Newsweek enquete onder Amerikanen:

Meeste katholieken in botsing met paus' leer

NEW YORK - Aan de vooravond van het bezoek van de paus aan de Verenigde Staten zei ongeveer twee derde van de Amerikaanse Rooms-katholieken fundamenteel van mening te verschillen met de kerk over het priesterschap en kunstmatige geboortebeperking. Dat bleek uit een opiniepeiling van het Amerikaanse weekblad Newsweek.

62 Procent van de Rooms-katholieken vindt de opvattingen van de kerk over kunstmatige geboortebeperking te conservatief, terwijl 63 procent te kennen geeft dat zij of andere katholieken de verboden voorbehoedmiddelen toch gebruiken; 71 procent van de ondervraagden meent, in tegenstelling tot de kerk, dat getrouwde mannen priester zouden moeten kunnen worden; 62 procent is bovendien voorstander van priesterwijding van vrouwen.

Over abortus zijn de Rooms-katholieke Amerikanen ongeveer gelijk verdeeld in hun opvattingen. Iets minder dan de helft -43 procent - staat achter het anti-abortusstandpunt van paus Johannes Paulus II; 41 procent verschilt hierover met hem van mening. De rest van de ondervraagden heeft over deze kwestie geen mening.

Tweederde (66 procent) van de Rooms-katholieken beschouwt seksueel misbruik door priesters als een serieus probleem voor een kerk die het priestercelibaat predikt; 61 procent beschuldigt de kerk ervan niet hard genoeg tegen hen te hebben opgetreden; 64 procent meent dat zulke priesters onmiddellijk uit hun ambt zouden moeten worden ontzet.

Hemel, hel en vagevuur verdwijnen

Laatste oordeel doorstaat secularisatie

EDE - Hemel, hel en vagevuur zijn uit de westerse cultuur aan het verdwijnen, maar het laatste oordeel heeft de secularisatie overleefd. Alleen wordt dit oordeel niet meer door God uitgesproken, maar door de medemensen. Dit constateerde de Leidse godsdienstsocioloog dr. M.B. ter Borg, schrijver van het dit jaar verschenen boek 'De dood als het einde', tijdens het symposium 'Sterven: Zin en voltooiing'.

Dit symposium was georganiseerd door de medische afdeling van het (Rooms-katholiek) Thijmgenootschap, de commissie Kerk en gezondheidszorg van de drie Samen op weg-kerken en de Protestants-christelijke artsen organisatie. Ongeveer 250 artsen, verpleegkundigen, pastores en andere belangstellenden luisteren naar voordrachten over de betekenis van de levensbeschouwing aan het sterfbed. De betekenis die aan lijden en dood wordt gegeven is door de secularisatie, verwetenschappelijking en individualisering veranderd, zei Ter Borg, maar zij is niet verdwenen.

RELIGIEUZE LADING

Niet alleen is het laatste oordeel in geseculariseerde vorm blijven bestaan, maar ook heeft de medische wetenschap voor velen een religieuze lading gekregen. De dokter wordt vaak als meer ervaren dan als adviseur op lichamelijk gebied of een "veredelde monteur". De dokter is "een brenger van het heil" geworden, het enige heil dat men zich nog kan voorstellen: Uitstel van executie. Veel stervenden werken daarom graag mee aan het uittesten van nieuwe geneesmiddelen in de hoop dat ze alsnog worden genezen. Door de individualisering van de samenleving beleven mensen de dood steeds meer alleen of slechts met enkele anderen.

Ter Borg pleitte voor uitbreiding van de geestelijke verzorging in de gezondheidszorg. Zij draagt eraan bij dat stervenden begrijpen wat hun is overkomen en zichzelf de motivatie geven om hun lijden te doorstaan. Problemen rond lijden en sterven zouden aanmerkelijk minder pijnlijk zijn, als aan de betekenis van lijden en sterven meer aandacht zou worden besteed, meende Ter Borg.

De Leidse theoloog prof.Dr. M. den Dulk legde uit dat de apostel Paulus de dood ziet als sociaal probleem: De dood sticht rivaliteit tussen de levenden en de doden. De levenden blijven achter en moeten met hun gevoelens voor de overledene in het reine zien te komen. Sommige achterblijvenden voelen zich in de steek gelaten ("Ik moet nu alles zelf doen"), anderen menen dat zij ten onrechte in leven zijn gebleven ("Het was beter geweest, als ik was gestorven) en weer anderen voelen zich in de rug belaagd ("Ik kan geen rekeningen meer met je vereffenen").

In dit verband gebruikt Paulus het woord 'opstanding' als rehabilitatie van de overledenen. Rouwen is voor de apostel geen wanhoopsdaad, maar de "zinvolle arbeid van het gedenken, erkennen en zo rehabiliteren van hen die eens geleefd hebben in een begrensde en beperkte tijd".

Charismatische, Evangelische en Pinksterkerken groeien

Traditionele protestantse kerken in Amerika verliezen veel leden

NEW YORK - De grote traditionele protestantse kerken in de Verenigde Staten verliezen steeds meer leden. Charismatische, Evangelische en Pinkstergemeenten zitten daarentegen in de lift. Dat blijkt uit het in New York gepubliceerde 'Jaarboek van de Amerikaanse en Canadese kerken'.

Zo groeit de Kerk van God in Christus, een overwegend zwarte Pinkstergemeente, sinds 1982 met tweehonderdduizend leden en zeshonderd gemeenten per jaar. Met 5,5 miljoen leden is deze kerk momenteel de vierde protestantse kerk in de VS. Tot de belangrijkste kerken die tientallen jaren het kerkelijk erf in de VS beheersten, behoren de Lutheranen, de Methodisten, de Episcopalen, de Presbyterianen, de Verenigde kerk van Christus, de Volgelingen van Christus en de Amerikaanse Baptisten. Deze kerken hebben een relatief centralistische leiding. Zij prediken een liberale theologie, die oproept tot sociale betrokkenheid. De charismatische, Evangelische en Pinkstergroepen benadrukken daarentegen de autonomie van hun gemeenten, Evangelisatie en initiatieven van voorgangers.

Met 8,8 miljoen leden is de Verenigde Methodistenkerk een van de grootste kerken. De kerk heeft sinds 1965 2,2 miljoen leden verloren. De Episcopaalse kerk verloor in dezelfde tijd 1,2 miljoen leden en heeft er nu nog 2,4 miljoen. Het ledental van de Verenigde kerk van Christus (twee miljoen leden) daalde met vijfhonderduizend, dat van de Presbyterianen (2,8 miljoen leden) met 1,4 miljoen. De Amerikaanse Baptisten (1,3 miljoen leden) verloren sinds 1965 honderdduizend leden, de Volgelingen van Christus (een miljoen leden) negenhonderdduizend. De drie Lutherse kerken, die zich in 1987 bundelden in de Evangelisch-Lutherse kerk in Amerika (5,2 miljoen leden), zagen hun ledental met een half miljoen dalen. De conservatieve zuidelijke Baptisten zijn momenteel de grootste protestantse kerk in de VS met 15,2 leden. De Rooms-katholieke kerk is de grootste kerk met 58,3 miljoen gelovigen.

Conservatieve critici in de traditionele kerken stellen vooral de 'liberale' opstelling van de kerkleiding verantwoordelijk voor de ledendaling. De kerkleiding is verwijderd geraakt van de 'gemiddelde' kerkbezoeker, menen zij. Ook de oecumenische beweging wijzen zij aan als medeschuldige aan de crisis. De traditionele protestantse kerken verloren in de toenemende samenwerking tussen de geloofsgemeenschap hun vroeger zeer uitgesproken eigen identiteit. Bovendien is men niet in staat de kinderen bij de kerk te blijven betrekken.

Het Jaarboek geldt als toonaangevend overzicht van gegevens over kerken en religieuze organisaties. Het verschijnt sinds 1916 en wordt uitgegeven door de Nationale raad van kerken, de grootste oecumenische organisatie in de VS.

Islam-hoogleraar Arkoun van Amsterdam:

Fundamentalisme kwam als onverwachte ontwikkeling

AMSTERDAM - De opkomst van het Islamitisch fundamentalisme is volgens prof. Mohammed Arkoun een "onverwachte ontwikkeling". De Arabische socialistische revolutie van Nasser, de 'Islamitische' revolutie van Khomeiny en de gedwongen secularisatie van Turkije onder Ataturk hadden de verwachting gewekt van een spoedige terugkeer van de "Gouden eeuw" van de Islamitische beschaving.

Arkoun zei dit bij de aanvaarding van zijn ambt als bijzonder hoogleraar in de hedendaagse Islam aan de universiteit van Amsterdam. Vorig jaar ontstond er onder moslimorganisaties in Nederland enige commotie nadat de naam van Arkoun, een vooraanstaand geleerde van Algerijnse afkomst, voortijdig bekend werd. Na een gesprek tussen Arkoun en moslimleiders gingen de organisaties alsnog akkoord met zijn benoeming.

In plaats van een opleving van de rede in de Islam is er in veel landen sprake van een terugval. Arkoun verweet de intellectuelen in de Arabische landen dat zij zich te weinig teweer hebben gesteld tegen nationalistische en zogenaamde Islamitische ideologieën. In het postkoloniale tijdperk krijgt de rede geen kans tegenover sacrale, geideologiseerde en traditionele vormen van de Islam.

Federatie van gehuwde RK priesters:

Willen geen confrontatie wel volwaardig lidmaatschap

MADRID - Gehuwde priesters voelen zich volwaardig lid van de Rooms-katholieke kerk en zijn niet uit op een conflict met de kerkleiding. Dat blijkt uit een verklaring van de ongeveer driehonderd deelnemers aan het derde congres van de Internationale federatie van gehuwde priesters, dat in Madrid werd gehouden.

De deelnemers voelen zich geroepen mee te werken aan de opbouw van een rechtvaardigere, vrijere en meer solidaire maatschappij. Zij betreuren het dat de kerk gehuwde priesters en vrouwen blijft discrimineren. Volgens hun opvatting kan de kerk het verplichte priestercelibaat niet handhaven. De priesters, hun echtgenotes en kinderen hebben vijf dagen lang vergaderd.

De Argentijnse gehuwde ex-bisschop Jeronimo Jose Podesta, vice-voorzitter van de federatie, veroordeelde de onbuigzame houding van het Vaticaan tegenover de gehuwde priesters. Hij stelde deze houding tegenover het gedrag van de gelovigen die steeds beter begrijpen dat het celibaat moet worden afgeschaft. "Monsignori van het Vaticaan, wanneer wordt U er zich van bewust dat de wereld is veranderd", riep Podesta uit.

Volgens de federatie zijn er ongeveer honderdduizend Rooms-katholieke gehuwde priesters. In Spanje zijn er tienduizend en in Duitsland vierduizend. Velen van hen hebben de kerk de rug toegekeerd.

De Spanjaard Julio Perez Pinillos is gekozen tot voorzitter van de federatie die in 1996 in Brazilië haar volgende congres wil houden.

Polen e[n] Vaticaa[n] tekene[n] concorda[at]

WARSCHAU - Na ... denlange onderha... lingen hebben het ... caan en Polen in ... schau een concor... ondertekend. Het is ... eerste verdrag van ... Vaticaan met een sta... het voormalige comm... tische Oost- en Mid... Europa.

In het concordaat staat ... de RK kerk, die in ... vanouds een grote in... heeft, en de staat onafha... lijk van elkaar zijn. Te... echter spreken kerk en ... de wens uit nauw same... werken, aldus minister ... Buitenlandse ... Krzysztof Skubiszewski. ... de ondertekening is de ... malisatie van de be... kingen een feit, zei de v... genwoordiger van het ... caan, aartsbisschop ... Kowalczyk. Polen en het ... caan sloten in 1925 een ... cordaat, dat in 1945 do... communistische rege... werd verbroken. Nada... communisten in 1989 ... macht kwijt waren ge... werden de diploma... betrekkingen hersteld.

Het verdrag bevestig... er godsdienstvrijh... bestaat in Polen en le... huidige wetten vast die ... dienstonderwijs in het ... en middelbaar onder... garanderen. Ook wordt ... recht van de kerk op ... media, scholen en univer... teiten onderstreept. Het c... cordaat moet nog door ... parlement worden goed... keurd en door de presid... worden ondertekend.

BERGWANDELAARS ONTDEKTEN op 19 september 1991 in de Tirolse Alpen het uitzonderlijk goed bewaard gebleven lichaam van een man. Wetenschappers maakten enkele dagen later een vervoering: de mummie bleek 5300 jaar oud te zijn. Toen het wetenschappelijk onderzoek stokte, kwamen de kritiek en de indianenverhalen vanzelf. 'Wie heeft dat lijk daar gedropt?' 'Waarom heeft het lichaam geen enkele schade opgelopen door het eeuwenlange verblijf in de ijsmassa?' 'Waarom was het lichaam gecastreerd?" De leider van het onderzoek rond het ijslijk, prof. dr. Konrad Spindler, vindt het nu welletjes. In zijn pas verschenen boek *Der Mann im Eis* stelt Spindler *De Man van Hauslabjoch* nader aan ons voor. Onlangs verscheen de Nederlandse vertaling op de markt.

Boek 'Otzi de gletsjerman' weerlegt kritiek op onderzoek

IJslijk verraadt zijn geheimen

= door Fons Knegtel =

Op de Hauslabjoch, een bergpas die het Öztalgebergte en de Italiaanse Vinschgau-vallei (of Val Venosta) met elkaar verbindt, bevond zich eeuwenlang een soort 'tijdscapsule'; een prehistorische herder werd door een sneeuwstorm uit het leven gerukt. Zijn gebruiksvoorwerpen lagen her en der verspreid. De ontdekking gaf de wetenschap de unieke kans de 'tijdscapsule' te openen. Met het uitzonderlijk goed geconserveerde lichaam en de voorwerpen kan men tot in het kleinste detail het leven van de man in het Stenen Tijdperk analyseren.

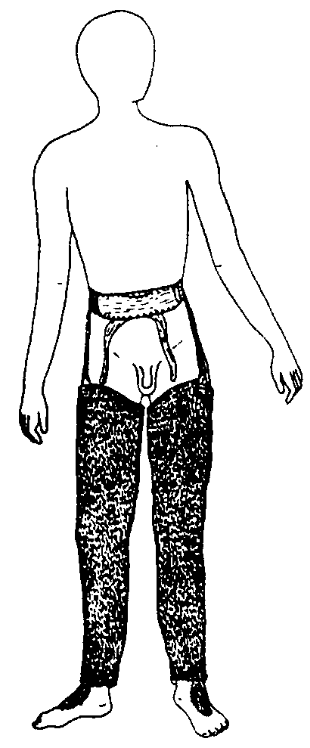
Het bijzondere van de vondst van het ijslijk, wordt pas echt duidelijk als men haar vergelijkt met andere belangrijke mummie-ontdekkingen in onze tijd. Spindler, hoofd van het Instituut voor Prehistorie van de Universiteit van Innsbruck, kan daarbij niet om het oude Egypte heen, met niet alleen het onvoorstelbaar grote aantal menselijke mummies, maar ook van katten, apen, krokodillen en ibissen.

In de Renaissance-tijd kwam er een bloeiende handel op gang in menselijke mummies. Ze kregen een plaats in rariteitenkabinetten of werden in verpulverende vorm aangemaakt tot medicijn tegen allerlei soorten kwalen. Aan het einde van deze eeuw verdwenen ze zelfs in ovens van stoomlocomotieven. Voor de lijn Cairo-Khartoum bleek de onuitputtelijke aanvoer van mummies de meest goedkope brandstof.

Omdat volgens het Egyptische geloof de ziel na de dood in het lichaam terugkeert, moest het stoffelijk overschot behouden blijven. De ingewanden werden verwijderd en de hersenen trok men met een speciale haak via de neus naar buiten. Dit alles werd in speciale potten in het graf bijgezet. In een periode van zeventig dagen voltrok zich de balsemingprocedure, waarin het lichaam werd uitgerookt en daarna met oliën en kruiden bewerkt.

Het ijslijk onderscheidt zich hierin dat het lichaam via 'vriesdrogen' (een combinatie van extreme kou en droge lucht) in zijn geheel geconserveerd is gebleven. Dat de natuur al eerder overduidelijk had aangetoond over conserverende eigenschappen te beschikken bewees de ontdekking van de eskimo-mummies van Qilakitsog, op 9 oktober 1972 op de westkust van Groenland. Tussen twee grote platte stenen, en beschut door een overhangende rots, vond men twee graven met daarin zes volwassen vrouwen, een vierjarige jongen en een baby van zes maanden.

Het graf dateert uit de vijftiende eeuw. Door een combinatie van zeer lage temperaturen (tot -40 graden C.) en droge lucht deed ook hier het proces van vriesdrogen zijn werking; al het vocht werd op deze wijze aan de lichamen onttrokken. Het wachten was op een nog opzienbarender vondst.

■ *De kleding van de Man van Hauslabjoch laat zich vrij gedetailleerd reconstrueren. In de eerste illustratie worden de **leggings** getoond, die kolonisten ook bij Amerikaanse indianen aantroffen. Aan de band met buidel zijn bevestigingsriemen genaaid. Opmerkelijk zijn de 'kwasten' aan beide voeteinden, bedoeld om de schoenen verder af te dichten.*

De tweede tekening laat de lendedoek zien, gemaakt van zwart leder.

Op derde illustratie de pelsmuts met kinriem, de overjas en de schoenen.

De laatste tekening toont een grasmantel, waar slechts fragmenten van bewaard zijn.

Op 19 september 1991 keerde het Duitse echtpaar Herbert en Eriks Simon terug naar de wat lager gelegen Similaun-herberg, nadat zij eerst de top van de 3516 meter hoge Finail hadden beklommen. Dit alles speelde zich op de Hauslabjoch. De ervaren bergwandelaars weken dit keer, vanwege het zonnige weer, van de veilige route af. Ze zagen hun pad plotseling versperd door een meer van smeltwater. Moesten ze er links of rechts omheen? Ze kozen voor links en ontdekten aan de overkant van het water 'iets bruins wat uit het ijs stak'. "Dat is waarachtig een mens!" roept Erika Simon vol afschuw.

De drie dagen die volgen na de ontdekking markeren een zwarte pagina in de geschiedenis van Ötzi,zoals het ijslijk in de volksmond ook wel genoemd wordt. Verschillende malen wordt geprobeerd het lichaam, dat net onder zijn schouders in het ijs zit vastgeklemd, uit deze positie te bevrijden. Door de steeds terugkerende slechte weersomstandigheden moeten bergingspogingen worden afgebroken waarna Ötzi ook iedere keer weer vastvriest.

Spindler is, door nauwkeurig *research*werk, in staat die drie bewuste dagen op het uur nauwkeurig aan de lezer voor te schotelen: wat speelde zich precies op 3210 meter hoogte af en vooral wie waren de hoofdrolspelers? Op vrijdag 20 september sloeg het noodlot toe, dat de verdere gebeurtenissen zou bepalen.

LINKERHEUP

Anton Koler van de Oostenrijkse gendarmerie en Markis Pirpamer, eigenaar van de Similaun-herberg, proberen die dag met een zaagmachine het lichaam vrij te leggen. Daarbij schiet Koler plotseling uit en snijdt diep in de linkerheup van het lijk, dat onherstelbare schade oploopt. De berging mislukt en de twee besluiten terug te keren. Voordat Koler in de helikopter klimt, vindt hij, op een rots vlakbij de dode, een karakteristieke bijl met een lang handvat en — wat later blijkt — koperen kling, in leder omwikkeld.

Koler dacht dat de bijl zeker honderd jaar oud zou zijn en besloot hem 'als bewijs' mee te nemen. Dat besluit had volgens Spindler fatale gevolgen, want de bijl verdween voorlopig in een kluis van de Oosterijkse gendarmerie. Daarmee was het enige herkenbare en dateerbare voorwerp voor de volgende onderzoekingen voorlopig aan het zicht onttrokken.

Tijdens de volgende bergingspogingen wordt dan ook niets herkend. Belangrijke 'voorhistorische' gebruiksvoorwerpen, zoals een houder van berkenschors, een mes en delen van Ötzi'skleding worden vertrapt of verplaatst zodat van sommige artefacten men de exacte locatie niet meer kan vaststellen. Voor een reconstructie van de laatste uren van Ötzizou dat van niet geringe betekenis zijn.

Een foto in ht schitterend geïllustreerde boek toont zo'n 'fataal moment' waarop de wereldberoemde bergbeklimmer Reinhold Messner met zijn collega Hans Kammerlander op 21 september neerknielen bij het deels uitgehakte lichaam. Kammerlander leunt daarbij op een dunne lange stok, die juist gebroken is. Later blijkt het een deel te zijn van het houten draagstel, dat Ötzbp zijn rug droeg.

Op 23 september wordt er onder toeziend oog van forensisch geneeskundige Rainer Henn, met pikhouweel en skistokken driftig in het ijs gehakt. Nadat het lichaam is vrijgelegd en in een lijkzak is 'verpakt', zorgt een helikopter voor het vervoer naar de medische faculteit van de universiteit van Innsbruck. Ook probeerde iemand tijdens de geslaagd berging op 23 september, vlak voor vertrek nog even de boog, voor de helft ontsloten door ijs, los te wrikken. Geen beweging in te krijgen. De ongelukkige brak vervolgens de meer dan vijfduizend jaar oude boog en stopte de bovenhelft in de zak, samen bij de andere gevonden voorwerpen.

Spindler, kenner van het Stenen Tijdperk, kan zich in zijn boek helemaal uitleven in de beschrijving van de gebruiksvoorwerpen en de kleding van ÖtziDe wetenschappelijke naam van de vondst is inmiddels vastgesteld: *Homo tirolensis vom Hauslabjoch*. Spindler noemt hem steeds 'Man van Hauslabjoch'.

Bijzonder is het gegeven dat de steel van de bijl niet uit eiken- of beukenhout is gesneden, maar uit taxus. De kling is op het hout afgekit met hars van een berk; de superlijm uit de Oertijd. De bijl blijkt volgens Spindler het enige voorhistorische slagwapen dat compleet met steen, kling en omwikkeling bewaard is gebleven.

Toen de 'Man van Hauslabjoch' op de sectietafel van de medische faculteit in Innsbruck lag, vielen ze al op: tatoeages op de linkerhandplam, aan beide zijden in het midden van de rugwervel, vlakbij de linkerachillespees, in de rechter knieholte en op nog enkele andere plaatsen. Ze dienden niet als huidversieringen, noch symboliseerden ze een bepaalde rangorde. Specialisten ontdekten via röntgenopnamen slijtages aan gewrichten en ledematen, precies op die plaatsen die waren gekenmerkt door de tatoeages. Er was geen twijfel over mogelijk: ze dienden om te genezen.

Een ander mysterie, het ontbreken van Ötzi'geslachtorgaan, is pas geleden uit de wereld geholpen. Op 1 april pleegde dr. Platzer, medecoördinator van het ijslijkonderzoek, sectie op de genetaliën. De balzak en de penis bleken door het ijs naar binnen te zijn gedrukt. Platzer slaagde erin de penis uiterst voorzichtig van het scrotum los te weken. Uitvoerig gaat Spindler ook in op de mogelijke levensloop van de 'Man van Hauslabjoch'. Zijn wereld waarin hij leefde, de flora en de fauna worden ander belicht. Na een lange wetenschappelijke zoektocht denkt Spindler Ötzi's woonomgeving te hebben gelokaliseerd: in de Vinschgau-vallei (of Val Venosta).

De 'Man van Hauslabjoch' moet oorspronkelijk een herder geweest zijn, denkt Spindler. Een man, die vertrouwd was met de topografie van het gebergte en zijn kudde van schapen en geiten zelfs naar hoger gelegen weidevlaktes leidde. Plotseling heeft zich in zijn nederzetting, 5300 jaar geleden, een 'indicent' voorgedaan: of het dorp werd overvallen door een rivaliserende bende of er heeft zich daar een interne machtsstrijd voorgedaan. In ieder geval is de herder de bergen in gevlucht. Op de Hauslabjoch, een bergpas bij de Similaungletsjer, kwam hij om, vermoedelijk door een sneeuwstorm.

Bijzonder lezenswaardig is zijn reactie op het geruchtmakende boek *De Özalvervaslsing - Antomie van een archeologische verschijning*, geschreven door de journalisten Michael Heim en Werner Nosko. Punt voor punt ontzenuwt hij de kritiek als zou men zeer onwetenschappelijk te werk zijn gegaan. Spindler beste verweer is dit boek, waarin in feite tachtig wetenschappers, betrokken bij dit project, hun onderzoeksresultaten presenteren.

■ *De 'Man van Hauslabjoch' verraadt de geheimen van het Stenen Tijdperk.*

Voogdijraad staat los van politiek

vervolg van pag. 3

is er het GOG. Het GOG is van plan ook een afdeling voor meisjes te stichten, maar wanneer is nog niet duidelijk en voor welke groepen die nieuwe afdeling bestemd is, is ook niet duidelijk. Er zijn twee tehuizen waar oudere meisjes terecht kunnen, dat zijn het Kas Bruder Pius en Huize Rose Pelletier. Maar die zijn maar klein. Er zijn maar weinig plaatsen en die zijn altijd bezet. Er is gewoon geen opvang voor meisjes van boven de twaalf jaar. We informeren in zo'n geval bij de familie of het kind daar terecht kan. Ze wordt dan onder toezicht gesteld en er wordt een gezinsvoogd benoemd die het kind moet begeleiden. Maar we hebben een groot gebrek aan professionele krachten. Vaak moet een gezinsvoogd meer dan 100 gezinnen begeleiden. En dan werken we al met een systeem van vrijwilligers. Zo'n gezinsvoogd moet een keer per jaar rapporteren bij de kinderrechter. Dan wordt het gezin soms ook maar een keer per jaar, vlak voor er gerapporteerd moet worden, bezocht. De gezinsvoogdij kan bij bepaalde sociale problemen begeleiden, maar bij andere problemen niet. Daar hebben ze geen bevoegdheid voor. Daar zou een reclassering voor moeten zijn".

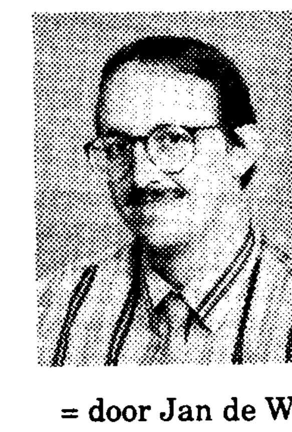
Erftemeyer heeft een rapport geschreven over jeugdcriminaliteit op Curaçao. Dat heeft veel losgemaakt. Er is onder andere een commissie benoemd door de minister van Justitie, de zogenaamde monitorgroep, om een plan op te stellen dat uitgevoerd kan worden. In die monitorgroep zitten vertegenwoordigers van de Voogdijraad, van het GOG, van de Reclassering en van de Kinder- en Zedenpolitie.

Vorige week vierde men over de hele wereld de door Amnesty International ingestelde Dag van de Rechten van het Kind. Henriëtte Römer en Xiandra Rojer willen aandacht vragen voor die rechten. Het kind is vaak de dupe van de sociale omstandigheden, de dupe van de relatieproblemen van de ouders, de dupe van de financiële problemen, de dupe van ga maar door. Bij de Voogdijraad kloppen enkele van de schrijnendste gevallen aan. Maar een grote groep, en hoe groot die groep precies is weet niemand, vindt de weg niet naar hulpverlening en begeleiding. Je kunt bekvechten over de percentages, maar er is een hele grote groep jongelui die door niemand geholpen wordt. Dat worden de criminelen van morgen. Niet door hun eigen schuld, die schuld draagt de hele gemeenschap.

"Wij zitten hier niet voor een politiek programma, wij zitten hier voor het kind. Is zo'n kind beter af in Nederland, gaat het naar Nederland en helpen wij. Is zo'n kind beter af op Curaçao proberen wij het hier te houden".

Verstarrend of stimulerend voor concurrerend ondernemen?

EPROM: instrumenten voor een modern personeelsbeleid

= door Jan de Wit

Veranderingsprocessen zijn pas succesvol als blijkt dat het feitelijk gedrag van de betrokkenen is veranderd. Regelgeving, systemen en instrumenten hebben mechanismen in zich die een duidelijke invloed kunnen hebben op dit gedrag. De traditionele vormgeving van personeelsbeleid bevestigt veelal de waarden en normen van de historisch bepaalde bedrijfscultuur. Dan is personeelsbeleid geen motor voor beweging en vernieuwing.

In dit artikel wordt een grote Nederlandse onderneming behandelt, met de voor dit doel gefingeerde naam Ned N.V., welke van het veranderingsproces van overheidsbedrijf naar zelfstandige onderneming gebruik heeft gemaakt om haar personeelsinstrumentarium grondig te herzien.

Dit nieuw instrumentarium wordt onder de naam 'EPROM' (Effectief en Praktisch Ondernemen met Mensen) op de markt gebracht door het gelijknamige bedrijf EPROM resp. EPROM Caribbean N.V.

Op 8, 9 en 10 december 1993 wordt door EPROM Caribbean Curaçao een seminar georganiseerd in samenwerking met Coopers & Lijbrand en de AMPK (Asosashon pa Maneho di Personal Korsou) waarbij desbetreffend instrumentarium praktisch kan worden getoetst.

Een concurrerend klantgericht bedrijf vraagt een personeelsbezet-ting die resultaatgericht in beweging is en streeft naar vernieuwing, verbetering en kostenverlaging. Managementstijl, beloning, functiewaardering en personeelsbeoordeling zijn hierbij belangrijke instrumenten. De ervaringen bij Ned N.V. geven een beeld van een ingrijpend cultuurveranderingsproces. Zowel profit- als non-profitorganisaties kunnen hier hun voordeel meedoen. Dit artikel geeft aan hoe een traditioneel functiewaarderings- systeem zonder kleerscheuren kan worden getransformeerd tot een echt managementinstrument.

FUNCTIEWAARDERING

Het Nederlandse Functiewaarderingssysteem is in de jaren zestig ontstaan uit een combinatie van de 'genormaliseerde methode' en het functiewaarderingssysteem van de rijksoverheid. Hierbij is gekozen voor enerzijds het behoud van de voordelen van de genormaliseerde methode (analyseren naar gezichtspunten) en anderzijds een directe conversie naar het functiewaarderingsstelsel van de rijksoverheid (geen puntentellend systeem). Het Ned-systeem is dan ook te typeren als een kwalitatief-analytische methode. Functieniveaus worden vastgesteld door gehele functies te vergelij-ken met vooraf genormeerde functies. Een stelsel van normfuncties, het referentiekader, geeft de verhoudingen aan zoals deze in de organisatie als juist worden ervaren. Deze functiewaarderingsver- houdingen zijn historisch bepaald.

De validiteit van het systeem is gebaseerd op:

- het actueel houden van normfuncties;
- een vast systeem van vergelijken;
- een exclusief toepassingsrecht door functiewaarderingsdes- kundigen en
- een actieve betrokkenheid van vakorganisaties en medezeggenschapsorganen.

ACTUALISATIE

De Nederlandse systematiek is gebaseerd op normen en waarden die eigen zijn aan de bedrijfscultuur. De overgang van staatsbedrijf naar Ned N.V. vroeg een ingrijpende cultuurverandering. Functiewaardering, actief op het raakvlak tussen personeel en organisatie was onderdeel van de verandering. Functiewaardering moest op drie punten nadrukkelijk veranderen:

- de manier waarop naar functies werd gekeken: de functiebeschrijvingsmethode;
- het afstappen van naar binnen gerichte normering;
- het stroomlijnen van de vergelijkingsmethode met de gewijzigde dominante waarden van de onderneming.

Naast intern geformuleerde uitgangspunten, zoals het praktisch werkbaar houden van functiewaardering en het realiseren van een aansluiting op de besturing van het vernieuwde bedrijf, is bij de verandering gebruik gemaakt van trends op het gebied van bedrijfs-bestuur, managementstijlen en organisatieverandering. Als belangrijkste element is opgepakt dat de interactie tussen de omgeving en instrumenten in de organisatie kunnen worden gebruikt voor het stimuleren van veranderingen. De conclusie is dat functiewaardering maatwerk moet zijn met een goed oog voor structurele veranderingen in de normen en waarden van de voor elk bedrijf unieke bedrijfscultuur. Functiewaardering moet die zaken benadrukken die voor de onderne- ming belangrijk zijn.

Aanpassing van de manier van functiebeschrijven.

Om de veranderde kijk op functies en bedrijf in beeld te kunnen brengen is een nieuw functiebeschrijvingsmodelontwikkeld waarmee functies top-down, doelgericht en kernachtig worden vastgelegd. De nieuwe besturingsfilosofie van Ned N.V. betekende een omslag van re-actieve naar pro-actieve besturing. Managers in de verzelfstand-igde Ned N.V. zijn interne ondernemers die hun eigen business goed kennen en resultaatgericht sturen op de toekomst daarvan. De tot dan toe gebruikelijke manier van functiebeschrijven werd alleen gebruikt voor de toepassing van functiewaardering. Bij het opstellen van functiebeschrijvingen werd achteruit gekeken. Een medewerker had immers recht op het functieniveau dat behoorde bij het werk dat hij of zij had gedaan. Deze manier van functiebe-schrijving had een verstarrend effect op organisatie-ontwikke-lingen. Functies werden bepaald door het verleden en niet door de toekomst.

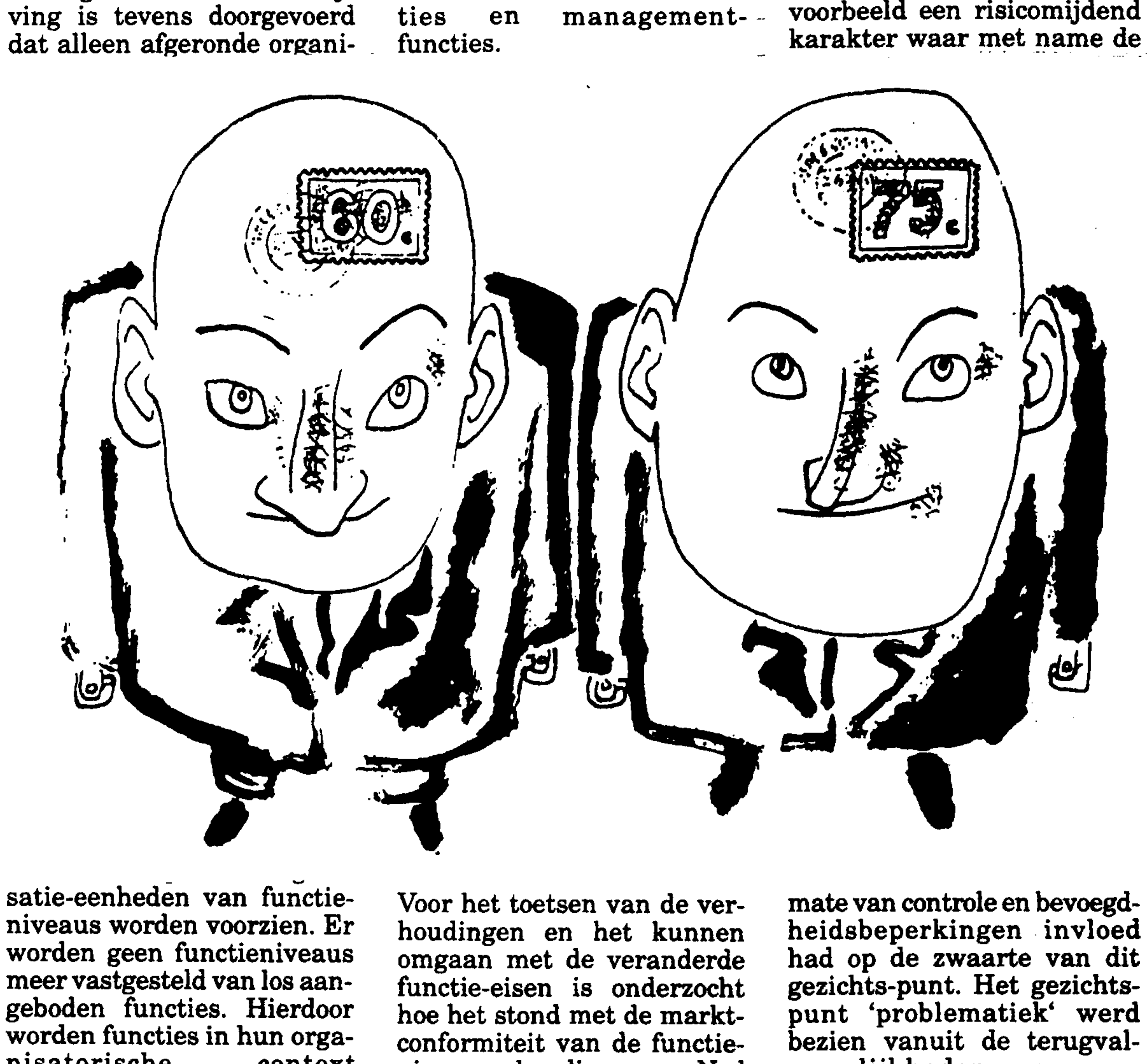
TOEKOMST

Om de nieuwe toekomstgerichte managementstijl te ondersteunen is de wijze van functiebeschrijven structureel gewijzigd. Uitgangspunt hierbij is dat een functiebeschrijving aan de manager een referentiepunt moet geven voor het besturen van zijn organisa-tie en het aantrekken, inzetten, begeleiden en belonen van medewerkers. De functiebeschrijving moet een echt managementinstrument zijn waarbij de gewenste functie-inhoud richting geeft aan de inzet van medewerkers. Deze omslag in de manier van functiebeschrijven heeft ingrijpende effecten gehad op de wijze waarop managers naar hun organisatie kijken. Het stimuleert de ontwikkeling naar een resultaatgerichte managementstijl.

De aanpassing van de vaststelling van de functieinhoud had ook rechtspositionele consequenties. Zo is de functie-inhoud zodanig geen zaak meer van functiewaardering maar van de manager en de medewerker. Afspraken over de functie-inhoud worden gemaakt in de arbeidsrelatie tussen manager en medewerker. De hierin vastgestelde inhoud van de functie is object van waardering voor het functiewaarderingssysteem. Door deze benadering is afstand genomen van de vooral bij de over-heid spelende functiewaarderingsdiscussie bij onduidelijkheid over de voor een werknemer geldende functie-inhoud. Bezwaren tegen functiewaarderingsuitkomsten kunnen dus alleen de toepassing van het functiewaarderingssysteem betreffen. De voor functiewaar-deringsbezwaren geldende bezwarenprocedure is dan ook sterk vereen- voudigd.

SAMENHANG

In het verlengde van de toekomstgerichte functiebeschrijving is tevens doorgevoerd dat alleen afgeronde organi-

satie-eenheden van functieniveaus worden voorzien. Er worden geen functieniveaus meer vastgesteld van los aangeboden functies. Hierdoor worden functies in hun organisatorische context geplaatst en kan er bij de verklaring van functieniveaus gebruik worden gemaakt van de in die organisatie-eenheid voorkomende rangordening van functies. Dit laatste blijkt een positief effect te hebben op de acceptatie.

De toekomstgerichte functiebeschrijvingen zijn duidelijk minder snel verouderd dan functiebeschrijvingen die de feitelijke situatie beschrijven. Door deze verandering vragen de functiebeschrijvingen duidelijk minder onderhoud. Dit kan een flinke besparing in tijd, energie en geld geven.

De hiervoor aangegeven aanpassing van de functiebeschrijving is mede gericht op een koppeling tussen verschillende personele instrumenten zoals beoordeling, vacature-voorziening en opleiding. Figuur 1 geeft een voorbeeld van bedoelde koppelingen die meer-voudig gebruik van functiebeschrijvingen mogelijk maken. In de praktijk blijkt inmiddels het functiebeschrijvingsmodel een werkbesparende hulp is voor het formuleren en afspreken van jaarlijkse beoordelingsdoelstellingen.

Externe oriëntatie bij de normering van functiewaardering

Ned N.V. past één salarisstructuur toe waarmee voldoende gekwalifi-ceerd personeel kan worden aangetrokken en behouden. Hiervoor zijn functiewaarderingsverhoudingen nodig die sporen met de algemene verhoudingen op de arbeidsmarkt. Het in toenemende mate in concurrentie opereren als commercieel bedrijf met een korte en meer directe besluitvormingscultuur heeft verschuivingen gegeven in functie-eisen van met name commerciële functies en management-functies.

Voor het toetsen van de verhoudingen en het kunnen omgaan met de veranderde functie-eisen is onderzocht hoe het stond met de marktconformiteit van de functieniveauverhoudingen van Ned N.V. De resultaten van dit onderzoek hebben de verwachte tendens in de ontwikkeling van functie-eisen bevestigd. Vergeleken met andere bedrijven was er vanuit de historie van de organisatie bijvoorbeeld sprake van een relatief grote invloed van staffuncties en een daarmee samenhangende beperkte zelfstandigheid in commerciële functies en managementfuncties.

Geen breuk met verleden

Om het Ned-Functiewaarderingssysteem werkbaar te houden zijn de normfuncties versneld geactualiseerd. Hiervoor zijn ca 150 functies die representatief waren voor de nieuwe organisatie herschreven en getoetst. Om een goede brug te kunnen slaan tussen oud en nieuw zijn de functieniveaus van deze nieuwe functies vastgesteld met de bestaande normfuncties. De actualisatie is dus gerealiseerd door de veranderingen via functiebeschrijvingen zichtbaar te maken. Hierdoor kon de verschuiving in functieniveaus, volgend op de feitelijke ontwikkeling in functies, geleidelijk worden doorge-voerd.

Aanpassing van de waarderingsmethode

De methode van functiewaardering kende in het verleden zeven gezichtspunten: kennis en vaardigheid, verantwoordelijkheid, problematiek, contacten, leidinggeven, uitdrukkingsvaardigheid en inconveniënten. Deze gezichtspunten bevestigden de opvattingen over functieniveauverhoudingen in de organisatie van Ned N.V. als staatsbedrijf. In de functiewaarderingsgezichtspunten lag dan ook verankerd dat de organisatie zich kenmerkte door een grote mate van regelgeving, veel stafondersteuning en weinig intern ondernemerschap. Het gezichtspunt 'verantwoordelijkheid' had bijvoorbeeld een risicomijdend karakter waar met name de mate van controle en bevoegdheidsbeperkingen invloed had op de zwaarte van dit gezichts-punt. Het gezichtspunt 'problematiek' werd bezien vanuit de terugvalmogelijkheden op voorschriften, regelgeving, beleid of stafondersteuning. De gezichtspunten hanteerden met name de passieve, niet te beïnvloeden elementen van functies en hadden daardoor een conserverend effect.

De verschuiving in de bedrijfscultuur heeft met zich meegebracht dat de waardering van functies is omgeslagen van een waardering van passieve posities naar de waardering van actieve bijdragen aan het ondernemingsresultaat. Daarop is ook het functiewaarderingssysteem aangepast. Het aantal gezichtspunten is teruggebracht naar vier kenmerken van de interne normen en waarden:

- verantwoordelijkheid (aanspreekbaar op resultaten en nemen van risico's);
- probleemoplossing (adequaat en klantgericht reageren en creatief oplossen van problemen);
- deskundigheid (zaken in één keer goed doen, de juiste kwaliteit leveren, kennis en vaardigheid in daden omzetten) en werkomstandigheden (goede hulpmiddelen en schoon werk).

functiebeschrijving	functiewaardering	beoordeling	werving en selectie
doel van de organisatie	inkadering van de functie	resultaatgebied van de organisatie	afdelingsinformatie
organisatieschema	naastliggende functies en hiërarchie	afbakening beïnvloedings-mogelijkheden	positie van de functie en zicht op samenwerking met anderen
doel van de functie	verantwoordelijkheid (belang van de functie)	richtpunt voor de functievervulling	noodzaak van de functie
hoofdactiviteiten / resultaatgebieden	verantwoordelijkheid (invloed op het resultaat) problematiek (moeilijkheid en creativiteit) kennis en vaardigheid	resultaatgebieden als basis voor jaarlijkse doelstellingen	functie-inhoud
deskundigheid	kennis en vaardigheid	deskundigheidsvoorwaarden	functie-eisen
werkomstandigheden	bezwarende werk-omstandigheden	extra functionerings-voorwaarden	speciale functie-eisen

De verklaring van functieniveau-verschillen, die gebaseerd is op deze vier gezichtspunten, sluit daarmee aan op de (gewenste) bedrijfscultuur.

De definities en omschrijvingen van de functiewaarderingsgezichts- punten zijn toegesneden op de nieuwe bestuurlijke benadering van functies. De basisfilosofie bij het vergelijken van functies is dat elke functie resultaten moet opleveren, dat hiervoor met een bepaalde deskundigheid problemen moeten worden opgelost.

DYNAMIEK

Met de vernieuwde gezichtspunten wordt in het bijzonder gekeken naar het dynamische karakter van een functie. Een toekomstgerichte benadering waarbij wordt uitgegaan van de bestuurlijk gewenste inhoud van functies als afgeleide van de organisatiedoelstelling, in plaats van de historische en dus statische inhoud van functies. Hiermee wordt recht gedaan aan de meer planmatige besturing van de organisatie en resultaatgerichte inzet van personeel.

gezichtspunt	statische dimensie (uitgangspositie)	dynamische dimensie (feitelijke effecten)
Verantwoordelijkheid	Belang van de functie	Invloed (effect op omgevi
Problematiek	Moeilijkheidsgraad	Creativiteit (probleemoplos
Deskundigheid	Kennis (potentiële kwaliteit)	Vaardigheid (feitelijk hand
Bezwarende werkomstandigheden	Soort/aard van de situatie	Intensiteit / frequentie (fei confrontatie met bezwaren omstandigh

Traditionele functiewaarderingssystemen nemen grote afstand van de functievervulling. Zij wegen de functie in algemene zin en niet de waarde van de functie voor de specifieke organisatie. Hierdoor ontstaat een abstracte, afstandelijke benadering van functies. De afstand tussen functiewaarderingsdeskundigen en operationele lijnmanagers wordt daarmee onnodig groot. Deze deskundigheidsafstand heeft negatieve effecten op de betrokkenheid en het commitment van de managers. De afstandelijke houding van deskundigen staat haaks op de vereiste dynamiek van een onderneming.

Computerprogramma's voor onderhoudsproces

Om bij vergelijkingen tussen functies een betere relatie te hebben met de dominante waarden binnen de onderneming, zijn de gezichtspunten dichter bij de functievervulling gebracht. Bij de herdefiniëring van de gezichtspunten zijn daartoe twee dimensies gehanteerd: een statische en een dynamische. Als een manager of een functiewaarderingsdeskundige een functie vergelijkt ontstaat weer het gevoel dat het gaat om functiekenmerken die voor het ondernemen belangrijk zijn. De statische, afstandelijke aspecten krijgen pas gewicht als hieraan dynamiek is verbonden.

Geen conversieproblemen.

De nieuw gedefinieerde gezichtspunten zijn beschouwd als een bundeling van de oude gezichtspunten. Hierdoor zijn conversieproblemen vermeden. De effecten van de vernieuwing van de gezichtspunten komt het sterkst tot uitdrukking bij de verklarin[g] functieniveaus. Met d[e] gepaste gezichts-punte[n] het taalgebruik en arg[umen]tatie beter aan o[p] gewenste bedrijfscul[tuur]. Daarmee wordt bereik[t] functieniveauverklar[ingen] goed aansluiten op fu[nctie]kenmerken die voor d[e toe]komst van de onderne[ming] van belang zijn. Hie[r is] dan ook een relatie t[ussen] het functiewaar-dering[ssys]teem en de bedrijfscu[ltuur] (verandering). Als hoo[fdlijn] van deze verandering [geldt] dat de kenmerken va[n de] externe positionering [van] Ned N.V., als interne ge[drags]kenmerken in de organi[satie] worden verankerd. [Con]gruentie tussen i[ntern] gedrag en extern bed[rijfs-i]dentiteit levert een [goed] bedrijfsimago. Het nieuwde functiewaarder[ings]systeem levert hieraan [een] bescheiden bijdrage.

Bij de ontwikkeling [van] nieuwe normfuncti[es is] tevens een computer[pro]gramma ontwikkeld. M[et dit] programma kunnen fu[ncties] snel worden ingepast i[n de] reeks van 150 normfun[cties]. Bij deze inpassing wo[rden] alle dwarsvergelijki[ngen] binnen het normenstel[sel in] beeld gebracht. Hierdo[or is] het mogelijk de indeling [van] functies op een consis[tente] manier te verklaren va[nuit] het totale referentiek[ader].

Het computerprogram[ma] wordt ook gebruikt voor [het] onderhoudsproces van n[orm]functies. De onderlinge sa[men]hang en normconsisten[tie is] hierdoor optimaal. Dit [com]puterprogramma is een [van] de weinige geoperatio[nali]seerde toepassingen va[n een] compleet en open sys[teem] voor het vergelijken van [func]ties. Het maakt functie[waar]dering minder een desk[undi]genzaak.

Voor de toepassing van [func]tiewaardering bij Ned [N.V.] is gekozen voor één fu[nctie]waarderingssysteem d[at al] of niet in verkorte vorm [cen]traal door functiewaarde[rings]deskundigen wordt t[oege]past. Vanwege de gew[...] eenheid van arbeidsv[...] waarden- en beloning[sbe]leid is het nodig fun[ctie]waardering eenduidig to[e te] passen. Dit wordt ge[reali]seerd door coördinatie en [cen]trale aansturing op syst[ema]tiek, normering en des[kun]digheid. Structurele ont[wik]kelin-gen op het gebied [van] functieniveauverhoudin[gen] binnen en buiten het be[drijf] worden via een perio[diek] onderhoudsproces in de fu[nc]tiewaarderingssystema[tiek] opgenomen. De werkba[ar]heid van de functiewaar[de]ring vraagt naast deze a[an]sturing ook acceptatie bij [het] personeel. Hiertoe is func[tie]waardering zowel qua sy[ste]matiek als qua normeri[ng] regelmatig onderwerp [van] overleg met de vakorgani[sa]ties en medezeggenschaps[or]ganen.

Voor meer informatie betreffende het seminar 'Ondernemen met Mensen' kunt informatie krijgen EPROM CARIBBEAN N.V. Dhr. J. de Wit, tel : 601 636314; fax : 693794

Communisme in Rusland heeft geen toekomst

Sankt Petersburg: de verleden revolutie

MET DE afbraak van de Berlijnse muur in de herfst van 1989 begonnen in het hele Oostblok de communistische regimes te wankelen. Twee jaar later stortte het Sovjetimperium ineen. Oost-europa is nu op weg naar de vrije markt en naar democratie. Maar wat heeft dat de Oosteuropeanen geleverd? Zijn ze welvarender geworden? Tevredener? Gelukkiger? Op zoek naar een antwoord op deze vragen reisde redacteur Leo van Vlijmen langs zes Oosteuropese steden. Hij begon in Sankt Petersburg waar op 7 november 1917 de Oktoberrevolutie het begin van ruim zeventig jaar rode dictatuur inluidde.

= door Leo Vlijmen =

"Change money?" vraagt de jongeman in het parkje voor het Smolny, waar links de buste van Marx en rechts die van Engels me aangrijzen. Er lijkt in Rusland niets veranderd. Alleen de kans dat de straatwisselaar verlopen, valse of op zijn minst te weinig roebelbiljetten in je hand stopt nu beduidend groter dan toen de roebel officieel nog bijna twee dollar deed. Want bij een koers van tienduizend roebel voor één dollar moet de winst toch ergens vandaan komen.

Change money heeft Gorbatsjovs Perestrojka, Jeltsins hervormingen en de duizelingwekkende inflatie overleefd. Dat heeft kennelijk ook Vladimir Iljitsj die nog steeds voor het Smolny staat, het voormalige internaat voor adellijke jongedames vanwaar uit hij de Oktoberrevolutie leidde. Lenins standbeeld, het enige op ware grootte, zal er waarschijnlijk wel blijven staan, want het is een van de zeldzame socialistisch-realistische kunstwerken die het aanzien waard zijn.

Het is bovendien een van de weinige monumenten die in Sankt Petersburg nog aan het Bolsjewistische verleden herinneren. En de Aurora natuurlijk, vanwaar op 25 oktober 1917 (7 november nieuwe tijdrekening) om negen uur 's avonds met een losse flodder het sein voor de bestorming van het Winterpaleis werd gegeven. Vijf uur later was de Oktoberrevolutie voltooid en had Lenin de macht overgenomen.

De 290 jaar geleden door tsaar Peter naar het voorbeeld van Amsterdam gestichte stad gaat niet meer prat op dit stuk geschiedenis. Sinds Leningrad zijn vroegere naam heeft teruggekregen probeert het dit rode intermezzo snel te vergeten. Zelfs het achter de Aurora liggende, in socialistische tijden gerenommeerde hotel Leningrad heet nu Sankt Petersburg en heeft in de nieuwe era van de vrije markt twee sterren verloren.

LUXE ETALAGES

Petersburg begint langzamerhand weer de trekken te vertonen die het vóór de Oktoberrevolutie gehad moet hebben. Restaurantjes en kleine winkeltjes schieten als paddestoelen uit de grond. De straatmuzikanten en straathandelaars zijn na zeventig jaar teruggekeerd. Westerse luxe uitstralende etalages, spiksplinternieuw vijfsterren-hotels en clubs die 24 uur per etmaal open zijn, demonstreren een nieuwe rijkdom, die in schrille tegenstelling staat tot het leger bedelaars dat het stadscentrum dag en nacht bewolkt.

En op de zesbaansstraten komen de dichte rijen auto's in het spitsuur nauwelijks sneller vooruit dan de calèches waarin vóór oktober 1917 de graven Volkonski en Oblonski of de vader van Vladimir Nabobov door de stad reden.

De privatisering is in Petersburg later op gang gekomen dan elders in Rusland. Burgemeester Anatoli Sobtsjak, hervormer van het eerste uur en de Petersburgse stadssovjet, die een nog radicalere hervormingskoers voorstaat dan Sobtsjak wilden eerst een degelijk programma opstellen. Nu stevent Petersburg met zevenmijlslaarzen op de markteconomie af. De ene bank na de andere wordt opgericht, staatsbedrijven worden vennootschappen, er is een levendige handel in alles wat los en vast zit, in olie, hout, partijen kleding, elektronica uit het Westen en onroerend goed.

"Maar ik kan geen behoorlijke huurwoning krijgen", zegt Jegor Vasiljevitsj, een van de driehonderdduizend Petersburgers die op de wachtlijst staan. Hij is arts in het ziekenhuis waar dertien jaar geleden Bella Kortsnoj met een bloeddruk van 230-130 over het antisemitisme van de behandelende geneesheer klaagde. Jegor Vasilkevitsj ("De meesten van mijn collega's zijn nog steeds antisemiet") is als de meeste artsen in Petersburg in overheidsdienst en zit dus tegen de armoedegrens aan. De zondagsbrunch in het Nevsky Palace Hotel zou hem bijna drie weken salaris hebben gekost.

ONBETAALBAAR

Jegor Vasiljevitsj is 'in beginsel' voorstander van hervormingen. "Maar ik constateer dat de grote massa er in vrijwel alle opzicht op achteruit is gegaan. Neem het terrein waarop ik een beetje deskundig ben, de gezondheidszorg. Veel medicijnen zijn nu voor de meeste mensen onbetaalbaar geworden, terwijl het aantal chronisch zieken in Petersburg met de dag toeneemt. Oorzaak nummer 1 is de milieuvervuiling. Het leidingwater zit zo vol met resten van zware metalen en bacteriën dat het eigenlijk puur gif is. Maar wat moeten de vijf miljoen Petersburgers? Ze hebben toch water nodig. En de gevolgen zijn verschrikkelijk. Volgens een recent onderzoek is slechts één op de twintig kinderen in Petersburg voor de volle honderd procent gezond. In menig Derde Wereldland heeft de jeugd het beter."

Na de brunch (voor 24 dollar, inclusief boekweitpannekoekjes met zalm en kaviaar, halfzoete skampanskoje en koffie) sleept Jegor Vasiljevitsj me mee naar de achterkant van de schitterende klassicistische gevels die de viereneenhalve kilometer lange Nevski-prospect beroemd hebben gemaakt. Achter de façade zijn geen reclameborden waarop *investment consultants* hun diensten aanbieden, Philips- of Siemensapparaten worden aangeprezen of Elizabeth Arden kenbaar maakt dat haar produkten in deze zaak te koop zijn.

Die bevinden zich slechts op de Nevski-prospect en op enkele andere boulevards waar ook de delicatessenwinkels volgepropt staan met Franse wijn, vleeswaren uit Scandinavië en kaviaar, die vanwege de prijs voor de meeste Petersburgers nog even onbereikbaar als vroeger toen hij helemaal niet in de handel werd gebracht.

De belangstelling van de passanten beperkt zich tot de etalages. Het winkelpersoneel wacht tevergeefs op klandizie. "Jullie prijzen, maar onze lonen", verklaart Jegor Vasiljevitsj.

De Nevski-prospect is opnieuw een droomwereld geworden. Daarachter bevindt zich de werkelijkheid van de huurkazernes met éénkamerwoningen, gemeenschappelijke keukens en gemeenschapsplee's. Hier is het nog negentiende eeuw: verwaarloosde oudjes wier pensioen niet voldoende is om ordentelijk te sterven, bedelaars, een invalide die zich op leren kniebeschermers voortbeweegt, krijsende vrouwen die elkaar te lijf dreigen te gaan, rondscharrelende kinderen, een groepje alcoholici met lege flessen in de hand. Ze lijken zo uit een roman van Dostojevski weggelopen.

"Dat is nu het resultaat van zeventig jaar communisme. Vijf jaar hervormingen hebben daaraan niets veranderd", zegt Jegor Vasiljevitsj. En aangezien hij de in zijn studententijd nog verplichte colleges marxisme-leninisme blijkbaar niet vergeten heeft, voegt hij eraan toe: "Wij zijn van het laatcommunisme in het vroegkapitalisme terechtgekomen. De armoede van deze binnenplaatsen in het centrum van Petersburg begint over te slaan naar de buitenwijken die al onder een grauwsluier zijn gebouwd. Slechts een kleine groep profiteert van de hervormingen en het merendeel daarvan is crimineel."

De misdaad neemt in Petersburg zó snel toe dat de statistieken het niet meer kunnen bijhouden. Zelf beschrijven de Petersburgers de situatie in hun stad als *bezpredjel*, een uitdrukking die uit de Goelag-archipel stamt en zoveel betekent als het onbeperkte recht van de sterkste. Iedereen kan iedereen beroven of om het leven brengen zonder dat hij bang hoeft te zijn voor vervolging laat staan voor straf. Dat geldt voor de straatrover evenzeer als voor de *biznesmen* (het Russisch heeft hiervoor nog geen eigen woord) die door corruptie, chantage en andere minderwaardige praktijken — zoals het verkopen van bedorven waar — aan het grote geld komen.

Symbolisch voor de criminaliteit is de Nevski-prospect die bij het invallen van de duisternis het absolute domein wordt van souteneurs, drugshandelaars en andere bandieten, waar wapens worden verkocht en gebruikt, waar de politie zich tussen zonsondergang en zonsopgang niet laat zien of, als ze al aanwezig is, het met de penose op een akkoordje gooit.

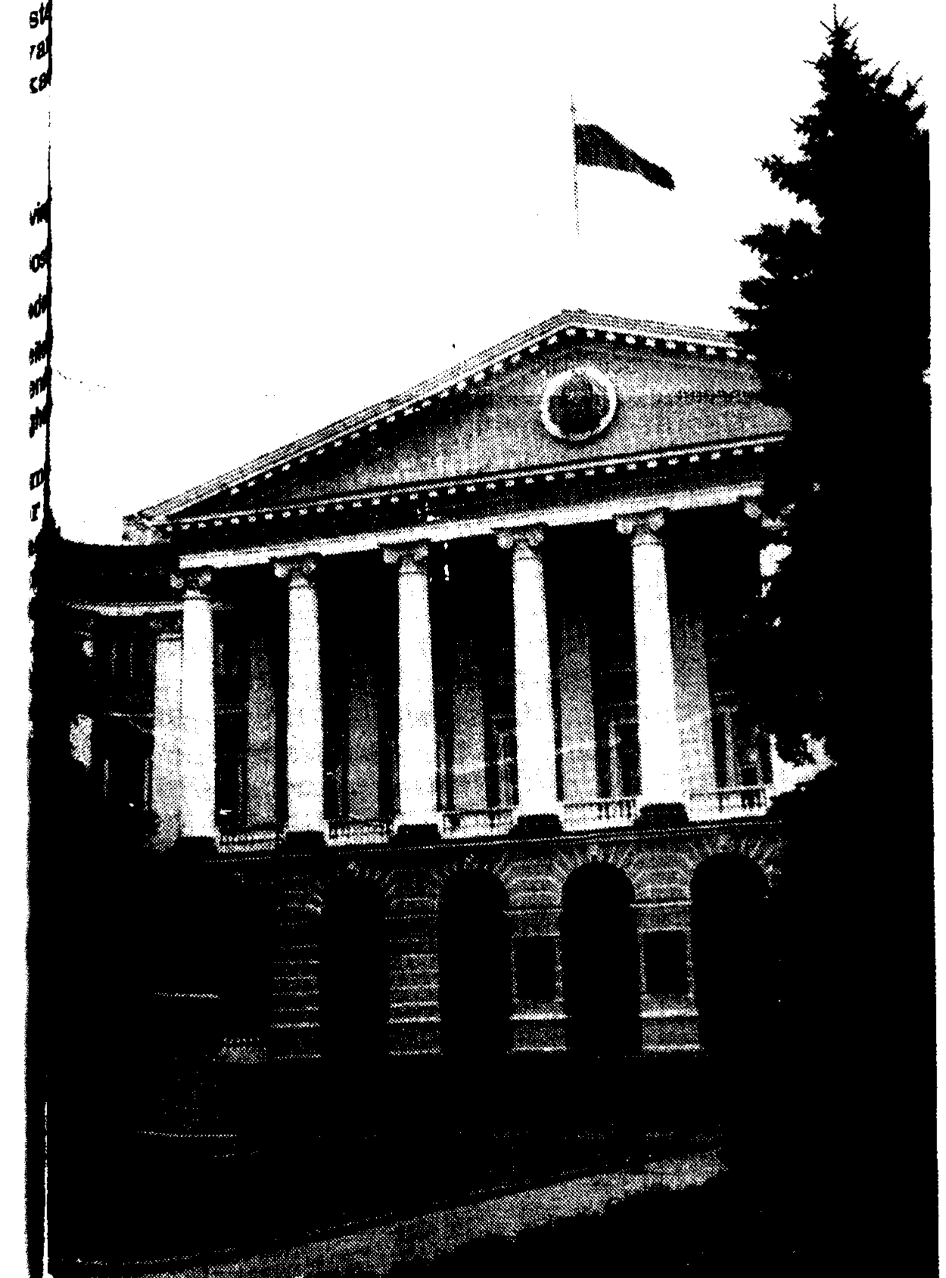
Overdag, wanneer de Nevski-prospect weer veilig is, wordt ter hoogte van Gostiny Dvor, het grootste warenhuis van de stad, de schuldvraag gesteld. Hier gaan dag in dag uit- en tegenstanders van de hervormingen met elkaar in discussie. Fel, maar zonder handtastelijkheden. De geest van de revolutie is lang verdwenen. Zelfs tijdens de recnte Oktoberputsch in Moskou bleef het in Sankt Petersburg opmerkelijk rustig.

Toch is er voldoende aanleiding voor onrust. Want Petersburg wordt niet alleen door criminaliteit geteisterd, maar ook door een dalende produktie, stijgende werkloosheid, een snel toenemende verpaupering van de bevolking en een lege stadskas. Wie zijn daarvoor verantwoordelijk? Nog altijd de communisten? Of ook de hervormers?

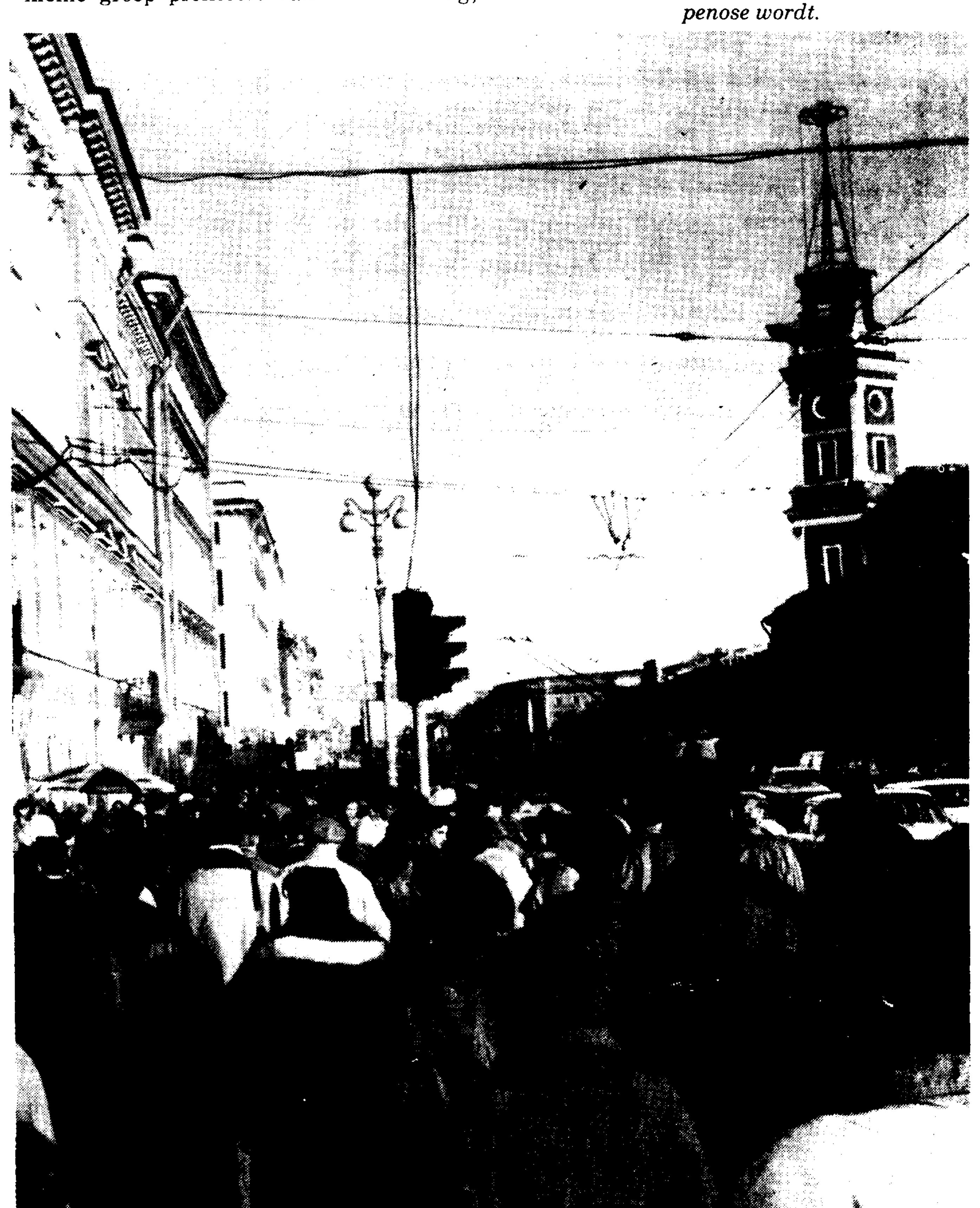
BERGAF

Nina Andrejeva, de universiteitsdocente in de chemie die in maart 1988 met de uitdrukkelijke steun van Gorbatsjovs tegenstander Ligatskov een open brief publiceerde onder het motto *Ik*

vervolg op pag. 10

Het standbeeld van Lenin op-ware-grootte staat nog steeds voor het Smolny.

■*De Nevski-prospect die 's nachts het domein van de penose wordt.*

Max Velthuis: als kinderen niet lezen

vervolg van pag. 3

digingsprijs voor peuter- en kleuterboeken. Mijn vertelervaring als onderwijzeres kan ik heel goed gebruiken". Ze schrijft heel eenvoudige taal in een gemakkelijke stijl, waarin ze probeert om het kind een aantal 'indrukken mee te geven'.

Vivian den Hollander benadrukt de rol van het onderwijs voor de leesbevordering. "Het enthousiasme van de leraren raakt de kinderen. Veel voorlezen van pakkende boeken en dan stoppen bij een spannend fragment, zodat de kinderen het boek zelf kunnen uitlezen is belangrijk. Lezen staat en valt met de voorliefde van de leerkracht. Bovendien is de samenwerking tussen bibliotheek en school belangrijk. Als de ouders niet stimuleren en als het lezen thuis afvalt, is het belang van de school des te groter".

Evenals Joke van Leeuwen is Max Velthuijs illustrator-auteur. Voor hem is het beeld primair. "Ik ben in mijn hart een soort schilder. Mijn boeken beginnen uit de prent. Wat ik in een kladje neerkrabbel en opschrijf, is vaak wat ik in mijn omgeving zie en hoor: daaruit ontstaan de ideeën. Ik breng het terug tot het uiterste. Die simpelheid kost veel tijd. Ik wil mijn gevoel erin brengen. Dat is het leuke, dat doe ik vooral voor mezelf".

"Kinderen gaan zich zo rond hun achtste gebruiken voor de plaatjes, ze verwerpen boeken met illustraties als te kinderachtig. Het leuke is dat ze later, als jong-volwassenen, soms met hun dierbare boeken van vroeger aan komen zetten om ze te laten signeren. Dan is de aandacht voor het beeld terug. Ik ben absoluut niet tegen strips. Dat heeft ook geen zin, want ze lezen ze toch. Bovendien zijn er heel knappe stripverhalen. Daarnaast lezen ze vanzelf wel boeken. Ik zie daarom de strip als een mogelijkheid tot leesbevordering. De hele literatuur begint bij de kleine kinderen. Als die niet leren lezen heeft Harry Mulisch niets te schrijven".

Veelal worden het filmbeeld, de televisie en de video als de grootste vijanden van het lezen gezien. Toch bracht de Stichting NANA de twee concurrenten samen door aan de kinderboekenweek een kinderfilmfestival te verbinden. Ruud Bosch legt uit waarom: "Het is NANA's doelstelling om via de kunst een educatief doel te bereiken. We willen op speelse wijze het lezen bevorderen. Daartoe kunnen andere kunsten helpen. We creëren een klimaat waarin kinderen willen leren lezen. De film zal aanmoedigen om het boek te willen hebben. We willen het lezen in breder verband zien. Daarom zijn er twee Nederlandse auteurs uitgenodigd die het illustratorschap en het schrijverschap in zich verenigen. We wilden laten zien dat het illustreren van een boek een apart beroep is. Er zijn te weinig prentenboeken. Daarom hebben we ook de tentoonstellingen in de basisscholen. Beelden wekken de kinderen op tot lezen. De boeken blijven hier op het eiland. Wij geven een of twee keer per jaar impulsen. Daarna moeten de lezers op een kwalitatief goed boekenbestand kunnen rekenen. Een goede gevarieerde in mooie vorm uitgevoerde boekenvoorraad is noodzaak".

Niet alleen gingen tijdens de Arubaanse kinderboeken- en filmweek diverse kunstvormen samen zoals lezen en vertellen, beeld en woord, muziek en dans, ook de verschillende instanties rond het boek vonden elkaar in een gezamenlijke inspanning. Arubaanse en Nederlandse auteurs hebben intensief met elkaar kennis gemaakt, zowel persoonlijk als door middel van het literaire werk.

Alleen gezamenlijke schouders kunnen het probleem van de ontlezing aanpakken. Alle bij het boek betrokken instanties zullen op veelvormige en creatieve wijze naar effectieve wegen moeten blijven zoeken, zoals dat in de week van 12 tot 19 november uitbundig gebeurde. Onze taalsituatie brengt met zich mee dat Papiamento en Nederlands niet als 'concurrenten' gezien mogen worden, maar dat nagegaan moet worden hoe ze elkaar kunnen versterken. Alleen zo kunnen we effectief aan de leesbevordering blijven werken. Dit kan met drie ter gelegenheid van deze kinderboekenweek gerealiseerde voorbeelden verduidelijkt worden. Frank Martinus Arion schreef met *De Ibismensmuis /E Ibis Hende Raton* een tweetalig geschenk. Ito Tromp maakte met de mediadienst van de bibliotheek een vertaalde video van Max Velthuijs *Kikker is verliefd*. Joyce Pereira en de eindexamengroep van het Instituto Pedagogico Arubano toonden de nagenoeg voltooide vertaling van Miep Diekmann: *Cunukero... Marinero...?!?* (Geen enkele verdriet duurt honderd jaar).

Een week lang hebben Nederlandse auteurs de Arubaanse sfeer geproefd. Op 15 december zal de Katholieke Universiteit Brabant in Tilburg een symposium over 'De kunst van het lezen' organiseren. Aruba en de Nederlandse Antillen zijn daar zwaar vertegenwoordigd. Frank Martinus Arion zal een van de twee *keynote speakers* zijn met een lezing '*De menswording van Pinokkio*', Olga Orman zal haar vertelwijze presenteren, Diana Lebacs en Alice van Romondt zullen respectievelijk spreken over '*In de vlucht van de Alablanca*' en over '*Bibliotheek en leesbevordering op Aruba*'. Irene van Herksen zal over haar project 'Kom in mijn boek' over de leesmotivatie van Curaçaose basisschoolleerlingen vertellen. Isolement is gevaarlijk. Uitwisseling van ideeën werkt over en weer bevruchtend.

Onder de Loupe

= door Victor Hafkamp =

St. Nicolaas in Frankrijk

De maanden november en december staan doorgaans in het teken van de naderende feestdagen. Veel posterijen brengen zegels uit die op kerstmis en de jaarwisseling betrekking hebben. Af en toe komt ook Sint Nicolaas aan de beurt. Dit jaar bij voorbeeld in Frankrijk, waar de bisschop van Myra, patroonheilige van onder andere Rusland, Amsterdam en de middenstand een plaatsje heeft gekregen op de traditionele Rode Kruiszegels. De afbeelding van Sint Nicolaas is ontleend aan een schildering uit de stad Metz. De heilige is erop te zien met op de

achtergrond een schip (hij is ook patroon van de zeevaarders) en twee kindertjes die hij volgens de overlevering het leven zou hebben gered. De zegel wordt in Frankrijk verkocht in boekjes van tien stuks. Frankeerwaarde: 2.80 + 0.60 francs.

Frankrijk geeft de laatste weken veel zegels uit die het gebruikelijke emissiepatroon wat onderbreken. Zo heeft de Franse post ook het voorbeeld van andere posterijen gevolgd met de uitgifte van een ander boekje (carnet), waarin twaalf zegels zitten die voor de vrolijke correspondentie bestemd zijn. Zes ervan zijn goed bruikbaar voor de correspondentie rond de jaarwisseling dankzij opschriften als *Joyeuz Noël* (vrolijk kerstfeest), *Meilleurs Voeux* (beste wensen) of *Bonne Fête* (prettig feest). De andere zegels lenen zich meer voor verjaardags- of liefdesbrieven. De zegels, uitgegeven onder het motto *Het schrijfplezier* hebben een frankeerwaarde van elk 2.80 fr. De carnets worden voor 33.60 fr. verkocht.

De decemberzegels die Nederland voor de correspondentie rond de feestdagen in omloop brengt, hebben dit jaar de bijzonderheid dat ze van gaatjes zijn voorzien. Dat is in Nederland nog nooit gebeurd. De gaatjes zijn voor willekeurige plekken in de postzegel aangebracht en hebben als effect dat de papierkleur van de envelop in de afbeelding van de zegel verschijnt. Een ander uniek feit is dat de zegels ruitvormig zijn. De zegels — die weer verschijnen in vellen van twintig stuks — hebben twee verschillende afbeeldingen. Op de ene staat vuurwerk afgebeeld, de andere toont een kaars. Op beide zegels staat in het midden een wijzer van een klok die twaalf uur aanwijst, twaalf uur in de avond vanzelfsprekend. De waarde van de zegels is 55 cent. Voor dit gereduceerde tarief kunnen Nederlanders binnenlandse Kerst- en Nieuwjaarswensen versturen als de poststukken niet te groot of te zwaar zijn.

In Rusland komt op 2 december een dubbele driehoekige zegel uit met een wens voor het nieuwe jaar: *S nowym godom* (letterlijk: op het nieuwe jaar). De uitgifte toont de takken van een kerstboom, sneeuwkristallen, kerstspeelgoed en decoratieve kunst. De *tête bêche*-uitgifte heeft een frankeerwaarde van 2x25 roebel.

Voor Nederlandse verzamelaars wordt 29 november een dure dag. Want behalve het bovenvermelde velletje van twintig Kerst- en Nieuwjaarszegels (prijs elf gulden) komt er ook een permanente zegel van tien gulden uit. Het bijzondere van deze zegel met portret van koningin Beatrix is de tanding. In het midden van de zijkanten van de zegel is een eclipsvormige perforatie aangebracht. En

verder zijn op de hoeken van de zegel vergrote perforatiegaten gemaakt. PTT-Post geeft voor het aanbrengen van die afwijkende tanding twee redenen op.

Allereerst zijn er veiligheidsoverwegingen. De speciale tanding maakt het eventueel vervalsen van de zegel moeilijker. Daarnaast maken deze kenmerken het voor klanten van de post eenvoudiger de zegel van tien gulden te onderscheiden van zegels uit de Beatrix-serie met een lagere waarde. De vraag blijft voor veel verzamelaars waarom de Nederlandse PTT de zegels met een hogere waarde niet groter van formaat maakt.

WILLY BRANDT

In Duitsland kwam onlangs weer een aantal nieuwe herdenkingszegels uit. Een ervan is een postume hulde aan een beroemd Duitse politicus: Herbert Ernst Karl Frahm, beter bekend als Willy Brandt. De voormalige Sociaaldemocratische bondskanselier zou dit jaar tachtig jaar geworden zijn. Een zegel van honderd pfenning toont een portret van Brandt.

Finland en Egypte hebben op zegels een hulde gebracht aan hun presidenten. In Finland werd het staatshoofd Mauno Koivisto zeventig jaar. Hij is afgebeeld op een verjaardagszegel van 2.30 mmark.

Egypte beeldde zijn president Hosni Mubarak af op zegels van 15, 55 en tachtig piasters, omdat hij toe is aan zijn derde ambtstermijn.

Een van de vele eilandengroepen in de Stille Oceaan draagt de naam de Marianen. Vroeger waren de eilanden Spaans (Marianas), maar in de 1899 werden ze verkocht aan Duitsland dat graag wat koloniën wilde hebben. De Marianen werden in de Eerste Wereldoorlog door Japan bezet en later — zonder het eiland Guam dat al Amerikaans was — als mandaatgebied van de Volkenbond aan Japan toegewezen. In de Tweede Wereldoorlog werden de eilanden bezet door de Verenigde Staten. Sindsdien zijn ze een Amerikaans trustgebied. Van de Marianen verschenen zowel in de Spaanse als in de Duitse periode (opdruk)zegels.

De Amerikaanse post kwam op 4 november met een zegel van 29 cents, waarop aandacht wordt besteed aan het *Co[...] wealth of the No[...] Mariana Islands*. Op d[...] van 29 cents staat [...] andere de Mariaanse [...] een inheemse vrouw [...] *Latte stones*, de overblij[...] van de oude locale cult[...]

SURINAME

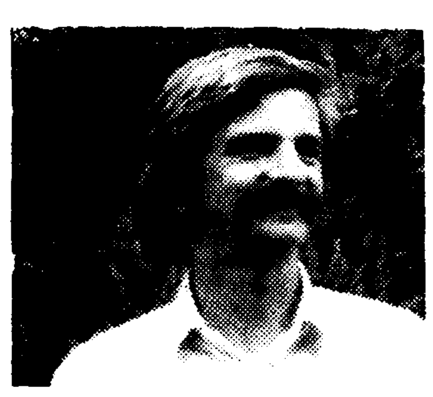
Ten slotte nog iets Surinaamse zegels. [...] name geeft — evena[...] overgrote deel van de a[...] Zuidamerikaanse land[...] zegels uit onder aus[...] van de UPAEP, een po[...] van Spaans- en Port[...] sprekende la[...] *Beschermde dieren* w[...] jaar het thema van de ge[...] schappelijke uitgiften [...] UPAEP. Suriname be[...] op zegels van vijftig en[...] derd gulden een kaaim[...]

Schaken

Jules Welling

Wereldtop in Tilburg

Op het moment dat ik dit schrijf, is het zeventiende Interpolis toernooi in volle gang, veruit het sterkste knockout-toernooi, dat er ooit gehouden is. En dat kan tegenwoordig alleen maar als er ook iets te verdienen valt. Het Tilburgse verzekeringsconcern doet wat dat betreft niet kinderachtig: er is een half miljoen gulden uitgetrokken als prijzengeld met een eerste prijs van één ton. Daar willen zelfs de meest verwende grootmeesters wel een kansje voor komen wagen.

Het toernooi kent zestien geplaatste topspelers, die in de eerste ronde niet in actie hoeven te komen. Ongeacht hun resultaten hebben zij recht op tienduizend gulden startgeld.

In de eerste ronde treden 96 spelers aan, die twee partijen spelen, één met wit en één met zwart. Bij de stand 1-1 volgt op de derde dag een barrage met versneld tempo. Is er na zes partijen geen winnaar, dan gaat het zogenaamd *sudden death*-systeem in, hetgeen inhoudt dat de eerste de beste winstpartij onmiddellijk beslissend is, ongeacht de kleurverdeling. Dit komt overigens zelden voor.

Een werkelijk ongelooflijk veld meldde zich in Tilburg, sprelers uit meer dan vijftig landen. De 48 winnaars van de eerste ronde werden gekoppeld aan de zestien geplaatste spelers, zodat er een veld van 64 deelnemers ontstond. Zij werken het toernooi verder af volgens het Wimbledon-systeem: 64-32-16-8-4-2-1.

Dankzij de voortreffelijke financiële condities is Interpolis erin geslaagd de hele wereldtop in huis te halen. Karparov en Short, de rebellen, ontbreken, maar vrijwel alle andere topspelers zijn present. Van de Top 10 ontbreken alleen Vladimir Kramnik en Viswanathan Anand.

Het is een buitengewoon fascinerend toernooi en in iedere ronde rolt er wel een beroemd hoofd. Na de derde ronde was er geen Nederlander meer over, ondanks het gegeven dat Jan Timman, Jeroen Piket, Loek van Wely en John van der Wiel aan het begin van de partij waren. Dat is een tegenslag voor de sponsor, maar zo werkt het nu eenmaal. En de Hollandse jongens hoeven zich niet te schamen, want ook Boris Gelfand, Valeri Salov, Michael Adams (vorig jaar winnaar na een finale tegen Gelfand) en Zurab Ashmarashvili zijn al met lege handen naar huis gestuurd.

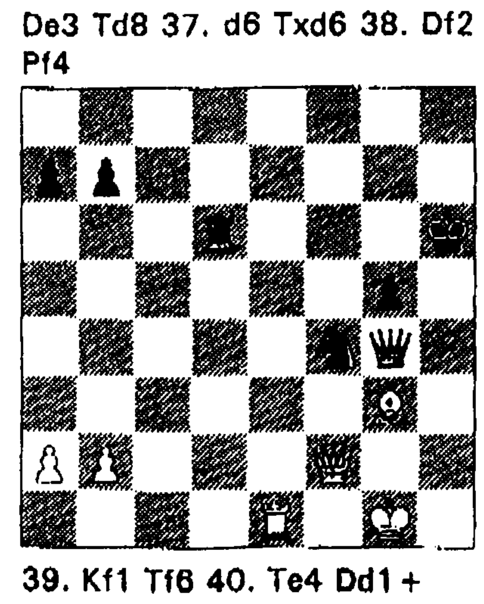
Op dit moment zijn er nog acht spelers in de race voor de hoofdprijs: Anatoli Karpov (Rus), Arthur Yusupov (Rus, maar wonend in Duitsland), Raphael Vaganian (Arm), Alexej Shirov (Lit), Alexander Beljavski (Oekr), Evgeny Bereev (Rus), Kiril Georgiev (Bul) en Vassily Ivanchuk (Oekr). Russisch is de taal in de toernooizaal.

Natuurlijk zal ik over het vervolg rapporteren, maar nu wil ik de aandacht even vestigen op een nieuw talent: Alexander Morozevich. Ik had nog nooit van de naam gehoord, zijn *rating* van 2545 leek me een misrekening, maar dat is niet zo. De knaap in kwestie is zestien jaar oud, een schielijk mannetje, maar een ongelooflijk talent. Van hem gaan we in de toekomst meer horen; daar ben ik zeker van. Ik denk dat we hem moeten indelen in de categorie van de grote K's (Korchnoi, Karpov, Kasparov).

Ik geef hier twee partijen van hem tegen bekende grootmeesters als Loek van Wely en Michael Adams, toch niet de eersten de besten. Zij konden het nieuwe talent geen halt toe roepen. Dat gebeurde later wel door de ervaren Bulgaarse grootmeester Kiril Georgiev, maar als zestienjarige drie ronden Interpolis overleven; dat is een zeer fraaie prestatie.

196. Van Wely - Morozevich

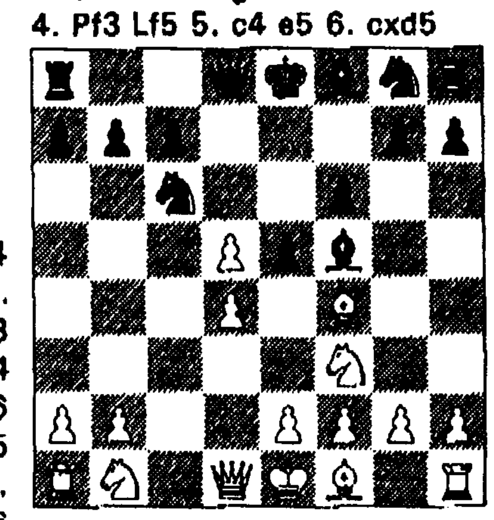
1. d4 d5 2. Pf3 Pc6 3. Lf4 Lg4 4. c4 e6 5. e3 Lb4+ 6. Pc3 Pge7 7. Tc1 O-O 8. Ld3 Pg6 9. h3 Lh5 10. Lh2 Ph4 11. g4 Pxf3+ 12. Dxf3 Lg6 13. Lxg6 hxg6 14. cxd5 exd5 15. Kf1 Pe7 16. h4 Lxc3 17. Txc3 c6 18. h5 g5 19. h6 f6 20. hxg7 Kxg7 21. Lg3 Dd7 22. Kg2 Th8 23. Tcc1 Txh1 24. Txh1 De6 25. De2 Te8 26. f3 Pg6 27. Te1 f5 28. gxf5 Dxf5 29. e4 Dd7 30. De3 dxe4 31. Kg1 Df5 32. fxe4 Dg4 33. d5 cxd5 34. Dc3+ Kh6 35. exd5 Tc8 36. De3 Td8 37. d6 Txd6 38. Df2 Pf4

39. Kf1 Tf6 40. Te4 Dd1+
0-1 (1:59/1:53)

241. Adams - Morozevich

1. d4 d5 2. Lg5 f6 3. Lf4 Pc6 4. Pf3 Lf5 5. c4 e5 6. cxd5

6. ... Pb4 7. e4 Lxe4 8. Da4+ c6 9. dxe5 Lxb1 10. Txb1 Dxd5 11. Le2 De4 12. O-O Dxf4 13. Tbd1 Lc5 14. Db3 Pe7 15. Lc4 fxe5 16. a3 Pbd5 17. Lxd5 O-O-O 18. g3 Df6 19. Le4 g5 20. Dc3 Ld4 21. Pxd4 exd4 22. Dc5 Kb8 23. Td2 h6 24. Tfd1 Thf8 25. b4 Td7 26. a4 Tfd8 27. Dc4 Pc8 28. Lg2 De5 29. Te2 Pb6 30. Dd3 Dd6 31. Db3 Df6 32. Ted2 a6 33. Td3 g4 34. Da2 De5 35. Db3 h5 36. Tc1 Pd5 37. b5 Pc3 38. Tdxc3 dxc3 39. bxc6 Tc7 40. Tb1 De2 41. Dxc3 Td1+ 42. Txd1 Dxd1+ 43. Lf1 Txc6 44. De5+ Dd6 45. Dxh5 Dd4 46. h3 gxh3 47. Lxh3 Tc1+ 48. Lf1 Dxa4 49. De5+ Ka8 50. De3 Tb1 51. Kg2 Dc6+ 52. f3 a5 53. De5 Db6 54. Le2 Ka7
0-1 (2:27/2:36)

Sankt Petersburg:

vervolg van pag. 9

kan mijn principes niet verloochenen, heeft het verlossende antwoord paraat. Zij is inmiddels secretaris-generaal van de Communistische Partij van Bolsjewieken van de Sovjetunie.

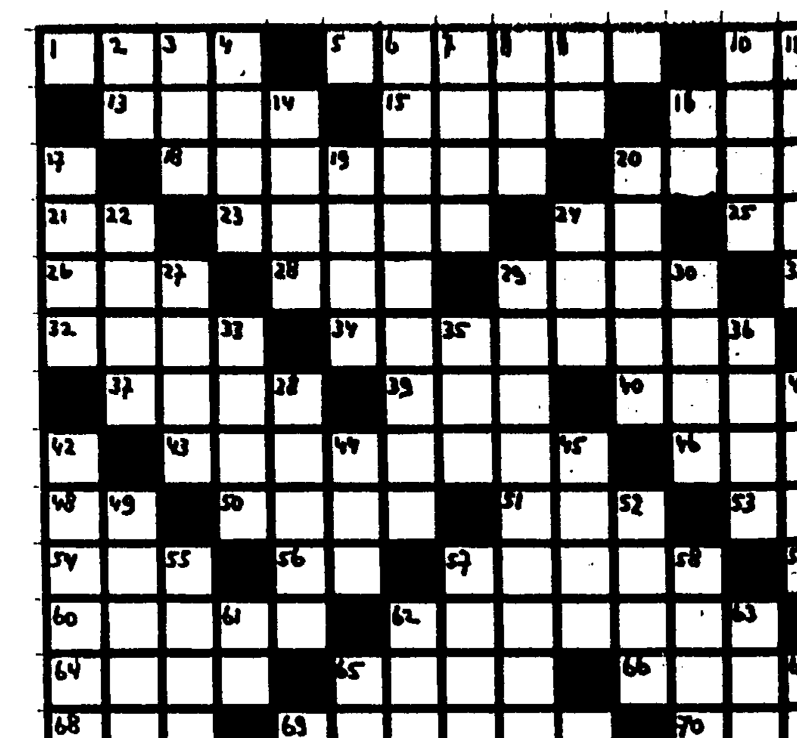
Nina Andrejeva is ervan overtuigd dat de communisten met Chroesjtsjovs destalinisatie het Trojaanse paard hebben binnengehaald.

Het lijkt alsof in de bescheiden en kleinburgerlijk ingerichte flat in de even buiten de stad liggende voormalige tsarenresidentie Peterhof inderdaad de geest van Lenin nog rondwaart. En niet minder die van Stalin wanneer Nina Andrejeva zegt dat haar partij 'de wedergeboorte van de Sovjetunie, van haar macht en haar grootheid' wil bewerkstelligen.

Zelfs de sfeer van samenzwering die Lenins Bolsjewistische partij tot vlak voor de Oktoberrevolutie kenmerkte, ontbreek bij Nina Andrejeva niet wanneer ze vraagt of ik een boekje, een Franse vertaling van haar gebundelde artikelen en toespraken — met opdracht — wil meenemen voor de Belgische kameraad, secretaris-generaal Ludo Martens. Ironie van de geschiedenis. Dertien jaar geleden smokkelde ik een brief van Bella Kortsnoj aan haar man in Zwitserland. Nu zal ik Nina Andrejeva's stalinistische propaganda smokkelen die overigens, anders dan in 1980 Bella Kortsnojs brief, gerust via de Russische posterijen had kunnen worden verzonden.

De Lenin-op-ware-grootte vóór het Smolny ziet er vanuit Sobtsjaks vertrekken ineens veel kleiner uit. De Oktoberrevolutie lijkt zich steeds meer terug te trekken in de nevel van de geschiedenis. In het parkje staat, ook een stuiptrekking van het verleden, nog steeds een jongeman buitenlanders aan te houden: *Change money?*

Kruiswoordpuzz[el]

HORIZONTAAL; 1. vrouwelijk dier; 5. neerslachtig; [...] vaatwerk; 13. metaal; 15. voorzetsel; 16. gebied; [...] Scandinavische zeerover; 20. serie; 21. slee; 23. k[...] 24. muzieknoot; 25. precies; 26. muzieknoot; 28. keu[...]gerei; 29. lap; 31. muzieknoot; 32. zwak; 34. verdedig[...] 37. gemalen produkt; 39. mep; 40. zomerverblijf; 43. [...] ijzer; 46. landbouwwerktuig; 48. voorzetsel; 50. teug[...] opening; 53. schreeuw; 54. roem; 56. voorzetsel; [...] toegangsbewijs; 59. bergruimte; 60. rolgordijn; 62. va[...] gezel; 64. mijt; 65. fijngesneden tabak; 66. schijf; [...] woonboot; 69. kledingstuk; 70. wild zoogdier.

VERTICAAL: 2. oude lengtemaat; 3. elektrisch gela[...] deeltje; 4. soutane; 6. oneindig groot; 7. hemellichaam[...] kerkelijke straf; 9. bijwoord; 10. dapper; 11. inhoudsm[...] 12. malie van een veter; 14. woonplaats; 16. perso[...] voornaamwoord; 17. hinder; 19. kleur; 20. stok wa[...] kippen slapen; 22. lof; 24. vreemde titel; 27. zon[...] inhoud; 29. afvaardiging; 30. reet; 33. tocht; 35. ho[...] deksel; 36. uniek; 38. bloem; 41. ovale huishoude[...] bak; 42. grassteppe; 44. vat; 45. vreemd; 47. schoo[...] trek; 49. lengtemaat; 52. bloeiwijze; 55. vogel; 57. [...] van het gezicht; 58. vis; 61. godsdienst; 62. tam; [...] vreemde munt; 65. dierengeluid; 67. en omstreken.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amig[oe] Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukki[ge] winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokke[n]:

B. Schulte
Gilles Poppestraat 11
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afha[len] op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheu[vel] z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Cr[oes] 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensd[ag] middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 [...] Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hub[...] Linkels.

Oplossing vorige week

OPLOSSING KRYPTO GRAM:

HORIZONTAAL: 1.goedkeuring 6.omarmen 9.heft 10.bril 11.Exloo 12.lezing 15.kompas 18.natuurstaat 19.ijveren 21.floret 22.einde 23.expo 25.menu 27.kornuit 28.schijtlijster

VERTICAAL: 1.[...] 2.domweg 3.reebok 4.[...] 5.Philippijnen 7.rolgordij[n] 8.glascultuur 13.[...] 14.netje 16.ovaal 17.[...] 20.negorij 21.feniks 24.[...] 26.ever